DUCATUS MANTUÆ, SIUE DISQUISITIO IURIDICA ARTICULIS OCTO COMPREHENSA, ...

Francesco Negri Ciriaco, Federico Bosio, Serafino : da#Gesù Maria

DVCATVS MANTVÆ,

Siue

DISQVISITIO IVRIDICA ARTICVLIS OCTO COMPREHENSA,

Ex Iuris vtriusque & Feudalis fontibus eruta, & edita pro Sereniſsimo Principe

CAROLO, DVCE MANTVÆ & MONTISFERRATI, LEGITIMO SVCCESSORE in eiſdem Ducatibus.

AVTHORE

FRANCISCO NIGRO CYRIACO, IC. Mantuano, & in Patria Senatore.

Acceßit

DISQVISITIO ALIA ARTICVLIS aliquot diſtincta in eadem cauſa

conſcripta à

FRIDERICO BOSIO, JC. CAMERÆ AVDITORE, & Conſil. Mantuano Duc.

PROSTAT

Francofurti apud JOANNEM BEYERVM.

ANNO M. DC. XXIX.

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI.

Pro Serenifs. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo fucceffore in eifdem Ducatibus.

ARTICVLVS PRIMVS.

AN peccarent mortaliter, & tenerentur ad refectionem omnium damnorum, qui mouerent bellum, & eifdem fauerent pro priuando ipfo Serenifs. Duce Carolo poffeffione dictorum Ducatuum.

VNIVERSVS Orbis tanquam è fpecula profpiciens expectat, vt Ferdinandus Cæfar, qua pietate, & religione in Deum, & Iuftitia in populos Imperij dignitatem, rerum feliciter geftarum gloriam obtinuit eandem iuftitiam conferuet, felicitatemque & gloriam ampliet, Carolum Ducem Mantuæ, & Montisferrati, in eifdem Ducatibus confirmando, & de illis debitæ Inueftituræ renouationem illi concedendo, bellorũ incendia Italiæ imminentia auertendo, & prætenforum vanas innouationes compefcendo, vt ita idem Ferdinandus ob res geftas Artaxerxis, hoc eft magni bellatoris, & ob pacem paratam, Augufti nomen, fibi omnium applaufu, & confenfu, merito vindicare queat.

Quod ipsum facere debere, ex *infra* scriptarum quæstionum resolutione facile apparebit.

Prima quarum est, an Dux Sabaudiæ, & qui cum eo parant arma contra ipsum Ducem Carolum, possint ea mouere tuta conscientia, & absque reatu peccati mortalis, & obligatione refectionis omnium damnatorum, quæ inde sequi possent, cuius resolutio multum pendebit à sequentium discussione.

Secunda erit, an ipse Serenissimus Dux Carolus potuerit auctoritate propria, cum nemo fecerit resistentiam, capere possessionem ipsorum Ducatuum.

Tertia, an potuerit, & possit vocare se Ducem ipsorum Ducatuum, & exercere iurisdictionalia, & Ducis insignibus vti, & ab alijs pro Duce tractari, & haberi debeat ante renouatam inuestituram.

Quarta, an Sacratissimus Imperator possit sequestrare, & ad se auocare possessionem dictorum Ducatuum, donec fuerit cognitum de iuribus legitimi Ducis.

Quinta, an non obstante, quod adessent aliqui prætensores, Sacra Maiestas teneatur eum inuestire saluo iure cuiuscunque tertij.

Sexta, & vltima, quis sit legitimus successor in istis Ducatibus defuncto vltimo Duce Vincentio.

Quo ad *primam*, negatiue respondendum est talia arma, & bellum moueri non posse sine peccato mortali, & absque obligatione restitutionis omnium damnorum ab ipso Domino Duce Subaudiæ, & alijs prætensoribus quiqui sint, qui adhuc nullam proposuerunt petitionem, nec declarauerunt se prætensores, nisi viam facti, non iuris tentando.

Ad bellum enim procedendum non est, nec illud permittendum, nisi sit iustum, & iustum non dicitur, † nisi habeat hæc tria requisita: quod fiat auctoritate superioris habentis ius bellum indicendi: quod fiat iusta de causa: & quod moueatur recta intentione, hoc est zelo iustitiæ, non autem aliqua animi passione, vel odio, vt docuit D. Thomas *in 2. 2. quæstio. 40. articul. 1. in resolutione ipsius articuli*, & post eum Sotus *de iustitia, & iure lib. 5. quæst. 3. articul. 5. versic Bellum autem dicitur iniustum. fol.* 443. Adrian. *in 4. sententiarum de Sacramento pœnitentiæ titul. de restitutione, §. Bellum autem dicitur iustum. fol.* 48. *columm.* 3. Alphons. Aluarez. *in Specul. Christian. Religion. cap.* 41. *numer.* 2. & 14. Gregor. de Valentia *super* 2. 2. *Diui Thomæ disput.* 3. *quæst.* 16. *punct.*

16. *quæst.* 2. *tom.* 3. *fol.* 779. Petr Nauar. *de restitut. ablator. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 268. *& 269. tom.* 1. *fol.* 175. Molin. *de iustit. & iur. dis.* 100. 102. & 107.
2 *quid. disputat.* 102. 104. & 105. recenset † nonnullas iusti belli causas Azor. *Institut. moral. part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 34. vbi alias iusti belli causas
3 † cumulat Rosental. *de feud. cap.* 8. *qu.* 20. *numer.* 11. & in effectu concordat Alex. de Ales, *in sua summa part.* 3. *quæst.* 57. *memb.* 3. *artic.* 1. & facit text. *in cap.* 1. 23. *quæst.* 2.

Et qui aliter mouet bellum, deficiente vno ex dictis tribus requi-
4 sitis peccat † mortaliter, & tenetur in conscientia ad restitutionem omnium damnorum, vt concludunt omnes, & præcipue Petr. Nauar. *de restitut. ablator. d. lib.* 2. *cap.* 3. *sub num.* 259. Dominic. Bannes *super secunda secundæ D. Thomæ quæst.* 40. *art.* 1. *dubitat.* 7. *col.* 1367. Molin. *de iustit. & iur. disput* 101. 115. & 123. *versic. Quinta conclusio*, Graffi. *in suis decision. aureis part.* 2. *cap.* 20. *numer.* 48. *fol.* 124. Rosental. *de feud. cap.* 8. *quæst.* 20. *numer.* 6.

Et nedum tenentur restituere, & peccant mortaliter, qui mo-
5 uent arma iniuste, sed etiam ministri, † qui tale bellum consulunt, & laudant Principi. Molina *de iust. & iur. disputat.* 113. *versic. Sit vero prima conclusio fol.* 405.

Hic autem hactenus nobis non constat, qua auctoritate moueatur sed certum est, deficere causam iustam, tum quia ciuiliter quæstio ista cognosci potest, & Dux Carolus paratus est ciuiliter sustinere iudicium, & respondere, ac docere de iure suo, & vbi qui offert condignam satis-
6 factionem, † quæ hic est de stando iuri, iniustum est bellum: quod contra illum mouetur, vt tradunt Valentia *super* 2. 2. *Diui Thomæ disputat.* 3. *quæst.* 16. *puncto* 2. *versic. Septimo certum est, tom.* 3. *fol.* 778. Molin. *de iustit. & iur. disput.* 103. *vers. Belli causa explorata*, Bannes *in d.* 2. *Diui Thomæ quæst.* 40. *artic.* 1. *dubit.* 8. *vers. Huius dubij explicationem fol.* 1368. & quod, vbi causa ciuiliter cognosci potest, non sit deueniendum ad arma, deducam etiam *infra nu.* 30. *& seqq.*

Tum etiam deficit iusta causa belli ex parte inferentium, quia,
7 vbi quis est in possessione † Ducatus, vel Regni controuersi habita sine vitio, & notorie non præualet ius minitantis bellum, imò etiam si quæstio esset ambigua, & pares rationes, & multò magis, si prima
8 facie videaur præualere ius possessoris in meritis, tunc † ille non tenetur cedere possessionem: nec se ea priuare, nec bello potest ad id cogi,
9 & si hac de causa moueatur, dicitur iniustum, † & illud mouens, ob

 id mor-

ad mortaliter peccaret, & teneretur ad damnorum refectionem, vt tradunt Francisc. Victoria *in relectione de iure belli, num.27. versic. Tertium dubium quid faciendum, & n. seqq. fol.* 199. Gabr. Vasquez. *super* 1.2. *Diui Thomæ quæst.* 19. *artic.* 6. *cap.* 3. *fol.* 304. maxime *in versic. Deinde in causa vtriusque*, Gregor. de Valentia *super* .2.2. *Diui Thomæ disput.* 3. *quæst.* 16. *de bello, punct.* 2. *versic. Quod si post diligentem colum.* 776. *in fin.* Azor. *Institut. moral. tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 5. *fol.* 134. Thomas Sanchez. *in præcept. Decalogi tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 9. *numer.* 36. *fol.* 36. Molina *de iustit. & iur. disputat.* 103. vbi postquam firmauit tale bellum moueri non posse, & si moueretur fore iniustum, reddit rationem in hæc verba, *Primum, & secundum eorum, quæ asserta sunt, ex eo probantur, quod in dubio melior sit † conditio possidentis eaque de causa, qui est in legitima possessione interim dum omnino sibi non constat rem ad alium pertinere, neque teneatur † se ipsum spoliare, & priuare, neque alius esto ut Iudex sit possit † licite illum ea, aut parte illius spoliare*, idem docuit Beccan. in sua Summa Theologiæ Scholasticæ in 2. *parte* 2. *partis cap.* 25. *quæst.* 8. *fol.* 431. 10 11 12

Iura autem prætensorum nedum non præualent, sed nec sunt æqualis, imo nullius probabilitatis, nam Serenis. Dux Sabaudiæ ex morte vltimi Ducis Mantuæ, & Montisferrati nullum ius † vltra prætensionem antiquam acquisiuit, cui, cum obstet sententia Caroli Quinti Imperatoris, quæ in dubio facit præsumi pro iure possessoris, nec dictas assertas prætensiones spatio fere centum annorum à die dictæ sententiæ melius liquidauerit, illæque pendeant coram Cæsare, dici nequit, quod possint æquiualere iuribus Serenissimi Ducis nostri. In Statu autem Mantuæ nihil prætendit. 13

Quo ad agnatos masculos nulli sunt, qui possint prætendere in Ducatu Montisferrati, cum ex descendentibus Margaritæ, & Federici nulli adsint † masculi, nisi ex Ludouico tertiogenito ipsorum, nempe Dux Carolus, & eius filij, fœminæ vero ex tenore ipsius Inuestituræ, qui cantat † *pro se & eorum descendentibus legitimis masculis, & illis quandocunque deficientibus, pro fœmina, ita quod fœminæ semel, vel pluries exclusæ etiam admitti valeant*, de qua etiam meminit Menoch. *in consil* 160. in facti specie, donec extant masculi ex illis primo inuestitis silere † debent. 14 15 16

Respectu autem Ducatus Mantuæ nemo agnatorum potest præcedere ipsum Dominum Ducem Carolum, cum ipse sit † ex stipite, in quo vltimo loco purificata est primogenitura, & proximior vltimo defuncto, qui stipes debet euacuari antequam per saltum transcendatur ad alios stipites remotiores, vt demonstrabitur in vltima quæstione, 17

sufficit enim nunc tantum insinuare iura prætensorum non habere probabilitatem præualentiæ, & ob id nulli iusto bello pro priuando possessore, vel auocanda possessione locum esse posse.

Quod si arma mouerentur ex virulentia, & amaritudine contracta ob non participatum matrimonium antequam celebraretur inter Serenissimos Principes nostros, ob quod multæ amputatæ sunt conturbationum radices in quietem populorum, tunc deficeret etiam tertium requisitum iusti belli, quod fieri debet recta intentione, & zelo iustitiæ, non autem ob has passiones, & ob id, licet alias, alijs respectibus posset dici iustum bellum, & non obligaret ad restitutionem, tamen propter istum diceretur † iniustum, & inficeret peccato mortali, vt ex Diu. August. *contra Faustum Manichæum lib. 22. cap. 74. tom. 6. fol. 38. colum. 4. in illis verbis, Nocendi cupiditas, vlciscendi crudelitas, impacatus, atque implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & si qua similia, hæc sunt † quæ in bellis iure culpantur, quæ plerunque ita culpantur, vt etiam iure puniantur*, tradunt D. Thomas *in 2. 2. quæst. 40. artic. 1. in resolutione dicti articuli.* Adrian. *super 4. sentent. §. Bellum pariter dicitur fol. 48.* Bannes *super dicta 2. 2. quæst. 40. artic. 1. dubit. 8. versic. circa conditionem fol. 1372.* Petr. Nauarr. *de restitut. ablator. lib. 2. cap. 3. sub numer. 269. versic. Tertia conditio fol. 175.* Molin. *de iustit. & iur. disputat. 107.* Crassi, *part. 2. decis. aur. cap. 20. sub numer. 6. & num. 30.* Io. Rainaud. *in suo comprehensor. feudal. ad cap. Imperialem. § firmiter etiam statuimus, num. 20. de prohibit. feud. alienatio. per Federic. fol. 103.*

18 19

20 Quamuis etiam de hoc nemo iure conqueri potest, † cum de isto matrimonio, quod inopinato celebratum fuit, nihil participauerit, nec vllam scientiam habuerit Dux Carolus, Sponsi vero adolescentuli, qui sub cura, gubernio, & obedientia Ducis vltimo defuncti viuebant, non potuerunt, nec debuerunt ei non obedire, maxime in consolationem eius tunc morientis, qui, cum aduenisset dispensatio Summi Pontificis, dum ipse morti proximus esset, iussit illud in sui consolationem, & publicam pacem huius Status contrahi, quod prius etiam demandasset, si citius dispensationem habuisset; Principes vero Iugales, & Ministri, quod libenter fecissent, non potuerunt admonere quemquam in externis partibus propter imminentem mortem Ducis iubentis, sed tantum in continenti executi sunt mandatum, ne anima illa conturbaretur, & inconsolatus ipse Dux decederet, Impietatis enim species erat, non consolari illum in tam iusto mandato.

Quin

Quin etiam tutum non fuisset præmonere aliquos, [illegible] qui tam enixe hoc cupiebant propter dispositionem Concilij Tridentini *sessione 24. de reformatione matrim. cap. 9.* acriter in hæc verba prohibentis [illegible] Principibus, & alijs potentioribus *sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere matrimonia contrahant.* Sunt verba concilij. Moueri etiam iustum esset si moueretur, quia Dux Carolus natus sit in Gallia, per ea, quæ late scribit Giurba *in consilio seu decisione criminali prima* improbando rationem status Politicam, quam *num. 15.* ex Pio V. appellat Diabolicam, & dicit habuisse originem ex Tyrannide, & Atheismo.

Et si autem propter pacem permissum sit † bellum, *vt in [illegible] li, 23. quæst. 1.* & concedunt omnes, tamen hoc non est licitum † ex imaginarijs suspicionibus, vbi non adsunt aliqua motiua positiua conturbandæ ipsius pacis, quæ non sunt in Domino Duce Carolo, nec de eo hoc pertimescendum est, vti Principe prudenti, & timoratæ conscientiæ, & cui non expediret conturbare iura suorum Statuum apud Sacram Cæsaream Maiestatem, sed tantum licitum est bellum † propter pacem, vbi illa iam turbata est, vel fiunt præparatoria ad eam turbandam, & ideo Sanctus Augustinus, ex cuius dictis compilatum est *d. cap. noli, 23. quæst. 1.* caute locutus est, cum dixit, *Non quæritur pax, vt bellum exerceatur, † sed bellum geritur, vt pax acquiratur,* & sic concedit bellum pro acquirenda pace. Idem innuit Aristoteles, quem refert Soto *de iustit. & iur. lib. 1. quæst. 1. artic. 2. fol. 7. colum. 2.* dum inquit, *bellum gerimus, † vt in pace degamus*, & vbi quis vane trepidat ex simplici suspicione de aliqua futura turbatione nullum habet remedium, † nisi vt stet paratus ad extinguendas nouitates, si quæ fierent, quod insinuat Vegeti. *de re militar. lib. 3. in fine procemij* dum inquit, *qui desiderat † pacem præparet bellum,* hoc est, (vt ego interpretor) stet paratus, quia, vt ipse subdit *lib. 4. c. 31. Nemo bello lacessere, † [illegible] iniuriam audet ei Regno, vel populo, quem expeditum, & promptum ad resistendum, vindicandum[que] cognoscit,* & ob id fiunt arces, & tenentur præsidia, nec vllus vnquam admisit belli [illegible] ob pacem, nisi ob præcedentia motiua, vel pacem re vera turbatam.

Et denique vbi posset esse locus [illegible] belli indictioni, quæ certe non est, illud vt iuste moueri dicatur, non debet hoc fieri ex abrupto, sed vt in iudicijs seruandus est † debitus ordo, ita & in mouendo bello debent tentari omnia remedia, & [illegible] prius cognoscere † ad quid teneatur ille, qui impetendus est & pronunciare ordine iuris seruato illũ teneri facere, vel præstare illud, propter quod intenditur moueri bellum

lum, & in casu isto debent prius cognosci, & via juris terminari, & audiri jura Serenissimi Ducis Caroli, an manutenendus sit in sua pacifica possessione, vel an teneatur illam cedere, & consentire sequestro, Soto *de justitia, & jure lib. 5. qu. 3. art. 5. fol. 444. col. 2.* vbi in hæc verba loquitur, *tertio requiritur forma juris, eademque tanto exactius quam in priuatis judiciis, quanto periculosius de summa boni publici agitur, nempe, vt nisi cunctis pacis rationibus prius oblatis non indicatur, neque vlterius proferatur, quam fert æquitas,* Vasquez. *super 1. 2. Diui Thomæ quæst. 19. artic. 6. disp. 64. cap. 3. sub num. 13. fol.* 304. inquit: *Omnis controuersia, quæ inter opiniones versatur circa jus aliquod,*
32 *non potentia, & armis,* † *sed judicio dirimenda est, barbarorum enim mos videtur melius jus regnandi in potentioribus armis constituere,* & idem reperit, *ibidem sub num. 14.* Dominicus Bannes *super secunda secundæ Diui Thomæ quæst. 40. articul. 1. dubit 8. vers. circa tertiam, fol. 1371. in fine, & 1372. in principio* inquit,
33 *quoniam bellum est maxime rigidum, & ex quo frequenter plurima* † *mala, quæ*
34 *huic fini* (scilicet pacis Reipublicæ) *aduersantur, idcirco prius tentanda sunt* † *omnia alia remedia, quam indicatur bellum.* Valentia *super secunda secundæ disputat. 36. quæst. 6. de bello, punct. 2. vers. septimo certum est, fol.* 778. Melchior Juni. *quæstio politic. 68.* vbi inquit bellum licere, cum omnia illa tentata
35 sunt, † quibus potest declinari, nec amplius, nisi in armis spes relinquitur. *Sapientes enim viri* (inquit,) *magis finem, quam initium spectare, & priusquam ad arma prorumpant experiri omnia consilia solent.* Rainaudus *in comprehensor. feudali. ad cap. Imperialem, §. firmiter etiam statuimus, sub num. 18 de prohibit. feud. alienat. per Federicum, fol* 103. vbi inquit, quod debet esse ne-
36 cessitas † ineuitabilis, Borella *de Magistratibus, lib. 2. cap. 2. nu. 69.* vbi quod
37 bella non sunt facienda sine magna † consideratione, quia ex illo multa
38 proueniunt mala, † vt per eum *ibidem num. 72.* & quod non sit suscipiendum, nisi magna cogente necessitate, tradit etiam Bin. ius *cons. 403. sub num 46.* vbi circa hoc exaggerat, & est text. *in capit. noli, 3. 23. quæst. 1.* vbi ex
39 Diuo Augustino dicitur: *Pacem habere voluntatis est,* † *bellum autem debet esse necessitatis.*

Et Judex, qui juris ordine non seruato, priuat aliquem, semper pec-
40 cat, † & si res erat ejus, qui priuatur, tenetur etiam ad restitutionem;
41 † si vero non erat ejus, licet non teneatur ad restitutionem, peccat
42 † tamen mortaliter. Sayrus *in sua claui regia lib. 12. cap. 9. num. 9. & 11. fol.* 935. de quo juris ordine dicam etiam in quarto articulo de sequestratione possessionis.

Et cum ciuiliter jura sua deducere intendat Dux Carolus, & respondere judicialiter prætensoribus, vbi se declarabunt, hæc dicitur defen-

B sio,

ſio, quæ non poteſt † tolli parti etiam à principe Afflict. *in cap. 1. num. 14.* 43
in vna impreſſione, in alia vero *ante num. 6. quib. mod. feud. conſtitui poteſt*,
quam non denegaturum Sacratiſſimum, & Juſtiſſimum Imperatorem
firmiter credit, cujus proprium eſt † juſtitiam facere, *cap. regum. 22. 23* 44
quæſt. 5. Afflict. *de pace tenend. in rubr. nu. 5.* alias eſt *ante num. 3.* & dicit Curt.
jun. *conſ. 157. num. 12.* quod Deus conſtituit † Imperatorem ſuum Vicarium, 45
& dominatorem in fide, & veritate, & juſtitia in terris, & Imperator,
& quilibet Rex debet eſſe † pacificus, & procurare, & ſeruare pa- 46
cem tanquã hæres Chriſti, Abb. *in proœm. decretal. in verb. Rex pacificus col* 1.
Lancel. Corad. *in templo omni. Iudic. lib. 1. cap. 1. de Imperatore in tit. Pacificus
eſſe debet fol. 24. col. 4.* Idcirco debet cogere prætenſores ad ſuſtinendum
judicium ciuiliter, & adminiſtrare juſtitiam, & inhibere arma illis, qui ea
parant, quia, vt dicebat Cicero *pro Cecinna*, nihil tam juri inimicum eſt, † 47
quam vis, & remota juſtitia, nihil aliud ſunt regna, & bella, † niſi la- 48
trocinia, vt dicebat Sanctus Auguſtinus de Ciuitate Dei Afflict. *in titul.
hic finitur lex in princip. num. 4.* alias eſt ſub *num. 2.* Aluarez. *in theſaur. Chriſt.
relig. cap. 41. ſub num. 22. Borrin. 12. de ſeruitut. vaſallor. part. 1. cap. 7.* & vaſallus
dicitur pati violentiam, † quando non ſeruato juris ordine ſpoliatur 49
feudo, Afflict. *in cap. vnico num. 74.* alias eſt *num. 18. de milit. vaſall. qui contumax
eſt*, Papon. *conſ. 5. num. 15.* Quæ prætenſorum arma non debent placere
Cæſareæ Majeſtati, quia dicitur *Eccleſiaſt. cap. 9. non placeat † tibi injuria* 50
injuſtorum, nam injuria eſt, † quando non debita via juris quis procedit, 51
& Deus promittit † expugnationem inimicorum Principi, qui pro 52
juſtitia certat. *Pro juſtitia* (inquit *Eccleſiaſtic 4.*) *agonizare pro anima tua, &
vſque ad mortem certa pro juſtitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* E
contra autem propter injuſtitiam † (quam tamen Sacra Majeſtas nun- 53
quam permiſit, nec permiſſuram timetur,) & propter injurias, quas,
quis facit, transfert Regnum, *Eccleſiaſtic. 10.* legitur: *Regnum à gente in gentem
transferretur propter injuſtitiam, injurias, & contumelias*, dicit Lactantius,
quod *tanta eſt juſtitiæ vis, vt † cum oculos in cælum ſuſtulerit omnia à Deo conſequatur.* 54

Cum igitur, vt *ſuperius* probatum eſt arma non poſſit mouere Dominus
Dux Sabaudiæ, nec qui ei fauent ſine peccato mortali, cum Dux
Carolus reperiatur in legitima poſſeſſione, illa non debet pati, nec permittere
Sacratiſſimus Imperator zelator juſtitiæ, fidei, & pacis. Non
habet enim Princeps poteſtatem † aliquid agendi cum peccato, Iſern. 55
in cap. 1. §. final. ſub num. 29. de capitan. qui curiam vendidit, Fab. de Anna.
conſ. 62. num. 26. & *Qui non repellit † a ſocio, ſi poteſt, injuriam, tam eſt in vi-* 56

tio

tio, quam ille, qui infert, vt inquit Sanctus Ambr. de officiis, quod dictum est canonizatum *in ca. non inferenda* 7. 23. *q.* 3. & non debet pati, vt injuria

57 inde proficiscatur † vnde jura nascuntur, *l. meminerint*, 6. *C. vnde vi cap. qualiter, & quando, il primo,* quod est *cap.* 17. *extra de accusation. Fortes enim, &*

58 *magnanimi* † *sunt non qui faciunt injuriam, sed qui eam propulsant,* teste Cice-

59 rone, *primo de officiis.* Et fortitudo non laudatur, † quæ non est conjuncta cum justitia, *Authent. vt omnes obediant, &c. in principio*, vbi

60 etiam inquit Imperator, quod si deest justitia, † cæteræ omnes virtutes nihil valent.

DVCATVS MANTVÆ, ET MONTISFERRATI,

Pro Sereniſs. Duce CAROLO legitimo ſucceſſore in ipſis Ducatibus:

ARTICVLVS SECVNDVS.

AN dictus Sereniſſimus Dux Carolus potuerit, non petita licentia à Sacra Majeſtate Cæſarea, auctoritate propria apprehendere poſſeſſionem ipſorum Ducatuum, & quaſi poſſeſſionem Iuriſdictionalium.

AN mortuo Vincentio ſecundo Duce Mantuæ, & Montisferrati, Sereniſſimus Dux Carolus ejus proximior agnatus vti comprehenſus in antiquis Inueſtituris, & cui de jure debetur ſucceſſio in iſtis Ducatibus, potuerit auctoritate propria, & ſine alia licentia Majeſtatis Cæſareæ, cujus ſunt feudales, capere eorum poſſeſſionem à nemine occupatam, niſi ab ejus filio, qui eam tenebat nomine patris de licentia, imo mandato Ducis præceſſoris.

Concluſiue reſpondeo id facere potuiſſe † dictum Sereniſſimum Ducem etiam ante renouatam inueſtituram, & in dicta poſſeſſione mantu-

manutenendum esse tanquam verum possessore contra quoscunque, vt in specie argumento textus *in cap. 1. §. sciendum in fine, de feud. cognition.* vbi 2 habetur, quod feudum acquiritur † non solum inuestitura, sed etiam successione, satis clare voluit Isern. *in cap. 1. sub numer. 6. versicul. Non est dicendum quod hæres, de feud. cognitione*, vbi inquit, non esse dicendum, quod hæres & successor ante inuestituræ renouationem non possideat, nam aliter non habet renouationem, & confirmationem, nisi possideret. & clarius determinat † Rosental. *de feud. cap. 7. quæst. 56. num. 6. & 7.* 3 vbi formaliter inquit, *& sunt hæc declaranda, vt talis agnatus feudi capax possessionem vacantem sine alia traditione, aut noua inuestitura auctoritate propria ingredi, & apprehendere possit, ita vt in ista tanquam verus possessor contra omnes homines defendendus sit, sicuti possessor cum titulo.* & *ibidem in glos. g.* subdit, *& hoc* 4 *vsu quotidiano obseruatur,* † *vt sæpissime implicite etiam in Camera Imperii judi-* 5 *cando obseruatum est.* Idem respondit † Wetembec. *cons. 1. num. 53.* & melius *cons. 41. in secunda quæstione per totam*, maxime *num. 20. vol. 1.* in hæc verba: *Illud extra controuersiam est, neque dubium habet, quin successores feudales naturali apprehensione feudi constituantur veri possessores etiam ante inuestituram,* Idem docuerunt Jo. Cludius *inter consilia feudalia Bruni cons. vltimo sub num. 4. vol 1.* Hieronym. Medic. & Nicol. Aliprand. *inter consilia Status Montis-* 6 *ferrati cons. 1. num. 34.* vbi *quod comprehensus in antiquis inuestituris videtur* † *habere facultatem apprehendendi feudum auctoritate propria, nec eo casu requiritur, quod capiat à Domino*, allegant Aluarot. *in cap. 1. sub numer. 2. versic. In textu ibi possessio, in titul. quid sit inuestitura*, vbi inquit, quod per inuestitu-7 ram feudi antiqui nulla traditur † possessio, quia vigore præcedentium vasallus est in possessione, quod voluit, & repetiit etiam idem Aluarot. *in cap. vnic. §. sciendum, sub num. 6. de feud. cognition.* ibi, *Dic quod dicta inuestitura, quæ fit de veteri feudo, vel paterno, in quo succeditur, est potius* 8 *confirmatio* † *rei jam acquisitæ*, vt infra, per quos fiat inuestitura, cap. 1. in princip. *quod patet, quia per illam inuestituram nulla traditur possessio succedenti, cum jam teneat, & possideat*, quod quoque scripsit idem Aluarot. *in cap. primo, §. si de facto, col. 1. in fine* ibi, *possessionem feudi scilicet noui, quia in veteri* 9 *nulla traditur* † *possessio, cum jam vasallus illam habeat, sed potius dicitur confirmatio si de feudo fuerit controuers.* Idem quod successor in feudo antiquo 10 propria auctoritate possit † capere possessionem, voluit Jo. Andr. Georgi. *allegation. 12. num. 15.* vbi habet hæc formalia verba: *Justitia autem apparet, quoniam mortuo feudatario, agnatus proximior potest capere possessionem feudi vacantis & sub d. num. 15. ibi*, licet feudatario capere possessionem feudi vacantis & continuare possessionem defuncti, *& ante eos omnes*, idem scri-

psit Afflict. *in d. cap vnic.* §. *sciendum sub nu.* 12. in vna impressione, in alia vero *sub nu.* 39. ibi, *Debet ergo esse sollicitus* † *filius post mortem patris, vt capiat possessionem corporalem feudi, antequam dominus, de feudi cognition.* & idem in effectu sensit Bald. *in cap. Imperialem.* §. *Insuper, sub nu.* 3. *de prohibit. feud. alienatio, per* Federic. dicens, quod petitio renouationis inuestituræ sapit † possessorium confirmandæ possessionis, & sic supponit illam jam esse acquisitam, & potuisse apprehendi, refert, & sequitur Jo. Franc. de Pont. *consil.* 62. *sub num.* 8. & 11. *vol.* 1. vbi *sub num.* 1. inquit, quod ex renouatione inuestituræ *Dominium non acquiritur,* † *nec possessio, cum illud recta via per mortem defuncti transmissum fuerit in suum hæredem in feudo legitimum, per cujus mortem consecutus, & adeptus fuit possessionem hæres, dum postea petitur inuestitura, illa non est de nouo feudo acquirendo, sed de veteri jure confirmando,* & *sub num.* 6. inquit, *Habet igitur vasallus succedens, & hæreditatem adiens dominium* † *& possessionem, nec in ea turbatur, vnde non potest esse, nec judicium peritorium, nec possessorium respectu domini,* & *num.* 10. & 11. subdit hæc verba: *Hinc Præposit.* in cap. 1. per quos fiat inuestitura col. 1. *tradit, quod inuestitura antiqua non tribuit* † *jus nouum in re, nec præstat possessionem, neque dominium, ob quod dicit esse propriam inuestituram. ibi idem tradunt Aluarot, Afflict. & omnes, & melius Aluarot.* in d. cap. 1. quid sit inuestitur. *& propterea Bald. qui omnia sciuit eleganter dixit* in l. 1. ff. de rer. diuisio. *quod inuestitura veteris feudi fit* † *non ad finem acquirendi nec dominium, nec possessionem, nec aliud jus nouum, sed in signum* † *cujusdam census, deuotionis, & recognitionis, quod debet præstari domino.* hactenus Jo. Franciscus de Ponte. 11 12 13 14 15 16 17

Inuestitura enim realis, hoc est, quæ habuit executionem facti, & traditionem in antecessoribus primo inuestitis dicitur † proprie possessio, *cap.* 1. *in princip. quid sit inuestitur.* vbi notat Afflict. *nu.* 1. Bald. *in l.* 1. *sub nu.* 4. *versic. Et inuestitura in feudo, ff. de rer. diuision.* Rosental. *de feud. cap.* 6. *q.* 29. *n.* 4. 18

Secundo, cum, vt superius dixi *nu.* 2. feudum non minus successione, † quam inuestitura acquiratur, *d. ca.* 1. §. *sciendum in fine,* & ibi notat Isern. *nu.* 5. Aluarot. *nu.* 3. Afflict. *nu.* 31. & 35. in vna impressione, in alia vero *nu.* 9. & *sub num.* 10. & Bald. *in summario de feud. cognition.* & est etiam text *in cap.* 1. *in princip. de success. feudi,* siue de gradibus. Amad. de Pont. *in tit. qui feud. dar. poss. nu.* 1. Jo. Franc. de Pont. *consil.* 62. *n.* 4. *vol.* 1. vasallus cõprehensus in antiquis inuestituris, postquam feudum ad ipsum est delatum per successionem, dicitur † vasallus etiam ante renouatam inuestituram, *ca.* 1. §. *præterea si quis infeudatus de prohibit. feud. alien. per Federic.* Schrader. *par.* 10. *sectione* 5, *nu.* 163. & ex successione acquirit, † & consequitur vtile dominium feudi etiam ante apprehensam possessionem, & præstitum juramentum 19 20 21

mentum fidelitatis, *dicto § praeterea si quis infeudatus.* Isern, *in cap. Imperialem, sub nu. 60. versic. quia dominium vtile, de prohibit. feud. alienat. per Federic.* & melius *in cap. 1. sub num. 6. versicul. Idem est dominus ante inuestituram de feud. cognition.* Bald. *in l. 1. sub num. 4. ff. de rer. diuision.* Afflict. *in cap. 1. in princ. num. 38.* alias est *sub num. 16. Quo tempor. miles,* Schrader. *conf. 21. num. 35. & in tractat. de feud. par. 7. cap. 7. nu. 39.* Siluan. *de feud. recognit. quaest. 41. nu. 2.* Rosental. qui loquitur de Comitatu *cap. 6. quaest. 58. num. 4.* Chald. *de renouation. emphit. lib. 1. quaest. 10. sub nu. 14.* Andr. Knich. *de inuestiturar. pactio. par. 3. cap. 3. num. 26.* Tiraquell. *in tractat. le mort saisit le vif. par 1. declar. 4. sub. nu. 3.*

22 Imo etiam transfertur † possessio, Bald. *in l. cum antiquioribus, 19. sub nu. 18. versic. Decimo C. de jur. deliber.* Jason. qui exclamat de dicta doctrina *in l. quoties, 15. sub num. 31. versic. nota etiam, C. de rei vindic.* Cumia *in constitutione Regni si aliquem in § antiquis, num. 101. fol. 333.* Felic. *allegation. 63. num. 18. par. 2.* Jo. Franc. de Pont. *conf. 62. sub num. 1. 7. 8. & 11. vol. 1.* Wesemb. *conf. 1. num. 38.*

23 Quod intelligo de possessione juris, † hoc est de facultate apprehendendi possessionem facti, non obstante, quod adhuc nulla sit obtēta In-
24 uestitura, juxta distinctionem † possessionis facti, & juris, quam sentit Bald. *in l. cum miles, 30. in prima lectura sub num 2. ff. ex quib. caus. major. & in cap. Imperialem, § Insuper sub num. 3. de prohibit. feud. alienatio. per Federic. & in rub. ff. de rei vendic. in prima lectura; versic. In eadem ibi de eo,* vbi inquit, quod
25 licet possessio non transeat in haeredem, transit † tamen qualitas possidendi, id est titulus defuncti, ex quo titulo datur jus illam acquirendi, sequitur Afflict. *in cap. 1. § sciendum, num. 43.* alias est *num. 14. de feud. cognition.* & hanc distinctionem possessionis facti, & juris sentit etiam Rosental, *cap. 7. quaest. 17. sub num. 3.* quia alias verior, & communior est opinio,
26 quod possessio facti etiam feudi sine apprehensione non transeat † in successorem nedum transuersalem, sed nec etiam filium, & descendentem, Bald. *consil. 244. vol. 3.* Tiraquell. *in tract. le mort saisit le vif. in 1. par. declaratione 4.* Caldis *de renouat. emphiteus. lib. 1. quaest. 10. sub nu. 14.* Schrader. *de feud. par. 7. cap. 7. num. 21.* Wesembec. *conf. 41. num. 34.* Rosental. *de feud. cap. 7. q. 17.*

Et secundum hanc declarationem possessionis juris, & facti cessat distinctio Rouiti. *conf. 6. n. 6.* & quorundam aliorum, dum distinguunt,
27 † quod possessio transeat in descendentes, sed non in collaterales, nam haec possessio juris, seu facultas apprehendendi possessionem facti transit in quoscunque successores de comprehensis, siue descendentes, siue transuersales. Jo. Andr. Georgi. *allegat. 12. sub num. 15.*

Et si

Et si dicatur, quod nihil speciale in feudo resultabit, cum alias quilibet successor habeat hanc facultatem. Respondeo, quod specialitas resultat respectu domini directi, quia non obstante ejus dominio, & quod adhuc non sit renouata inuestitura transit hæc facultas apprehendendi ad ejus præjudicium possessionem bonorum feudalium. 28

Cum enim renouatio veterum inuestiturarum nihil de nouo tribuat, sed tantum † antiquum jus competens ex antecedentibus inuestituris confirmet, & dicatur confirmatio, non autẽ noua inuestitura, [illegible] in c.1.n.1.de capitul. Conr.ad. Bald. in d.l.1.sub n,3.& 4.ff.de rer.diuision. Al[illegible] in locis superius citatis sub nu.6.& 7. Afflict. in ca.1.nu.39. alias est sub n.17. quo tẽpore miles, Paris de Put. ad Isernia in d.tit.quo temp.miles, versic. Inuestitura a possessione, fol.355. col.2 Siluan. de recognit.feud.q.53 nu 6. Rube. [illegible] cons. 25.nu.122.volum.1. Palet.cons.113.n.3. Schrader.consil.14.n.315.& in tract. de feudis par.5.cap.2.nu.52. Freccia de subfeudis, quæst.17. in 3. auctoritate, §. Tertia auctoritas, sub nu.12. fol 315. Rosental. de feud. cap..6. quæst.29.num.3. vbi num. 6. explicat quos effectus † pariat hæc renouatio, sicuti & eosdem [illegible] set Siluan. de feud. recognition. quæst.12. Hinc fit, quod dominium & omne aliud jus, quod habet successor in feudo, dicatur in esse deductum ante renouationem inuestituræ, nec egeat illius adminiculo, nisi pro confirmatione, & quadam recognitione. 29 30

Cum igitur ipse successor habeat dominium ante præstitam fidelitatem, dicitur † etiam habere facultatem apprehendendi possessionem [illegible] antem, & multo magis captam ejus nomine de voluntate [illegible] sine alicujus contradictione continuandi, quia dominus habet † talem auctoritatem, Paris. cons.1.num.172.vol.1. & quia possessio debet † stare apud dominium, l.2. §. final ibi. Ambulat enim cum dominio bonorum possessio de bonor. [illegible] secund. tabul. Alberic. in l. [illegible] 3. sub num. 3. C. de interdict. Menoch. [illegible] sub num.810 versic. [illegible] sus, Papon. cons. [illegible] & 10. [illegible] & quilibet successor, vel hæres, qualis [illegible] & declaratus successor à defuncto [illegible] Serenis. Dux Carolus, habet † dictam facultatem apprehendendi possessionem vacuam [illegible], & auctoritate propria, l. cum hæres 23. in princip. [illegible] Tiraqu. ll. in tract. [illegible] vis parte 1. declarat. 8. num. 1 Grattan. [illegible] cons. 542.num.1 Wesemb. cons. 41.num.24. Hieron. Medic. cons. [illegible] & 11. inter consilia [illegible] Montisferrati, etiamsi fuisset institutus in re [illegible], † quando hæres [illegible] vniuersalis non resistit, Bartol. in l. ex facto 35. num. 2 ff. de hæredib. instituend. Jason, in l. quoties, 13. sub num. 8. C. de [illegible] instituend. Borgnin. 31 32 33 34 35

de [illegible]

*de vsufruct sub. num.*11.*versic. & late &c.* Surd. *consil.*265.*num.*1.*vol.*2. Tiraquell. *in dicto tract. part.* 2. *declarat.* 4. *n.*11. quamuis non possit dici quid particulare, sed vniuersale, & possessio, quæ erat apud defunctum, debet 36 peruenire † ad successorem, Paris. in causa Status Montisferrati *consil.* 22. *sub num.*66.*vol.*1.

37 Tertio, inuestituræ præcedentes dant † titulum dominii translatiuum, Paris. *consil.* 23. *num.*213. *vol.* 1. Pacian. *consil.* 20. *num.*53. Vultejus. *cons.*30. *num.*55.*vol.*2.*diuersor.* Academ. Marpurg. Rosental.*cap.*6.*q.*5.*n.*5. *cap.*8 *& q.*33.*nu.*8. dixi *in mea contr. forensi* 3.*sub num.* 48. qui autem habet 38 titulum, potest † auctoritate propria ingredi possessionem vacantem, Bartol. *in l. cū solu.*29.*n.*4.*in fine, ff. de vsucapion.* Menoch. *de adipiscend. poss. s.* 39 *remed.*4.*nu.*183. Surd. *cons.*160.*nu* qui enim dat titulum, censetur † etiam dare dictam facultatem, *l. hac si res*, 48. vbi glos. 2 *ff de rei vindicat*, Bartol. *loco proxime citato*, Medic. & Aliprand. Senatores Mantuani *in consil.* 1. *nu.* 47. *inter consilia Status Montisferrati.*

40 Quarto, inuestitura realis est potentior, † & plus operatur quam inuestitura abusiua, *cap.*1.*in princ.* vbi Jacob. de Beluis. Hernia, *sub nu.*1. Aluarot. pariter *num.*1, Afflict. *num.*1. *&* 2. & alij, *quid sit inuestitura*, Bald. *in l.* 1. *sub num.* 3. *&* 4. *ff. de rer. diuis.* nam abusiua, quæ fit per baculi, annuli, vel 41 alterius signi corporalis in absentia rei non transfert † possessionem, nec operatur veram traditionem, realis vero est mediante vera traditione, & possessione, vt per prædictos, quam inuestituram realem habuerunt Duces antecessores, & transiuit in successorem, sed qui habet in-42 uestituram abusiuam potest † auctoritate propria ingredi possessionem sine alia licentia domini, quando non est ab alquo occupata, & nemo resistit, Aluarot. *in cap.*1 *in princip. sub num.*1. *quid sit inuest.* Idem *in cap. vnic. sub num.*1, *qui success. teneant fol.*49. Paris. *in causa Status Montisferrati cons.* 22. *num.*59. *vol.*1. Medic. & Aliprand. *in d. cons.*1. *num.*39. *&* 41. *inter consilia Status Montisferrati*, Vulte. *de feud. lib.*1. *cap.*1. *sub nu.*11. *versic. Quamuis autem per abusiuam. fol.*573. Borcholt. *de feud. cap.*7. *num* 1. *fol.*280. Marescot. *variar. resolut. lib.*1. *cap.*39. *num.* 6. *&* 7. ergo multo magis hoc facere poterit successor, qui habet realem inuestituram.

Quinto, ipse Dux Carolus non dicitur accepisse auctoritate propria hanc possessionem, sed habuisse à prædecessore, qui eam viuens tradidit filio non sine sui patris futuri successoris, qui potuit id facere, quia, qui 43 successurus est, potest † institui in feudo, & valet testamentum, Paris. *consil.*2 *num.*4. *vol.*1 Surd. *consil.*63. *num.*16. & melius *consil.* 108. *num.* 7. *& consil.* 3[illegible]8. *num.*35. Scharder. *de feud. par.*7. *cap.* 2. *num.* 18. & talis institutus

debet † mitti in possessionem, Rosental. *cap. 7. quæst. 8. num. 4.* ideo po[illegible] etiam idem Testator dare ipsam possessionem, quam ex eius testamento, & inuestituris habere poterat successor, & ita consueuerunt † facere prudentes Principes, vt in vita faciant iurare fidelitatem successori, & tradant possessionem conditionatam, si continget mors, & hoc ad euitandas controuersias, Molina *de primogen. lib. 3. cap. 6. sub num. 19.* Thesaur. *filius lib. 1. quæstio forens. 35. num. 43. il primo, in fin.* qui autem habuit possessionem [illegible] defuncto dicitur † possidere sine vitio Roland. *consil. 78. num.* [illegible] Dec. *consil. 424. sub num. 15.* Marescot. *variar. resolut. lib. 1. cap.* [illegible] & generaliter sine vitio possidet, † qui ex dispositione [illegible], siue expressi habuit licentiam apprehendendi possessionem [illegible] propria, Cacheran. *cons.* [illegible] *sub num. 26. versic. & etiam sine vitio,* & dicitur possidere † eodem iure, quo possidebat defunctus [illegible] *de regul. iur. in 6. l. qui in ius, 138. ff. de regul. iur.* Rube. [illegible] *num. 107. vol. 1.* & ei competit † omne ius, quod prædecessori competebat, idem Rube. *consil 43. num. 88. d. vol. 1.* quamuis posset dici † singularis successor. *l. dolia, 76. §. 1. ff. de contrahend. emption.* [illegible] *§. plerumque. ff. de regul. iur.* Surd. *cons 22. nu 15.* verius enim [illegible] succedentem in Ducatu dici † successorem vniuersalem, Bald. *cons. 2*[illegible]*2. sub nu. 2 versic. Amplius est subtilius vol 2.* Brun. *cons. feudal. 104.* Rouit. *cons. 81. num. 10. & cons. 82. num 7.* Sacca *consil. 8. numer 2 vol. 1.*

Sexto, vasallo [illegible] cessori dantur remedia possessoria, tam contra dominum, quam extraneum, † siue retinendæ, vel recuperandæ possessionis, vbi eam semel habuit, siue adipiscendæ. Bald. *in cap. Imperialem, § insuper, sub nu. 3. de prohibit. feud alienat per Federic.* Schrader. *de feud. par. 7. cap. 7. sub num. 21. & 22.* Rosental. *cap. 12. quæst 12. num. 31. cum* [illegible] *de feud. lib. 2. c.* [illegible] Surd. *cons. 71. n* [illegible] & quando successor fuit institutus [illegible], Angel. *de acq. poss.* [illegible] *4. art. 7* [illegible] *fol. 278.* Rosent. *cap. 7. q.* [illegible] *nu. 2* vbi [illegible] quod institutio in re feudali [illegible] operatur † [illegible] debent mitti in possessionem, vbi [illegible] si institutus fuisset incapax, † [illegible] institutio facit, vt debeat mitti in possessionem, non obstante contradictione agnatorum, [illegible] Angel. *d quæst. 4. artic. 7. sub num. 187. fol. 278.*

Et si possessio aliquo modo deuenisset ad dominum, tenetur [illegible] tradere, & relaxare vasallo successori. Paris. *consil.* [illegible] *num. 81 volum. 1.* Rosental.

rental.*cap.6.quæst.7.num.3.& quæst.29.n.5.* Vult *de feud.lib.1.cap.10.sub num.*
57 *versic.Dictum est dominum teneri,fol.574.*& eam defendere, † si sit penes alium, Paris.*d.conſ.23.num.82.vol.1.* & in ea vindicanda à tertio vaſallus præfertur domino, Vult. *de feud.lib.2.cap.1.n.14.fol.806.*

Si igitur vaſallus ſucceſſor poſſet conſequi poſſeſſionem, ſi eam non
58 haberet, igitur debet † licere etiam ei illam vacantem apprehendere auctoritate propria, & cum ſit in illam immittendus etiam contra do-
59 minum, multo magis in ea exiſtens tuendus eſt, † vt vtrunque probat, ita arguendo Roſent.*de feud.cap.12.quæſt.12.n.85.*

60 Septimo, ſi ſucceſſor non tenetur renouare inueſtituram, niſi † prius habeat poſſeſſionem, Curt.jun. *in tract.de feud.par.4.principal.num.53.fol.358.in parua impreſſione Colonienſi anni 1600.*Clar.*§ feudum, q.49.nu.8.*Roſental.*cap.6.q.49.Intrigliol.cent.2.artic.93.n.52.*Thoming.*conſ.5.nu.116.& conſ.11.n.78.vol.1.*igitur, vt illam poſſit renouare, ſicuti tenetur, debet habere facultatem, & ei conceſſa cenſeri debet capiendi ipſam poſſeſſionem ad ſui libitum.

Et adeo verum eſt ipſum ſucceſſorem poſſe apprehendere dictam
61 poſſeſſionem,vt ſi hoc negligat,ei imputetur, † & poſſit priuari,ſi ob id, quod non poſſideat, non ſuſcipiat debitam inueſtituram, Roland.*conſ.18.n.20.col.1.*Siluan.*de feud.recognition.quæſt.76.n.15.&16.*Roſental.*d.c.6.quæſt.49.ſub num.1.*Andr.Kol.*de ſeruitiis feudalibus par.1.tit.1.num.133.*pro
62 poſſeſſore enim habetur, † qui ſua culpa non poſſidet, *l.ſi culpa,63.ff.de rei vindication.*

63 Octauo,ſi vaſallus tenetur † ſeruire domino etiam ante renouatam inueſtituram,Schrad.*de feud.par.6.cap.6.num.8.* Roſental.*cap.8.quæſt.7.num.13.* pariter debet ei licere conſequi poſſeſſionem, quia alias ſi eam
64 non haberet,non teneretur † ad aliqua ſeruitia,Schrader. *d.par.6.c.6.n.32.* & videtur abſurdum, quod iſta poſſeſſio debeat manere vacans, & populi ſine gubernio,& negotia imperfecta mortuo præceſſore, vel per annum, & diem, intra quem ſucceſſor habet renouare inueſtituram, vel donec adueniret conſenſus domini cum periculo, quod alter interim eam vſurparet, & ſemper vidimus ita obſeruari, quod ſucceſſores
65 ſtatim accipiant poſſeſſionem, † & cum adminiſtratione, & nota ſunt exempla Gulielmi, quando ſucceſſit Franciſco fratri, & quando Ferdinandus ſucceſſit Franciſco pariter fratri & Vincentius ipſi Ferdinando ſimiliter fratri in iſtis Ducatibus, & Jo.Georgii patrui, quando ſucceſſit Bonifacio nepoti, ne petamus exempla externa.

Nono, ex inuestitura Caroli Quinti Imperatoris, quæ fuit communis in omnibus aliis sequentibus, & præcipuè in creatione Marchionatus Montisferrati in Ducatum, cujus verba referam in sequenti articulo competit expressa facultas accipiendi possessionē auctoritate propria, de qua clausula meminerunt Gozadin *consil.7. sub num.* 19. & in consiliis Montisferrati Hieronym. Lucens. & Nicol. Aliprand. *consil.1.num.* 35. & Paris. *consi.22.num.* 54.*vol.*1.

Cum igitur, vt [illegible] probatum fuit, potuerit Serenissimus Dux Carolus auctoritate propria capere hanc possessionem, & eam [illegible] nemine contradicente, apprehenderit, multo magis potest [illegible] † nec illam cedere cogitur, [illegible] aduerso potest prætendi aliquod spolium, Hond. *consil.*21.*num.*2[illegible] C[illegible] *consi.*85.*num.*6.[illegible] & 8.*vol.*1. Rosental. *cap.*12. *q.*12.*num.* [illegible]

Non obstat quod illa possessio, quam potest apprehendere vasallus, non præjudicet domino, † nec tribuat aliquod jus successori contra eum, donec fuerit per eum inuestitus, sed tantum contra alios, vt per Guliel. de Bene[illegible] *Raynutius in verbo mortuo itaque, il secondo,* [illegible] *extra de testam.*[illegible] 2.*fol.*116. quem sequuntur Tiraquell. *in tract. le mort saisit le vif, par.*1. [illegible] *num.*7. Wesembec. *de consil.*41.*sub num.*27. Nam omisso, quod dominus directi ex jure suo nihil adhuc prætendit, pro vt respondit etiam in casu suo Wesemb. ibidem, omisso etiam quod dictam distinctionem reprobat, † & merito Rosental *de feud. cap.*7. *quæst.* 56.*num.*7. quia nullibi cautum reperitur, quod successor non possit cōsequi possessionem ante renouatam inuestituram, imo, vt superius deduxi, opus est, vt eam habeat, alias non teneretur facere feudi renouationem. Præterea resultaret, quod ista noua inuestitura daret jus, & tamen *supra* demonstratum est *num.*6. 7.8.& 29. ex ea nullum conferri, sed tantum antiquum confirmari. Et denique distinctio prædicta denegat remedia possessoria contra dominum ante factam renouationem, quod est contra omnium sententiam.

Hoc inquam omisso dico, quod ipsi loquuntur, † quando non est apprehensa corporalis possessio, an successor in feudo intelligatur saisitus, hoc est, eam sine apprehensione possit continuare, & vbi non adest statutum, vel consuetudo eam continuans, negant † illam in vasallo continuari, quod nec nos diffitemur, quando non fuit apprehensa; vbi verò extat tale statutum, vel consuetudo, variant inter scribentes, alij enim putant possessionem adhuc non continuari, † vt recitat Tiraquell.

quest. contract. de mort. sais. le vif. par. 4. declaratione 5. num. 28. ipse vero ibi
73 resoluit contrarium, quod si vel lex statuat, vel consuetudo afficiat † etiam feudum, nisi illud excipiatur, & contrarium in eo disponeretur, non vero agimus de possessione vera apprehensa, quam dicimus capi potuisse ante renouatam inuestituram.

Præterea respondeo, quod Guliel. de Benedict. *loco citato* in objecto,
74 loquitur † de successore, qui non erat de comprehensis in antiquis Inuestituris, & qui forte ex gratia, vel tanquam proximior merebatur inuestiri, iste enim vere ante susceptam inuestituram non haberet jus aliquod contra dominum; & quod Gulielmus loquatur de tali successore, de quo modo dixi, inde patet, quod dicit per mortem præcessoris quasi consolidari vtile cum directo, & dominum lucrari fructus ante renouatam inuestituram, quorum vtrumque falsum est respectu vasalli comprehensi in antiquis inuestituris, & denique arguitur ipsum loqui de tali successore, dum dicit, quod vasallus, qui successurus esset ab intestato præcessori defuncto, posset habere hanc possessionem, secus ille, qui fuisset institutus, vel cui fuisset legatum feudum, quod arguit ipsum intelligere de eo, qui alias non fuisset successurus; per ea quæ dixi *supra nu.* 43. valere institutionem de successuro in feudo, in quibus terminis non versatur casus noster, sed in vasallo comprehenso in præcedentibus inuestituris, & qui etiam potuisset succedere ab intestato præcessori vltimo defuncto.

Non obstat, quod licet in successione feudi non sit necessaria noua inuestitura, nec possessio, sed tantum antiquarum renouatio, tamen hoc
75 non habet locum in feudis dignitatum, puta † Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus, quæ ab Imperatoribus, vel Regibus conferuntur, nam in illis non datur successio antequam obtineatur noua inuestitura, quia tales dignitates potius electione, quam successione dicuntur obuenire, *ca.* 1. *de feud. Marchiæ*, per quem text. ita tradunt *ibi* Aluarot. *in* 2. *notabil.* & Laudens. *num.* 2. Zas. *de feud. par.* 8. *nu.* 64. Bald. *cons.* 275. *n.* 3. *vol.* 2. Mozzi. *in tract. de feud. in titul. de diuision. feudor. num.* 44. *&* 45. *fol.* 28. *&* 29. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib* 23. *titul.* 27. *sub num.* 26. Mastril. *de Magistratibus lib.* 4. *cap.* 10. *num.* 21. *tom.* 2. *fol.* 26.

Quia primo respondetur contrarium de generali consuetudine, quæ
76 transiuit in vim legis, vsurpatum esse, † vt in hisce dignitatibus detur successio, non autem electio, vt est textus *in cap. vnic.* §. *final.* vbi Aluarot. *de alienatione feudi*, & ita respondent, & declarant omnes citati in motiuo in locis *ibi* adductis, Ruin. *cons.* 99. *num.* 13. *vol.* 1.

Secundo respondetur objectum non procedere, quando oppida fuerunt concessa cum titulo dignitatis, seu dignitas fuit concessa pro se, hæredibus, vel descendentibus, † vt in casu isto, in quo concessio Ducatus Mantuæ est etiam pro successoribus, tunc enim transit ad successores mortuo præcessore non expectata noua concessione, Molina *de primogen. lib.1.cap.11.num.* 21.Mastril. *de Magistrat.tom.2.lib.4.cap.* [illegible] *.num.* 22.& 23.*fol.*26.Parlador.*rer.quotidian.lib.2.cap.13.n.4.fol.*29. & omnium melius Martin.Laudens. *in d.cap.1.sub num.3.de feud.* Marchiæ, vbi distinguit post Isern. *ibi sub num.*2. an Ducatus fuerit datus quo ad exercitium † & non transeat ad hæredes, aut quo ad proprietatem, † vt in nostris inuestituris, & transeat per successionem, sed de hoc latius dicendum erit *in sequenti articulo.*

Non obstat, quod a quibusdam objicitur Ducem Ludouicum patrem præsentis Ducis Caroli fuisse in bello contra Carolum Quintum, quia de hoc opportuniori loco dicam in quinto articulo, an Sacra Majestas teneatur de præsenti inuestire ipsum Ducem Carolum non obstantibus assertis prætensionibus.

DV-

DVCATVS MANTVÆ, ET MONTISFERRATI,

Pro Sereniss. Duce CAROLO legitimo successore in ipsis Ducatibus:

ARTICVLVS TERTIVS.

AN dictus Serenissimus Dux Carolus ante renouatam Inuestituram ipsorum Ducatuum, potuerit, & possit vocare se Ducem, administrare, & exercere Iurisdictionalia, & vti insignibus Ducis, & debuerit, & debeat ab aliis tractari pro Duce Mantuæ, & Montisferrati.

TErtius succedit articulus, An Serenissimus Dux Carolus potuerit, & possit vocare se Ducem Mantuæ, & Montisferrati, & exercere iurisdictionalia, administrare, & vti insignibus horum Ducatuum, & debuerit, & debeat haberi, & tractari pro Duce ipsorum Ducatuum ante renouationem inuestituræ, & intra tempus illam renouandi.

Articulus iste affirmatiue resoluendus venit prædicta eidem Domino Duci Carolo, & licuisse, & licere, & ab aliis pro Duce Mantuæ & Montisferrati tractari debere, quia & si possessoriū harum, & similium dignitatum, nempe Ducatus, Marchionatus, & Comitatus habeat, † admixtam

tam eiusdem proprietatis, & d[illegible] Baldus [illegible]
Paponi. *conf.5.in dubio ante num.40. & d. num. 40. &* 41. & sine titulo ni-
hil operetur, † Cassador. *de restitut. spoliator. decis.* 1. *num.* 9. & 10. [illegible]
conf.30.num.239.vol.2 diuersor Academ. Marpurgens.

Et ideo sit necessarium docere † de titulo, & iure proprietatis, [illegible]
quædam, vbi glos. *in verb. priuato, & in verbo liberis ff. de int*[illegible] [illegible]
probat.lib.2.cap.35.num. 63. vbi inquit, quod, si sunt dignitates, quæ com-
petant per electionem, † debet probari canonica electio, si vero com-
petunt per successionem, † debet probari descendentia, & pro[illegible]
& vbi sunt feudales, vt sunt istæ Mantuæ, & Montisferrati, [illegible] debet do-
ceri † de titulo & priuilegio, vel inuestitura, vt per eundem [illegible]
num. 64. & late Paponi *d. conf.* [illegible] *num.* 42.

Nihilominus non [illegible] plena probatio [illegible]
tantum coloratio tituli, Behan [illegible] *decis.* 49. Guid. Papa. [illegible]
ran. *decis.* 55. *num* [illegible] cum aliis [illegible] apud Paponi. *d. conf.* 5. *num.* 52. [illegible]
qui & si loquantur in beneficialibus, tamen, *vt ibidem* admonet [illegible]
Paponi. *nu.* 52. in materia ista idem procedit, † & eodem iure [illegible]
tur, quo [illegible] resoluuntur beneficialia, & in terminis [illegible]
nis, quod sufficiat † coloratio tituli late prosequitur ipse Paponi. [illegible]
cto conf. 5. *nu.* 53. *cum pluribus seqq.*

Et in omnem casum sufficit † producere diplomata priuilegiorum
vel inuestiturarum ad obtinendum etiam in petitorio, *cap.* 1. §. [illegible]
de inuestitur. de re alien. fact. Thoming. *consil.* 10. *num.* 70. *vol* 1. [illegible]
bat.lib.2.cap.35.num. 11. & 64 nam si quis [illegible] vellet ea impugnare, [illegible]
arguere de aliquo defectu, teneretur † probare, vt per eundem [illegible]
ibid. num. 12.

Cum igitur ex arbore Genealogiæ publicata ab [illegible]
bus admittatur Ducem Carolum esse de descendentibus stipitis Du-
Federici, qui fuit † primogenitus [illegible] & [illegible]
sint priuilegia erectionum [illegible] Ducatus ab Imperatori-
bus, & in [illegible]
Mantuæ *pro [illegible]*, cum ordine [illegible]
genituræ pro [illegible] ita quod [illegible]
dat patruos, & eodem [illegible]
primi, & respectu Ducatus [illegible]
sculis, & illis quandocunque [illegible]
pluries exclusæ etiam admitti valeant, [illegible]
niis futuros esse Duces, & [illegible]

[illegible]

nis, quod quis ſit Dux perpetuus, vel Status erigitur in Ducatum cum
15 tranſmiſſiones ad ſucceſſores dicitur † habere jura Imperii, & plenitu-
dinem poteſtatis, Bald. *in proœm ff. num.* 25. Jacobin. *in ſua inueſtit. de feu-
dali in verb.* Carolus Dux, §. *dubitatur etiam, verſu. Contrarium determi-
nabitur fol.* 1. *colum.* 4. Curt.jun. *conſil.* 61. *num.* 9. *& conſil.* 100. *ſub num.* 3.
Roland. *conſil.* 4. *num.* 42. *vol.* 3. Surd. *deciſ.* 1. *num.* 3. Jo. Anton. Bellon. *conſ.*
16 5. *num.* 58. & poteſt † omnia in ſuos ſubditos, quæ poteſt Imperator, vel
Rex in proprios, & in toto orbe, vt per prædictos & per Purpur. *in rubr.
de juriſdict. omn. judic. num.* 18. *&* 19. Crot. *conſil.* 164. *num.* 12. Gramma-
tic. *conſ. ciuil.* 95. *num.* 15. Eugen. *conſ.* 24. *num.* 11. *vol.* 62 Intrigliol. *de feud.
centur.* 1. *quæſt.* 66. *num.* 2. Andr. Knich. *in tract. de territor. origine cap.* 1. *num.*
413. *& in ſua Encyclopædia cap.* 1. *num.* 201. *&* 202. *cum ſeqq.* & de eminentia,
& juribus Principum Imperii, *cap.* 1. *num.* 64. *fol.* 182. quæ etiam jura Im-
17 perii, & plenitudo poteſtatis fuerunt † explicite conceſſa in priuilegiis
harum dignitatum.

18 Et hoc certum eſt, quod is, qui inueſtitus eſt de Ducatu, dicitur, †
& eſt Dux, *cap.* 1. *in princip.* vbi Iſernia *num.* 1. *quis dicatur Dux*, Mozz. *de feud.
in tit. de his, qui feud. dar. poſſ n.* 16. Vult. *de feud. lib.* 1. *cap.* 4. *ſub. num.* 14. *fol.* 58.
Jo. Franc. de Pont. *conſ.* 7. *n.* 16. *verſ. Hæc ex alio vol.* 2. Inueſtitus autem di-
19 tur, † qui eſt comprehenſus in antiquis inueſtituris, vt deduxi *in præce-
denti articulo nu.* 29. vbi probaui renouationem non dici proprie Inueſti-
turam, nec tribuere aliquod jus, ſed tantum confirmare antiquum.

20 Atque Ducatus iſti, & titulus Ducis tranſeunt † in omnes ſucceſſo-
res deſcendentes, tum quia hoc expreſſe dicitur in ipſis conceſſionibus,
tum etiam quia hi Ducatus fuerunt dati reſpectu proprietatis, non au-
tem officii, vel adminiſtrationis tantum, tum denique quia ſunt dignita-
tes reales, & conceſſæ ipſis Statibus, non autem perſonales, quibus ſin-
gulis caſibus ſemper tranſeunt in omnes ſucceſſores de comprehenſis:
21 prout, quando ſunt conceſſæ † pro ſe, filiis, hæredibus, & ſucceſſoribus,
tradunt Crauet. *conſil.* 404. *nu.* 5. *vol.* 3. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 11. *ſub.
n.* 21. *& n.* 24. *verſ. Si vero ea dignitas.* Maſtrill. *de Magiſtratib. lib.* 4. *cap.* 10. *nu.*
57. *tom.* 1. *fol.* 27.

Et quando conceſſæ ſunt reſpectu proprietatis, non autem admi-
22 niſtrationis tantum, quod tranſeant † in ſucceſſores docuerunt Iſernia.
in cap. vnic. ſub num. 2. *verſ. Poſſent etiam reduci ad conſonantiam*, & *ibidem* Mar-
tinus Laudenſ. *ſub. num.* 3. *verſ. Aduertendum quoque eſt, & verſ. Aliquando, &
ſecundo, de feudo Marchiæ*, idem Iſern. *in cap.* 1. *ſub num.* 2. *quis dicatur Dux*, Ja-
cobin. de S. Georg. *in tract, de feud. in verb.* Carolus Dux, §. *quid ſi Rex, ſub*

num.5.versic. Aduertite tamen fol 2 col.3. Rosent[illegible] *de feud. cap.* [illegible] *sub litera O. vers. Iacobin. de S. Georgio.* Jo. Franc. de Pont. *consil.* [illegible] Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 11. num. 19.*

Et denique, quando istæ dignitates conceduntur [illegible] Prouinciam, Oppidum, vel Castrum, in Regnum, vel Ducatu & [illegible] inuestiendo [illegible] cum dicto titulo, sicuti præcise factum fuit in istis Ducatibus, tunc dignitas dicitur realis, & cohæret rei, & in quemcunque transeant ipsa feuda, [illegible] dictæ dignitates, & successor dicitur Dux Marchio, vel Rex, quia bona ipsa portant secum talem dignitatem; Ita obs[illegible] *sub feud. lib. 2. in titulo quis dicatur Comes, sectione prima dicti tituli* [illegible] Doctores scribunt, *sub num. 53. vers. Secundo modo Rex erigit. fol.* [illegible] impressione, alias est *sub num.* [illegible] *fol. 81.* in antiqua, vbi [illegible] etiam alios modos, † & concessiones, quibus [illegible] dignitates [illegible] non autem simpliciter personales, Idem docuit Jo. Franc. de Pont. *consil.* [illegible] *& 70. vol. 1. & cons. 7 sub num.* [illegible] *& num. 10. in fin.* [illegible] *17. & 18* [illegible] *finem, & 23. vol. 2.* [illegible] *de feud. centur. 1. quæst.* [illegible] *94* Rol[illegible] *consil.* [illegible] *sub num. 8* Priuilegium enim concessum [illegible] datus loco, † [illegible] etiam datus succedentibus in eo, Pont. [illegible] *23. vol. 2.* & non est dubium posse † Imperatorem, etiam quod alias hujusmodi dignitates non transirent ad successores, facere, & ita concedere, vt transeant, Alvarot. *in cap. vnic.* [illegible] *penult. vers. Posset etiam Imperator. & ibi* Affl[illegible] *num. 7* alias est *sub nu 6. de feud. March.* [illegible] dignitas † [illegible] prædecessoris non extinguitur, gloss. *in cap. Quoniam* [illegible] *14* [illegible] *de offic. iudic. delegat.* Martin. Laudens. *in tract. de dignitatib. quæst. 37.* [illegible] *tractatuum diuersorum vltimæ impressionis fol.* 1. Medic. *in tract.* [illegible] *part. 2. conclus. 35 sub nu. 97. versic. Quod intellige de dignitate,* [illegible] *73* [illegible] *nu. 142. versic. Tum quia* [illegible] Rom. *consil.* [illegible] & dignitas [illegible] durat, † & dicit [illegible], Vultej. *consil.* [illegible] *vol. 1.* [illegible] *Marpurg.* Menoch. *consil.* [illegible]

Et adeo verum est [illegible] dignitates [illegible] transire in successores, [illegible] qui successerunt [illegible] viuente adhuc prædecessore dicantur † Reges, Duces vel, vt vsus est in Italia, Principes, [illegible] *in cap. 1. sub nu. 2.* & ibi Martin. Laudens. *nu. 6.* alias *sub num.* [illegible] *in tit. qui dicatur Dux.* Idem Afflict. *in cap.* [illegible] *sectione in* [illegible] Decim[illegible] *num.* [illegible] alias est *sub num.* [illegible] *de prohibit. feud. alienation. per Feder.* [illegible] *dic. lib. 1. cap. 2. § 1.* [illegible] *consil.* [illegible] *vol. 2.* Jason. *consil. 192. num. 10 vol. 1.* *

Et hæc ipsi loquantur in filio successore, tamen apud [illegible] [illegible] [illegible]vatum, † vt si Dux viuens non haberet filios, successurus dicatur Princeps, vt in Vincentio vltimo Duce Mantuæ fratre Ferdinando, qui semper fuit nominatus, & tractatus pro Principe futuro successore, [illegible]ter non habuisset filios capaces.

Quod autem priuilegia erectionis horum Ducatuum talia sint, vt superius asserui, patet ex eorum lectura; illius enim, in quo Status Mantuæ erectus fuit in Ducatum ab Imperatore Carolo Quinto dati Mantuæ die 8. Aprilis 1530. tenor talis † est, in ea parte, quæ facit ad præsentem quæstionem.

Quemadmodum etiam tenore præsentium te Illustrem Federicum de Gonzaga Mantuæ Ducem facimus, erigimus, & creamus, Ducisque Mantuæ titulo decoramus, & omnia ad Ducalem dignitatem pertinentia ornamenta concedimus, elargimur, ipsumque tuum Dominium Mantuanum hactenus Marchionatum nuncupatum, cum aliis vniuersis, & singulis feudis, quæ ab Imperio in præsentia obtines, aut pro tempore obtinebis in vnum verum Ducatum, qui Mantuæ Ducatus nuncupetur erigimus, & attollimus, reseruato tamen Castro Vitelliano in agro Cremonensi cum suis Curiæ pertinentiis Marchionatus titulo, quo tuus, ac tuorum primogenitus, & primogeniti in ipso Ducatu Mantuæ successuri, vtantur, atque vti valeant, qui Marchionatus ab ipso Ducatu Mantuæ dependeat, eique subsit, quod etiam Castrum Vitellianum, cum suis pertinentiis antedictis, si & quatenus opus sit in Marchionatum de nouo erigimus, & Marchionatus titulo, & honore decoramus: Decernentes, ac volentes, vt deinceps tam tu præfate Illustris Federice, quam tui in eodem Mantuæ Ducatu hæredes, ac successores Ducis locum, tuusque primogenitus, ac tuorum semper primogeniti Marchiones vbique obtineatis, atque obtinere debeatis, & omnibus, & singulis priuilegiis, juribus, dignitatibus, plenitudine potestatis, ac gratiis vti, frui, & gaudere debeatis, quibus alii Romani Imperii Duces, seu eorum quiuis gaudent, vtuntur, ac fruuntur, & ad quæ admittuntur, & recipiuntur consuetudine, vel de jure

32 De qua erectione Mantuæ in Ducatum meminit † etiam Jacobus Augustus Thuanus *lib. 1 suarum historiarum fol. 21. col.* 2. in hæc verba. *Itaque Cæsar eo fere tempore ex Pannonia rediens Mantuam venit, vbi à Friderico honorifice exceptus, vt hospitem honorifica gratificatione remuneraret, eum ex Marchione Ducem creauit.*

33 Et de erectione Montisferrati † in Ducatum extat diploma Maximiliani secundi Imperatoris datum Viennæ die 8. Decembris 1573 cujus tenor est.

Dictum Marchionatum Montisferrati, ejusque Principatum, & dominium vna cum Ciuitatibus, Terris, Castris, Oppidis, Fortalitiis, Villis, ac locis [illegible] non mero, ac mixto Imperio, & jurisdictionibus omnimodis, superioritatibus, ac superioritatum dominiis, fidelitatibus, ac fidelitatibus vasallorum, aliisque quibuscunque regalibus, titulis, dignitatibus, honoribus, pertinentiis, & aliis [illegible] ctis, quæ omnia hic pro expressis haberi volumus, In Nomine Domini Saluatoris nostri JESV CHRISTI, *a quo omnis Principatus, & honor [illegible] verum Imperialem Ducatum, ac ad dignitatem, ac titulum Ducatus Imperialis ereximus, sublimauimus, & exaltauimus, Ipsumque Illustrem Guilielmum Ducem Mantuæ, [illegible] heredes, & descendentes, qui jure, & ordine primogenituræ, quod in Marchionatu [illegible] nunc in Ducatum erecto, [illegible] nus solitum fuit, in Principatu isto successuri sunt legitime nati, [illegible] ros in infinitum Duces Montisferrati fecimus, creauimus, & extulimus, aliorumque nostrorum, & Sacri Imperii Ducum quantumvis magni illi sint, numero, cætui, ac consortio tam hujus noui, quam Ducatus Mantuæ ratione aggregauimus, in eorumque ordinem cooptauimus: Atque insuper omnia, & singula Priuilegia, jura, indulta, dignitates, libertatesque, immunitates, titulos, potestatem, Vicariatus, officia, honoratitias, auctoritates, & facultates a Diuis Romanorum Imperatoribus, & Regibus prædecessoribus nostris, & maxime [illegible] batis Carolo Quarto, Sigismundo, Federico, Maximiliano, Carolo Quinto, & Ferdinando Augustæ memoriæ, ac nobis dicto Duci Gulielmo, seu ejus antecessoribus Marchionibus Montisferrati, tam ex domo Saxonia, quam Palæologa, ac Gonzaga, & cuilibet eorum, & quibus ipsi [illegible] vsi sunt, vel vti potuerunt, seu debuerunt, concessa, & concessa, confirmata, & confirmata, [illegible] vel aliquo eorum per non vsum, vel contrarium vsum, etiam per tantum temporis, cujus initii memoria non extaret [illegible] fortasse foret derogatum, denuo [illegible] omnibus eorum clausulis, punctis, articulis, & verborum expressionibus, ac si eorum omnium tenor [illegible] totaliter essent inserta, quemadmodum etiam illa pro insertis [illegible] habere volumus, in personam eiusdem Gulielmi, ac descendentium [illegible] & [illegible] mus, prout, per præsentes easdem literas, & [illegible] exaltamus, facimus, creamus, extollimus, aggregamus, & innouamus, [illegible] mantes, & hoc nostro Cæsareo edicto [illegible] statuentes, vt posthac perpetuis futuris temporibus Principatus Montisferrati vna cum suis Ciuitatibus, Terris, Castris, Oppidis, Fortalitiis, Villis, locis, & juribus, [illegible] & [illegible] supradictis pro vero Imperiali Ducatu habeatur, [illegible] & [illegible] tur, ipseque Illustris Gulielmus Dux Mantuæ, ac ejusdem heredes, & descendentes*

[illegible] & [illegible] ipsi successerit [illegible] creationis, sublimationis, & exaltationis, & ab hac hora in posterum [illegible] appellentur, & nominentur Duces Montisferrati, ac vt alii Duces [illegible] quantumuis magni sint, honorentur, ac reputentur ab omnibus, & singulis cujuscunque gradus, status, ordinis, conditionis, aut dignitatis extiterint, tam in scriptis, quam viua voce, aut alias quotiescunque, & quomodolibet illorum mentio facienda erit.

De qua erectione hujus Ducatus Montisferrati, mentionem 34 facit † Natalis Comes *libr. 23. suarum historiarum.*, *prope finem*, his verbis.

Per quod fere tempus Maximilianus Imperator multis, iisque justissimis, & non leuibus de causis Gulielmum Mantuæ Ducem conjunctum, ac sororium Principem decreuit clariore dignitate afficere, vt duorum Principatuum Dux esset. Nam, cum ante Montisferrati titulus esset Marchionatus, decreuit, vt in posterum Ducatus intelligeretur, atque esset, quare non solum Mantuæ, sed etiam Montisferrati Dux Gulielmus fuit appellatus, Illud autem factum est a Cæsare ob multas, & præclaras virtutes ipsius Gulielmi, qui non solum plane adæquat, sed etiam superat auitas virtutes, & gloriam suorum maiorum, qui non semel præclara obsequia Imperatoribus Romanis præstitit, quoties se obtulit occasio, illaque in rebus 35 *maximis, Idcirco additum est ad majorem rei expreßionem, vt insignia † etiam Ducatus Montisferrati deferantur, & conjungantur cum insignibus ipsius Ducis, vt appareat, & vtrunque Principatum, quasi vnum corpus esse, cui præsit Princeps tanquam caput, addita sunt, & alia multa Priuilegia, quæ longum esset recensere, cum nihil prætermissum sit in eo diplomate, quod ad dignitatem ejus Ducis corroborandam, & ornandam pertineret, aut ad significationem singularis beneuolentiæ.*

Quando autem dignitas est concessa ipsi rei, puta, quod Status sit 36 creatus in Ducatum, tunc † licet in concessione essent nominatæ certæ personæ, tamen competit etiam cuicunque non nominato, in quem contingat transire ipsum Statum, Jo. Franc. de Pont. *cons. 7. per tot. vol. 2.* Menoch. *cons. 905. per totum*, maxime *sub num. 15.*

Quo fit, vt, cum Sereniss. Dux Carolus fuerit, & sit legitimus successor in his Ducatibus, sicuti eum talem esse demonstrabo *in sexto articulo*, (nunc enim sufficit insistere in possessione, vel quasi hujus dignitatis, satis nedum colorata, sed etiam justificata ex dictis priuilegiis, 37 & arbore genealogiæ ab aduersariis publicata,) potuerit, † & possit se nominare Ducem, & omnia, quæ ad hanc dignitatem spectant, exercere, prout hoc expresse conceduntur ipsa diplomata. & est de jure, nam

D 3 successor

successor utitur † omnibus praeeminentiis, juribus [illegible] quibus fruebatur praecessor, & is, in cujus locum subrogatur. [illegible] 199. § *plerunque, ff. de reg. jur. cap. cum quis, 13. de regul. jur.* [illegible] Schrad. *de feud. part.* 10. *sect.* 9. *nu.* 190. & vasallus successor [illegible] semel [illegible] nem omnes actiones † competentes dominis vtilibus exercet, [illegible] *cap.* 12. *quaest.* 12. *num.* 1. & ex lege contractus, & concessione [illegible] † jus in feudo etiam successoribus, Brun. *consil. feud.* 1. *num.* [illegible] successorem transeunt [illegible] jurisdictionalia, Schrader. *de feud.* [illegible] *ction.* 3. *nu.* 25. *cum seqq.*

Princeps enim liberam habet † administrationem omnium [illegible] sunt principatus. Amed. de Ponte, *in commentar. ad titulum* [illegible] *dare possunt, nu.* [illegible].

Haecque administratio, & Ducis titulus, & omnia [illegible] sequuntur, competunt eidem Serenissimo Duci Carolo, quamvis adhuc secuta non fuerit † confirmatio Caesareae Majestatis, Molina *de primogen. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. *& seqq.* Mastril. *de Magistratib. lib.* [illegible] *num.* 22. & 23. *tom.* 2. *fol.* 2[illegible]. Schrader. *de feud. part.* 10. *sect.* 1. [illegible] *sect.* 5. *num.* 16[illegible]. *& consil.* 14. *num.* 152. *& consil.* 14. *num.* 132. & [illegible] & etiam ante coronationem, † prout de Imperatore, quod ex sola electione, licet adhuc non fuerit coronatus, nec confirmatus possit † exercere administrationem, & omnia Jura Imperii, tradunt Imol. *in cap. venerabilem,* 34. *num.* 6. *versic. Nota quod, extra de elect.* vbi etiam Abb. [illegible] *mer.* 26. Dec. *consil.* 193. alias est *consil.* 194. *& consil.* 588. Paris. [illegible] *consil. num.* 4. *vol.* 2. [illegible] Queta late *consil.* 1. *num.* 16. & [illegible] *cap.* 6. *fol.* 649. qui licet [illegible] jure, vel de consuetudine, tamen [illegible] posse, & vsu [illegible] seruatum, quia [illegible] ationem [illegible] nem, eam [illegible] Ducibus; [illegible] Nicolau [illegible] *cap.* 1. *num.* 1[illegible] [illegible]

51 Ideo dicunt Doctores, quod jus istorum Ducum est † [illegible] eo-rum Ducatibus, quam Imperatorum, quia illud transmittitur ad suos hæredes, quod facere non possunt Imperatores, Aluaro. [illegible] *Marchi. sub num. 1 versic. Quia Rex in suo Regno.* Crot. *consil.* 164. *num.* 14. Nicol. Fest. [illegible] *in tract. de collect. part.* 4. *cap.* 7. *num.* 37. *fol.* 101. ob id, si sola electio

52 tribuit † hanc potestatem in summis Principibus, vt per prædictos Doctores citatos circa administrationem Imperatoris electi tantum, *num.* 95. & tradit Queta *consil.* 1. *nu.* 17. in omnibus Principibus, qui admittuntur per electionem, videtur dicendum, quod idem multo fortius operetur successio, & hoc eo magis, quia nostri Principes sine alicujus contradictione semper ita obseruarunt, & priuilegia erectionis horum

53 Ducatuum concedunt nedum † quæ de jure, sed etiam quæ de consuetudine eis competunt, & dicit Innocentius *in cap. cum super,* 4. *sub num.* 2. *de causa possession. & proprietat.* quod vbi non est consuetudo, quod quis non possit administrare antequam installetur, hoc est ponatur in posses-

54 sione a superiore, tunc † potest administrare ante ipsam installationem, quæ consuetudo non adest in nostris Ducibus, sed imo viget contraria, & Andreas Knichen. *in encyclopæd. cap.* 3. *sub num.* 90. *fol.* 112. ex Bald. *in l.* 2. *num.* 61. *versic. Iuxta prædicta quæritur, C. de seruitut. & aqua,* inquit, quod *etsi Princeps nondum sit vestitus ab Imperatore, attamen, quia jurisdictio concessa*

55 *est notoria juris, & de jure censetur † quoad subditos inuestitus, & in possessione generali constitutus.*

Et prædicta procedunt etiam si fieret aliqua controuersia, nam cum sit in possessione, & quasi possessione horum Ducatuum tituli, & jurisdictionalium, pendente dubio, si quod adesset, quod tamen nul-

56 lum adest, potest † administrare tanquam Dux, & Dux appellari per ea, quæ tradit Pacian. de Imperatore, qui patitur controuersiam, *de probationib. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 9. & 10. vnde cum in casu nostro Dominus Dux Carolus solus sit in possessione, licet adsint prætensores, ejus tantum vti possessoris est administratio, adeo vt si spoliaretur etiam si posset constare non legitime successisse, cujus tamen contrarium notorium est, adhuc

57 restitui † deberet ad hanc quasi possessionem hujus dignitatis, *gloss.* 2. *in d. cap. cum super,* 4. *de caus. possessio. & propriet.*

58 Sicuti enim quasi possessio datur † in qualibet materia juris, in qua [illegible] quis pro tali se habuit, Oldrad. *consil.* 244. *num.* 9. *versic. Sexto opponebatur, & consil.* 254. *sub num.* 5. *ibi, constitus tamen in quadam quasi possessione talis juris,* Crauet. *consil.* 249. *sub num.* 2. *versic. Sed tamen aduer-*

tendum,

[illegible] Pacian. *de probat. lib.* [illegible] & quasi pos-
sessio † Senatoriatus, gloss. [illegible]
ner. & quasi possessio † Doctoratus, Bald. *in l.* [illegible] *C. de seruit. &*
aqua, & quasi possessio † sessionis, & primatus, Schrader [illegible] *num.*
156. *&* 161. & quasi possessio † Clericatus, Pacian. *de probat. lib.* [illegible] *cap.*
34. *num.* 46. & quasi possessio † honoris, & dignitatis, Siluan. [illegible]
cognitione quæst. 109. *num* 3[illegible]. & quasi possessio † iurisdictionis, Bald. *in*
l. 2. *sub nu.* 12. *C. de seruitut. & aqua*, Menoch. *de retinend. possess.* [illegible]
num 579. *cum seqq.* & quasi possessio † vassallagii, Rosent. [illegible]
32. *num.* 2. & de multis aliis casibus, in quibus detur hæc quasi possessio
† iuris incorporalis, late agit Bald *in d. l.* 2. *C. de seruit. & aqua.*

Itaque quoque datur quasi possessio † Imperii, Ducatus, & [illegible] lium dignitatum, ex quibus [illegible] probantur, qui in ea [illegible], Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* [illegible] *num.* 1.

In qua quasi possessione reperit Serenissimum Ducem [illegible] plusquam notorium est, quia omnia exercuit, & exercet, [illegible] probatur.

Habuit enim iuramentum fidelitatis populorum, & congrega-tionem armorum, & militiæ mediante persona filii, & sine vllo [illegible] cum fuerit omne id factum de voluntate, & mandato [illegible], et præstantur onera, & gabellæ, ex quibus induci, & acquiri † hanc quasi possessionem scribit Menoch. *de retinend. possess. remed.* 3. *a num.* 579. *vsque ad* [illegible] 4. [illegible] 2. *num* 57[illegible] ubi de recognitione † facta à subditis, & de iuramento † fidelitatis, P[illegible] in *de probat. lib.* 2 *cap.* 3[illegible] *num.* 16. *&* 17. vbi de obedientia subditorum, † tam in [illegible] mittendo, quam in committendo, quæ [illegible] concurrunt, fuit receptus [illegible] subditis tanquam dominus, quotidie pro tali [illegible] cognoscitur, obe[illegible] tur, veneratur, [illegible], facit gratias, edit proclamata, con-scribit milites, [illegible], & ipse [illegible] ad alios Prin-cipes, in publico audiuit, & recepit Oratorem Maiestatis Regis Chri-stianissimi, in Ecclesia [illegible] Principe [illegible] Baldachino, creauit Equi-tes Sacri ordinis Redemptoris [illegible] magnus Magister, qui [illegible] Ducum Mantuæ, [illegible] banditos, [illegible] Du-[illegible] probatur [illegible] quasi possessio di-gnitatis, Bald. *in d. l.* 2. *sub num.* 1[illegible] *C. de seruit. & aqua.* Marius Landen. *in tractat. de dignitat. quæst.* [illegible] [illegible] impressionis [illegible] Baldachino [illegible]

tantum audientia publica data Oratori Regis Franciæ, quam in Eccle-
74 siis, de quo baldachino † vti Ducum insigni agit Marta *de iurisdict. part.* *2. num. 1. & sub num.* 16. *fol.* 290. & 291. incedit cum protectoribus, qui
75 sunt milites † custodiæ Principis, vt *in titul. C. de domestic. & protectorib. lib.* 12. vbi hoc notant gloss. *in rubr.* Andr. de Barul. Odofred. Jacob. Rebuff. Lucas de Penna, & Jo. de Plate. de quibus etiam ego dixi *in mea*
76 *controuersia forens.* 2-1. *num.* 1. & de aliis Ducum insigniis, † tradunt Cassan. *in Catalog. gloriæ mundi part.* 1. *conclusio.* 9. *trigesimæ octauæ considerationis fol.* 8. *col.* 3. Martin. Freccia *de subfeud. lib.* 2. *in tit. quis dicatur Dux, in* §. 1. *num.* 12. *fol.* 125. in noua impressione, & in antiqua *num.* 9. *fol.* 88. Marta *de iurisdict. part.* 2. *cap.* 53. *num.* 15. & 16. *fol.* 291. Mastril. *de Magistratib. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 15. *tom.* 2. *fol.* 16.

77 Quasi possessio autem jurisdictionalium generalis † acquiritur per vniuersum Statum ex generali exercitio jurisdictionis, Thoming.
78 *consil.* 26. *num.* 136. *vol.* 1. & etiam per vnicum solum actum, † quando alter non est in dicta quasi possessione, idem Thoming. *dict. consil.* 26. *sub num.* 136. Antonin. *variar. resolut. lib.* 1. *resolut.* 103. *nu.* 13. Jacob. Anton. de Maur. *allegat.* 27. *nu.* 5. alias si alter esset in dicta quasi possessione genera-
79 li, acquireretur † tantum quasi possessio illius actus gesti, Thoming. *d. consil.* 26. *sub num.* 136.

80 Ea per vsum priuilegii in vna parte Ciuitatis acquiritur † dicta quasi possessio in vniverso Statu, Jacob. Anton. de Mauro *allegat.* 36. *nu.* 3. Schrad. *cons.* 3. *n.* 351. & *consil.* 6. *n.* 90.

Prout etiam per ingressum in principalem Ciuitatem acquiritur
81 † possessio totius Prouinciæ, Freccia *de subfeud. lib.* 2. *in titul. quis dicatur Dux, sectione incipiente jure naturali, num.* 67. *fol.* 137. in noua impressione, & in antiqua *num.* 63. *fol.* 96. Capic. *decis.* 1. *num.* 11. Schrad. *de feud. part.* 5. *cap.* 2. *num.* 25. & *d. consil.* 3. *sub n.* 351. Wesemb. *consil.* 1. *sub n.* 51.

82 Pro qua quasi possessione dignitatis dantur † interdicta possessoria, & præsertim retinendæ, *cap. licet causam*, 9. vbi Bald. *sub numer.* 5. *ibi*, *& etiam possessorio agitur pro ipsa*, *& numer.* 6. in illis verbis
83 *ibi honore, hoc non reperitur alibi, quod per honorem competat † judicium pos-*
84 *sessorium, bene tamen reperitur, quod competit † officium Iudicis, & ibid.* Felin. *sub numer.* 1. *versic. Secundum de honore, extra de probation.* Purpurat. qui & ipse agit de interdicto retinendæ *consil.* 540. *numer.* 19. Gratian. *disceptat. forens.* 298. *sub num.* 11. Modestin. Pistor. *consil.* 26. *sub*
85 *numer.* 54. vbi quod a Senatu quis non potest † remoueri sine justa

 causa

causa, & remotus sine causæ cognitione agit † possessorio rec[illegible]
vt per eum *ibi num.* 58. & 59.

Competit etiam offi[illegible] iura † Iudicis, vt per Bald [illegible]
Faber. *in* §. *aliam, num.* 2. *Instit. de bonorum possess.* Gratian. *d. discept. for.*
298. *sub num.* 11.

Et licet resistere † armata manu contra turbantem in hac [illegible]
possessione dignitatis, vel amovere volentem, Bald. *in l. obseruare,* [illegible]
antequam circa finem ff. de offic. Proconsul. Menoch. *consil.* 257. *num.* [illegible] Gra-
tian. *d. discept. forens.* 298. *sub num.* 11. & aduersus turbantem in [illegible]
titulo, & honore, vel non patientem illum decerni datur † actio
iniuriarum, Bald. *in d. l. obseruare,* 4. §. *antequam, circa finem ff. de offi-*
cio Proconsul. Cord. lib. *in l. si quis a liberis,* 5. *sub num.* 3. *ff. de lib. agno-*
scend. Gratian. *d. discept. forens.* 298. *sub num.* [illegible]
[illegible] Vincent. de Anna. *allegat.*
57. *num.* 5.

DVCA-

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI.

Pro Sereniſs. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo ſucceſſore in eiſdem Ducatibus.

ARTICVLVS QVARTVS.

AN Sacra Cæſarea Maieſtas poßit ſequeſtrare, & ad ſe auocare poſſeßionem dictorum Ducatuum, donec fuerit cognitum de iuribus legitimi Ducis.

SERENISSIMVS Dux Carolus pacifice nemine contradicente, & ſine vllo minimo vitio, vti legitimus ſucceſſor vigore tam auitæ, quam aliarum antiquarum inueſtiturarum habuit poſſeſſionem Ducatuum Mantuæ, & Montisferrati medio Principis ſui filii, ei à præceſſore viuente conſignatam, tenendam nomine dicti Domini Ducis patris ſui, quem etiam declarauit ſucceſſorem in eorundem Ducatuum Statibus: Hanc ſucceſſionem non affectauit, non expectauit, cum haberet etiam in hac patria filium vocatum à præceſſoribus, & detentum quaſi obſidem huius futuræ ſucceſſionis eius patris; In qua poſſeſſione, dum reperitur, vulgatus eſt ſuſurrus quidam incertus, & incertarum prætenſionum quarundam in hac ſucceſſione.

Nunc quæritur, *an Sacra Cæsarea Maiestas possit ad se auocare possessionem hanc, & eam sequestrare inuito ipso Domino Duce, donec cognitum fuerit, quis sit legitimus successor*; In hoc articulo, qui est capitalis, recitabo verba præcisa Doctorum non ad implendum folia, nec ambitiose ad pompam, sed quia informantes in Curia pro Serenissimo Duce carent libris.

Negatiue respondeo, non esse locum huic prætensæ auocationi, seu sequestrationi possessionis, quia illa permittitur tantum, † quando vtraque pars prætendit possidere, nec vllus vult se constituere actorem, & inuicem contendunt stare in possessione, & alterum prohibere ab ingressu, & periculum est, ne deueniatur ad arma, & succedant scandala, nec constat quis sit in possessione, & vbi manifestum est periculum armorum, non autem [illegible] ad interuertendam alterius possessionem, nam tunc, quia ad officium superioris spectat † prouidere, ne huiusmodi scandala succedant, iuxta textum *in l. fin. ff. de offic. procurator. Cæsar.* & textum *in l. si vsus fructus. 16. § si inter duos, alias incipit, si cuius rei* 13. *d. § si inter duos, & alias incipit æquissimum.* 17. *in princ. ff. de vsufruct.* ibi, *cur enim ad arma, & rixam procedere patiatur Prætor, quos potest iurisdictione sua compescere*, & text. *in l. illicitas* 6. *§. ne potentiores, & l. congruit.* 13. *ff. de offic. Præsid.* & text. *in l. si super possessione* 9. *C. de transactionib.* solet duplex adhiberi remedium, vel auocationis, † & sequestrationis possessionis, quando omnino incertum est, quis possideat, inhibendo vtrique parti, ne accedat ad locum controuersum, vt per Innocent. *in cap. in præsentia,* 8. *sub numer.* 2. *extra de probationib.* & per Specul. *in titul. de libelli conception. § nunc videndum, sub num.* 14. *& in titul. de petitor. & possessorio.* § 1. *sub num.* 38. Iacob. Butrigar. *in l. incerti* 3. *colum.* 3. *vers. Quinta lectura est. C. de interdict.* Odofr. *in l. æquissimum.* 17. *ff. de vsufruct.* vbi dicit, quod debet † facere hoc saluo iure vtriusque partis. Bald. *in l. final. sub num.* 10. *C. de edict. Diui Adrian. tollend.* Idem *in l. vnic. sub num.* 3. *versic. & alia est sequestratio. C. de prohibit. sequestr. pecun. & in l. ordinarij,* 13. *sub num.* 9. *in fine, C. de rei vindicat.* Curt. senior *consil.* 6[illegible]. Iacobin. *in l. si de vi,* 37. *sub numer.* 4. *ff. de [illegible].* Menoch *de retinend. possess. remed. vltimo, num.* 45. Roland *consil.* 8[illegible] *num.* 22. *volum.* 1. Gail. *lib.* 1. *obseruat* [illegible]. Mynsinger *centur.* 2. *obseru.* [illegible] & plerique ex Germanis attestantur de hoc [illegible] Constitutionem Caroli V. [illegible] Imperatorum, quam [illegible] Germano [illegible] [illegible] Ioan. [illegible] *de sequestr. cap.* [illegible] *fol.* [illegible]2. Goddæus *de sequestr. possession. cap.* [illegible] *num.* [illegible]8. *fol.* 83. Andr. Gaill. *in singul. tract. cap.* 5. *sub num.* 15. *fol.* 21[illegible].

6 Vel alterum adhibetur remedium, † quod Iudex summarias capiat informationes sine libello, monitis partibus ad eas dandum super summarissimo possessorio, & constito quis sit in vltima possessione, seu detentione mandat alteri parti, quod non accedat ad locum controuersum, & quod constituat se actorem in plenario possessorio, vel petitorio, Specul. *in titul. de petitor. & possess. §. 1. sub num.* 38. Bald. *in d. l. ordinarij,* 13. *sub d. num.* 9. *C. de rei vendicat.* Cast. *cons.* 3. *in* 1. *&* 2. *dubio, volum.* 2. Menoch. *de retinend. possess. remed. vltim.* Gail. *lib.* 1. *obseruat.* 7. Botta *consil.* 76. *sub num.* 1. *&* 2. Becc. *cons.* 21. *num.* 20. Fachin. *lib.* 8. *controuers. iur. cap.* 15. Merend. *lib.* 3. *controuers. iur. cap.* 19. late Couarruuias *practicar. quaest. cap.* 17. Cagnol. *in l. in part,* 172. *num.* 6. *ff. de regul. iur.* Plot. *de in litem iurand. §.* 3. *sub num.* 28.

Sed, vbi constat, & certum est alterum ex contendentibus pos-
7 sidere, tunc cessant dicta remedia, & nullo pacto potest sequestrari † possessio, nec ad instantiam partis, nec ex officio, etiam si subesset timor armorum, vel scandali, quia superior debet prouidere mandando ei, qui non possidet, ne turbet alium, & cogendo illum ad parendum
8 saluis eius iuribus debito iuris ordine † deducendis, iuxta textum *in l. liberis,* 9. *§. fin. ibi, Igitur, cum de hoc incertum est, vt possit iudicum ordinem accipere, hoc apud eum; qui de libertate cogniturus est disceptatur. ff. de liberal.*
9 *caus.* & quod non sit locus sequestrationi † eo casu, quo certum est alterum possidere. tradit gloss. *in l.* 1. *in verb. prohibebit,* C. *vti possidet,* vbi in-
10 quit, quod aut est liquidum quis possidet, & Iudex terminabit † secundum possessionem cuiusque, si vero non est liquidum, abstinebit à iudicando, prohibendo eos venire ad arma, & qui petitorium volet proponere, id faciet. Innocent. *in cap. in praesentia,* 8. *sub num.* 2. *extra de probat.* vbi habet haec formalia verba, *Et si vnus dicit se esse in possessione, & alius di-*
11 *cit eum non possidere, si non est timor armorum permittatur † vterque ire ad occupandum possessionem vacantem, & qui praeuenerit, ille in ea defendatur de iure,*
12 *donec alius de iure suo probet, si autem ibi est timor armorum compescat † eos Iudex, & inhibeat, ne aliquis eam priuatim intret.* ff. de vsufructu. l. si cuius. §.
13 sedi, *& onus probandi illi incumbet, † qui dicit se possidere,* ff. de probat l. 2. *& eodem modo prohibebit Iudex, si vnus tantum dicit se possidere, sed si vterque cum armis festinat accipere possessionem, & tunc fructus harum rerum a nemine possessa-*
14 *rum tenebuntur, † & seruabuntur, sicuti fructus vacantis haereditatis, & hoc verum est, quando dubitatur, ne simul concurrant, sed quando certum est, quod*
15 *vnus alium praeuenire potest, nunquam est impediendus, † vel etiam prohibendus ingredi possessionem, sed alius prohibendus est a molestatione primo ingressi.*

 Idem

Idem Innocent. *in cap. cum venissent, sub num.* [illegible] *de* [illegible] *vbi dic, quod ambæ partes fuerunt coram Papa,* [illegible] *pars proposuit* [illegible] *ius suum, sed non fuit ibi edita actio, nec modus* [illegible] *nec libellus datus nec litis contestatio facta, sed cum ex narratione facti* † [illegible] *Papæ, quod Archidiaconus possideat, decreuit eum in possessione tuendum,* [illegible] *Archie*[illegible] *probaret coram competenti Iudice, &* [illegible] *personalem tantum fuisse donationem,* vnde cum in casu nostro ex ipsa narratione facti constet Dominum Ducem Carolum possidere, tuendus est in illa possessione, nec locus est sequestrationi: Idem docuit Bald. *in l.* [illegible] *num. 3. C. quorum appellationes non recipiantur,* vbi præcise inquit, [illegible] *quid possit ferri sententia in possessorio, si neutra pars vult offerre libellum,* [illegible] *pro libello, Respons.* [illegible] † *in possessorio retinendæ,* [illegible] *possidere,* & sic multo magis, vbi alter non intendit se possidere, sed tantum vellet priuare possessorem sua possessione. Idem Bald. *in l.* [illegible] *sub num. 9. C. de rei vendicat.* inquit: [illegible] *asserunt se possidere,* [illegible] *vult agere, sed vtraque vult possessorio* [illegible], *modo ista res venit ad* [illegible] *cis per simplicem querelam, non per libellum, quia qualibet pars implorat* [illegible] *Iudicis petens* [illegible] *ad possessionem, vt* in l. vlum. ff. de offic. procurat. [illegible] *Respon.* [illegible] *quod Index summatim* [illegible] † *de possession.,* [illegible] *per summariam cognitionem, & sine libello,* [illegible] *possideat mandabit alteri parti, quod non accedat ad possessionem, & idem* [illegible] *Iacob. Butrigar.* in d. l. [illegible] partes veniunt ad arma, & rixas, & adhuc idem Bald. [illegible]. C. *de prohibit. sequestratio. pecun.* [illegible] *Alia est sequestratio* [illegible] *&* [illegible] † *Iudicis officio* [illegible] *ne sunt in* [illegible] vt ff. de [illegible]. l. æquissimum, & l. final. ff. de officio [illegible] † [illegible] *possideret, nam* [illegible] vt ibi *patet:* Idem Bald. [illegible]. C. [illegible] in hæc verba: [illegible] *sequestrande* [illegible] † [illegible] *pupill.* [illegible] *&*

non

26 *non altera, non debet fieri sequestrum, sed debet † mandari non possidenti, ne accedat interim ad possessionem.* Idem Bald. *in l.* [illegible] *21. sub num. 5. ff. si cert. pet. Secundo casu, inquit, aut est timor, vt venia-*
27 *tur ad arma, & tunc refert, aut neuter possidet, † & tunc debet inhibere vtrique violentum accessum, arg.* l. æquissimum supr. de vsufruct. *aut vnus tan-*
28 *tum possidet, † & debet petitori, qui non possidet inhiberi accessus, vt* l. final. ff.
29 de offic. procurat. Cæsar. *aut vterque contendit se possidere, & tunc † Iudex debet summatim se informare, quis possideat, & illi interim fauere: si hoc non possit*
30 *sibi liquere † dic, vt notat Innocent.* extra de probatio. cap. in præsentia. *Vide*
31 *Cyn.* C. vti possidet. l. 1. in additionibus *si vero non timetur de armis, † Iudex, cui nihil est probatum, nihil mandare potest, vt notat Innocen.* extra de sentent.
32 excommunicat. cap. solet. in fine, *non tamen potest † Iudex ei, qui non potest recuperare rem suam, iuste interdicere, ne vtatur armis, vt* C. quod cum eo. l. si
33 seruus *quia Iudicis præceptum debet esse † legitimum, & legibus roboratum, alias nudum non valet.* Idem Bald. *in d. l. æquissimum, 17. in 2. lectura, ff. de vsufr.* inquit, *Sed pone, quod habeo ex pacto licentiam ingrediendi possessionem, timetur tamen, si vtar pacto, ne veniatur ad rixas, & arma, an Iudex poterit me prohibere,*
34 *ne accedam? dic † quod non, quia non potest mihi interdicere, † ne vtar iure meo,*
35 *& ideo caute hic dicit, quis potest, imo debet prohibere mihi vim fieri, & idem si*
36 *possideam, † nam possessori non debet inhiberi, ne vtatur sua possessione, vnde tumul-*
37 *tuoso, † & iniurioso ingressori sit inhibitio, non ei, † qui suo iure vtitur;* Idem
38 Bald. *in cap. 1. sub num. 6. de sequestr. poss. & fruct.* scribit: *Item nota hic,*
39 *quod non ideo debet † fieri sequestrum, quod vna pars prorumpat ad arma, &*
40 *sic nota, quod propter metum armorum non debet † recedi à dispositione iuris,*
41 *& tramite rationis, nisi forte esset dubium † de possessione, vel esset certum, quod neuter possideret, & vtraque pars se separaret ad arma,* & *in cap. 2. numer. 8. de vit. & honestat. clericor.* dicit, *Si duo contendunt de aliqua possessione, & parant se ad bellum, vtrum Iudex possit possessionem sequestrare, dic quod non,*
42 *† si vnus possidet, alter non.* Idem Bald. *consil. 244. volum. 3. ita* scribit: *Veniendo ad litteras Magnifici, quæ quidem fuere iustissimæ, quia vbi con-*
43 *stat de possessione, possessio sequestranda non est, † sed inhibendum non possidenti, ne sua auctoritate ad possessionem accedat,* ff. de offic. procurat.
44 Cæsar. l. final. *dicendum est, quod mortuo feudatario possessio † naturalis*
45 *feudatariæ rei vacans remansit in illo instanti, nec enim ipso iure quæritur † sine apprehensione* l. 1. §. Scæuola, ff. si quis testam. lib. iuss. esse fuer. *Et ideo, qui*
46 *præuenit in possidendo, debet † in possessione defendi: donec alius de iure suo doceat iudicio super hoc legitime instituto,* ff. de liberal. caus. l. liberis. § final. Castr. *consil. 3 sub num. 1. & 2. volum. 2.* inquit, *Ordinatur iste processus principaliter ad fi-*

ad finem, ne lite pendente super proprietate, vel [illegible] xas, & arma turbando se invicem, cum [illegible] sessione, & alteram non esse, super hoc necessarium [illegible] quæ pars esset in possessione, & reperto, quod altera [illegible] ad † officium Iudicis [illegible], qui non est, ne alteri parti [illegible] turbationem faciat, lite pendente. & paulo infra, inquit. [illegible] seu requisitus facere debet † [illegible] partes veniant ad [illegible] quod lite pendente super iure, vel quasi possessione iuris ille, [illegible] cauere † possessori, quod non impediat eum in sua quasi possessione, [illegible] summatim cognosci debet, quis possideat, Ias *in d. l. quidam [illegible] sub numer. 4. versic. Istud vltimum, ff si cert. petatur. Istud [illegible]* scilicet de sequestratione, *[illegible] notabiliter Bald[illegible]* hic in [illegible] lumna (*& nota quia quotidianum est) vt procedat † [illegible] sed vterque prætenderet possessionem ad se spectare, sin [illegible] possideret, siue esset in possessione, alius non, non potest † [illegible] Iudex [illegible] possessionem, dato quod videat partes processuras ad arma, & paulo infra* referens Baldum, *vbi dicit, quod propter metum armorum non debet † fieri [illegible] questrum, nec recedi à tramite iuris [illegible] quando dubium est de possessione, secus quando vnus possidet, alius non;* Jacobin. de Sancto Ge[illegible] *si de vi, 37. numer. 4. ff. de iudic.* inquit *Sed ponamus duo contend[illegible] possessione ejusdem rei, & nullus ipsorum vult dare libellum, imo vterque vult incumbere possessioni [illegible] ad aures Iudicis, non quidem per viam querelæ, sed quia [illegible] impleat Iudicis officium, vt prohibeat aduersario, ne accedat ad illam possessionem, & tamen nullus ipsorum vult dare libellum: quid faciet Index? Respondeo [illegible] quod Iudex etiam sine libello † hoc casu poterit summatim se informare, [illegible] ipsorum sit possessor, & si per summariam informationem constabit Iudici alterum prædictorum esse in possessione, prohibebit † [illegible] ne accedat illam possessionem, [illegible] det si velit libellum, & si sibi constare non poterit, quis sit possessor [illegible] sequestrationem possessionis, vel [illegible], quando esset timor, ne partes venirent ad arma,* Curt. senior *in l. vnic. sub num. 14.* C *de prohibit. [illegible] con. [illegible]* inquit. *Iudici alterum tantum [illegible] non debet [illegible] strare, sed mandare aduersario, ne accedat, [illegible] git,* scilicet Bald. *[illegible] cum dubitatur [illegible] & partes [illegible] sunt in armorum procinctu [illegible] summatim se informare, [illegible]* in tractatu de sequestr[illegible] Curtii [illegible] *in d. l. vnic. C. de prohibit. sequestr. pecun.* qui tractatus est *[illegible] tractatum [illegible]*

diuersorum vltimæ impreßion. fol. 144. numer 12. Idem Curt. Junior *consil.*
60 *60. col. 2* Ibi: *Hoc tamen declarari, & limitari debet verum esse, † & procede-*
re, quando Judici non liquet alteram partem tantum poßidere, quia tunc tum potest
61 *dicta sequestratio fieri, ne partes veniant ad arma, secus autem est, † quando li-*
quet Judici alteram partem tantum poßidere, quia tunc talis sequestratio fieri non
62 *debet, sed Judex eo casu debet † alteri parti mandare, & inhibere, ne ad rem, seu*
poßeßionem accedat, Aufrer. ad Capellam Tholos. *quæst. 478.* [illegible] *num. 4.*
63 *& quoties timor,* inquit, *est quod partes veniant ad arma, quod intellige, † quan-*
64 *do neuter poßidet,* & infra: *si tamen vnus poßidet non poßidenti debet † inhi-*
beri, Dec. *in l. final. num. 7. de edicto Diui Adrian. tollend. Et quid si sit timor*
65 *scandali, adeo quod fiat sequestrum, debet prius summatim constare † Judici de*
66 *tali timore scandali, & in tali summaria cognitione, citatio † partis requiritur,*
si autem constaret Judici alteram partem poßidere, vt supra dictum est, debe-
67 *ret † poßeßor conseruari in sua poßeßione, & præceptum fieri alteri parti, ne pos-*
sidentem in sua poßeßione molestaret, & paulo infra: *Et tali casu, quando alter*
68 *poßidet non potest † sequestratio fieri, vt supra dictum est, nisi alia justa causa sub-*
69 *esset, in qua,* scil. justa causa, *citatio partis, † & causæ cognitio requiritur,* Franc.
Marc. *quæst. 196. sub num. 4. lib. 1.* vbi inquit, *licet ipso casu vbi apparet alte-*
70 *ram partium poßidere, non deberet † fieri sequestrum, sed inhiberi parti aduersæ,*
ne aliquid attentet, Paris. *consil. 41. num. 35. vol. 1.* inquit: *Et quoniam ipsa Do-*
71 *mina Aloysia jam poßidebat, etiam si fuisset timor scandali, non propterea priuan-*
72 *da esset † sua poßeßione medio sequestrationis, cessat enim tale remedium, † quando*
quis poßidet, vt poßidet ipsa Domina Aloysia, quæ tuenda venit in sua poßeßione,
remoto sequestro, & in ea venit conseruanda, & aduersarius faciendum est præce-
ptum, ne in sua poßeßione ipsam molestent, Practic. Papiens. *in forma libelli se-*
questri in verb. Sapiens vir, num. 3. dicens: *Sed circa hoc quæritur de quotidiana*
quæstione, ecce est certum Titium poßidere fundum, super quo quæstio sibi mouetur,
& timetur, ne partes ad rixam perueniant, vel ad arma, aut scandalum aliud ge-
neretur, quæritur an Judex poßit, vel debeat ad alterius partis suggestionem fun-
dum cum fructibus facere sequestrari sine præjudicio juris vtriusque partis, vide-
tur quod sic per. l. si oleum, & l. æquißimum præallegat. In contrarium determi-
73 *nat † Innocent. in dict. cap. in præsentia. quam opinionem expresse tenet Baldus in d.*
74 *l. 1. C. de prohib. sequestr. dicens, quod in isto casu Judicis officium est præcipere † sub*
certa pœna parti, quæ non poßidet, quod non impediat poßeßorem in sua poßeßione,
nec ipsum vllo modo turbare præsumat, & pro hoc facit l. 1. ff. ne vis fiat ei, & l. pen.
ff. de aqu. quotid. & æstiu. & l. 3. §. hoc autem, ff. de itiner. actuque priuat. & fun-
75 *datur hæc opinio jure & æquitate, alias enim sequeretur absurdum, † quod quili-*
bet excogitata malitia fingeret rixam imminere, & scandalum, vt ejus aduersarius

priuaretur commoditate fructuum, & possessione, vnde malitiis hominum est obuiandum, vt in l. in fundo ff. de rei vindicat. Nec obstat l. *æquissimum, & l. si oleum, quia debent † intelligi quando est dubium vter litigantium possideat,* hactenus Pract. Papien. Gozadin. *cons.* 10. *ante num.* 42. *& sub dicto num.* 42. vbi dicit: *Non obstat nonum, quia bene fateor, quod propter timorem scandali, quis potest † auocare possessionem, quando dubitatur, quis possideat, vel possidere debeat, sed quando certum est, cui debeat dari possessio, tunc † est secus,* & paulo infra, *vbi dicitur, quod propter metum armorum non debet fieri sequestrum, † nec recedi a tramite iuris, nisi quando dubium est de possessione, præterea non est standum Iudici, † nec alteri asserenti timorem scandali;* Capic. *decis.* 96. *ante num.* 11. loquens de Speculat. inquit, *Qui vult, quod pendente lite super interdicto vti possidetis Iudex ob timorem armorum poterit † procedere ad sequestrandum, sed hoc non videtur obstare, nam vt dixit Bald. in l. quidam existimauerunt, quem sequitur [illegible] Iason.* 113. *colum. ad sequestrum nunquam deuenitur, † nisi quando neuter possidet, vel incertum est, quis possideat, non enim potest etiam ob metum armorum fieri † sequestrum altera parte stante in possessione,* Marsil. singul. 541. *Maleficiis, & delictis, ibi prædicta tamen intelligi procedere, & vera esse, † quando neutra partium possideret, sed vtraque prætenderet possessionem ad se spectare, sed secus si vna pars tantum possideret, siue esset in possessione, alias non, [illegible] Iudex non potest † ad se auocare possessionem, & prohibere partibus, vt non accedant ad possessionem, etiam si videret partes peruenturas ad arma.* & paulo infra: *Item aduertas etiam, quod quando neutra partium possidet, & dubitatur de scandalo futuro, vt dixi, Iudex potest † prohibere partibus ne accedant ad possessionem, hoc est verum, sed primo debet † saltem summarie constare Iudici parte citata, quod sit timor armorum, & quod scandalum oriri posset, nec crederetur † verbis Iudicis asserentis ita esse, nisi constaret ex actis, alias, si istis non præcedentibus Iudex procederet ad inhibitionem possessionis, diceretur † processisse de facto, & de facto deberet reuocari,* Bert. and. consilio 249. numero septimo, volumine nono, folio 306. sic inquit, *Baldus in dicta l. [illegible] quod vbi constat Iudici alterum possidere, non debet fieri sequestrum, [illegible] aduersario, ne possessorem turbet, & ita intelligit dicta l. æquissimum, & si non apparet quis possideat debet summatim se informare, & [illegible] si quem reperit melius probantem [illegible] possessionem.* P[illegible] consil. 45. sub num. 10. ibi, *Nec obstat etiam [illegible] [illegible] habet † quando duo contendunt, [illegible], quod sit timor scandali, [illegible] Iudex prius summatim sit informatus, [illegible], quod non [illegible] alteram partem possidere, nam quando constat de possessore, talem [illegible] & alteram volentem accedere cum armis ad rem, sua auctoritate*

com-

compescere, Additionator ad Alber. in l. si cuius. 15. § si inter duos, in verbo *& rixas*, ff. de vsufruct. loquitur in hæc verba, *Tamen istud est verum,*
92 *nisi † vnus probasset de possessione, alius non*, Benintend. dec. 37. nu. 3. *Quod sit*
93 *timor armorum, & quod scandalum oriri possit, debet † de hoc prius saltem summa-*
94 *rie constare Iudici, quod ita sit, & in hoc discutiendo requiritur † citatio, & præsen-*
95 *tia partis cum de eius præiudicio tractetur, nec creditur † verbis Iudicis assertiuis ita esse, nisi appareat ex actis, Ideo, si sequestratio ex abrupto procederet, non seruatis prædictis de facto deberet reuocari.* & infra: *Quinimo dato, quod Iudex videat partes*
96 *processisse ad arma, & scandalum, non debet † fieri sequestrum, nec recedi a tramite Iuris, nisi quando est dubium de possessione, secus vero, quando vnus possidet alter non, nam si neuter possidet, & vtraque pars prætendit ad se possessionem spectare, & appa-*
97 *ret de timore armorum, & de scandalo, potest † Iudex vtrique parti inhibere, ne*
98 *vadant ad possessionem, si autem tantum vnus possidet, Iudex non potest † etiam si timeretur, quod partes veniant ad arma.* Achil. Personal. in tractat. de adipiscend. possess. num. 38. ibi, *Iudex que sciat periculum esse, ne partes ad arma deueniant, scandalaque inter eos oriantur ob informationes a Iudice susceptas tam de verisimili timore scandali citatis partibus, vel non, prout moræ periculum dictabit,*
99 *habitaque † in continenti informatione, quis horum duorum in possessione de præsenti sit, si possessio etiam asinaria esset, illum possessorem in ea manutenebit, præcipiendo sub pœna aduersario, ne in futurum dictum possessorem in dicta possessione sua*
100 *molestet, neque ad eam accedat, saluo semper, & reseruato † sibi iure agendi ordinarie, tam in possessorio, quam in petitorio, si aliquod ius sibi competat:* & subdit num. 39. *Et non eo Iudex casu ob armorum timorem ad desperatum sequestratio-*
101 *nis remedium deuenire debet, † cum possessorem de præsenti in sua possessione conseruare teneatur, alteri aduersario illum in ea turbanti præcipiendo eo modo, vt supra dixi.* Virgini. Boccac. de interdict. vti possidet. numer. 21. scribit *Seque-*
102 *strum fit per Iudicem, † quando est timor armorum, si neutra pars possidet apud officium Iudicis ordinarij, inhibendo partibus, ne accedant ad illam*, & numeris sequentibus semper præsupponit non constare de aliquo vero possessore, Matth. Coler. de processibus execut. cap. 2. part. 1. num. 137 & 138. fol. 51 vbi postquam dixit permissum esse sequestrum, ne partes deueniant ad arma, quando vtraque contendit possidere, subdit hæc verba, *Quod ta-*
103 *men intelligatur † procedere, si dubitatur vter possideat, quando enim certum est, vnum ex ijs possidere, alteri mandandum est, ne ad possessionem prædij controuersi accedat, donec lis iure decisa fuerit, & ita cesset sequestratio, ne procedat cum iniuria possidentis, qui turbari non debet*, vbi *sub dicto numero centesimo triges. sept.*
104 loquitur † de loco iurisdictionali contentioso, & eisdem verbis Coleri,

idem repetit Muta. *decis. 31. sub num.* 38. qui legi debet per totum *dict. numerum* 38. Viui. *in verb. Sequestrum, opinion.* 721 *num.* 2, qui ita scribit, *Et hoc mirum non est, quia si vnus possidet, & alter non, sequestrum fieri non potest † per Judicem, atque inhibere vtrique parti minime debet, ne vadant ad possessionem, etiam quod videat partes processuras ad arma, & scandala.* Borgn. *decis.* 27. *numero* 45. *part.* 1. habet hæc verba, *quia per istos arbitros non est expressa aliqua causa, nisi bono pacis, & concordiæ, & ad euitanda scandala, quæ non est bona, nec sufficiens causa, quando † constat de iure, aut possessione alterius.* vbi citat multos, & subdit, *vbi dicunt etiam quod bonus Judex nunquam debet † auferre rem, & possessionem alterius, quando sibi constat de possessione, etiam quod partes venirent ad arma.* Polydor. Rip. *obseruat.* 55. *num.* 1. ita scribit: *Si agitur interdicto vti possidetis, quia quilibet aduersariorum prætendit se possidere, constat vero Judici, quis vere possideat, etiam si subsit armorum timor, conseruanda est possessio † apud possidentem, nec est locus sequestro.* Eibert. I comm. *lib.* 6. *emendat. cap.* 11. sic dicit, *ex qua inferunt interpretes, quoties est quæstio de possessione Judicem vtrique parti inhibere, ne fundum ingrediatur, quod verum est, quando dubitatur vtra partium possessionem habeat, nam si probetur vnius possessio, is in possessione relinquendus est, & alteri inhibendum, ne possessorem turbet.* Rota *decis.* 35. *num.* 2. *versicu. & tanto magis, part.* 2. *vltimar.* Farinac. quæ est etiam *decis.* 9 Ludouis. *num.* 3. inquit, *& tanto magis, quia non debebat officialis apponere sequestrum † vbi apparebat de possessione Monialium & ibi* Beltramin. ad Ludouis. *num.* 17. inquit: *Quando constat de possessione certa alterius ex collitigantibus, tunc † non est sequestranda possessio, sed danda manutentio possessori.* Scaccia *de appellat. quæst.* 17. *limit.* 6. *membr.* 2. *fol.* 505. *nu.* 19. loquitur his verbis: *Nota primo declarando totam praxim, quod ad hoc, vt Judex possit procedere † ad sequestrum, debet sibi prius constare de suspicione rixæ inter partes & num.* 20. subdit: *Nota secundo, quod requiritur † etiam vt Judici non constet, quis contendentium possideat, alias si constaret, quis eorum esset in possessione deberet illum manutenere, & num.* 21. ampliat: *Etiam si immineret † suspicio, ne partes venirent ad arma, quia nec ad tollenda scandala potest † licite fieri sequestrum.* & licet secundum Lancellottum limitet, vt saltem Judex ex officio † hoc facere possit, tamen hæc opinio est sobria, & † destituitur ex late superius adductis, quod Judex non potest iure dicere, ne quis vtatur iure suo, & quod propter metum armorum non debemus recedere à dispositione iuris, nec a tramite rationis, & si prætenditur à Superiori posse constringi armis legitimum possessorem ad cedendum suæ possessioni cum iniuria, cui non adhibe-

tur

105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116

tur istud remedium in cohibendo, qui non possident ne faciant injuriam possessori, prout facere tenetur, & omni in casu opinio Lancelloti,
117 & Beroi citati ab eo, posset procedere † in terminis, in quibus loquuntur, quando possessio auocatur pendẽte appellatione ab eo, qui fuit condemnatus, & appellauit, appellato prætendente facere executionem, nam is, qui habet vnam sententiam contrariam, procul dubio minus juris videtur habere possessore certo, & legitimo, cui adhuc judicialiter
118 nulla facta est controuersia, & adhuc dictæ opinioni refragatur † decisio Afflicti 98. cujus quanta sit auctoritas, nemo non ignorat, & deniq;
119 constitutio Imperialis de hac sequestratione disponit, † quod possit fieri ex officio, & nihilominus quando adest certus possessor eam non habere locum, nunc subjicio.

Et in specie, quod non sit locus huic sequestrationi, quando cer-
120 tum est, alterum esse in possessione etiam stante constitutione † Imperiali, & aliis similibus circa hanc sequestrationem rei litigiosæ, scripserunt Colerus, de quo *supra* memini *sub num.* 102. Gail. *lib.* 1. *obseruat.* 5. *num.* 5. vbi inquit: *Habet autem ista constitutio Imperii tunc potissimum locum,*
121 *† quando vterque vult possessioni incumbere, seque magis possidere contendit, nam si*
122 *certum sit alteram partem possidere, & altera possidentem turbaret, tunc †* Judex *mandatis pœnalibus, vel aliis competentibus remediis vim fieri prohibebit, & possidentem in possessione sua tueri debet, nemo enim ob contradictionem alterius indi-*
123 *cta causa possessionem suam dimittere debet, † & hoc casu, quando vnus possidet,*
124 *alter turbat, non posset † fieri inhibitio, vel sequestratio, etiam si periculum armorum subesset, quia fieret cum injuria possidentis, & si ad falsa narrata facta sit*
125 *processus † cassatur.* vbi citat opportuna jura, & auctoritates, & idem in materia dictæ constitutionis probat *ibi* Greuen. *in additionib. ad Gail.* vbi adducit in specie Fichard. *consil.* 18. *num.* 6. Joan. Bauman. *de sequestr. cap.* 20. *num.* 10. *&* 11. *fol.* 65. inquit: *Qua de causa in hoc posteriore casu, si nimirum*
126 *alteram partium possidere constet antedicti Imperii constitutioni † de litigiosa possessione sequestranda nequaquam locus erit, neque possessori sua possessio sequestrari,*
127 *† aut quominus ea libere vtatur, fruatur, etiamsi periculum armorum subesset, inhiberi poterit, fieret enim id cum injuria possidentis.* Andr. Cludius *de sequestr.*
128 *cap.* 5. *num.* 12. *&* 13. *fol.* 213. ita loquitur: *Sed hoc rursus procedit † quando neuter ex litigatoribus possidet, & vterque se possidere contendit, secus est, si constet*
129 *quisnam ex iis possideat, tunc enim cessat † sequestratio, &* Judex *possessorem tueri, & mandatis pœnalibus prohibere debet, ne aduersarius ad possessionem juris, aut prædii controuersi accedat, aut possessori vim inferat, propter contradictionem*

 enim

enim partis aduersæ † ante sententiam nemo possessionem suam dimittere tenetur, imo etiam si hoc casu, quando de possessione constat periculum armorum subesset, attamen sequestratio cessare debet, nam cum iniuria, & detrimento possidentis sequestratio fieret, & iniuriarum † occasio inde nasci non debet, vnde iura nasci solent. & statim subiicit verba dictæ constitutionis Curt. Iun. super simili decreto *cons. 207. per totum, volum 3.* quod consilium est etiam inter consilia Siluan *consi. 27. nu. 1. & 2. volum. 1.* D. Cauagnol. *ad decretum 7 Montisferrati* §. 1.

Et restringendo late superius deducta ad breuitatem pro faciliori resolutione præsentis articuli videantur omnino in † specie, Bald. *consi. 244. volum. 3.* cuius verba retuli *supra sub num. 42. & 43.* Velenis. *cons. 41. in 2. dubio,* vbi sustinet vasallum successorem potuisse apprehendere possessionem auctoritate propria, nec illum posse [illegible], Raudens. *consi. 27. per totum volum 1.* Curt. iunior *d. consil. 207. volum. 3.* & Siluan. *dict. consi. 27. volum. 1.* quorum dicta non refero, quia [illegible] integraliter videri.

Sequestrationi enim possessionis locus esse nequit, † nisi quando inter concertantes [illegible], pares sint probationes, secus si præponderant ex parte rei, Bald. [illegible] *ab executore, sub num. 14. C. quor. appellat. non recipiant.* Grat. *disceptat. forens.* [illegible] 202 *nu. 15.*

Præterea sequestratio quando est permissa, fit, † vt dicit etiam ipsamet constitutio Imperialis loquens de ea ad effectum cognoscendi, cui ex litigantibus possessio, vel quasi relaxanda sit, aut inhibenda.

Verba enim ipsius constitutionis † ex Germanico idiomate in latinum traducta sunt hæc

Si etiam in [illegible] inter partes, quæ immediate Imperio subiacent possessio [illegible] quasi, [illegible] ac periculosæ litis dilationis, aut tumultus futuri [illegible] Cameræ Iudices, & assessores poterunt, & debebunt ad [illegible] auctoritate ex officio possessionem sequestrare [illegible] sequestrationis vtrique parti [illegible] summarie [illegible] vel quasi [illegible], aut inhibenda [illegible] derogetur.

C[illegible] cessat pro[illegible] donec pen[illegible] cognitio

de præ-

de præsenti possessore, & quod ille constituatur possessor, & maximum præiudicium pararetur prædicto possessori, priuando eum commodo possessionis, quod maximum est §. *retinendæ Institut. de interdict.*, Curt. iunior *d.consi.201.num.11. cum seqq.* quod consilium est etiam inter consilia Siluani sub eius nomine *consi. 27. num. 7.* vbi Curt. *sub num. 27.* & 136 Siluan. *sub num.14.* dicunt, quod non censentur † statuentes voluisse priuare possessorem hoc magno commodo, quod scripsit etiam Dominus Cauagnol. *ad decret. 77. Montisferrati. §. 1.* possidens enim hoc 137 ipso, quod possidens plus iuris habet quam non possidens, *l. 2. ff. vti pos-* 138 *sidet.* & multa possessoris commoda, † refert Tiraquel. *de iur.primog. quæst.17.opin.11.* & Afflict. *in cap.1. num.23. & 24. de content. inter domin. & vasall. de inuestitur.feud.* Ioan. Anton. Bellon. *consi. 45. num.36.* vbi dicit, 139 quod in feudo, si agnatus possidet, transfert onus † probandi in aduersarium, Surd *decis.22. numer.12. & consi. 407. num.33.* vbi duodecim 140 commoda † possessionis remissiue indicat, & melius est possidere, 141 quam petere, † Ioan. Cludi, *inter consil. feudal.* Brun. *consil. 122. num. 4. & 15. volum. 1.*

Et possessionis causa semper prius terminari debet, deinde pro- 142 prietatis, † *d. §. retinendæ, Institut. de interdict. l. ordinarij, 13. C. de rei vindicat. cap.20.* & *ibi glo. vltim de caus.possess. & propriet.* Afflict. *decis. 98. num. 3.* Negusant. *quæst.300. num.115.* Rugec. *consi.13. num.1. volum.2.* Papon. *consi.5.* 143 *num.149. & 151.* vbi hoc probat etiam verum esse † in materia feudali, Eugen. *consi. 4. num. 20. vol.1.* Reusn. *cons. 25. n.3. vol. 1.* Prueman. *consil. 21. nu.109. vol.1.* Sacca *cons.236. nu.1.*

Vltimo, vbi constat de bono iure vasalli, vel saltem, quod non habet probabilem difficultatem, tunc non est locus sequestrationi, 144 † etiam in casibus, in quibus alias ex Statuto possessio sequestranda foret, Afflict. *in cap. 1. in secundo notabili, num.2. de controuers. inter masculum, & fœminam, & in cap. Imperialem, § Illud quoque, sub num. 37. & 38.* alias est *sub num. 15. de prohibit. feud. alienat. per Federic.* vbi dicit, quod eo ipso, quod constat feudum esse antiquum, & eum, qui prætendit successionem esse 145 fratrem, † non extantibus descendentibus, non est locus dictæ sequestrationi: ergo pariter, quando feudum est antiquum, & constat suc- 146 cessorem esse proximiorem, nam possessio non potest aufferri † è manibus eorum, qui se dominos ostendunt, *Cabal. consi. 19. num. 8. cum seqq. vol.* In casu isto autem adeo clarum est ius Serenissimi Ducis Caroli, vt vniuersus orbis miretur de controuersia.

Et

Et quod si constat vasallum, successorem vasalli possidere bona fide, non possit priuari sua possessione à domino, siue † contentio sit cum eo, siue cum aliis agnatis, est textus, quando controuersia est cum agnatis, *in cap.1.§.inter filiam*, & quando est cum domino, *in eod. cap. 1. §. defuncto milite*, & vtrobique Scribentes, *si de feudo defunct. contentio sit inter dominum, & agnatos vasalli*, Bero. *consi. 73. sub num. 39. versic. Vltimo si fuerit controuersia, & num. 40. volum. 1.* Rosenth. l. *cap. 10. quæst. 1. num. 63. in fin.* & dominus non potest priuare † vasallum pendente lite etiam super commisso, *cap. final. quo temp. miles.* Bursat. *consil. 49. num. 12. & 15. & consil. 60. num. 33.* Rosental. *de feudis cap. 7. quæst. 60. sub num. 15.* vbi quando vasallus facit controversiam, & se opponit, & resistit, quod non liceat † domino eum priuare sine sententia, & vasallus, quando possidet, præsertim sine vitio, dicitur † legitimus contradictor. Idem Rosental. *cap. 7. quæst. 52. per tot.* maxime *sub num. 6.* Imo etiam possessor cum vitio, & titulo iniusto remoueri † non debet à sua possessione, nisi præcedente causæ cognitione, *cap. licet Episcopus*, 28. vbi etiam gloss. *in verb. te non vocato*, & Francus *num. 3 de præbend. in sexto*, Guhelm. Durand vulgo Speculator, *in cap. licet Canon. 12. sub num. 55. in fine, versic. Possessor autem, de electon. in sexto. fol. 48.* Franc. Monald. *consil. 71. num. 6. vol. 1. & consil. 104. num. 24. volum. 2.* Thoming. *consil. 30. num. 6. volum. 1.* Ruger. *consil. 15. num. 91. volum. 1.* & facit bene text. *in l. 2. ff. vti possid.* & multo minus, quando dominus, vel alius contradictor incontinenti non potest probare † de iure suo, vtpote requirente altiorem indaginem, Schoner. *de feud. lib. 1. disput. 8. thesi. 19. fol. 229.* Wesembec. *cons. 41. num. 5. cum seqq.* possessor enim debet manuteneri † in sua possessione, vel quasi *l. 1. §. interdictum autem, ff. vti possidet. §. retinendæ, Institut. de interdict.* Guid. Pap. *quæst. 552. sub num. 3 versic. Circa tertium,* Socin. jun. *consil. 146. nu. 32. vol. 1.* Bero. *consil. 73. nu. 40. vol. 1.* Sacca. *consil. 211. nu. 6. vol. 2.* Intrigliol. *decis. 42. nu. 1.* nam quælibet possessio in dubio præsumitur † iusta, Bartol. *in l. commun. diuidundo 7. §. inter prædones, & ibi* Alex. *in additionibus, ff. commun. diuidun.* Crauet. *consil. 150. sub nu. 5* Schrad. *consil. 1 nu. 58. & consil. 4. nu. 35.* vbi, quod etiam præsumitur † bona fide acquisita, *& consil. 5. n. 79. cum seqq.* Bim. *consil. 12. num. 23. vol. 1.*

Ideo si qui, siue dominus, siue alii prætendunt aliquid in illis Ducatibus, debent † debita via iuris procedere per textum *supra* allegatum *in d. l. liberus. 7. § igitur, cum de hoc incertum sit, ff. de liberal. caus.* alias de facto procedendo dicuntur facere violentiam. † & iniuriam ipsi Domino Duci, *cap. 1. §. si vero vasallus ibi, malo ordine, de*

milite vasall. qui contumax est, quem Afflict. *ibidem num.* 74. alias est *nu.* 18 ad hoc notat in hæc verba, *Quartodecimo nota ex textu ibi malo ordine, quod dicitur dominus facere violentiam, & iniuriam vasallo suo, quando ipsum spoliat bonis suis feudalibus, & tunc dicitur dominus malo ordine intrare possessionem vasalli, quando non seruato iuris ordine spoliauit vasallum de facto sine aliqua sententia* Paponi *consi.5 num.15.* Rosental. *cap.10.quæst. 41. num. 77.78. &*

158 148. & hoc casu vasallus potest † possessionem suam defendere etiam cum armis *l.1.* vbi glo. *in verbo moderatione*, & cæteri scribentes. *C. vnde vi. cap. olim 12.* vbi Abb. *num.5. de restitution spoliat. cap. delecto, 6. de sentent. ex communic. in 6.* Bald. *consi.313. volum.3.* Crauet. *consi. 493. nu. 20. iunct. 6.* Mynsinger. *cons.19. num.1.* Andr. Kol. *in tract. de seruitiis feudalibus, part. 4. sub num.70. fol. 218.* Rosental. *de feudis cap.10. quæst. 20. num.23. cum seqq. & d. cap. 10. quæst. 26. in gloss. tt. & quæst. num. 149.* Schrad. *de feud. in prima parte nonæ partis, cap.3. num.15. fol.324 & cons. 31.* Bardellon. *consil. 101. numer. 43.* & facit etiam Rosental. *dict. cap. 10. quæst. 35. gloss. b b. vbi*, quod, si

159 subditi opprimuntur à domino possunt † gerere bellum cum eo, nec re-

160 bellionis reatum incurrunt, & bellum licitum est † pro conseruanda re sua, Albert. Brun. *consi. 19. num. 2.* & vasallus, qui in auocatione, & sequestratione possessionis, quam vellet facere superior, non vult eam

161 dimittere, nisi præuia causæ cognitione, non dicitur † indebite contradicere, Raud. *consi.27. sub num.36. vol.1.* ex Felin. *in cap. causam, quæ. 18. in verb. Non obstante, sub. n. 19. de rescrip.* & dicit Cacheran. *cons.64. sub num. 15.* quod quis non dicitur inobediens, quando non tenetur obedire & quando dominus de facto sine causæ cognitione, & sententia iniuste

162 spoliat vasallum sua possessione, amittit † ius suum, Rosental. *de feud. cap.10. quæst.23. sub num.11. & quæst. 41. sub. num.148. & cap 11. quæst.16. n. 12.* Gozadin. *cons.9. num.21.* Mynsing. *cons. 7. nu. 26. decad. 11. vol.2.* & te-

163 netur lege feudali † restituere possessionem, Papon. *consi. 5. nu 30.* & ante omnia vasallus, hoc casu restitui debet Rosenthal *cap.10. q.41. sub. n.64.*

Et tantum abest, vt dominus possit priuare vasallum sua posses-

164 sione, vt imo illam ei defendere teneatur † contra quemcunque alium id tentantem, glo. *penultim. in verbo Fratrem, in cap.1. §. final. & ibi* Afflict. *num. 38.* alias est *num. 10. in tit. Hic finitur lex.* idem Afflict. per illum tex. *in cap. 1. num.16. alias sub num. 12. de forma fidelitatis.* Dec. *cons. 469. nu. 4.* Crauet. *cons.993. num. 23.* Leonard. *consi. 117. num. 152.* inter consil. feudalia Bruni, Iacobin. *in sua inuestitura feud. in verb. & promiserunt, num. 15. fol. 70.* Andr. Kol *in tract. de seruitijs feudalibus par.2. num.12. & 126. fol. 141.* Marcell. de Maur *alleg.2. nu.18.* Vult. *de feud. lib. 1. c. 10. num.37. fol.589.* etiam

mouendo,& faciendo bellum † extra Regnum. *Afl. in d. c. 1. §. [illegible] sub num 10 in tit. Hic finitur lex.*

Non obstant, quæ ex aduerso deducuntur pro [illegible] iustitia huius sequestrationis ab exemplis, & subito (vt [illegible] fuit ascensum de jure non intrat, ex quo adest certus possessor,) quæ exempla ad[illegible]cta sunt duplicis generis, multa quidem in casibus prætensarum deuolutionum ob lineam finitam, in quibus fuit auocata possessio † à dominis directis, nullo iuris ordine auctoritate propria, de quibus per Rauden s. *decis. 42. in tertia parte, num. 70. fol. 513.*

Nam vltra, quod exemplis non est iudicandum, † *l. nemo. 13. C. de sentent. & interlocutionib. omnium iudicum, gloss. 1. in cap. Monomachiam. [illegible] quæst. 5.* nam sæpe deficiunt † in aliqua circumstantia & non conueniunt [illegible] omnino, vt aduertit Cordoba *in suis quæstionibus Theologicis tom. 2. lib. [illegible] quæstio. 5. versicul. ad capitulum translato. fol. 301. col. 1. sana quippe ratio etiam exemplis anteponenda † est,* inquit textus *in cap. sana, 11. distinctio 9.* Dico [illegible] quod exempla prædicta non faciunt ad rem, quia obseru[illegible] in casibus prætensarum deuolutionum ob lineam finitam, quo in casu an liceat propria auctoritate sine causæ cognitione expellere possessorem nunc non disputo, quia non facit ad casum nostrum, in quo [illegible] sunt plusquam triginta, qui sunt de comprehensis in Inuestituris Ducatus Mantuæ, & Sacra Maiestas Cæsarea non prætendit hanc deuolutionem, & quod [illegible] feudo per lineam finitam dominus non possit auctoritate propria [illegible] capere possessionem [illegible] defendit Rosental *cap. 10. q. 41. maxime num. 43. cum seqq. & num. 65. & sub num. 76. & sub num. 84.* vnde questio remanet inter duos agnatos vltimi defuncti, quo casu manutenendum esse † in possessione possessorem, est textus *in capitulo primo, §. inter filiam fid. feud. [illegible]*, de quo dixi [illegible] sed [illegible] in præsenti [illegible] alia de causa, [illegible]

[illegible]

Verum, [illegible] Germani [illegible]

[illegible]

obſeruation. 5. *ſub numer.* 5. & ſic, vbi non adeſt certus poſſeſſor, quia tunc poſſeſſio non poteſt eſſe dubia, credendum & dicendum eſt, exempla illa, & obſeruantiam huius ſequeſtrationis fuiſſe practicatam in caſibus dubij poſſeſſoris, non autem certi.

Et non affertur vllum exemplum ſimilis ſequeſtrationis, in quo adfuiſſet certus poſſeſſor, ſed tantum vnicum illud de ſequeſtratione

173 facta † de Statu Montisferrati à Carolo Quinto glorioſæ memoriæ per mortem Ioannis Georgij vltimi maſculi domus Paleologæ quæ ſequeſtratio, licet non negetur, & ſit notoria, non facit tamen ad propo-

174 ſitum, quia nemo erat † certus poſſeſſor, & multi contendebant de poſſeſſione; & ſicuti certum eſt Ducem Sabaudiæ, & Marchionem

175 Salutiarum tunc † non fuiſſe poſſeſſores, ita etiam conſtat, nec Mar-

176 garitam, nec Federicum tum iugales poſſediſſe, † vt ex multis, qui tunc ſcripſerunt in ea cauſa colligitur. [illegible] enim Lucenſis, qui fecit informationes in ea impreſſas, in [illegible] informatione pro ipſis iugalibus incipiente *Ioannes Paleologus*, cui multum conueniſſet, quod ipſi poſſediſſent, nihilominus contrarium ſupponit, ibi *Quibus Dux, & Duciſſa volen-*

177 *tibus † accedere ad tenutam vt licebat, ſtante maxime, quod Illuſtriſſima Domina Margarita adiuit hæreditatem patrui, cum beneficio legis, & Inuentarij, & ambo erant inueſtiti: Cæſar ad euitanda ſcandala poſſeſſionem Marchionatus ad ſe auocauit*, & ſic non ipſis poſſidentibus, ſed dum vellent accedere ad accipiendam poſſeſſionem.

178 Idem admiſit Pariſ. † qui pro ipſa Margarita ſcripſit *in conſil.* 22. *nu.* 63. *volum.* 1. quod inter conſilia Montisferrati eſt *conſil.* 4. *numer.* 71. inquit ipſe, *Et quoniam Sereniſſimus Imperator ſuas inueſtituras ſolitus eſt verbo tantum facere, & ſine aliquo corporeo ſigno eas concedere, illa ſola verbalis abſque ſigno dictam facultatem, & licentiam apprehendendi poſſeſſionem propria authoritate proculdubio tribuit, & dedit, & quamuis ipſi Illuſtr. Iugales dictam facultatem habeant, & fuerint conſequuti, tamen ob magnam reuerentiam, quam erga Cæſarem habuerunt, & habent, id minime exequi curarunt, ſed vrbanitate ſuggerente auctore Cæſare, & illo mandante eam conſequi volunt, & prætendunt.* Idem ſup-

179 ponit † Gozadin. *conſil.* 7. *ſub num.* 19. & 2[illegible]. quod eſt inter conſilia Montisferrati *conſil*, 3. *numer.* 29. & omnes, qui pro ipſa Margarita ſcripſerunt,

180 dum contendunt illam immittendam † eſſe in poſſeſſionem, & hoc i-

181 dem declarat ſententia Caroli Quinti, quæ dicit † *Prædictos Duces Mantuæ immittendos eſſe in poſſeſſionem dictorum locorum, bonorum, & Caſtrorum, & totius Marchionatus*: ſi enim poſſediſſent, dixiſſent manutenendos eſſe in poſſeſſione.

Idem testatus est † Iacobus Augustus Thuanus *lib. 1. suarum histo-riarum fol. 21. colu. 2.* dum scribit tres contendisse dictam possessionem, quando Carolus Quintus eam auocauit, ibi, *Addidit, & nouum beneficium,* loquitur de Carolo Quinto erga Federicum, & Margaritam Duces Mantuæ. *Nam cum Ioannes Georgius Paleologus, qui Bonifacio Montisferrati Marchioni Vilelmi fratris filio successerat, paulo ante sine liberis decessisset, & Fridericus, qui Margaritam Bonifacij sororem vxorem duxerat, hæreditatem adire vellet, contra Sabaudo, & Salutiarum Principe tendentibus, Cæsar oppida, & arces imposito præsidio sequestris iure occupauit & postea tradita possessione secundum Fridericum pronunciauit.*

Non obstat etiam, quod saltem debeat fieri hæc sequestratio ex eo, quod agitur de fortalitijs, † & locis munitis, in quibus si contingeret Sereniss. Ducem Carolum succumbere, valde difficilis postea esset executio, & non sine magno discrimine posset haberi iustitiæ implementum, & redderetur elusoria determinatio Cæsareæ Maiestatis, ex his, quæ tradunt Doctores, quod spoliatus non est ante omnia restituendus, † quando agitur de similibus fortalitijs, quia si in petitorio postea contingeret illum condemnari ad restitutionem, valde difficilis, & periculosa esset executio, vt per Paul. de Castro *in l. 2. in fine,* vbi Curt. *in additionib. ad eum in verbo scandalum,* & *ibi* Iaf. *sub. num. 1. vers. Item & hoc est quod valde multum notare, C. de edict. Diui Adrian. tollend.* Alex. *in l. naturaliter. 12. §. nihil commune, nu. 21.* & *ibidem* Ripa *nu. 75. ff de acquir. possess.* cum alijs apud Menoch. *de recuper possess. remed. 1. nu. 300.*

Quia responderur ex hoc ipso, quod agatur de locis munitis, non esse faciendam hanc sequestrationem, ne vbi sequeretur sententia fauorabilis Domino Duci Carolo, sicuti ex bono eius iure aliter fieri non posset, redderetur illi difficilis recuperatio ex assertis prætensionibus, quæ ab aliquibus euulgantur ipsius Imperatoris propter bella, in quibus interuenerunt ipse Dominus Dux Carolus, & eius pater, quo casu, quando est clarum ius possessoris, non debet fieri † hæc sequestratio, nec etiam in locis munitis, vt per Gozad. *consi. 7. num. 22.* & dixi *supra num. 144.*

Secundo, quia ex armis potentiori [illegible] ad eius damnum [illegible] causam habet † timendi [illegible] valde nedum difficilem, de-uam impossibilem recuperatione.

Tertio, quia Imperator iunctis armis [illegible] & Sabaudiæ, quæ [illegible] multo potentior [illegible] D. Ducem ad [illegible] si condemnabitur, cum etiam id in præsentiarum facere

præten-

188 prætendant, quam ipse D. Dux in recuperando, si abſolueretur, & hanc maiorem potentiam conſiderat † Gozadin. *conſ. 7. ſub nu. 22.*

Quarto reſpondeo, & ad hoc aduertendum, quia eſt mera veritas, quod Doctores, qui agunt de hac difficultate recuperationis in illis

189 fortalitiis, loquuntur † ad fauorem poſſeſſoris, ne ipſe vtcunque eſſet ſpoliator teneatur ad reſtitutionem, quoties difficilis eſſet recuperatio, ſi obtineret in petitorio, ſed nunquam dixerunt, quod vbi futura eſſet difficilis executio, ſi poſſeſſor condemnaretur, ipſe debeat priuari poſſeſſione, quia cum difficultas poſſit timeri ab vtraque parte melior debet eſſe conditio poſſidentis, & in ſpecie, quod is, qui alias deberet immitti in poſſeſſionem ex remedio *l. finalis, C. de edicto Diui Adriani tollend.*

190 non audiatur † quando agnati ſunt in poſſeſſione bonorum feudalium, quorum difficilis eſſet recuperatio, ſcribit Barſat. *conſil. 129. num. 59.* & de eo, qui petit executionem ſententiæ, quam poſſeſſor impugnat, quod

191 non debeat audiri † ſi poſſeſſor poteſt pati difficultatem in recuperatione, Caroti. *de remedi. contra ſentent. præiudic. except. 47. ſub num. 37.*

192 Quinto, & vltimo huic motiuo ſatisfaciunt † hi, qui ſcripſerunt pro Margarita, & Federico Ducibus Mantuæ pro Statu Montisferrati, nempe Roland. *conſi. 1. ante num. 77. verſic. Ad ſeptimum reſpondetur*, Gozadin. *conſ. 7. num. 22.* Pariſ. *conſi. 22. num. 100. cum ſeqq. vol. 1.* quos ſe-

193 quuntur Menoch. *de recuperand. poſſeßion. num. 314. cum ſeqq.* vbi dat † tres reſponſiones ex mente ipſorum, Burſat. *dicto conſi. 129. num. 59.*

Carot. *de remed. contra præiudiciales ſententias d. exceptio. 47. ſub num. 37.*

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI,

Pro Sereniss. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo successore in eisdem Ducatibus.

ARTICVLVS QVINTVS.

AN Sacra Cæsarea Maiestas teneatur inuestire de dictis Ducatibus ipsum D. Ducem, non obstante, quod adessent aliqui prætensores, vel Imperator prætenderet aliquam culpam [illegible] *commissam.*

INuestitura petita nomine Serenissimi Ducis Caroli à Cæsarea Maiestate de Ducatibus Mantuæ, & Montisferrati [illegible] ualeudum [illegible] iure cuiuscunque tertij, quod etiam semper subintelligitur reseruatum in omnibus inuestituris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Decis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & hoc non obstante [illegible] iudiciali [illegible] Sacratissimo Imperatore [illegible] domino [illegible].

[illegible] vasallus [illegible] per mortem domini [illegible] inuestituram [illegible] domino [illegible]

annum, & diem si est paganus, alias priuatur feudo *cap. 1. in princip. quæ fuit prim. caus. benefic. amittend. c. 1.* pariter *in princ. de capitul. Conrad. cap. Imperialem. §. præterea si quis infeudatus, de prohibit. feud. alienat. per Frederic.* Rosental. post alios *de feud. c. 6. quæst. 30. num. 1.*

3 Si vero est miles, dictam inuestituram tenetur † renouare intra annum, & mensem, *cap. 1. prin. quo tempor. miles.* Rosenthal. *d. cap. 6. quæst. 30.*
4 *numer. 7.* nisi aliqua legitima causa excusetur † & sine dolo id omiserit, *cap. 1. §. final. de prohibit. feud. alienat. per Lotharium, d. cap. 1. in princ. quo tempore miles.*

5 Ita è conuerso dominus infra dictum tempus tenetur † ipsum vasallum, seu agnatum successorem inuestire, Rosental. *de feud. c. 6. q. 60. n. 6.* Io. And. Georg *alleg. 12. sub nu. 15. vers. & dominus tenetur, &c.* Thoming. *cons. 17. num. 37. vol. 1.* & alij statim allegandi. Alias, & ipse dominus di-
6 recti priuatur † proprietate, si hoc distulerit sine causa, *gloss. in c. 1. §. final. in verb. à fidelitate. versic. Quid ergo si dominus non faciat,* & *ibi* Iacob. de Beluis. *prope finem, versic. Quæritur quid si vasallus.* Isernia pariter *prope finem, versic. Item, si per dominum stet,* vbi Liparul. *in addition. ad eum in verb. proprietate,* Bald. *num. 6.* Aluarot. *num. 5. in princip. d. numeri, & sub dicto numer. versicul. Sed interdum vasallus,* Martin Laudens. *num. 10.* Afflict. *nu. 15.* alias *est nu. 9.* & Petr. de Rauenna, *versic. Nota etiam glossam, fol. [illegible] per quos fit inuestitur.* Isern. *in cap. 1. num. 9. de leg. Conrad.* & *ibi* Paris. de Pute. *in compendio ad ipsum Isernium* in vna impressione. *fol. 406. colum. 2. in fine,* in alia vero, *fol. 222. colum. 1. circa medium.* Idem Isern. *in cap. 1. nu. 10 versic. Attendendum est etiam, quo tempor. miles* Rosental. *de feud. cap. 6. quæst. 6. numer. 5.* vbi
7 de communi *in gloss. F.* licet *in glo. 1.* referat nonnullos, † qui respectu priuationis non consentiant, dummodo dominus non deneget successo-
8 rem esse vasallum, & illum spoliet, sed, vt dixi, communis opinio est † in contrarium, quod priuetur, sicuti priuatur vasallus, de hoc tamen nunc non agimus, sed tantum, an teneatur inuestire, *Tenetur enim ipse dominus*
9 *vicem † reddere vasallo de iis, in quibus vasallus ei tenetur,* vt inquit *gloss. 1. in cap. vnic. qualiter domin. propriet. feud. priuet.*

Quod adeo verum est, vt etiam si dominus excipere [illegible] vasallum, quod esset incapax, vel inhabilis, vel quod commisisset aliquam culpam, propter quam prætenderet eum cecidisse à iure suo, adhuc te-
10 neatur † illum inuestire, & constituere possessorem, vbi [illegible] possessione, si exceptio requirat altiorem indaginem, reseruato [illegible], quod habet super prætensa incapacitate, vel culpa ex post in iudicio ordinario cognoscendo, *cap. 1. ibi, vt illum prius de suo recto feudo [illegible],*

de controuers. inter vasallum, & Episcopum, vbi [illegible] hoc notat, & Palæ. in *summario cap. 1. in prin.* ibi, *Si vero fuerit in* [illegible], *& mora fuerit* [illegible] *uersia à domino, et defensio detur propter* [illegible] *feud. controuersi fuerit.* Idem tradunt Isernia post glo. [illegible], *in cap. imperialem in § insuper sub num. 60. versi.* [illegible] vbi etiam Iacob. de Beluis. *versi. vel dic, aut dominus* [illegible], Bald. *sub num. 3* vbi dicit, quod si felonia est inuisibilis, † & requirit altiorem indaginem, vasallus debet inuestiri, quia hæc petitio sapit † possessorium confirmandæ possessionis, non autem petitorium, in quo proceditur summarie: & quod in summarijs, ea, quæ requirunt altiorem indaginem non impediunt † processum, sed debent reseruari in processu ordinario. Alex. 101. *sub num. 4. sub versic. Et prædicta sunt.* Afflict. *sub num. 14.* alias est *sub num. 14.* Laudens. *sub num. 1.* Præposit. *col. 2. sub versi. His præmissis* Per. de Rauenna, *vers. & in hanc quæstion. de prohibit. feud. alienat. per Feder.* Afflict. *in cap. 1. sub num. 3.* alias *sub num. 2. de controuers. inter masculum, & fœminam,* vbi habet hæc formalia verba, *Nota, quod si filius viuo patre* [illegible] *& mortuo patre petat inuestituram, & obijcitur ei de felonia, quod* [illegible] *quirat altiorem indaginem, debet † filius inuestiri, quia petitio* [illegible] *possessorium potius adipiscendæ, vel confirmandæ possessionis, † quam petitorium,* Roland. *consi. 1. sub num. 74. in fine, & num. 75. volum. 1.* Rosental. *de feud. cap. 6. quæst. 8. sub num. 5. & 6.* vbi *in glo. F.* in specie, quando obijcitur † felonia patris defuncti vasallo petenti dicit [illegible] ptione dominum fuisse compulsum ad inuestiendum, [illegible] aliquando in Camera Imperiali iudicatum fuisse contra dominum. & *cap. 10. quæst. 40. num. 4. & sub num. 5. cum seqq.* Schoner. *de feud. lib. 1. disputatio. 5. thesi. 13. fol. 143.* Rouit. *decis. 1. num. 44.* & est plenum consilium Schrad. 33. *num. 2.*

Idem, si opponeretur vasallo, quod esset inhabilis, vel incapacitatis, non esse retardandam † inuestituram, vbi exceptio requirit altiorem indaginem, scribit Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 1. num. 8. in fine, & quæst. 40. num. 4. & 5. & quæst. 41. sub num. 41.* Schoner *de feud. lib. 1. disp. 8. thesi 10. fol. 229.*

Et quod huiusmodi exceptio incapacitatis reseruetur, [illegible] & non admittatur in iudicio summario, quale dixi *num. 12.* & [illegible] esse illud petitorium inuestituræ, tradunt Menoch. *de adipiscend. possess. remed. 4. sub. num. 759.* [illegible] Peregrin. *de fideicom. artic. 48. sub num. 29.* Gratian. *discept.* [illegible]

18

f

19 Et licet is, qui petit renouationem inuestituræ † debeat probare se esse de comprehensis, & talem, quod admitti debeat ad petitam inuestituram, Iserni. *in cap. 1. §. sancimus, sub num. 10. versic. Hæc positio nimis est dura,* & *ibi* Liparul. *in additionibus ad eum in verb. si est filius,* & Afflict. *sub n. 8.* alias est *sub num. 3. quo tempore miles,* Lofred. *in paraphrasi feud. ad dictum titulum, quo tempore miles fol. 18. col 4. in fine* in impressione Veneta anni 1572. idem Isern. *in cap. 1. § nulla sub num. 18 versic. Item dicit, quod sufficit, per quos fiat inuestitura.* Gail. *lib. 2. obser. 149. nu. 1.*

20 Tamen sufficit, † vel petentem esse in quasi possessione filiationis, vel esse notorium, quod sit filius eius, qui erat de comprehensis, vt per Isern. *in dicto capit. 1. §. sancimus, sub nu. 10.* & *ibi* Afflict. *sub num. 8.* alias *sub num. 3. quo tempore miles,* & alii citati *numero præcedenti,* quorum vtrunque constat in casu isto, nam pro tali admittitur ab aduersariis in sua arbore genealogiæ publicata, & per exhibitionem inuestiturarum statim pro- 21 bare † potest Dux Carolus suam intentionem, vt ex Pacian. *de probat. li. 2. cap. 35. num. 11. & 64.* & Thoming. *cons 10. num. 70. vol. 1.* dixi *in 3 articulo num. 10.* & tradit Rosental. *de feud. ca. 6. q. 69. nu. 8. 9. & 10.* & melius *cap. 8 q. 33. num. 16. & 17.* vbi dicit, quod visa inuestitura proxima ante- 22 cessoris, vasallus in iure suo manutenendus est, † nec potest, nec debet 23 disputari de iure vasalli, etiam quod non ostendantur † anteriores in- 24 uestituræ, & quod non multum ante vidit ita iudicatum † in Camera Imperiali, & idem Rosental. *d. ca. 6. q. 60. sub n. 2.* inquit, quod petenti in- 25 uestituram sufficit † ostendere se esse de comprehensis, licet non doceat se esse proximiorem vltimo defuncto, si nemo proximior appareat, prout hic non apparet aliquem esse proximiorem vltimo Duci mortuo, imo certum est nullum adesse ei proximiorem.

Nec impedimento esse potest, quod obiicitur ab aduersantibus Sereniss. Ducem Carolum, & Dominum Ducem Ludouicum eius patrem 26 militasse † contra Imperatores, & ob id priuatos fuisse ipso iure hac successione, & deuolutam esse ad proximiores in gradu, quia *infertus* in vno articulo particulari ostendam obiectum istud adeo lubricum esse, vt non possit consistere, licet enim *in fine secundi articuli* promiserim me de hoc obiecto dicturum in præsenti articulo: Tamen, quia ex post vidi magnum in eo fieri fundamentum, & plusquam par est, & quam patiatur reuerentia debita istis Principibus, & memoriæ Ducis Ludouici viris fortibus, generosis, & inuiolatæ semper Fidei, qui numquam 27 degenerarunt ab antiquo huius familiæ insigni † Montis Olympi cum titulo FIDES, cuius cacumen se supra nubes extollit, vbi radii Solis nun-

quam nubibus offuscantur, † & sacrosancti [illegible] literarum caracteri- bus signati semper inuiolati manent, nec vento, pluuia, vel aliquo turbantur, seu obliterantur, & qui semper potuerunt honeste, & dignè stare coram quocunque mortalium, quidquid inuidiose, & minus modeste ex aduerso asseratur, deliberaui de hoc scribere particularem quæstionem, quæ erit septimus articulus, & pro nunc negantur allegata, pro vt asseruntur, & præcipue esse ita de hoc notorietas, nobis enim ignotum est, & nunquam audiuimus eos militasse contra aliquem Imperatorem, & nihilominus, qui hoc dicit tenetur † probare, *cap.* 12 *in princ. ibi si ex culpa* [illegible], *vel causa conuictus non fuerit, de feud. sine culpa non amittendo, cap.* 1. *versic. si quis enim dixerit, in quibus causis feudum amittatur, cap.* 1. *§. vasallus il primo, si de feud. defunct. fuerit contentio* Rosental. *de feud. cap.* 12 *quæst.* 19. *num.* 1. Schrad. in simili *tract. par.* 2. *nonæ partis* [illegible] 13. *num.* 1. etiamsi esset Papa, vel Imperator, † qui hoc assereret, Dec. *cons.* 410. *num.* 10 *& cons.* 445. *num.* 59. *& cons.* 606. *ante num.* 5. [illegible] 6 Schrad. *loco superius proxime citato. num* 5. Vultc. *de feud. lib.* 1. *cap.* [illegible] 55 *fol.* 726 *& in cons* 22 *num.* 17, *vol.* 1. *diuersor. Acad. Marpurg.* [illegible] *cap.* 10. *quæst.* 11 *num.* 18. Bursat. de veriori, & communiori, *cons.* [illegible] 90. Pacian. *cons.* 37. *num.* 22. quod adeo verum est, non credentur Papæ, vel Imperatori, vt nec etiam talis assertio faciat † præsumptionem, quando agitur de auferendo iure tertii quæsito de iure gentium, [illegible] *cons.* 135. *sub num.* 42. Cabal. *cons.* [illegible] & debet probari [illegible] manifeste per quinque testes [illegible] in fine, quot testes sint necessarii ad probandum [illegible] Schrad. *d. par.* 2. *nonæ partis principalis. num.* 10. vel per confessionem † eius, qui commisit culpam, Schrad. *loco prædicto num.* 62. vbi *num* 9[illegible] subdit probari non posse, † nec etiam per scripturam, & quam difficilis sit proba- tio [illegible] [illegible]

re, si contra aliquem militassent, & agitur de culpa, quæ imputatur defuncto. & quæ proponitur sub successore offensi, multæ hic adsunt replicationes destruentes omnino hoc obiectum, de quibus dicam *in infrascripto.7 .artic.* sufficit autem pro nunc, vt præmonui, exceptionem requirere altiorem indaginem, quia ex ea non retardatur inuestitura ipsi vasallo, vt luculenter *superius* probaui.

Et vbi ex huiusmodi culpa, quæ impingitur induceretur priuatio 37 ipso iure, tamen non perditur † possessio, & ideo opus est deducere iudicialiter ipsam culpam coram iudicibus competentibus, & debet sequi declaratoria, non autem defacto potest priuari vasallus possessor, Isern. *in c.1. sub n.5.* & *ibi* not. Afflict. per illum textum *in primo notabili sub n.3.* alias est *sub n.2. de feud. sine culpa non amittendo* Idem Afflict. *in c.1. § item si fidelis, n.71. & 72.* alias est *n.34. quib. mod. feud. amittat.* Sacca *cons.1. n.38. vol.1.*

Si vero in petitione huius inuestituræ controuersia fiat a tertio, non autem à domino, adhuc non debet, nec potest retardari illius concessio saltem cum clausula reseruatoria iuris cuiuscunque tertii, quia, vt dixi *sup. num.12. & 15.* iudicium petitionis inuestituræ est summarium, & in eo non requiritur libellus, vt dicunt Doctores *ibi* adducti: Propterea, cũ constet de proximitate Ducis Caroli, & eum esse de comprehensis, vt 38 ex inuestituris, quarum etiam exhibitio vltimæ tantum sufficit † ad obtinendam renouationem, vt dixi *supra n.23* ex Rosent. *c.8. q.33. n.16. & 17.* non potest impediri hæc renouatio inuestituræ per oppositionem, quæ nedum requirat iudicium ordinarium, sed etiam altiorem indaginem: & tamen, vt dicebam ex Bald. & Afflict. *citatis d.n. 12. & 15.* & Roland 39 *cons.1. sub num.75. vol.1.* vera regula est † in summariis, ea, quæ requirunt altiorem indaginem non impedire processum, sed reseruari in iudicio ordinario, & cum reperiatur in possessione horum Ducatuum & in quasi possessione vasallagii, quam dari de vasallagio dixi *in 3. art. num.* [illegible] manuteneri debet, nec debet turbari retardãdo inuestituram, Bero *cons.74. n.40. vol.1.* Valenzol. *consil.97. n.223. & 224.* & in specie hoc determinare videtur Afflict. *in c.1. sub n.41* alias est *sub n.26. in tit.* [illegible] vbi ex Isernia inquit, quod antequam fiat inuestitura, quæ dicitur con-40 firmatio, & sic renouatio ipsi filio oportet † quod probet matrimoniu, & quod fuerit tractatus, & reputatus vti filius, & si de hoc sit quæstio (quæ non est in casu isto) non fit inuestitura, & sic questratur feudum: 41 Subdit tamen, quod si filius est in possessione nõ est turbandus, † quia & prædo manutenẽdus est in sua possessione, Ex cuius doctrina duo resultãt, Alterũ, quod si successor possideat, nõ est faciẽda † sequestratio, prout

 etiam

etiam late firmaui *in præcedenti articulo*; Alterum quod ei non sit retardãda † inuestitura, quia quæstio, quem *ibi* proponit Afflictus est in filio petente inuestiturã, cui fit controuersia, & resoluit, quod, si est in possessione, non debet turbari; & certe dicitur turbari, † si ei denegatur inuestitura, quia tunc priuaretur quasi possessione vasallagi, quod voluit etiam idem Afflict. *in c. sancimus, sub n.* 3. alias est *sub num.* 3. quo tempore miles, dum dixit, quod, si successor est in possessione, vel quasi, transfert † onus probandi in aduersarium, idem scribit Rosental. *cap.* 8. *q.* 33. *sub n.* 17. vbi, quod exhibita inuestitura per successorem, non † potest, nec debet ei moueri controuersia de eius iure, sed debet inuestiri, & manuteneri in ipso iure suo, donec iudicio ordinario conuincatur.

Et bene faciunt in proposito Nat. *cons.* 509. *per totum*, & Paseth. *cons.* 53. *sub n.* 2. *&* 3. vbi responderunt, quod dominus non potest † denegare inuestituram vasallo sub prætextu, quod nõ fuerint citati illi, de quorum interesse agi posset, quia dicunt ipsi, per dictam concessionem eis in nihilo præiudicari, cum semper intelligatur reseruatum ius tertii, & multo minus, si explicite concederetur saluis iuribus in iudicio ordinario deducendis non retardato hoc summario.

Quibus autem remediis cogi possit † dominus directi ad inuestiendum vasallum, tradit Rittershusius *in suis partitionibus feudalibus cap.* 9. *nu.* 5. *fo.* 544. Elbert. Leonin. *cons.* 45. *num.* 28.

DV-

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI,

Pro Serenifs. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo fucceffore in eifdem Ducatibus.

ARTICVLVS SEXTVS.

MOrtuo Vincentio vltimo Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitima fucceffio eorundem Ducatuum fpectat ad dictum Sereniffimum Ducem Carolum.

Excufabit Lector longitudinem huius fcripturæ, quia neceffe fuit tranfcribere ad litteram verba Doctorum citatorum ob commodum informantium in Curia Cæfarea, qui carent libris, quibus verbis omiffis iufta erit confultatio, & poterit compenfare laborem legendi cum commoditate non adeundi libros citatos, quia hoc opus non erit.

1 DE anno 1432. die 6. menfis Maij, Sigifmundus Imperator exiftens Parmæ erexit † Statum Mantuæ in Marchionatum, & de eo inueftiuit Excellentifs. tunc Dominum Io. Francifcum Gonzagam, & eius defcendentes mafculos, cum ordine primogenituræ, vt mox dicam; Quam conceffionem, erectionem, inueftituram, & priuilegium eifdemmet verbis confir-

Facti fpecies vfque ad n. 44.

confirmauit † prædicto Domino Io. Francisco in alio priuilegio dato Mantuæ sub die 22. Septembris 1433. his verbis, cæteris, quæ non faciunt ad præsentem quæstionem, omissis.

Tenor Inuestituræ vsque ad nu. 19.

Decernentes, & volentes † expresse, quod tu, ac heredes, & successores tui legitimi Marchiones Mantuæ perpetuis in antea temporibus omni dignitate, præeminentia, nobilitate, iure, potestate, libertate, honore, & consuetudine gaudere, & frui continuo debeatis, quibus alij nostri, & Sacri Romani Imperij Principes, ac nominatim Marchiones Illustres freti sunt hactenus, & quotidie potiuntur, Ciuitatem quoque Mantuæ, † eiusque territorium, diœcesim, & districtum, cum omnibus suis iuribus, honoribus, iurisdictionibus, & pertinentiis quibuscumque in inferiori Lombardia constitutam, prout hactenus per Commune Mantuæ, seu prædecessores nostros, siue te tentum, & possessum est, ac tenetur, & possidetur ad præsens cum omnibus infrascriptis Castris, terris, ac locis, villis, quæ loca deinde specifice nominat, *Iuribus, regalibus, honoribus, & pertinentiis quibuscumque ex nostra certa scientia, & Imperialis plenitudine potestatis in nouam Marchiam, & Marchionatum erigimus, facimus, & creamus: Decernentes, & hoc nostro Imperiali statuentes edicto, vt de cætero dicta Ciuitas † Mantuæ, cum toto eius territorio, diœcesi, & districtu, cumque prædictis Castris, locis, & terris, eorumque omnium, & singularum iuribus, regalibus, & iurisdictionibus quibuscumque Marchia, & Marchionatus, & pro Marchia, & Marchionatu nuncupatur, vocetur, habeatur, & ab omnibus teneatur. Tibi Illustri Io. Francisco, tuisque filiis, & heredibus legitimis masculis, ac successoribus infrascripto ordine successuris prædictam Ciuitatem Mantuæ, † eiusque territorium, diœcesim, & districtum cum supradictis terris, locis, & Castris, cumque omnibus, & singulis dictæ Ciuitatis, terrarum, locorum, & Castrorum iuribus, honoribus, iurisdictionibus, mero, & mixto Imperio omnimodaque iurisdictione, & coercitione, aquis, stagnis, torrentibus, lacubus, fluminibus & piscariis, molendinis,* [illegible]

Cæterum ad declarationem sæpe nominatarum supra concessionum, vt que de earum ordine omnis ambiguitas auferatur, † *& tollatur omnis materia quæstionum, confusionisque omnis possibilis dubietas extirpetur, detur autem potius certus, clarus, & determinatus succedendi in prædicta Marchionali dignitate, ac omnibus vt supra concessis stylus, & ordo. Hoc præsenti nostro Imperiali edicto in perpetuum valituro iubemus, & sancimus,* † *quod primogenitus tuus Marchio Io. Francisce masculus ex vero, & legitimo matrimonio ex te natus in Marchionatu, & Marchionali dignitate, ac feudo præfatis, ac cæteris omnibus, & singulis supra concessis, & indultis tibi succedat, aliisque fratribus suis, & filiis tuis legitimis præferatur, & quod* † *dicto primogenito tuo decedente te viuente filius primogenitus masculus ex legitimo matrimonio ortus dicti primogeniti præferatur patruis, & aliis quibuscunque in successione Marchionatus præscripti feudi, & aliorum superius concessorum, quod quo ad prædictam successionem* † *in singulis primogenitis masculis ex legitimo susceptis matrimonio descendentium a primogenitis legitimis, vt supra, descendentibus volumus obseruari.*

Deficientibus autem primogenitis † *primogenitorum descendentium, vt supra, à primogenitis, tunc secundogenitus masculus ex legitimo matrimonio ex te natus* SIVE † PRIMOGENITVS AB IPSO *ordinate, & secundum rectam lineam masculinam descendens, vt supra, in dicto Marchionatu, feudo, & cæteris, vt supra concessus successor existat, quod in cæteris* † *ab ipso descendentibus per rectam lineam masculinam, pro vt de successione supra primogeniti dictum est, in omnibus obseruetur.*

Illud INTELLIGENDO † DE TVIS TERTIO, *& quartogenitis, & sic deinceps, intelligendo tamen,* † *quod illi primogeniti succedentes ad regimen Marchionatus præfati sint habiles, & idonei, sani mente, & ratione, aliquin repertis illis primogenitis, & iis, qui ordine supra scripto successuri sunt in defectu rationis, & mentis aut aliis defectibus legitimis, & iustis, successio* † *in proximiorem post eos sanum mente, & indefectuosum, vt præmittitur ordine supra scripto transferatur, volentes, vt eius rei, videlicet dementis, & aliis defectibus legitimis declaratio* † *ad ipsum Marchionem, cui succedi habet, spectare debeat, & pertineat.*

Decessit dictus Marchio Io. Franciscus † die 23. Septembris 1444 relicto Marchione Ludouico eius primogenito, & tribus aliis masculis, qui tres posteriores postea decesserunt † sine legitima prole.

Suc-

Succeſſit in dominio dictus Marchio Ludouicus, qui mortuus eſt de anno 1478. relictis poſt ſe quinque filiis maſculis legitimis, nempe Federico primogenito, Io. Franciſco, Franciſco Cardinal, Rodulfo, & Ludouico electo Epiſcopo Mantuæ, ex quibus † Federico, Io. Franciſco & Rodulfo adhuc de præſenti extant deſcendentes.

Succeſſit Ludouico patri Federicus eius primogenitus,† qui obiit die 13. Iulij 1484. relictis Franciſco primogenito, Sigiſmundo, qui poſtea fuit Cardinalis, & Iohanne, ex quo, † Ioanne adhuc extant deſcendentes plures legitimi.

Succeſſit Marchio Franciſcus, † qui vixit vſque ad annum 1519. & obiit die 29. Martii dicti anni, ſuperſtitibus ex eo tribus filiis maſculis, Federico primogenito, Hercule Cardinali magni nominis, & Ferdinando militia claro, qui † Ferdinandus genuit Cæſarem, & Cæſar Ferdinandum iuniorem nunc Ducem Guaſtallæ.

Federicus vero primogenitus † dicti Franciſci ſucceſſit in dominio Mantuæ, & duxit in vxorem Margaritam Paleologam, quæ mortuo Ioanne Georgio patruo Marchione Montisferrati ſine prole ei ſucceſſit † in ipſo Marchionatu erecto poſtea in Ducatum, de quo ipſa, & Federicus maritus inueſtiti fuerunt † à Carolo Quinto Imperatore die vltima Decembris 1532. *in feudum nobile, antiquum, paternum, & auitum pro ſe & eorum deſcendentibus legitimis maſculis, & illis quandocunque deficientibus pro fœminis, ita quod fœminæ ſemel, vel pluries excluſæ etiam admitti valeant.*

Forma inueſtituræ Ducatus Montis farrati.

Qui Federicus obiit † die 18. Iunij 1540. ex quo remanſerunt tres filii maſculi, Franciſcus primogenitus, Gulielmus, & Ludouicus pater † Ducis Caroli, & vxor grauida, ex qua natus eſt poſtea Federicus, qui fuit Cardinalis.

Franciſcus vti primogenitus ſucceſſit † in Ducatu Mantuæ tantum quia adhuc viuebat mater domina Marchionatus Montisferrati, obiit die 21. Februarij 1550. & ei ſucceſſit † Gulielmus frater, qui deceſſit die 14. Auguſti 1587. ſuperſtite vnico filio maſculo Vincentio.

Ex Vincentio, qui obiit † die 18. Februarij 1612. ſuperſtites fuerunt tres filii, † Franciſcus primogenitus, qui ſucceſſit in Ducatibus, Ferdinandus, qui † mortuo Franciſco fratre de menſe Decembris eiuſdem anni ſine maſculis, ei ſucceſſit, & pariter mortuo ipſo Ferdinando † ſine legitima prole ſucceſſit Vincentius eius frater.

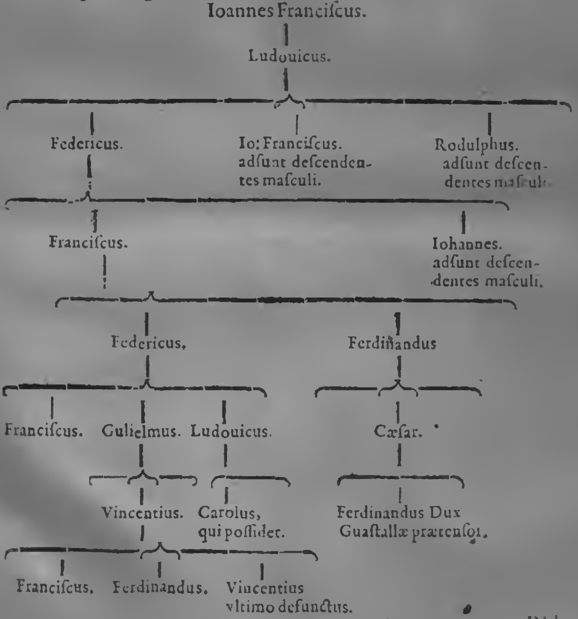
Ex Li-

39 Ex Ludouico † filio tertiogenito Federici, & fratre Gulielmi natus est Carolus, qui nunc viuit.

Nouissime mortuo Vincentio secundo Duce Mantuæ, & Montisferrati sine descendentibus legitimis, superstite ipso Duce Carolo, & 40 Ferdinando Duce Guastallæ, in quorum Ducatuum possessione † nullo vitio habita reperitur prædictus D. Dux Carolus, mouet controuer- 41 siam † d. Dux Ferdinandus prætendens successionem Ducatus Mantuæ ad se spectare.

42 Quæritur † igitur quis sit legitimus successor in istis Ducatibus mortuo dicto Vincentio vltimo.

43 Pro cuius facti, & infradicendorum faciliori intelligentia subiicio † arborem genealogiæ.

IN hac quæstione qui sit legitimus successor in Ducatibus Mantuæ & Montisferrati defuncto Vincentio vltimo Duce sine legitima prole, resoluendum est, sine vlla hæsitatione successionem [illegible] Ducatus spectare ad Serenissimum Ducem Carolum, exclusis Domino Duce Guastallæ, & cæteris omnibus agnatis.

Et quo ad Ducatum Montisferrati † nulla est controuersia respectu agnatorum masculorum, quia nulli sunt de comprehensis in prima inuestitura Margaritæ, & Federici, nec de eorum descendentibus excepto ipso Domino Duce Carolo, & eius filiis, & in eo etiam nullam habet prætensionem Dominus Dux Guastallæ, nec alii. Quo vero ad fœminas † ex ipso tenore Inuestituræ [illegible] appa[illegible] [illegible] exclusas, donec extant masculi d[illegible] [illegible] ab ipsis Margarita, & Federico, prout demonstrabo in [illegible].

Quo ad Ducatum Mantuæ, siue attendamus † ius commune Ciuile, siue ius Canonicum, siue ius Feudorum, siue ius Primogenituræ [illegible] [illegible] Regni, siue tenorem inuestituræ, [illegible] [illegible] per [illegible] Dominum Ducem Carolum esse legitimum successorem & [illegible].

Nam quoad ius commune [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes [illegible] descendentes † à primo inuestito sint capaces feudi, & in eo succedere possint, *cap.1. ibi, Ex latere omnes per masculos descendentes vsque in infinitum feudum si paternum succedunt, de natur. success. feudi* & ibi Aluarot. *[illegible] numer. [illegible] cap. 1 ibi, [illegible] descendentibus [illegible] primo † fratres, cum fratrum præmortuorum filiis, deinde [illegible] ulteriores, de success. fratr.* [illegible] inscribitur *[illegible] de gradib. succedent. in feud. cap. 1. § si capitanei, de feud. Marchiæ. cap. vlt. constitution. feudal. Domini Lothar.* Clar. *§. feudum, quæst. 79. nu. 2. cum seqq.* Schrad. *de feud. part. 7. c. 7.* Intrigliol *de feud. centur. 2 artic 3. n. 6. & 9* Rosental, *cap. 7. quæst. [illegible] 2. & in gloss. [illegible].* Vigel. *Method. iur. feudal. cap. 4 regu[illegible]* [illegible]

[illegible] successione feudi regulatur † secundum ius commune, & pro[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iure communi, [illegible] *[illegible] alias est de gradibus [illegible] in feud.* [illegible] Bald. *[illegible]* [illegible] [illegible] [illegible] Rugger. *cons.* [illegible] Coler. [illegible] Kirch. [illegible] Rosental, *de feud. cap.* [illegible]

51 Et is potior sit, † qui præcederet attento ordine successionis ab intestato, Socin. *in l. si cognatus, 20. sub numer. 40. versic. nam ille debuisset esse potior, ff. de rebus dubiis.* Roland. *cons.* 68 *num.* 48. *vol.* 1. Rosental. *de feud. cap.* 7.

52 *quæst.* 56. *num.* 23. quod intelligendum est † respectu gradus, & proximitatis, nam respectu vinculi vtrinque coniunctus, qui de iure communi

53 excludit † consanguineum tantum, Authent. *itaque C. communia de successionib. Authent. cessante, C. de legitim. hæredib.* dixi in mea controuers. forens.

54 355. *numer* 2. & 3. non † excludit illum in feudis, Rosental. *cap.* 7. *quæst.* 57. *numer.* 1.

Sequitur, quod D. Dux Carolus tanquam proximior Vincentio vltimo defuncto sit præferendus: filius enim patruelis, qualis erat Vin-

55 centius prædictus vltimo loco mortuus, est † in quinto gradu de iure ciuili cum patrueli patris, §. *quinto gradu, Instit. de gradib. cognation.* Socin. iun. *consil.* 29. *num.* 1. & *cons.* 69. *numer.* 31. *vol.* 1. & Dux Guastallæ est in septimo gradu, *l. Iurisconsultus,* 10. §. *septimo gradu personæ, ff. de gradib. af-*

56 *finitat.* & de iure ciuili proximior † defuncti excludit remotiorem, *d. l. Iurisconsultus,* 10. *in princip. ff. de gradib. affinit. l.* 2. *ff de suis, & legitimis,* §. *si plures sint, Instit. de legitim. agnator. successiion.* §. *si autem plurimi,* & § *si vero neque fratres, nec filios fratrum, in Authent. de hæredib. ab intest. venientib.* Alexand. *cons.* 44. *sub numer.* 18. *vol.* 5. Deci. *cons.* 44. *nu.* 2. Cephal. *cons.* 659. *num.* 41. *vol.* 5. Decian. *cons.* 17. *numer.* 1. *vol.* 1. Panciroll. *cons.* 117. *numer.* 9. Menoch. *cons.* 211. *numer.* 37. Becci. *cons.* 142. *num.* 18. Turrec. *cons.* 12. *nu.* 5. *vol* 1. Mo-

57 destin. Pistor. *cons.* 15. *numer.* 1. & 4. *vol.* 1. Vt enim ordo ordinem, † ita gradus gradum excludit, nisi quatenus obstat ius repræsentationis, quod hic non intrat, Reusner, *cons.* 58. *num.* 46. *vol* 1. & qui est prior gradu ha-

58 bet † intentionem fundatam, vt prius succedere debebat, Menoch. *consil.* 200. *num.* 47.

Quo gradu sit consanguinitatis Dux Carolus, & quo Dux Guastallæ.

59 Et in materia feudali, † quod proximiores præferantur in feudo tradunt Aluarot. *in cap.* 1. *ante numer.* 1. *in verb. proximiores, de natur. successione feudi,* Idem Aluarot. *in cap.* 1. §. *his vero, sub numero* 7. *de gradibus succedent. in feud.* alias est *de successs. fratr.* Roman. *cons.* 22. *in fine,* Roland. *cons.* 82. *num.* 36. *vol.* 2. Rimin. Iun. *cons.* 832. *numer* 59. *vol.* 7. Duaren. *de feud. cap.* 11. *sub numer.* 14. Borcholt. *de feud. cap.* 7. *numer.* 84. *folio* 411. Pruckman. *cons.* 21 *sub numer.* 96. *vol* 1. Rugier. *cons.* 2. *numer.* 32. *vol.* 2. Andreas Knich. *de vestiturar. paction. part.* 3. *cap.* 3. *numer.* 3. 4. 27. & 31. *fol.* 475. & 476. per text. *in cap.* 1. §. *Titius, ibi proximior agnatus si de feud. defunct. fuerit contentio.*

Et ista proximitas consideratur † secundum computationem, & ordinem gradus iuris Ciuilis *cap. 1. in illis verbis, eodem prorsus obseruando quantum ad ordinem gradus, qui continetur in legibus, An ille, qui interfecer. fratr. domin. sui feud. amittat.* Aluarot. *in cap. 1. in princip. sub numer. 3. versicul. Quæro qualiter debet fieri, de gradib. succed. in feud.* alias est *de succession. fratr.* idem *in cap. 1. sub numer. 4. de natur. success. feud. Mantic. de tacit. & ambiguis conuentio. lib. 23, tit. 29. num. 1.* Surd. *cons. 5. nu. 25.* Rosental. *cap. 7. quæst. 57. sub. nu. 9.*

Dux Carolus legitimus successor inspect. iure Canonico

SI vero successio ista consideranda esset secundum ius Canonicum, ad huc idem prorsus dicendum est, vt debeatur Serenissimo Duci Carolo, quia diuersitas computationis graduum proximitatis de iure Canonico à computatione de iure Ciuili operatur, † & attenditur tantum respectu matrimonii contrahendi, non etiam successionis deferendæ, quia, cum matrimonium non fiat, nisi mediante coniunctione duarum personarum, idcirco † duæ personæ considerantur tantum pro vno gradu de iure Canonico in ipsa computatione: sed vbi tractatur de successione, tunc quia respectu successionum ius Canonicum † non disponit diuersimode à iure Ciuili, fit computatio vtroque iure attento secundum ius † Ciuile, & ita etiam in quacunque alia dispositione, nisi, vbi specialiter cautum sit computationem fieri debere secundum ius Canonicum, vt declarat Alexander II. Papa in *c. ad sedem, 35. quæst. 5. glos. in § hactenus, in verbo generata Instit. de gradib. cognation.* Isern. *in c. 1. nu. 23. de his, qui feud. dare possunt,* Bartol. *in l. si auiæ, 2. sub num. 1.* & *ibi* Angel. pariter *sub num. 1.* Bald. *sub numer. 7. versic. Item, quia illa computatio.* Salicet. *sub num. 4. versic. Item quia illa computatio.* Castr. *sub num. 5.* Roman. *sub num. 8.* Alexand. *sub num. 6.* Iason. *sub num. 2. versic. Computatio autem,* & Dec. *sub num. 14. C. de successor. edict.* Idem Dec. *cons. 444. sub num. 1.* vbi dicit, quod in successionib. semper attenditur ius † Ciuile, etiam secundum dispositionem iuris Canonici, *d. cap. ad sedem, 35. quæst. 5.* Forster. *de successsion. ab intestat. lib. [illegible]. cap. 28. num. 2.* Rosental. *de feud. cap. 7. quæst. 57. sub num. 9. glos. h.* & ideo non bene videtur locutus † Roman. *in d. l. si auiæ, 2. sub num. 8. C. de successor. edict.* dum scripsit, quod in terris, in quibus seruatur ius Canonicum, debet fieri computatio graduum secundum ipsum ius Canonicum, quia hoc non est verum in successionibus nam eo respectu non est indicta dicta computatio à iure Canonico, vt in *d. c. ad sedem, 2. 35. quæst. 5.* & in illis Alexan. *in d. l. si auiæ, 2. sub n. 6. C. de successor. edict.* improbat † Romanum, & dicit melius loqui

Sali-

Salicetum, & hoc idem volunt omnes Doctores *supra proxime adducti*, & alii congesti à Rosental. *d. feud. c. 7. quæst. 57. sub nu. 9. gl. b.* Martha *de successione. legal. par. 2. quæst. 4. artic. 6. numer. 34.*

Et licet quandoque successio deferatur proximiori secundum computationem graduum de iure Canonico, Tamen id est † ex particulari dispositione, vt in multis Statutis Italiæ, sed circumscripta specifica dispositione semper in successionibus, siue in terris Ecclesiæ, siue vbi alias seruatur ius Canonicum, siue in terris Imperii, computatio graduum, & proximitas consideratur secundum ius Ciuile.

68

Secundo, vbi etiam computatio fieri deberet secundum ius Canonicum, adhuc proximior esset Serenissimus Dux Carolus, & remotior Dominus Dux Guastallæ, nam computatio fit † habito respectu ad stipitem, per quem, & quo mediante fit, & causatur coniunctio, *glos. in cap. final. in verbo remotior de consanguin. & affinit.* Forster. *de successionibus ab intestat. lib. 3. cap. 28. sub num. 1, 2.* alias opus esset incipere computationem ab Adam, de iure enim Canonico in linea transuersali quoto gradu remotior persona distat † à communi stipite toto distat à quolibet alio descendente per aliam lineam, *cap. quod dilectio, 3. & d. cap. final. & ibi glos. in verb. remotior, versic. & quoto gradu, de consanguin. & affinit.* Castr. *consil. 376. col. 1. in fine versiculi*, iuncta regula Canonistarum, *vol. 2.* Magon. *decis. Florent. 106. incip. Duo extant, numer. 2.* alias est *decis. 105. la seconda*, nam in aliquibus libris sunt duæ decisiones *sub dicto numer.* 105.

69

70

Facta autem computatione † habito respectu ad Ducem Federicum communem stipitem inter Ducem Vincentium vltimo defunctum, & Ducem Carolum, ipse Dux Carolus est in tertio gradu ex latere dicti Vincentii, & in secundo ex latere proprio; Dominus autem Dux Guastallæ, qui habet altiorem stipitem vno gradu, nempe Fráciscum patrem Federici, & Ferdinandi, esset † in quarto gradu inspecto latere defuncti, & in tertio attento proprio latere secundum dictum textum *in cap. quod dilectio, 3. & cap. & ibi glos. vltima, de consanguinit. & affinitat.*

71

72

Sed hæc superfluo dicta sunt, quia verior, & communior est opinio, quod in feudis computatio graduum † fiat secundum ius Ciuile, non autem secundum ius Canonicum, vt obseruant Andr. de Isern. *in cap. 1. num. 21. in fine, de his qui feuda dare possunt.* Curt. Iun. *in tract. de feud. part. 3. principali in secundo membro numer 52. fol. 302.* in parua impressione Coloniensi anni 1600. Mantic. *de tacitis, & ambiguis conuention. lib.*

73

[illegible] nu.1. Rosent [illegible] cap. 7 [illegible] Godde. [illegible] *feudal. 7. thes. 5. litter. [illegible] folio 66,* [illegible] *quantum ad ordinem gradus, qui continetur in legibus,* [illegible] *fratrem* [illegible], vt obseruaui etiam *supra nu.* [illegible]

Si autem in præsenti quæstione attendamus ius Feudorum, super quo totum fundamentum faciunt aduersantes, certum est quod proximiori † deferri successionem, *cap.* 1 § *Item, [illegible] proximior agnatus, si de feud. defunct. fuerit contentio, cap.* 1. [illegible], & [illegible] *est quod dicitur ad proximiorem pertinere, de natur. feud.* [illegible] & dixi *supra numer. 59.*

Et licet controuertatur † cuius proximitas sit attendenda, [illegible] primi inuestiti, vel [illegible] defuncti, & multi voluerint attendendam † esse proximitatem respectu primi acquisitoris, non autem vltimi possessoris, Caldetin. *in cons. 13. sub titulo de feudis* [illegible] *filius, fol. mihi 60.* Bald. *cons. 137. sub numer.* 1. *vol.* 2 (in quo tamen [illegible] Baldi contrarium consuluerunt Angel. *cons. 321.* [illegible] & Robert. Salic. *inter consilia eiusdem Baldi cons.* 293 *vol.* 5.) idem quod attendatur proximitas primi scripserunt Paris. *consil.* 25. *sub numer.* 141. *vol.* [illegible] & *consil.* 65. *numer.* 22. *vol.* 4. Natt. *consil.* 128. *numer.* 5 Rube. Alexandri *cons.* 85. *numer.* 7. *versic. ad vltimo est aduertendum,* Gail. *lib.* 2 *obseruat.* 149. *numer.* 2. & *obseruat.* 154. *numer.* 3. Thomas de Martin. [illegible] *tit.* 1. *de feud. ex pact.* & [illegible] *sub numer.* 25 [illegible] Decian. *cons.* 98. *numer.* 14. *vol.* 3. Philippus de Mart[illegible] *inter consilia* [illegible] *cons.* 26. *numer.* 130 & 132. *vol.* 2. Menoch. *cons.* 635. *numer.* 5. & *cons.* 815. *numer.* 59. vbi tamen [illegible] multos pro hac opinione, qui tamen expresse contrarium dicunt. Schrader. *cons.* [illegible] *numer.* 147 & *numer.* 341. Peregr. *cons.* 10. *numer.* 4 *vol.* 2. Godden. *de feud.* [illegible] 7. *thes.* 3. *littera* [illegible] qui tamen hanc non [illegible] sed distinguit, sicut & distinguit Vultr. *de feud.* [illegible] *cap.* 9. *sub nu.* 112. *vers. proximitatem,* de qua distinctione dicam [illegible]

Quo mouentur per [illegible] *Capitanei de feudo* [illegible] [illegible] vel nepotibus decedat † [illegible] [illegible] vel nepotes per [illegible] [illegible]

Ad hoc adducunt quoque [illegible] [illegible] non esse locum † [illegible] donec [illegible] qui primus de ipso feudo [illegible]

Menoc.

Mouentur etiam ex Angel. *in cons.* [illegible] *colum. antepen. sub ver.* [illegible] *vers. Ego*
79 *semper originem*, vbi dicit, quod in feudis semper attenditur † origo, etiam si per mille manus ambulauerit, quia semper vltimus primi successoris ab eo habet causam, à quo habet radicem.

Attenta autem proximitate primi inuestiti, Dux Carolus, & Dux Fer-
80 dinandus Guastallæ essent † in pari gradu, & stante prærogatiua etiam
81 in primogenitura præferendus † videretur ipse D. Dux Guastallæ vti senior, vt dicam *nu.* 304.

Verior tamen, & frequentiori nostrorum calculo probata est senten-
82 tia, † quod in successione feudi indistincte attendatur proximitas vltimi defuncti, non autem primi inuestiti.

Quæ probatur textu *in cap. 1. in princip. & §. 1. de success. feudi, & textu in cap. 1. §. his vero deficientibus, de success. fratr. seu de gradib. succed. in feudis*, in quibus textibus in diuersis facti speciebus semper successio defertur
83 † gradatim secundum proximitatem vltimi possessoris defuncti: idem probat etiam text. *in d. c. 1. §. Titius, si de feud. defuncti fuerit contentio.* & melius probatur manifesto textu *in cap. 1. § final. de natur. successione feudi*, cuius ver-
84 ba vide *nu.* 290. vbi textus explicando, quomodo intelligatur id, † quod dicitur feudum ad proximiores pertinere, inquit formando casum in terminis nostris, quod, si feudum transiuerit de stipite in stipitem, puta vsque ad quartum stipitem, & in diuisione semper totum deuenerit ad vnum tantum, vt hic, vigore primogenituræ, qui singuli stipites plures habuerint descendentes, & lineas, si ille vltimus, ad quem peruenit feu-
85 dum, decedat nullo relicto filio, proximiorem † in successione, ad quem feudum peruenire debet, intelligi eum, qui est de linea stipitis huius vltimi defuncti.

Et ibi Isernia *numer. 31. in fine* [illegible] *numeri* notat, quod vbi feudum
86 est diuisibile succedunt † omnes ex illa linea, ex qua vltimus defunctus descendebat, & si feudum non esset diuisibile, vel vnus tantum exta-
87 ret ex dicta linea, ille solus diceretur † proximior defuncto, & ei succedere deberet, & ita omnes doctores mox citandi intelligunt Iserniam, vt determinet attendendum esse proximitatem vltimi possessoris mor-
88 tui, Quod magis explicite etiam voluerunt † Bald. *cons.* 200. *prope fi-*
89 *nem vol. 5.* ibi, *Sicque pactum interpretandum est*, † *vt inter fœminas illa sit potior, quæ succedit in locum personæ proximioris, non attento, quod à primo stipite, in quo fuit prima Inuestitura facta distet remotiore gradu*, Anton. de
90 Butr. *cons. 47. sub numer. 2.* † *versicul. Non obstantibus his puta filium, & filios Alberti proximiore gradu anteferri*, Socin. *in leg. si cognatis, 20. sub n. 40. pro-pe finem*

[illegible marginal notes]

re finem de rebus dubi. † vbi inquit, *Præsta etiam opinione videtur esse textus in cap.1.de natur.success.feud.vbi in feudo paterno, licet feudum deferatur ex prouisione primi,* † *tamen consideratur proximitas respectu vltimi admissi, & hoc videtur decidere in terminis Andr. de Iserma* in d. cap 1. *vbi dicit, quod ille admittitur ad feudum, qui est proximior vltimo vasallo decedenti,* idem. Socin.*cons.* 249 *sub numer.* 21. *versicul. Septimo ad idem, & versicul. Octauo hoc idem vol.* 2. cuius verba præcisa sunt; *Septimo ad idem adducitur id, quod voluit Paulus de Castro in quodam suo consilio decisiuo reddito in Ciuitate Camarini, in quo voluit, quod, si quis stipulatus sit pro se, & descendentibus vsque ad tertiam generationem,* † *quod succedere debeat proximior ei, qui vltimo loco decessit, ad quem tota emphiteusis deuoluta erat, licet non esset proximior stipulatori; Octauo hoc idem apertissime decidit in terminis D. Andr. de Iserma* in d. cap.1.in fine de natur. success.feud. *vbi vult, quod, si a recipiente processerunt* † *plures lineæ mortuo feudatario, ad quem feudum deuenit, puta ex diuisione, admittitur alius alterius lineæ, qui est proximior decedenti.* Idem Socin. *cons.*252.*sub numer.* 17. *vol.* 2. † ibi, *Secundum, quod in successione feudi, & paulo infra ibi versicul. Secundum, vero dictum,* reprobat Caldérinum *in d. cons.* 13. in oppositum allegatum inquiens, *& contra ipsum videtur casus* in cap. 1 §.his vero de gradibus succedent. in feud. *vbi in feudo paterno, siue antiquo filius fratris succedit* † *in locum patris, & cum patruo succedit, & idem probatur* in d. cap. 1. in princ. de successión.feud. *& per glos.* in cap.1. de natur. successión. feud. *& tamen in feudo antiquo, si attenderetur* † *persona primi inuestiti, filius non assumeret sibi locum patris, vt* in d. Authent.post fratres, Idem Socin.*consil.* 86.*num.* 14. *vol.*3. † his verbis, *Comprobo, quia hoc decidit in terminis D. Andr. de Isern.* in d. cap.1. in fine de natur. success.feud. *vbi dicit, quod, quando à recipiente processerunt plures lineæ mortuo feudatario, & agitur quis admittatur ad feudum, mortuo feudatario ille admittitur,* † *qui est proximior decedenti.* Idem Socin.*consil.* 73.*num.* 16.*vol.* 4.† *Prædicta,* inquit, *etiam probantur per textum* in cap.1. de natur.succes.feud. *vbi feudum antiquum, quod virtute concessionis transire debet in descendentes, & eis deficientibus in transuersales proximiores* † *ei vltimo decedenti, qui feudum tenebat, & non proximiores primo inuestito.* Corne. *cons.*42.*sub num.*2.*vol.* 4. † ibi, *Et magis in terminis est textus* in cap. vn. de natur. successio. feud. *vbi si duo fratres diuidunt feudum, & alter decedens [illegible] in portione sua sibi proximiores, & etiam si totum feudum illi fuerit assignatum, succedunt pariter in toto feudo eius proximiores, licet quo ad stipitem sint alii in æquali, & forte in proximiori gradu,* vbi decidit proprie casum nostrum, in quo D. Dux Carolus est proximior vltimo defuncto.

[illegible]

110 [illegible] *cum similibus* Ruin. *consil.* 16[illegible] *sub numero* [illegible] 2. † [illegible]
[illegible] *in* cap. 1. de natur. success. feudi [illegible]

111 [illegible]

[illegible] *numero* 7. *vol.* 2. vbi † habet hæc verba [illegible]
valuit Andr. de Isern. dicens, quod si a recipiente processerunt plures [illegible]

112 [illegible]
[illegible] Idem per eadem verba repetit [illegible]
consil. 19[illegible] *sub numero* 8. *versic.* & [illegible]

113 *numero* 2[illegible] *vol.* 2. † dicens, & [illegible]

114 *sentit Andr. de Isern. dicens, quod ille admittitur* † *ad feudum, qui est* [illegible]

115 *vltimo vasallo decedenti.* Paris. *cons.* 2. *sub num.* 47. *vol.* 1. † loquens de [illegible]
no inquit, *Tamen ipsemet* cons. 73. num. 16 in 4. volum. [illegible]

116 *quo succedere agnatum proximiorem* † *vltimo vasallo* [illegible]

117 *mo inuestito.* Idem Paris. *cons.* 2[illegible] *sub numero* 263. *dicto vol.* 1. † [illegible]
contrariis inquit, *Nam potest dici, quod per inuestituram factam* [illegible]

118 *ceditur* † *tamen persona vltimo decedentis consideratur.* [illegible]

119 92. *vol.* 1. † *Responderi potest*, inquit, *quod in huiusmodi successionibus* [illegible]
plures sunt vocati ordine successiuo per [illegible]

120 *personarum, vt per nomen heredes* [illegible]
[illegible] *decedentis, & non* [illegible]
[illegible] Marchionatu; & paulo infra [illegible]
[illegible] cum ipsismet [illegible]

121 [illegible]

[illegible]

[illegible] & [illegible] [illegible]

144 [illegible]

[illegible] *quia* [illegible]

145 [illegible]

[illegible]

146 [illegible] *consil.* [illegible]

[illegible]

[illegible]

vi est textus in cap. [illegible] *succession. feud.* [illegible]

[illegible] *in princip.* [illegible] *proximior* [illegible]

[illegible] *in cap.* [illegible] *succession. feud.* [illegible]

[illegible] *feudi* [illegible] † *proximior* [illegible]

147 Cephal. *consil.* 46. [illegible]

148 [illegible] *proximitas* [illegible]

sita, non autem proximitas [illegible] 408. [illegible]

149 4. † in illis verbis: [illegible] *potest*, [illegible]

150 *admittitur* † *proximior* [illegible] Cephal. *consil.* [illegible]

151 *eodem volum.* 4. † vbi ita scribit: [illegible]

152 *ordinem praefertur proximior* † [illegible]

[illegible]

153 Socin. Iun. *consil.* 126. *num.* 27. *vol.* 1. † scribit in haec verba: [illegible]

prime facit cap. 1. *de natur. succession. feud.* [illegible] *feudum* [illegible]

154 *pro se, & descendentibus, & sic sub nomine* [illegible]

datum proximioribus, peruenerit [illegible]

llis stipulatoris, [illegible]

155 *potest* † *ad alios alterius lineae* [illegible]

156 *ximior, & sic clare* [illegible] *proximitatem* † [illegible]

157 & *non primi stipulatoris,* [illegible] † [illegible]

idem Socin. iun. *consil.* 137. [illegible]

debere proximitatem respectu eius, qui vltimo [illegible]

intestato succederet ei Idem Socin. iun. *consil.* [illegible]

158 † his verbis: *Praesuppono, quod,* [illegible]

[illegible] *vt mihi in facto* [illegible]

159 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

consl.86. numero 14. vol. 1. † *Confirmatur* inquit, *hæc opinio, quia certi iuris* 160
est in feudo inspici personam vltimi, † *& nisi aliter conuentum sit admitti proxi-* 161
miores eo ordine, quo vltimo, propter cuius mortem vocat, ab intestato succeditur,
cap. 1. de natur. success. feud. Idem Gabr. *consl. 68. numero 8. volum. secundo*
† ibi; *Secundo etiamsi essent de tertia, & sub verbis inuestituræ pronepotes conti-* 162
nerentur, tamen id ipsis nihil prodesset, quoniam mortuo eo, ad quem tota res deue-
nit, non admittuntur omnes, qui continentur verbis inuestituræ, sed † proximio- 163
res defuncti, & vltimi possessoris, cap. primo de natur. success. feudi, *vbi tra-*
ditur vocari primo † proximiores ex illa linea, de qua defunctus fuit, deinde eos, qui 164
sunt de alia linea secundum gradum, & ordinem successionis. Roland. *consl.* 100.
numero 20. *volum.* 1. † ita scribit: *Secundo non obstat, quod in successione feudi at-* 165
tenditur proximitas eius, à quo feudum incipit, quia respondetur, † quod contrarium 166
vult textus in cap. primo de natur. success. feud. *vt* supra *dixi, vbi licet feu-*
dum paternum deferatur ex prouisione primi, † tamen in eo consideratur proximi- 167
tas respectu vltimi admissi, & istud sensit ibid. *Isern. dum dicit, quod ille admittitur*
† *ad feudum, qui est proximior decedenti.* Idem Roland. *consil. 82. numero 36.* 168
volum. 2. † inquit: *Moueor ex communi conclusione, quæ habet, quod in feudis* 169
antiquis agnatus proximior † vltimo feudatario morienti, & tenenti feudum suc- 170
cedere debet. Decian. *consil. 100. sub numero 6. volum tertio* † sic inquit: *Se-* 171
cundo ad idem videtur optimus textus in cap. primo de natur. success. feud.
vbi, si paternum feudum fuerit receptum pro se, & descendentibus, cum nomen il-
lud, descendentibus, sit collectiuum, interpretabitur † gradatim, & ordine successiuo, 172
ideo, si postea in diuisionibus factis inter ipsos descendentes deuenerit ad vnum ex eis
post eius mortem, tale feudum † transibit non ad proximiorem illi, qui primo accep- 173
tauit dictum feudum, sed ad proximiorem eius, cui in diuisionibus obuenit, & sic ad
proximiorem decedentis, & donec supererit aliquis ex dicta linea, † numquam trans- 174
ibit feudum ad alios alterius lineæ, quanquam forte forent proximiores primo ac-
quirenti, licet ex eius prouisione feudum fuerit acquisitum, quæ doctrina præ-
cise ferit casum nostrum. Idem Decian. *consil. 3. numero 271. volum. 4.* † 175
vbi ita scribit: *Non obstat quartū, quod scilicet Illustrissimus Dux videatur de pro-*
ximioribus attenta persona primi inuestiti, quia dico id verum non esse, † quod 176
in successionibus feudorum attendatur proximitas primi, non vltimo loco defuncti,
vt declarat Socin. consil. 252. numero 17. versic. secundum vero dictum
Calderini, volum. 2. vbi in specie reprehendit in hoc Calderinum dicto consil. 13.
in contrarium adductum, quamquam mihi videatur, † quod Calderinus non 177
mereatur reprehendi, quia non dicit illud, ad quod & Socinus, & ego supra
in contrarium adduxi, & *ibi* latius explicat sensum Calderini multum
diuersum

178 diuersum ab eo, ad quod solet allegari, subditque *numero* 272. *Et ideo concludendum verius esse, quod proximitas attendatur* † *respectu vltimi in successione ab intestato, pro quo est textus apertus* in c. 1. de natu. success. feud. *vbi, si feudum paternum deuoluatur ad descendentes masculos, & in diuisionibus deueniat ad vnum*
179 *ex dictis fratribus, admittentur* † *proximiores de gradu in gradum, donec superit aliquis de dicta linea, licet extent alij proximiores respectu primi inuestiti,* Maluas.
180 *consil.* 31. *numero* 9. † ita scribit, *Tertio facit textus in cap.* 1. *in fine de natur.*
181 *success. feud. vbi licet feudum ex prouisione primi parentis deferatur,* † *in eo tamen consideratur proximitas vltimi admissi, & ibi tradunt Isern. & alij feudistæ, quod ad successionem feudi semper admittitur, qui proximior est vltimo vasallo, & ibi*
182 *numero* 14. reprobat † dictum consilium Baldi 137. *sub numero* 1. *volum.* 1. pro contraria opinione adductum *supra numero* 76. Zuccard. *consil.* 51.
183 *numero* 3. † ibi *Sed sic est, quod attendi debet proximitas* † *relatiue ad Petrum An-*
184 *tonium, non autem ad Marsilium per ea, quæ late tradit Socin.* in l. si cognatis, colum. vlt. in vltim. quæst. ff. de reb. dubi. Riminald. iun. *consil.* 108. *nu-*
185 *mero* 31. 32. 33. & 34. † cuius formalia verba sunt, *Succedunt deinde dubia, quibus dicitur hos filios Comitibus agnatis aduersarijs præferri non posse, cum dicti*
186 *Comites in potiori gradu sint primo inuestito, cuius persona debet* † *attendi, non autem pupilli mox defuncti, ad quod adducitur Calderin.* consil. 13. de feud. in princip. *Angel.* consil. 110 numero 6. vsque in finem, & *Rube.* consil. 85.
187 colum. 2. in fine, *qui dicit* † *in feudo non hæreditario, vt hoc est, non debere attendi proximitatem illius, à quo feudum vacat, sicque vltimo morientis, sed proximitatem primi acquirentis, & sui stipitis, sequitur* Tiraquel. de retract. lignag. §. 11. glos. 2. numero 18. *Sed huic motiuo facile respondeo, quia stat textus clarus* in cap. 1. ad finem de natur. succession. feud. *quod, vbi plures agnati procedentes ex diuersis lineis aspirare volunt ad successionem feudi alicuius vasalli eo-*
188 *rum agnati mortui, primo vocandi sunt* † *ad dictam successionem existentes in*
189 *linea communi cum mortuo, & si nullus ex ea linea superest,* † *tunc transeundum est ad alias lineas seruata graduum prærogatiua, & ita signanter adnotant Aluarot. Andr. de Isern. & Afflict.* ibi *ponentes casum, & exemplum latius in eo textu, & præter eos addo Socin.* consil. 86. colum. final. volum. 3. *idem tenentem, & expresse concludentem proximitatem volentium succedere considerandam*
190 *dam esse* † *attenta persona nuper defuncti, non autem primi inuestiti, Idemque tradit Socin.* consil. 73. numero 16. volum. 4. *Deci.* consil. 445. numero 19. *& vltra prædictos est textus* in cap. 1. de succession. fratr. vel de gradib.
191 succed. in feud. *vbi ad feudum primo filios, & ex eis nepotes admittit,* † *deinde subdit, quod his deficientibus vocantur primo fratres cum filijs præmortuorum fra-*

trum, *deinde agnati vlteriores*, *quod ita intelligendum est*, *si feudum sit paternum*, *hoc est*, *si fuit illius parentis*, *qui eius fuit agnationis communis*, *ibi enim loquitur de feudo paterno*, † *& sic non hæreditario*, *& tamen considerat proximitatem* 192 *in succedendo respectu morientis vltimo loco*, *non autem primi inuestiti*, *& in specie Decius* in d. cons. 445. numer. 14. *loquitur* † *in feudo non hæreditario*, *&* 193 *tamen* numer. 19. *concludit*, *vt* supra; *Nec obstat Calder.* in d. cons. 13. *quia reprehendit* † *eum Socin. cons.* 252. vol. 2. colum. 10. vers. Secundum vero, 194 *& præter eum*, *Calder. se fundat* † *in conuentione*, *non autem quia feudum non* 195 *esset hæreditarium*, *imo forsan erat hæreditarium*, *quia pro hæredibus fuerat datum*, hactenus Riminaldus iunior, qui postea prosequitur *ibi* respondendo † ad consilium Angeli, & Rubei, Ernest. Cothman. *cons.* 26. *numer.* 196 75. † his verbis, *Sed inuestituræ ratio*, *ac potestas inspicitur*, *& vel maxime gra-* 197 *dus ratio*, *ac proximitas attenditur*, † *ita vt inuestiti non iure successionis*, *quæ im-* 198 *mediate fiat primo impetranti*, *sed simultaneæ inuestituræ virtute*, *nec ex eo*, † *quod* 199 *primi impetrantis successores immediati sint*, *sed ex gradus prærogatiua*, *qua defunctum*, *& vltimum possessorem*, *de cuius successione agitur contingunt simpliciter succedant*, *textus est satis manifestus* in cap. 1. de natur. success. feud. *quem etiam ea ratione intelligendum esse feudistarum princeps*, *& auriga Andr. de Isernia* ibid. numer. 32. *haud obscure indicat*, *dum textum iuris ciuilis*, l. cum ita, §. in fideicommisso de legat. 2. & l. final. C. de verb. signif. *pro sententiæ suæ confirmatione allegat*: vbi pluribus numeris sequentibus late hanc conclusionem comprobat, & iterum hoc idem firmat *ibi numer.* 325. *cum seqq.* Canetii. *in extrauaganti si aliquem*, *sectione incipiente. Defuncto ergo Barone*, *numer.* 12. *fol.* 231. † inquit: *Non obstat ratio illa*, *quod in feudis succeditur primo* 200 *acquisitori*, *quia hoc falsum*, † *nam regulariter in feudo succeditur vltimo morien-* 201 *ti*, *cuius attenditur proximitas.* Io: Angel. Pisanel. *in responso impresso post dicta commentaria Canetii numer.* 12. *fol.* 339. † ibi: *Iam clare demonstratur quod* 202 *proximitas sit* † *in fratre collaterali respectu vltimi decedentis*, *prout est regulare* 203 *in successionibus feudorum*, *vt attendatur* † *proximitas respectu vltimi mortui*, *de* 204 *cuius successione tractatur*, cap. 1. in fine, *vbi Andr. ita declarat*, de natur. succession. feudi. Collegium Patauinum in causa successionis Status Principis Bisiniani, † quæ forte est illa, quam in contrarium addu- 205 cit Marta pro D. Duce Guastallæ, inter consilia Peregr. *cons.* 4. *in octaua quæstione numer.* 44. *vol.* 1. † ita scribit: *Nam in successionibus*, *quæ* 206 *ex contractu deferuntur ad plures ordine successiuo per nomen collectiuum plurium graduum*, *& personarum*, *proximior defuncto*, † *per cuius mortem feudum* 207 *vacat*, *succedit in feudo*, cap. 1. de natur. successionn. feud. vbi prosequitur

plures

plures allegando, & late comprobando, idem Peregr. *conf. 5. numer. 30.*
208 *vol. 3.* † *In feudalibus* inquit, *absolutum est, vt attendatur* † *proximitas defuncti,*
209 *per cuius mortem feudum vacat, & de fidei commißis ad feuda non recte argui, sic*
pracise Fabius in repetitione §. cum ita, num. 42. *vbi inquit inspectis verbis feu-*
210 *dalibus speciale esse* † *in feudis, vt succedatur vasallo vltimo defuncto, non autem*
211 *stipiti.* Fabi. de Anna in *addition. ad singul.* 422. Io: Vincentij sui patris †
212 habet hæc verba: *In succeßione feudi consideratur proximitas* † *vltimi deceden-*
tis, non primi acquirentis, text. in cap. 1. de natur. succeff. feudi, *vbi Andr.* in
213 fine: qui postea subdit aliquos distinguere, † vt procedat tantum in feu-
214 do hæreditario, sed subiungit: *Bene verum est, quod etiam in feudo ex pacto* †
nulla facta distinctione alii tenent spectandam esse vltimi decedentis proximitatem.
215 & *ibi* adducit multos, Gutierez. *lib. 5. quæstion. ciuil. 66. numer.* 11. † ibi:
Dubium tamen versatur eo solum casu, quo vltimus possessor absque descendentibus
deceßit: atque de succeßione maioratus contenditur inter transuersalem proximio-
rem vltimi possessoris ex familia primi institutoris, & alterũ proximiorem primi in-
stitutoris, remotiorem tamen vltimi possessoris, quam rem ad vtramque partem
post Roland. à Valle, vbi supra, *late discutit Molina* lib. 3. cap. 9. numer. 3.
cum seqq. *vbi* numer. 11. cum seqq. *adhuc in hac specie priorem sententiam*
216 *probauit* † *tanquam verißimam, nempe proximitatem tantum vltimi possessoris*
attendendam esse, non vero primi institutoris, dummodo de ipsius familia sit proxi-
217 *mior vltimi possessoris.* Milanes. *decis.* 8. *numer.* 201. *lib.* 1. † inquit, *Nam re-*
spondeo, quod verbum proximior intelligitur, vt verba eius capituli si ali-
218 *quem expresse dicunt, scilicet de defuncto proximiori* † *vltimo vasallo, seu*
feudatario decedenti, & hoc etiam coadiuuatur ex dispositione iuris, quia in suc-
219 *ceßione feudorum proximitas* † *attenditur respectu vltimi descendentis,* &
220 *ibi* citat multos, Molina *de primogen. libr. 3. cap. 9. numer* 14. † *Quar-*
to, inquit, *id ipsum probatur ex decisione text.* in cap. 1. de natur. succeff.
221 feud. *vbi in feudo paterno, quamuis ex prouisione parentis deferatur* † *quo ad*
succeßionem, tamen consideratur proximitas respectu vltimi admißi, per quem
textum id notat Andr. de Isern. dicens, quod ad feudi succeßionem admittitur
222 † *is, qui est proximior vltimo vasallo.* Didac. Spinus in *speculo testament.*
223 *glos.* 19. *sub. numer.* 60. *fol.* 326. † sic scribit: *Quod idem dicendum est*
224 *in maioritatibus, vt attendatur proximitas* † *vltimi possessoris, non habito*
respectu ad propinquitatem primi institutoris, cum de feudo ad maioratum
idem sit iudicium. Matta, qui pro Duce Guastallæ in hac causa dixit
attendendam esse proximitatem primi acquirentis, nihilominus *in*
225 *suo tractatu de succeßione legali part. 3. quæst. 1. artic. 2. numer.* 43. † aliud
his

Marta qui pro contraria parte scripsit, tenet opinionẽ fauentem Duci Carolo.

his verbis docet: *Primo quia in feudorum successione vltimi defuncti ratio habenda est*, † cap. 1. de natur. success. feud. *vbi iuxta communem intellectum consideratur persona vltimi possessoris, non etiam primi eiusdem feudi auctoris quoad proximitatem*; qui ad verbum prædicta transcripsit à Michael. ab Aguirre mox citando, & ob id etiam cum eo citat pro ista opinione per errorem qui stant pro alia. † Idem Marta *voto* 106. *numero*. 7. † ibi: *Sed in successione feudalium semper primogenitus* † *vltimi morientis grauati excludit alterum primogenitum*, cap. 1. de natur. succession. feud. *&* ibi *Andr. expresse notat eum succedere* † *primogenitum, qui proximior sit vasallo vltimo morienti*. & *paulo post numero* 8. subdit: *Qua ratione Gabr.* in d. consil. 107. in fin. volum. 1. *concludit primogenitum proximiorem* † *grauato vltimo morienti præferendum esse alteri primogenito in concursu eiusdem gradus respectu testatoris, quantumuis antiquiori, & natu maiori*. Vbi præcise ponit casum nostrum, quia attenta proximitate primi vterque est in pari gradu, & Dux Guastallæ est senior, & nihilominus resoluit excluso seniore præferri proximiorem vltimo defuncto, quæ decisio aduocati contrarij est præcisa in istis terminis ad fauorem D. Ducis Caroli, Michael. ab Aguirre *in responso de successione Regni Portugalli part.* 1. *numero* 2. † ibi: *In omni successione persona vltimi morientis* † *non eius, à quo primum bona profecta sunt inspicitur, siue agatur de successione suorum, siue agnatorum, siue etiam de successione cognatorum*. & *numero* 6. subdit: *Etenim in successione feudi vltimi defuncti habendam esse rationem* † *non obscure inprimis indicat*. cap. 1. de natur. success. feudi, *quo loci iuxta communem intellectum consideratur persona vltimi possessoris, non etiam primi eiusdem feudi auctoris, quo ad proximitatem*. Surd. *consil.* 120. *numero* 4. † sic inquit: *Quarto est textus* in cap. 1. de natur. success. feud. *vbi dicitur, quod etsi feudorum successio deferatur* † *ex successione primi acquirentis, postquam tamen peruenit ad vnum ex filijs, succedunt semper hi, qui ex illius linea descendunt, exclusis agnatis transuersalibus, etiam qui sint primo stipiti proximiores*. & *ibid. numero* 15. 16. *&* 20. vbi multos citat idem Surd. *consil.* 317. *numero* 39. † in illis verbis: *Et per illum textum dicunt doctores, quod in feudis proximitas consideratur* † *habito respectu ad vltimum possessorem feudi*. & *consil.* 544. *numero* 6. † inquit: *In secundo capite res est magis dubia, quia in feudis proximitas consideratur* † *respectu vltimi vasalli, qui possidebat feudum, non respectu primi acquisitoris*, cap. 1. de natur. success. feud. Guidobon. *aduocation.* 34. *num.* 4. † idem voluit hisce verbis: *Et omnes non inuiti concedunt inspecta proximitate* † *defuncti, cuius morte feudum vacuum erat*, d. cap. primo de natur. success. feud. *vbi præsertim Isernia fusius, & elaboratius super eo capite scripsit*,

226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241

242 *scripsit, quod tametsi feudum deferatur* † *ex prouisione primi acquisitoris consideratur nihilominus proximitas vltimi morientis, & ille admittitur ad feudum, qui reperitur proximior vltimo vasallo decedenti.* & mox infinitos cumulat aucto-
243 res; *& nu.* 8. respondet † ad consilium Baldi 137. *volum.* 2. late Mantic.
244 *de tacit. & ambig. conuention. libr.* 23. *tit.* 29. † per totum, maxime *nu.* 6. vbi. ita scribit: *Sed diuersa sententia verior, & crebrior est, quod eius proximitas spe-*
245 *ctari debeat* † *habita ratione ad vasallum nouissime defunctum, non autem ad primum inuestitum, vt colligitur* ex cap. 1. in fine de natur. success. feud. & ibi *Andr. de Isern.* in fine, *nam ex illo textu euidenter apparet, quod si superest aliquis*
246 † *ex linea eius, qui vltimo loco feudum obtinuit, omnes alij agnati à successione remouentur, etiam si sint proximiores primo inuestito,* Aldobrandus *cons.* 2. *nu.* 12. *sect.* 2. Cumia *in constitut. Regni. Si aliquem, in verb. ad trinepotem, numer.* 13.
247 *fol.* 99. † in illis verbis: *Tertio facit, quia consideratur persona* † *vltimo decedens*
248 *vt probat text.* in cap. 1. de natur. success. feud. *vbi attenditur linea vltimo*
349 *decedentis, & qui sunt ex ea linea præferuntur* † *aliis, qui descendunt ex primo, esto*
250 *quod essent remotiores à stipite primi acquirentis.* Schrader. *cons.* 3. *numer.* 74. † quo loci ita scribit: *Et quo ad hoc, quod quis ad successionem feudi tanquam pro-*
251 *ximior admitti possit, inspicitur proximitas* † *non respectu primi acquirentis sed respectu vltimi defuncti,* vbi multos citat: & licet in eodem consilio contrarium respondeat, vt in priori opinione retuli *sub numer.* 76. tamen ibi se
252 restringit † ad feudũ ex pacto, in quo nos non versari respectu Ducatus Mantuæ aliqui voluere, qui putant illum esse feudum mixtum, de qua
253 re dicam *numer.* 286. quamuis etiam indistincte verior sit, † & communior opinio, vt ex præcitatis, & mox citandis doctoribus patet, & ex ipsomet Schradero statim deducam attendi proximitatem vltimi de-
254 functi. Idem Schrader. *cons.* 13. *numer.* 180. † vbi inquit: *Præterea quo ad successionem feudi admittitur is, qui habito respectu ad stipitem, siue primum ac-*
255 *quirentem vltimo possessori* † *in proximo gradu consanguinitatis coniunctus est,* cap. 1. verb. dummodo, & ibi *Isernia & doctores* de natur. success. feud I-
256 dem Schrad. *in tract. de feud. part.* 7. *cap.* 7. *nu.* 19. † ita scribit: *Decimo quæro, vtrum in successione feudi proximus is dicatur qui proximus vltimo vasallo defuncto, an vero is, qui propriori linea attingit ipsum, qui primo feudum acqui-*
257 *siuit, & respondeo proximiorem dici,* † *quo ad successionem feudi illum, qui vasallo defuncto, non autem illi, qui primo feudum acquisiuit proximior, est.* & adductis iuribus, & multis authoritatibus subdit: *Quæ sententia veris-*
258 *sima est,* † *quamuis contrarium, sed male teneat Cardinal. Parisius, quæ sen-*
259 *tentia Parisii in emphyteusi* † *procedere potest.* Rosental, *de feud. cap.* 7. *quæst.* 57.

 † vbi

† vbi postquam firmauit latius hanc opinionem, tandem *sub nu.10. circa finem*, concludit his verbis: *Communis igitur indubitata, ac vera est opinio proximitatem † respectu vltimi defuncti, non primi acquirentis faciendam esse, modo tamen nemo, nisi ex eo descendens admittatur.* & infinitos citat *in glos. l.* Vulteius *de feudis lib. 1. cap. 9. sub num. 112. versic. proximitatem autem, fol. 544.* † vbi vnam, & alteram refert opinionem, & tandem distinguit, vt dicam *nu.* 440. sed hanc opinionem dicit verissimam, † eamque magis obtinuisse, & hodie vsu obseruari. Vtramque pariter opinionem recenset Godde. *disputat. feudal. 7. thesi. 5. littera d. fol. 66.* † & demum residet cum distinctione Vulteij, Thomas Franzi, *disputat. feudal. 8. de successione ascendentium, & transuersalium, thesi 6. glos. a.* † ita inquit: *Metimur vero proximitatem intuitu vasalli defuncti † non respectu eius, qui feudum primus acquisiuit.* Intrigliol. *de feud. centur. 1. q. 40. nu. 19. & q. 49. num. 176.* † ibi: *Et subdit, quod regulariter in feudis succeditur † vltimo morienti, cuius attenditur proximior.* Andre. Knich. *de vestiturar. paction. part. 3. cap. 3. per totum,* † quod inscripsit, *In successione feudi vltimi possessoris proximitas expendenda, fol. 475.* Borcholt. *de feud. cap. 7. sub numer. 84. fol. 411.* † dicit: *Proximitatem autem respectu vasalli defuncti, † non respectu eius, qui feudum primum acquisiuit metitur.* Petrus Gregor. *de concess. feud. part. 4. cap. 9. sub numer. 1. & 2.* † in illis verbis: *Idem probat text.* in cap. 1. de natur. success. feud. *vbi licet feudum deferatur ex prouisione primi acquisitoris, † tamen consideratur proximitas vltimi morientis, & hoc idem videtur decidere in terminis Isern.* ibi in vltim. colum. in fine, *dum dicit, quod ille admittitur ad feudum, qui est proximior vltimo vasallo decedenti,* Franciscus Iacobus à Monte Regali in tractatu conclusionum Rosental. *de feudis cap. 4. concl. 2. numer. 4. cum pluribus seqq. fol. 342.* † cuius verba refero infra *numer.* 401. Io: Francis. de Ponte *in titulo de his, qui feud. dare possunt, lectione 9. sub. nu. 61. fol. 85.* † ita scribit, *Qui omnes se deceperunt, dum tractarunt quæstionem sub fundamento, quod succedatur primo, & non vltimo morienti, quod est falsum, † vt bene aduertit Canetius, quod in feudo hæreditario non tenet dubium, & in feudo ex pacto † pariter idem dicendum erit, nam & si habeat iudicio primi acquirentis, † tamen verum est succedere vltimo morienti, licet non iure hæreditario,* & ego ipse late dixi † *in mea controuers. forens.* 4. maxime *numer.* 47. & in eadem causa vna mecum Gutergner. *cons. 24. num. 31. col. 2.*

260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279

Et hi fere omnes respondent ad argumentum contrariæ partis deductam ex textibus citatis *numer.* 77. quod non tenet † consequentia feudum recognoscitur à primo acquisitore, ergo vacante feudo ei succeditur, etenim licet feudum habeatur ex prouisione primi, & bene- 280

nefi-

281 neficio concedentis, tamen † successio consideratur ex persona vltimi defuncti, vt tradunt multi ex superius citatis, quorum verba præcisa transcripsi, & præsertim Gozadin. *cons.* 4. *sub numer.* 17. Noni. *consil.* 1. *nu.* 47. Petr. Gregor. *de concession. feud. par.* 4. *quæst.* 8. *nu.* 6. Cæphal. *cons.* 600. *numer.* 19. *&* 20. Io: Francis. de Pont. *d. titul. de his, qui feud. dar. possunt, lection.* 9. *sub numer.* 61. *fol.* 85. Andr. Knich. *de vestiturar. pactionibus part.* 3. *cap.* 3. *numer.* 16. vbi *numer. seqq.* discurrit de ratione differentiæ, qui videatur Guidobon. *d. aduocation.* 34. *sub numer.* 7. & ad consilium Calderi-
282 ni in oppositum adductum, † *numer.* 76. respondent Socin. *cons.* 252. *sub numer.* 17. *vol.* 2. Rimin. iun. *cons.* 108. *sub numer.* 33. *&* 34. & Decian. *cons.*
283 3. *numer.* 271. *vol.* 4. & ad consilium Baldi † adductum *supra d. numer.* 76. respondent. Maluas. *cons.* 31. *numer.* 14. & Guidob. *aduocation.* 24. *numer.* 8.
284 & ad consil. Angeli, † & Rubei satisfacit Rimin. iun. *d. cons.* 108. *numer.* 34. *&* 35. Bero. *cons.* 65. *nu.* 94. *vol.* 1.

Non obstant quæ pro D. Duce Guastallæ dicit Marta de scriptis
285 in causa † Principatus Bisiniani, quia allegat in hac causa extare librum, quem ipse profitetur non habere, nec ego vnquam vidi, ideo non eget responsione. Scio tamen in ea causa Collegium Patauinum inter consilia Peregrini *cons.* 4. *in* 7. *dubit. nu.* 44. *vol.* 1. & Menoch. in eadem causa, & pariter *in* 7. *q. in cons.* 815. *à nu.* 58. *vsque ad* 66. respondisse attendendam esse proximitatem vltimi defuncti, & lineam cum eo communem, non autem primi inuestiti.

286 Et vbi Ducatus Mantuæ posset dici feudum † hæreditarium mixtum, prout videntur voluisse Menoch. *consil.* 104. *numer.* 15. & Decian. *consil.* 23. *sub numer.* 37. *versic. Quinto pariter considero, volum.* 1. quod nunc non affirmo, licet aliqua Castra, quæ habent inuestituras particulares, esse feuda mixta scripserim *in mea contr.* 2. *numer.* 67. & de Ducatu id obiter dixerim *ibid. numer.* 69. id voluisse dictos Doctores. Si inquam posset dici feudum mixtum cessaret omnis difficultas, quia in feudo
287 mixto hæreditario semper attenditur † proximitas vltimi defuncti, vt consentiunt omnes, & inter alios specifice notarunt Couaruui. *practic. quæstion. cap.* 38. *sub numer.* 1. *vers. sed ille textus, & versic. Et tamen in feudo hæreditario,* vbi deinde citat tenentes opinionem, quod indistincte attendatur proximitas vltimi possessoris, & subdit, quod non auderet probare contrariam; eandem distinctionem inter feudum ex pacto, & mixtum, vel hæreditarium adnotarunt Tiraquel. *de retract. consanguin.* §. 11. *glos.* 1. *numer.* 19. *in fine,* Ioseph. Ludou. *decis. Lucens.* 29. *numer.* 38. Fabri. de Anna *in addition. ad singul.* Io: Vincent. *sui patris* 422. vbi in feudo hæ-

reditario mixto inquit omnes hoc admittere Menoc. *conf. 690. numer. 5.* Schrad. *conf. 3. num. 157.* Surd. *conf. 120. numer. 18. & sub numer. 20.* Vulte. *de feudis, lib. 1. cap. 9. sub nu. 112. versic. Proximitatem autem, folio 544.* I: Francisc. de Pont. *in d. tit. de his quid feud. dar. possunt, lectione 9. nu. 61. fol. 85.* & verissimam opinionem nuncupat Marta *de success. legali part. 3. quæst. 1. art. 2. num. 44.*

Et si bene aduertemus, videbimus omnes, qui dixerunt proximitatem primi acquirentis attendendam esse, loqui in feudo ex pacto.

Dux Carolus legitimus successor, quia est de linea communi cum vltimo defuncto, qua præfertur vsque ad nu. 425.

Sed & inuestitura met tollit hanc difficultatem, vt animaduertit *nu. 441. & 501. vsque ad 506.*

Secundo, quod attento iure Feudorum Serenissimus Dux Carolus sit legitimus successor in istis Ducatibus, & ad hoc aduertatur, quia est principale fundamentum in hac causa, moueor, quia, vbi feudum est antiquum, & non est diuisibile, seu etiam est diuisibile, sed peruenit in totum ad vnum tantum de stipite in stipitem, & quilibet stipes habuit plures lineas, seu fibrias, tunc † moriente vltimo possessore sine descendentibus, ita quod sit finita eius linea particularis, si extant aliæ lineæ, seu fibriæ eiusdem stipitis, à quo originem habuit ille postremo loco defunctus, successio spectat ad proximiorem de linea prædicti stipitis communis, non autem fit transitus ad aliam lineam alterius stipitis, etiam si in ea adesset aliquis proximior, quam esset ille de stipite communi cum vltimo possessore, hic est textus formalis in *cap. 1. de natura success. feud.* Verba autem textus † sunt. 288 289

Verba formalia textus capituli in hac causa in cap. 1. de natur. succ. feud.

Ex latere (supple succedunt) *omnes per masculos descendentes vsque in infinitum, si feudum sit parternum, Paternum autem voco quicunque ex superioribus id acquisiuit, dummodo scias, quod si quis habens beneficium quattuor superstitibus filiis decedat, & feudum ad vnum solum ex diuisione deueniat, & iste superstitibus filiis duobus, vel tribus decedat, qui patrueles dicuntur,* (scilicet cum filiis fratrum sui patris, vt declarat Iser. *sub num. 31.*) *& ad vnum eorum beneficium feudi ex diuisione perueniat, & similiter iste superstitibus filiis decedat, qui patrueles dicuntur, ad quorum vnum similiter feudum peruenit, sicuti etiam ex aliis superioribus, vel primis fratribus supersunt masculi, si ille: qui feudum habet decesserit, nullo relicto filio, an ad omnes, vel ad quos perueniat quæritur? Respondeo ad solos, & ad omnes, qui ex illa linea sunt, & hoc est, quod dicitur ad proximiores pertinere, isti vero proximiores esse dicuntur respectu aliarum linearum, sed omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur.* 290

Qui

Qui textus facit plures successionum gradus, prout etiam euenit in casu nostro,& tandem finita linea vltimi possessoris,ad quem feudum in totum ex diuisione deuenerat siuo alio iure, puta, vt in casu nostro, 291 vigore primogenituræ (nam non refert † an iure diuisionis,vel quolibet alio in totum consolidetur in vno solo , vt obseruat Angel. *in consil.* 321. *sub nu.* 4. *versic. & licet textus dicat*) decidit successionem deferri ad omnes & solos ex linea communi cum defuncto , & inquit illos dici proximio- 292 res respectu aliarum linearum; dicit autem textus ad omnes,† quia supponit feudum esse diuisibile, & plures extare eiusdem gradus , vt *ibi* admonet Isern. *sub num* 31. *versic.quia feudum erat diuisibile* : vnde data indiuiduitate feudi vigore primogenituræ,vel vnum tantum extare proximioris gradus,& lineæ,idem textus concludit ad eum solum spectare successionem,adeo vt, cum Dux Carolus habeat Federicum communem stipitem cum Vincentio vltimo defuncto, à quo vterque descendit, præferendus sit aliis lineis,quæ habent diuersum, & altiorem, & sic remotiorem stipitem.

293 Et ita concludit † *ibi* Isernia *sub num*.31. formando casum ,& arborem secundum litteram dicti textus,in hæc verba.

Titius habebat feudum paternum,decedit quattuor filiis relictis , feudum ex diuisione peruenit ad vnum tantum,vt Seium,hic Seius decedit similiter quatuor filiis relictis,& similiter feudum inter eos peruenit ad vnum Sempronium puta,intellige quod alij patrui fratres patris habent filios,qui sunt patrueles cum istis filiis Seij, & cum Sempronio vno ex filiis,sunt enim nati ex duobus fratribus dicuntur patrue- 294 *les,* † Institut. de gradibus §.quarto,*deinde Sempronius multis relictis filiis ab iis,& feudum ex diuisione similiter peruenit ad vnum,puta Gaium, moritur Gaius* 295 *feudem habens sine filio masculo, & descendente ex masculo , quæritur † qui succedunt, vtrum omnes agnati fratres patrueles patrui sui Sempronii , an fratres sui carnales filij Sempronii,quod ad eos solos,& omnes (quia feudum erat diuisibile) qui sunt descendentes ex illa linea proxima, vnde Gaius mortuus descendit, id est ad fratres suos filios Sempronii,& proximiores respectu aliarum linearum ex Titio vel Seio descendentium,quasi dicat proximiores agnati succedunt, sed illis deficientibus vocantur omnes aliæ lineæ æqualiter,id est,qui sunt in proximiori linea post illam æqualiter admittuntur.*

296 Baldus *in eodem cap.* 1. *de natur. success. feud. ante nu.* 1. † post figurationem casus secundum dictam litteram textus,quærit ad quem pertinet 297 successio , & inquit : *Respondetur, quod omnes , † qui ex linea sunt, ex qua iste fuit,qui vltimo moritur,succedunt in feudum* , & *ibi* quoque Aluarot. *numer,* 298 6.† ita scribit : *Nota, quod, vbi plures agnati procedentes ex diuersis lineis aspi-*

rare volunt ad successionem feudi alicuius vasalli eorum agnati mortui, primo vocandi sunt † gradatim ad dictam successionem existentes in linea communi cum 299 *mortuo, & si nullus ex ea linea superest, tunc transeundum est ad alias lineas, seruata graduum prærogatiua,* vt hic, & in d. §. 1. de gradibus. Idem tradit Afflict. † *in eod. cap. 1. §. dummodo, de natur. success. feud.* tam in figuratione casus, 300 quam *sub nu. 3.* ibi: *Accedat ad hoc consilium Alex. de Imol.* in 4. volum. cons. 103. incip. Ponderatis his, in 9. colum. *vbi dicit, quod quando feudum peruenit ad lineam collateralem, si illa linea extinguitur, debet † peruenire ad aliam li-* 301 *neam collateralem prouenientem ab vno, & eodem stipite.*

Nec turbat, quod textus *in d. cap. 1. de natur. succession. feud.* velit † finita linea vltimi possessoris, admitti omnes alias lineas æqualiter, 302 & ideo cum linea alicuius se extendat † tantum ad patrem ascendendo 303 & rursus descendendo ad fratrem defuncti, Sonsbeci. *de feud. par. 9. sub nu. 112. versic. At defuncti linea,* & sic dicatur finita omnino linea Vincentii vltimo mortui, quia nedum ex illius stipite, qui fuit Dux Vincentius primus, sed nec etiam ex stipite aui, qui fuit Gulielmus, nulli extent masculi descendentes, admittendæ videantur æqualiter cæteræ lineæ: & cum ob primogenituram non possint plures admitti, in concursu plurium linearum æqualis gradus videatur danda successio Domino Duci Guastallæ, vti seniori, † Melchior. Phæbo. *decis.* 40. *per. tot.* maxi- 304 me *nu.* 5. & per tradita à Tiraquel. *de iure primogen. in præfat. numer.* 78. *cum plurib. sequent. & numer.* 97. 117. expedit enim populo, vt à seniore † 305 regatur, Afflict. *in cap. 1. in princip. numer.* 68. alias est *numer.* 46. *de success. feud.* Michael. ab Aguirre *in consilio de successione Regni Portugalliæ, part.* 2. *nu.* 277.

Finita linea vltimi, admittuntur omnes aliæ lineæ, secundum tamen gradus prærogatiuam.

Namque respondeo, quod textus ille non debet † intelligi vt in- 306 distincte admittantur æqualiter omnes lineæ, finita illa linea communi cum vltimo possessore, sed seruata gradus, & ipsius lineæ prærogatiua † vt si plures sint in eadem linea, & gradu proximitatis, vel plures 307 lineæ æquales, quando feudum est diuisibile, omnes æqualiter admittantur, vel si feudum non est diuisibile, aut vnus tantum existat, proximior vnus, vel ille solus succedat, vt declarant ita dictum textum Iacob. de Beluis. *ibi in verbo, Omnes aliæ æqualiter,* Isernia *sub num.* 31. his verbis: *quasi dicat proximiores agnati succedunt, sed illis deficientibus vocantur omnes aliæ lineæ æqualiter, id est † qui sunt in proximiori* 308 *linea post illam æqualiter admittuntur.* Bald. *num.* 3. vbi inquit: *Secundo nota,*

quod

quod quando plures lineæ veniunt ad succedendum in locum alicuius vasalli, o-
309 *mnes lineæ † dum tamen sint in pari gradu pariter succedunt.* Aluarot. *num. 6.* ibi: *Primo vocandi sunt gradatim ad dictam successionem existentes in linea com-*
310 *muni cum mortuo, & si nullus ex ea linea superest, tunc transeundum est † ad alias lineas, seruata graduum prærogatiua.* Afflict. *in eod. cap. 1. §. dummodo, num. 4.* in illis verbis: *Nota, quod omnes lineæ possunt vocari ex iure edicti successorij, ser-*
311 *uata tamen † gradus prærogatiua, sed qui erunt in eadem linea æqualiter vocabuntur, siue æqualiter succedunt.* & Petrus de Rauenna *versic. & si nullus ex il-*
312 *la linea superest, tunc † transeundum est ad alias lineas seruata graduum prærogatiua. de natur. success. feudi,* Anton. de Butrio, *cons. 47. sub num. 3. versic. Sed & aliter potest responderi, vt in quantum dicit omnes lineæ, æqualiter vocentur secundum gradus prærogatiuam, tamen sic dicit* ibi *Bald. & Odofr.* in summa de vsibus feudorum sub rubric. de his, qui succedunt in feudo, *dum dicit pa-*
313 *riter lineas succedere, dum tamen sint † in pari gradu, sic & lex post suos simpliciter vocat agnatos, & tamen intelligitur secundum ordinis gradus prærogatiuam,* ff. de suis, & legitim. l. 1. §. post suos, & l. post sanguineos. Andr. Knich. *de vestitur. ar. paction. part. 3. cap. 3. sub num. 62. versic. Cæterum de eo controuersia,* vbi pulchre, & latius, quam possit transcribi, Rosental. qui plures alios citat *de feud. cap. 7. q. 57. sub numer. 14. glos. m.* & ideo decedente possessore
314 feudi sine descendentibus, recurritur † ad eius patrem ascendendo, & rursus descendendo ad fratres, vel eius posteros, quod si nulli adsint, sicuti hic non extant, quia Dux Vincentius senior stipes Vincentii
315 vltimo defuncti nullos habuit fratres, tunc fit recursus † ad aliam lineam, scilicet aui ipsius defuncti, qui fuit Dux Gulielmus ascendendo, & rursus descendendo ad eius fratres, vel eorum posteros, qui sunt Dux Carolus, & eius filii descendentes ex Ludouico fratre Gulielmi, vt per doctores superius citatos, & præcise ita declarant Sonsbec. *de feud. part. 9. sub numer. 112. versic. At defuncti linea, fol. 32.* & Franciscus Iacobus à Monte Regali *in tractatu conclusionum feudalium* Rosental. *cap. 4. concl. 2. sub num. 6. versic. Declaratur ita, fol. 342.* idem in effectu voluerunt etiam Isern. *in cap. 1. sub numer. 1. versic. Hoc est regulare in omni feudo, de eo, qui sibi, vel hæredib. suis,* Peregr. *cons. 1. sub nu. 21. vol. 4.* Gulielm. de Monserrat. *de succession. Regum Franciæ, part. 1. sub num. 35. versic. Ecce textus cum glossa dans hanc theoricam, qui ad hoc citat* textum *in Authent. de hæredibus & falcid. §. si*
316 *quis autem non implens,* ibi: *Sed primus secundum ordinem vocatus † post eum, qui iam exclusus est à lege nostra, ita vocetur prior, deinde qui post illum*

est,

est ita de cætero donec ultimus relictus locum faciat etiam alicui exterius venientium.

Vbi autem quis habet prærogatiuam lineæ, & multo magis, si habeat etiam prærogatiuam gradus, tunc † præualet maiori ætate, vt dicam *infra nu.* 435.*&* 436. 317

Ad idem, quod nisi euacuata linea communi cum vltimo defuncto non fiat transitus † ad aliam, induci potest etiam textus *in cap. vnico, §. his vero deficientibus, de successiõn. fratr.* alias inscribitur *rubric. de gradibus succedent. in feud.* vbi dicitur, quod mortuo eo, qui feudum tenebat, prima causa est † liberorum masculorum, & ipsis, vel ex filio nepotibus existentibus, cæteri agnati excluduntur: deficientibus vero descendentibus masculis, si feudum est paternum, vel antiquum, vocantur † primo fratres, & fratrum præmortuorum filii (vt hic successerunt Ferdinandus, & Vincentius) deinde succedunt † agnati vlteriores, & sic in casu isto Dux Carolus, quia isti agnati debent succedere secundum proximitatem, † *cap.* 1. §. *Titius filios, si de feud. defunct. fuerit controuers. cap.* 1. *versic. Et hoc est, quod dicitur ad proximiores, de natur. success. feud.* 318 319 320 321 322

Huc confert etiam text. *in cap.* 1. *de feud. Marchiæ*, vbi, si filij, & nepotes ex eis deficiunt, vocantur † aliis alterius lineæ eiusdem stipulatoris, & patrueles, vt *ibi* explicant Laudens. *nu.* 10. & textus *ibi* cum mysterio dicit, successionem ex inuestitura patris, vel aui, quia prius debet † succedere linea proximior patris, & postea aui, deinde proaui. 323 324

Auctores probantes præferri lineam cõmunem, licet adesset proximior in linea remotiori.

Et hanc conclusionem, quod transuersalis de linea communi cum defuncto etiam remotior præferatur † in successione proximiori alterius lineæ, & multo magis si sit etiam propinquior gradu, vt est Dux Carolus, firmarunt Socin. *cons.* 249. *sub numer.* 21. *versic. Sexto vol.* 2. † vbi ita inquit, *Sexto confirmatur per textum, vbi videtur casus* in capit. 1. de natur. success. feud. *vbi est textus, quod si feudum paternum, quod deuoluitur ad descendentes masculos iuxta* cap. 1. de success. feud. *in diuisione totum deuenit ad vnum ex dictis fratribus, donec superest † aliquis de linea ipsius fratris totum illud ad illum superstitem de illa linea deuenit, exclusis omnibus de alia, vel aliis lineis, nec distinguitur, an sint illi de alia linea proximiores superstiti, nec ne*, & eisdem præcisis verbis, idem scribit Corn. *consil.* 97. *sub numer.* 6. *versic. Pro quo optime facit vol.* 1. *& consil.* 22. *numer.* 17. *vol.* 2. idem Corn. *cons.* 230. *sub numer.* 11. *vol.* 3. † cuius verba sunt, *Ideo dicit Baldus* in consil. mihi 32. incip. præmissis verbis statutorum in penult. colum. *quod si pater disposuit, quod aliqua res vadant de liberis in liberos, si vnus ex liberis, decedit pluribus relictis* 325 326 327 328

relictis filijs, donec superest † aliquis de vna linea succedunt superstites illius lineæ in portione, quæ deuoluta fuit ad eorum parentem, & finita vna linea tunc demum illa
330 *portio deuoluitur ad alios de alijs lineis*, Crauet. *consil*. 950. *numer*. 1. † sic scribit, *Quæstionis est, quomodo proximior æstimetur, qui ad feudum aspirat, vtrum qui nouissime defuncto, an qui propinquior ei est, à quo feudum incepit, si verborum tenus Doctorum scripta, intuemur ad eum referenda propinquitas videtur, qui postremus vasallus obijt, sed enim distinctio obseruanda, vt siquidem ad lineam vnam*
331 *feudum peruenit*, † *dum in linea illa quis est potior habeatur, tametsi alij supersint ex linea alia, qui feudi proximiores auctori sint, ita concertatione inter plures de feudo interueniente, potior eius causa habetur qui gradu vltimo sublatum propriore contingit*, Castren. *cons*. 300. *col*. 2. *in pr*. *vol*. 2. † habet hæc verba, *Quousque extat*
332
333 *aliquis de generatione illius, cui venit in partem, ille debet præferri* † *alijs fratribus, & descendentibus ab eis, qui demum venire possunt deficientibus omnibus descendentibus ex linea illius cui obuenit in partem, vt est textus melior, qui possit allegari in vsibus feudorum, tit. de natur. successioni. feud*. §. 1. Celsus Vgo,
334 *cons*. 93. *numer*. 6. † his verbis, *Præmitto in his primis, quod sicuti in linea*
335 *descendente* † *continetur filius, nepos, pronepos, abnepos, & vlteriores descendentes, vt* in l. stemmata, & in l. fin. de gradib. &c. quod dilecti, &c. fin. extra de consanguinit. &c. primo gradu, 35. q. 5. *Sic etiam de communi nobilium in Regno Castellæ, & omnibus fermè Hispaniarum Prouincijs consuetudine*
336 *diuiditur* † *illa descendentium linea in plures species, videlicet in lineam primogenitorum descendentium, & in lineam secundogenitorum, & in lineam*
337 *descendentium tertiogenitorum, & sic de singulis, quæ* † *consuetudo in talibus jus commune vincit*. cap. vnico de alienat. feud. in vsib. feud. *& illas species attendere solet, vt prædixi, consuetudo nobilium signanter in Regno Castellæ, & alijs Hispaniarum Regnis, & Prouincijs, & ita considerabam linearum istarum diuisionem* supra consil. 49. versic. 17. *quam etiam attendunt in dictis Regnis, & prouincijs vt plurimum testatores, Ita quod magis priuilegiata*
338 *est* † *linea descendentium primogenitorum, vel ex primogenitis, etiam si remotiores sint à stipite, putà si sit ex dicto primogenito nepos, vel pronepos, quam linea descendentium secundogenitorum etiam gradu proximiorum, pro vt experientia facti magistra docet, & abundè prosequitur Gulielm. de Monserat*. de success. Regum Franciæ part. 1. ad princ. *quæ consuetudo* † *veluti*
339
conformis juri diuino tenet, vt habetur Genesi c. 25. &c. quam periculosum 7. q. 1. *& hac etiam consuetudo plures species, seu lineas descendentium indu-*
340 *cens, tamquam conformis juri canonico* † *valet*, cap. grandi, de supplend. neglig. lib. 6, & c. licet ibi, *ordine genituræ priuandum, & Regnum ipsum ad*

minorem fratrem tuum appellatione postposita deuoluendum, extra de voto. Idem repetijt ipsemet Cel. *cons.*49.*num.*16.*&* 17. *& consil.* 120. *sub num.*12. Iason. *consil* 17. *per totum*, maximè *numer.*8.*vol.*3. † ibi: *Item etiam debent excludere dictum Lucam, & Thomenum per textum valde notabilem, in quo facio magnum fundamentum*, in cap. 1. ad finem, de natur. success. feud. *vbi est textus, quod illi soli, qui sunt ex eadem linea † illius, qui feudum acquisiuit, ad feudum admittuntur, & istud est, quod dicitur feudum ad proximiores pertinere, isti enim dicuntur proximiores † respectu aliarum linearum. Socin. Iun. cons.* 126. *nu.* 27. *vol.* 1. † *Optimè facit*, inquit, cap. 1. de natur. success. feud. *ubi si fundum paternum acceptum pro se, & descendentibus, & sic sub nomine collectiuo, quod intelligi debet † gradatim proximioribus, peruenerit in diuisione ad vnum ex pluribus fratribus, & filijs stipulatoris, donec supererit † aliquis ex linea ipsius, ad quem peruenerat, non potest ad alios alterius lineæ peruenire, etiam, quod aliquis fuerit stipulatori proximior, & sic clare ibi probatur inspici † proximitatem respectu vltimo decedentis, & non primi stipulatoris, licet ex eius prouisione feudum fuerit acquisitum*. Gabr. *consi.*107. *sub num.* 5. *&* 6. *vol.* 1. † sic inquit: *Quapropter cum res peruenerit ad Vincentium primogenitum Antonij, spectat nunc ad Vincentium iuniorem eius nepotem, excluso Angelo, quia in feudo, & iure primogenituræ post acquisitionem filius & nepos masculus primogeniti excludit † patruum, & alios antiquiores de familia*, cap. 1. de natur. success. feud. quem in proposito, & satis ad rem sequitur Marta *voto* 106. *numer.* 8. † cuius verba præcisa retuli *supra numer.* 230. Natta *cons.* 22. *per totum* † ita scribit. *Conclusio videtur vera, quod Dn. Io: Gulielmus admitti debeat ad successionem feudi vltimo loco possessi per D. Io: Tincentium sine prole masculina defunctum, excluso D. Raymundo. & hoc attento, quod feudum, de quo fuit inuestitus D. Gulielmus antiquior, fuit diuisum inter Georgium, & Ioannem fratres, & ex linea D. Georgij processit D. Io: Vincentius defunctus, & ex eadem linea processit etiam D. Io: Gulielmus, vt patet ex arbore, vnde præferri debet in huiusmodi parte feudi, nam Raimundus procedit ex alia linea Ioannis, & donec extat † aliquis ex linea illius, qui vltimo loco tenebat feudum, omnes alij agnati remouentur, & exclusi sunt, etiamsi essent prximiores primo, qui feudum suscepit, vt est textus clarus* in cap. 1. de natur. success. feud. & ibi *Baldus declarat*, Lanari. *cons.*53 *sub num.*33. 34. *&* 35. † *Exemplum*, inquit, *in feudo feudatario decedente sine liberis succedunt proximiores defuncto, text.* in cap. 1. de natur. success. feud. versus finem, *interpretando quomodo intelligatur hoc verbum proximiores, dicit proximiores dici illos, † qui ex eadem linea sunt, ex qua fuit defunctus, & dicuntur*

341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354

tur proximiores respectu aliarum linearum, & omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ vocantur, *textum illum licét clarum sic intelligunt* Bald. ibi, *qui optimè declarat Aluarot, etiam, & Præposit.* ibi, Neapoden. in consuetud. si quis, vel si qua, in verbo materna, *vnde infertur, postquàm certum est agen-*
355 *tes descendere ex eadem linea, † ex qua descendit Comes, testator habita consideratione ad patrem Petriconi primi, & Marini Scapuccini, sine dubio ipsi sunt primo loco vocati, & ipsis deficientibus essent uocati alij* Decian. *cons.* 100. *sub numer.* 6. *vo-*
356 *lum.* 3. † habet hæc verba: *Secundo ad idem videtur optimus textus* in cap. 1. de natur. success. feud. *vbi, si paternum feudum fuerit receptum pro se, & descendentibus, cum nomen illud, descendentibus, sit collectiuum, interpretabi-*
357 *tur † gradatim, & ordine successiuo: Ideo si postea in diuisionibus factis inter*
358 *ipsos descendentes deuenerit ad vnum ex eis post eius mortem † tale feudum transibit non ad proximiorem illi, qui primo acceptauit dictum feudum, sed ad proximiorem eius, cui in diuisionibus obuenit, & sic ad proximiorem decedentis, &*
359 *donec supererit † aliquis ex dicta linea nunquam transibit feudum ad alios alterius lineæ, quamquam fortè proximiores essent primo acquirenti, licèt ex eius pro-*
360 *uisione feudum fuerit acquisitum,* Pancirol. *cons.* 100. *numer.* 6. † inquit: *Tertio idem patet* in cap. 1. de natur. success. feud. *vbi si accipiatur feudum pro se, & descendentibus, intelligendum est prout gradatim sibi sunt proximiores,*
361 *unde si feudum peruenerit ad vnum ex pluribus filiis acquirentis, donec † aliquis supererit ex ista linea, alij ex alia linea remouentur, etiamsi testatori proximio-*
362 *res fuerint, ex quo probatur semper inspici † proximiorem respectu vltimi*
363 *morientis.* Menoc *cons.* 106. *numer.* 309. † ait: *In fideicommissis, & maioratu vno nominato, & uocato, prius vocantur & admittuntur omnes ab eo descen-*
364 *dentes, quibus extinctis fit reuersio † ad alios secundum ordinem, qui tunc reperitur in gradu proximitatis, seu ad aliam lineam, & ibid. numer.* 349. *in fine,* inquit: *Et finita linea vnius agnati iam admissi succedit altera linea, atque*
365 *ita quandiù fuerint superstites † agnati illius primæ lineæ, quæ successit non*
366 *fit transitus in aliam lineam.* Idem Menoc. *cons.* 815. *numer.* 64. † scribit his verbis: *Vera est iuris, & doctorum sententia, quòd postquàm feudum ex*
367 *pacto, & prouidentia capit possideri ab aliquo, illud transit † ad omnes ab illo possessore descendentes, donec extat aliquis ex illius linea, deinde fit transitus ad transuersales qui sunt etiam descendentes ab illo primo acquisitore,*
368 *& inuestito proximiore tamen † vltimo possessori.* Becci *cons.* 138. *numer.* 46. *Cum linea,* inquit, *Illustrissimi Marchionis sit admissa, omnes ex illa*
369 *linea admitti † debent, & preferri alijs, quamuis proximioribus, ex alia linea,*
370 *nam quandiu superest † aliquis de linea, ad quam semel hereditas peruenit*

alia linea postposita, non fit transitus ad eam lineam iam exclusam, vt fuit exclusa linea Ferdinandi occupata primogenitura per Federicum stipitem communem Ducis Caroli, Cumia *in constitutione Regni si aliquem in verbo ad trinepotem, nu.*13.*fol.*99. † *sic habet, Tertiò facit, quia consideratur persona vltimo decedens, vt probat textus* in cap.1.de natur. success. feud. *ubi attenditur linea vltimò decedentis, & qui sunt ex ea linea † præferuntur alijs, qui descendunt ex primo, esto quòd essent remotiores à stipite primi acquirentis.* idem Cumia *ibidem in verbo proximior, num.*24.*fol.* 138. † ita scribit: *Vnde deciditur quæstio quod si concurrat pronepos ex fratre, & patruus defuncti, licet patruus proximior sit respectu gradus, † qui tertio est in gradu.l.*Iurisconsultus, §.tertio, ff. de gradibus: *& pronepos ex fratre remotior, qui est in quarto.* †. vt in §. quarto d.l. Iurisconsultus: *tamen quia linea pronepotis est magis priuilegiata in succedendo ipse pronepos præfertur, † deficientibus enim omnibus de sua linea veniunt aliarum linearum agnati prout gradu sunt proximiores, per d. text. singul.* cap. 1. in fine de natur. success. feud. ibi, *Respondeo ad omnes, & solos, qui ex illa linea, ex qua iste fuit & hoc est quod dicitur ad proximiores pertinere, isti vero proximiores respectu aliarum linearum, sed omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ vocantur, quem ad hoc extollit hic Dom. meus D. Blas. Lancea, dicens esse singularem, & priuilegiare † non solum lineam descendentium in successione feudi ascendentium, vt remotior aliquando strictiori præferatur puta nepos fratri defuncti, verum etiam in successione collateralium linea eius, de cuius successione agitur, præfertur alijs, ad quod dicit aduertere Butrium* in consil. 47. Riminald. Iunior. *consil.* 108. *numero* 23. & 33. † cuius verba formalia retuli *supra numero.* 185. quæ *ibi* videantur, Surd. *consil.* 544. *numero.* 7. † inquit: *Vbi fedum semel deuenit ad vnam lineam, illi, qui sunt de linea † vltimi possessoris, semper admittuntur ad successionem, etiam si remotiores sint primo inuestito, exclusis alijs omnibus, est text.* in cap. 1. *vbi Bald. notat* de natur. success. feud. Peregr. *consil.* 7. *numero.* 42. *vol.* 3. † ita scribit: *Et quidem si iure suo vti velit tanquam primogenitus patris obaudiendus est quia patre viuente, qui eum præcedit in gradu, interim feudum non est apertum, sic enim est de natura fideicommissorum feudalium, & huiusmodi, quæ pluribus ordine successiuo deferuntur, vt donec locus est † priori in gradu sequens non admittatur*, vbi ad hoc multos, & multa citat, Idem Peregrin. *consil. numero.* 6. *d. vol.* 3. † sic habet: *Nam vbi successio alicuius rei reperitur fundata in vna linea, donec extant † descendentes eiusdem lineæ illi præferuntur, nec alij linearij interim admittuntur*: Idem Peregr. *consil.* 1. *per totum*, & ad rem

371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384

istam

385 istam *num.* 11. *vol.* 2. † Andr. Knich. *de vestitura. pactionibus par.* 3. *cap.* 3. *num.* 386 58. *&* 59. *fol.* 477. † inquit: *Vt igitur in aliam lineam concedat successio necessum* 387 *est* † *ceptam absorptam esse:* Spinus *in specul. testamentor. gloss.* 16. *numer.* 128. 388 † hoc idem probat his verbis, *Nam regula est verissima in materia successionis* 389 *maioricatus, quod linea succedendi semel occupata,* † (vt hic per Federicum auum) *semper est conseruanda, & perpetuanda in omnes descendentes,* & sic semel exclusus Ferdinandus semper remanet exclusus, donec extat aliquis ex 390 linea primogeniti occupata, Rugier. *consil.* 2. *numer.* 35. *vol.* 2. † loquitur in hæc verba: *Et Aluarot.* in cap. 1. col. 3. vers. Nota quod, *vbi plures,* de natur. success. feud. *inquit, quod si plures agnati ex diuersis lineis existant, qui quidem super feudo alicuius agnati mortui contendant, tali casu primo loco illos, qui* 391 *in communi* † *linea cum defuncto existunt vocandos esse, postea vero nullo ex ipsa linea cum defuncto communi existente, alij in alia linea existententes salua gradus* 392 *prærogatiua vocati sunt.* Gratian. *discept. forens* 456. † tractat casum, in quo decesserat frater, & respectiue patruus quartogenitus, nepos ex fratre sextogenito volebat succedere, cuius pater iam antea prædecesserat, & numquam primogenitura in eo habuerat initium, & alter frater septimogenitus prætendebat prælationem, vt *ibid. numer.* 19. *&* 30. respon- 393 dit † pro nepote, quia prius euacuandi erat linea antecedentis in gradu: 394 & num. 16. inquit successionem deducendam esse † ab auo, vt hic à Federico, in hæc verba: *Nec fuit, quod hic agatur de succedendo Alexandro patruo vltimo possessori, quo casu non præfertur nepos, quia verius est nos esse in successione Comitis Petri Antonij aui. & numur.* 33. ita scribit: *proximitas gradus debet* 395 *spectari ab vltimo vasallo* † *defuncto, quandiu aliquis superest ex ea linea, ad quem feudum peruenit, illi enim, qui ex ea orti sunt, sibi inuicem succedunt, alijs lineis exclusis, quasi hoc vsu receptum sit, vt feudum non transferatur ad alias* 396 *lineas,* cap. 1. in fine. de natur. success. feud. & ea sunt verba præcisa † Manticæ *de tacit. & ambigu. libr.* 23. *tit.* 29. *numer.* 10. quæ transcripsit ab eo Gratianus, & non possent aptius ad propositum casus nostri loqui, 397 Marta, *de success. legali part.* 1. *quæst.* 12. *artic.* 1. *numer.* 8. † ita ait: *Et vbicunque vna linea est admissa, omnes infinitum de illa censentur admissi, neque* 398 *ad alteram lineam transitus* † *fieri potest, antequam omnes de linea præceden-* 399 *ti extincti fuerint.* Sacca *cons.* 233 *numer.* 28. *vol.* 2. † idem vult his verbis: *Vnde necessariò infertur, quòd eius primogenitus sit illius iustus & legitimus* 400 *successor, quandoquidem eo admisso eius quoque linea admissa fuit, donec* † *aliquis masculus ex ea superfuerit feudi capax, cum exclusione omnium aliarum linearum.* Franciscus Iacobus à Monte Regali in *tractatu conclusionum*

Marta, qui pro Guastalla scripsit, tenet hanc.

sionum feudalium Rosental. *cap*.4. *conclus*. 2. *sub num*.6. *fol*. 342.† *sic* inquit, 401 *Ante omnia est inueniendum* † *linea principium eius, qui succedere vult, quod, si* 402 *adeo propinquum est defuncto, vt vel eadem sit linea (quod fit in descendentibus,) vel prima (quod fit in fratribus, & ex his descendentibus) vel secunda, aut tertia, (quæ ab eius propatruo causatur) nullus tamen sit, qui propriorum lineam prætendat, tunc huic* † *lineæ tanquam proximiori defertur feudum, & ius succe-* 403 *dendi omnibus in ista existentibus quæsitum est*. & subdit *numer*.7.8.*&* 9. exempla, & arborem iuxta textum *in d. cap*.1. *de natur. success. feud.* vbi videatur, quia satis ad casum istum confert, Id quod ante eum præstitit † etiam 404 Hotoman. *disputat. feudal.* 19. *fol*. 103.104.*&* 105. de quo meminit Rosental. *cap*.7. *quæst*. 57. *numer*. 17. & eandem arborem recenset etiam *ibi* Rosent. *n*.13. † Vulteius *de feud. l*.1.*c*.9. *sub n*. 112. *fol*. 543.† ibi: *Sane iure cõ-* 405 *muni feudorum feudum vni forte ex diuisione acquisitũ semper id descendit* † *in ip-* 406 *sius posteros quo ad illi supersunt, tametsi fortasse alij ex linea altera sint proximio-* 407 *res*, † *qui non admittuntur, nisi hac deficiente linea*, Borgnin. *decis*. 18. *sub n*. 75. 408 *part*.3. alias est *decis*. 94. † sic ait: *Descendentes cuiuslibet hæredis, siue masculi,* 409 *siue fœminæ in eadem linea* † *dicuntur prædilecti, & priusquam transuersales, Vegg.* 410 d. cons. final. n. 160. vsque ad 164. *Cephal.* cons. 17. n. 28. versi. quæ conclusio, vol. 1. *& in vltimis verbis dicti consilij, & non nisi vna linea penitus extincta* † *potest fieri transitus ad transuersales*. Mastril. *decis*. 56. *sub numer*. 10. 411 † ita ratio cinatur: *Scribentes omnes* in cap. 1. de gradib. success. in feud. 412 *vbi Andr. & omnes feudistæ, & præsertim Afflict. numer*. 11. *vbi dixit. quod secundogenitus non potest* † *agere ad feudum, nisi probata morte primogeniti, & eius descen-* 413 *dentium, quia vna linea* † *semel, quod successit primogenitus se inclusit, & o-* 414 *omnes alios secundogenitos perpetuo exclusit & non potest fieri transitus ad alias lineas, nisi linea primogeniti deficiente, & sic successiue aliorum primo loco vocatorum*, Petr. Gudelin. *de iur. feudor. part*. 3. *c*. 2. *numero*. 12. *fol*. 111.† sic scribit: *Adeo autem stirpium, atque fibrarum ratio in successione feu-* 415 *di perpetuo habetur, vt non tam* † *personæ agnatorum, quæ succedunt, neque earum* 416 *conditio, propinquitasve respectu postremi possessoris, quam filij, filiæve, ex quibus communiter originem traxerunt, quique successissent*, † *si adhuc viuerent (quo-* 417 *niam in liberis suis viuere intelliguntur* †) *considerari debeant: Ita enim feuda etiam* 418 *ad transuersales vltimi* † *possessoris deuolui verior est sententia, teste eodem Hoto-* 419 *manno, & Didaco Couaruuia, qui etiam demonstrant lege Taurina Hispanorum id esse comprehensum, vt maioratus (quos ipsi vocant) sic deferantur Vnde, si cui filiorũ eius, qui primo inuestitus est, feudum ex diuisione obuenerit, is ordo seruabitur* † *quandiu in linea eius aliqui erunt non succedent fratres, fratrumve descen-* 420

dentes

421 *dentes. Porro linea eius extincta † ad alias lineas, scilicet fratrum, seu agnatorum successio deuoluetur; non tam gradus, quam stirpis, adque adeo fibrarum ha-*
422 *bita ratione, ita vt poßit accidere † gradu remotiorem præferri propinquiori, si remotior prærogatiua stirpis, seu fibræ nitatur. Esto verbi gratia, feudum eo loco situm, vbi maiores natu soli in feudo succedunt, ac ponamus primum vasallum tres habuisse filios, Primum, Secundum, & Tertium, quorum tertius superuixerit, ex primo autem pronepos, & ex secundo nepos, certe pronepos primus feudum auferet, ac post eum liberi eius gradatim, ac inter eos quisquis fratrum maximus reperietur:*
423 *quibus omnibus sublatus, nepos ex secundo* (hic est casus noster †) *siue liberorum eius ille, qui superstes fuerit, præferetur filio Tertio, licet propinquiori, quoniam videl. descendentes ex Secundo eum repræsentant, qui jure ætatis Tertium esset præcessu-*
424 *rus. Hac ratione nuper † Angli Iacobo Regi Scotiæ Regnum Angliæ præ ceteris detulerunt, quod extincta Henrici Octaui linea, is ex maxima natu filia Hen-*
425 *rici Septimi descenderit, Hac etiam ratione Franci † antequam Henrico regnanti filius genitus fuit Principi Condeo successionem Coronæ destinabant, quamuis Marchio Contisius, & Comes Sueßionum eidem Henrico, si superstites forent, vno gradu reperirentur proximiores, quippè illi patrueles, is vero filius maximi natu patruelis.* Hactenus Gudelin. Alios deducam in capite successionis jure Primogenituræ *num.* 446. & in cap. de success. jure Regni *numer.* 477.

Exemplũ quomodo remotior præferatur propinquiori vigore communis lineæ.

Casus noster.

Exempla similis successionis, & in fran. 558. vsq; ad finem.

Et ad propositum prædictæ firmatæ conclusionis dicebat Alciat. *cons.* 21. *sub n.* 5. *lib.* 3. alias est *cons.* 184. quod consilium est etiam inter consi-
426 lia Grat. *cons.* 8. *vol.* 1. quod successio nõ debet † esse nimis ambulatoria de linea in lineam, sequitur Sacca *cons.* 233. *in fi.* & *alibi* scriptum est, quod
427 successio non vadit † per saltum, sed ordinatim, & successiue de gradu in gradum, Menoc. *cons.* 400. *n.* 36. *vol.* 4. Rimin. Jun. *cons.* 544. *nu.* 4. Phil. de Matthæ *cons.* 31. *numer.* 32. *vol.* 1. *diuers. Academ. Marpurg.* Rosenth. *de feud. c.*
428 7. *q.* 32. *gl. g. circa fin.* sed debet aspicere † suum stipitem, qui sit stipes communis agnationis, & non alium, Bald. per illum text. *in c.* 1. §. *His vero, n.* 2. *in fi. versi. & nota quod in feudis, de success. frat. & grad. succed. in feud.* alias est *sub rubr. de grad. succed. in feud.* & idem *cons.* 200. *prope finem, v. si ergo est in*
429 *feudis descendens, vol.* 5. dicit, quod in feudis quilibet descendens † suum proprium respicit ascendentem; quia, etsi quilibet ex filijs faciat vnam,
430 & propriam lineam † *sæpedicto. c.* 1. *de natur. success. feud. cap. quod dilectio,* 3. & *c. fin. de consanguin. & affinit.* Marta *de success. legali part.* 2. *q.* 4. *art.* 6. *nu.* 5. *f.*
431 750. Tamen omnes dicuntur † de linea communis stipitis, Bald. *consil.* 344. *sub n.* 9. & 10. *vol.* 3. Bertaz. *consil. ciuil.* 98. *num.* 23. nam de linea alicu-
432 ius esse dicuntur † illi, cuius ipsa est caput, Rimin. Iun. *cons.* 371. *num.* 77.

Rationes præcedentis conclusionis, quod attẽdatur linea communis.

&

& ob id inter illos de eadem linea facilis est transitus † in succedendo, 433 Valenzol. *cons.* 97. *nu.* 40.

Hûc spectat quod tradit Raudens. *in tract. de analog. in appendice part.* 1. *nu* 19. quem sequitur Andr. Knich. *de restitu rar. paction. part.* 3. *c.* 3. *num.* 31. successiones esse ad instar † fluminis ex textu *in* §. *Cæterum*, *ibi hæreditates* 434 *ad masculos confluerent*, *Instit. de legitim. agnator. succession.* quæ propterea, sicut flumen influit in proximum canalem descendentem, non autem regurgitat supra caput suum; ita & ipsæ successiones confluunt ad lineas communis stipitis.

Prædicta omnia confirmantur (& hoc seruiat pro tertio principali fundamento in fauorem Serenissimi Ducis Caroli) quia etsi in successione feudi, quod primogenitis tantum debetur, plura habeantur in consideratione in ea deferenda, nempe † linea, gradus, sexus, & ætas: tamen cæteris omnibus semper præualet qualitas, & proximitas † lineæ, 435 436 vtcunque alius esset gradu proximior, vel maioris ætatis, vt tradunt Cumia *in constit. Si aliquem. in verbo proximior, num.* 40. *fol.* 141. Molin. *de primog. lit.* 3. *cap.* 4. *numer.* 14. Didac. Roderic. Aluarad. *de coniecturata mente defuncti, lib.* 2. *cap.* 3. §. 3. *numer.* 44. *fol.* 326. Gutierez. *lib.* 5. *quæstion. ciuil.* 67. *sub numer.* 45. *versic. quod etiam probatur*, *& numer.* 46. Lanar. *cons.* 1. *sub numer.* 35. 36, & præcipuè *numer.* 64. Hartman. Pistor. *quæst.* 19. *numer.* 37. *part.* 2. *libri* 2. Valenzol. *cons.* 97. *numer.* 13. Francisc. Iacob. à Monte Regali *in tractat. conclus. Rosentali cap.* 4. *concl.* 2. *nu.* 5. *& sub num.* 7. *fol.* 342. Scipio Theodor. *allegat.* 100. *sub numer.* 20. Gudelin. *de iure feud. part.* 3. *cap.* 2. *sub numer.* 12. *versic. Vnde si cui*, Colleg. Bonon. *inter consilia diuersorum pro Triultijs sub numer.* 67. *fol.* 68. Sacca *cons.* 136. *numer.* 45. *fol.* 62. *& cons.* 233. *num.* 33. vbi dicit, quod ætas † vltimo loco ponitur, & sic nulla ratio habenda est ætatis Domini Ducis Guastallæ, cum linea & gradu respectu vltimi defuncti præualeat, & proximior sit Dux Carolus, qui etiam talis ætatis est, † vt in eo non possit desiderari prudentia, maturitas iudicij, & experientia. 437 438

Proximitas lineæ præfertur proximitati gradus, & maioritati ætatis, & ætas vltimo loco est in consideratione.

Dux Carolus talis ætatis, vt in eo non desideretur prudentia, iudicium, & experientia.

Et vbi is, qui succedere prætendit in feudo, est de linea communi cũ defuncto, tunc etiam illi, qui aliàs tenent attendendam esse proximitatem primi inuestiti, quam tamen opinionem veram non esse *superiùs* demonstraui à *n.* 82. *vsque ad* 286. concedunt † proximitatem lineæ præualere proximitati gradus primi acquisitoris, & proximitatem deducendam esse ab ipsa linea communi, Hotoman. *disput. feudal.* 19. *ver. sequitur secunda regula*, *& ver. quod eodem modo dicendum*, Hartman. Pistor. *q.* 19. *n.* 37. *p.* 2. *lib.* 2. Rosental. *de feud. cap.* 7. *quæst.* 57. *num.* 13. 439

Sed

Sed adhuc alia etiam distinctione quorundam tollitur illud motiuum de proximitate primi inuestiti, quod fit pro D. Duce Guastallæ. 440 nempe, quod in hac proximitate attendatur † prius linea communis, & in ipsa linea proximitas primi stipitis cõmunis, quæ fuit distinctio Vulte. *de feudis, lib. 1. cap. 9. sub numer. 112. versic. quod si prior illa sententia, folio 544.* quam sequuntur Godde. *disput. feudal. 7. thesi 5. littera ad versicul. Dominus Vulteius autem* Franciscus Iacob. à Monte Regali *in tracta. con-clus. Rosental cap. 4. conclus. 2. sub numer. 7. fol. 342.* secundum quam distinctionem cessat pariter motiuum illud de proximitate primi, quia attenta proximitate communis stipitis Vincentij secundi cum Duce Carolo, nulli alij ex hac descendentia, & linea adsunt, qui possint concurrere cum eo, vnde cum sit solus, resultat etiam, quod sit proximior.

Distinctio aliquorũ quãdo attendatur proximitas defuncti, vel primi inuestiti.

441 Quod motiuum etiam tollitur ex ipsismet verbis † inuestituræ, de quibus dicam in capite successionis debitæ Duci Carolo attento tenore inuestituræ, *nu. 486.* maxime *nu. 501. vsque ad 506.*

Quæstio, an attendatur proximitas primi vel vltimi cessat in hac causa ex verbis inuestituræ.

Scio etiam aliquos voluisse non esse habendam rationem lineæ 442 communis cum defuncto, vbi textat † aliquis proximior in alia linea, vt per Rosental. *de feud. cap. 7. q. 57. sub nu. 17.* vbi alios citat *in gl. o.* & per Martam *de successione legali, part. 3. q. 1. art. 2.*

Sed vltra quod ostendi communem, & veriorem sententiam esse, quod propinquus de linea communi præferatur, vt cunque adessent alij proximiores ex alia diuersa linea, & lineam præualere gradui, & ætati, vt *n, 288. vsque ad n. 425. & n. 435.* dico etiam, quod istorum opinio nõ ob-443 stat intentioni Domini Ducis Caroli, tum quia ipsi mouentur † ex textu *in cap. 1. §. Titius filios si de feud. defunct. fuerit contentio. & in c. 1. §. donare, qualiter olim feud. alienar. poter.* in quibus dicitur deferri successionem proxi-444 miori, qui tamen textus non officiunt, † quia ex interpretatione præcisa alterius textus *in cap. de natura success. feud.* ibi: *& hoc est, quod dicitur ad proximiores pertinere,* declaratur verbum proximiores intelligi de proximiori in linea communi.

Tum etiam non obstat istud obiectum, quia illi, qui dicunt proximiorem alterius lineæ præferri remotiori communis lineæ, intelli-445 gunt de proximiore defuncto, † non autem primo inuestito, vt se ipsos declarant iidem Rosental. *d. cap. 7. quæst. 57. sub numer. 10. circa finem, versicul. communis igitur.* & Marta *de success. legal. dicta part. 3. quæstio. 1. articul. 2. num. 43.* & infiniti ex citatis *supra à numer. 288. vsque ad numer. 425.* qui dicunt propinquum de linea communi præferri, etiã si adsit aliquis

proximior primo inuestito; vnde, cum D. Dux Guiastallæ sit remotior ipso D. Duce Carolo, Vincentio vltimo defuncto ex ipsorummet sententia præferri debet idem D. Dux Carolus.

Dux Carolus est legitimus successor ex iure primogenituræ.

NVnc expedito capite successionis ex iure feudorum, ostendo Serenissimum Ducem Carolum esse legitimum successorem etiam ex iure primogenituræ, In quo parum insistendum est, quia cum sufficienter probatum sit inspecto iure feudali ipsi deberi hos Ducatus, eædem rationes, & argumenta militant quoque pro iure primogenituræ, quia primogenia regulantur † ad formam feudorum respectu successionis, vt tradunt Gabr. *cons.* 107. *sub numer.* 5. *&* 6. *vol.* 1. Paris. *consil.* 72. *numer.* 72. 73. *&* 74. *vol.* 4. Cephal. *cons.* 664. *num.* 3. Decian. *cons.* 16. *num.* 5. *&* 38. *vol.* 4. Menoch. *cons.* 1259. *sub num.* 1. 446

Præsertim, quando † bona primogenituræ subiecta, sunt etiam feudalia, Socin. *consil.* 47. *sub num.* 6. *versicul. Tertia ratio, & numer. seqq. vol.* 3. Molina *de primogen. lib.* 1. *cap.* 7. *numer.* 1. 2. *& sub nu.* 5. *versicu. Pro vera huius articul.* 447

Eadem igitur argumenta deducta in eo capite successionis ex iure feudorum, sufficit ostendere procedere etiam in primogenituræ.

Successionem igitur istam iure primogenituræ deberi Duci Carolo probat † textus *in cap. licet, 6. extra de voto*, vbi Summus Pontifex hortatur, imo mandat, vt Andreas Dux, qui fuit secundogenitus Belæ tertij Regis Vngariæ, ad adimplendum † votum, quod promiserat pro ipso patre, ne ei contingat perdere † successionem, quæ ipsi debita fuisset iure primogenituræ, si defecisset linea fratris sui primogeniti, & euenisset casus eius successionis, prout euenit, nam mortuo Emerico fratre primogenito, & † Ladislao nepote ex dicto fratre sine prole, successit ipse Andreas iure primogenituræ anno 1208. vt ex Bonfinio rerum Vngaricarum, *decad.* 2. *libro septimo, folio* 273. *vsque ad* 277. ex Michaele Riccio de Regibus Vngariæ, ex quo textu probatur † iure primogenituræ deferri successionem proximiori transuersali, vt etiam obseruat *ibi gl. in. verb. si dictus Rex.* 448 449 450 451 452

Successio iure primogenituræ detur proximiori.

Proximitas vltimi attenditur in primogeniis non primi.

Ad idem est textus *in cap. grandi,* 2. *in princip. de supplend. neglig. prælator. in* 6. vbi dicit fratrem † iure Regni, hoc est primogenituræ, vt explicant ibi scribentes, succedere fratri, si decedat sine filijs. 453

Secundo, quia in successione primogenitorum attenditur proximitas † vltimi defuncti, non autem primi acquisitoris, vel institutoris, Castr. *consi.* 164. *sub numero quinto, versiculo, & si fuit actum, quod* 454

primo-

primogenitus volumine secundo, vbi dicit, quod in primogenijs succeditur † ad similitudinem successorij edicti, & in eodem casu Abbas *consil.* 85*, volumine primo.* Molin. *de primogen. libro tertio, cap.* 4. *numer.* 14. *& cap.* 6. *numer.* 31. *& cap.* 9. *numer.* 3. *cum seqq.* Gutierez. *lib.* 5. *quæstio. ciuil.* 66. *numer.* 11. *cum seqq. & quæstio.* 67. *sub numer.* 45. *versicul. Quod etiam probatur. & numer.* 46. *&* 47. Gabr. *consil.* 107. *per totum.* maxime *sub numer.* 2. *versicul. Tamen dubium facere, & numer.* 7. *vol.* 1. Marta *voto* 106. *per tot,* præsertim *numer.* 1. *&* 8. Crauet. *cons.* 798. *numer.* 15. Aluarot. *de coniectur. mente defunct. lib.* 2. *cap.* 3. §. 3. *numer.* 44. *fol.* 326. Spin. *in Spec. testamentor. gloss* 19. *sub numer.* 60. *versicu. Quod idem dicendum.* Marc. Salon. *consil.* 29. *per totum.* maxime *numer.* 21. & in eadem causa cum eo Menoch. *consil.* 926. *numer.* 4. *&* 9 *& cons.* 1126. *num.* 1. *& consi.* 1259. *num.* 3. Peregr. *consil.* 1. *num.* 53. *volum.* 2. Surd. *consil.* 494. *numer.* 4. Ioan. Ant. Bellon. *consil.* 11. *numer.* 40. Sacca *cons.* 136. *num.* 49. vbi testatur de communi, *& cons.* 233. *num.* 34. Castil. *controu. quotidian. lib.* 1. *cap.* 20. *numer.* 24. vbi dicit veriorem, & magis communem, Andr. Knich. *de vestitur. paction. part.* 3. *cap.* 3. *numer.* 7. Colleg. Bonon. *inter consilia diuersorum pro Triultiis, numer.* 67. *&* 68. *fol.* 68.

455

Primogenitura postquam intrauit vnam lineam, non transit ad aliam, nisi finita prima.

Tertio, quia primogenitura, postquam intrauit vnam lineam, non transit † ad aliam, nisi prius in totum euacuata priori, quamuis in linea remotiori adesset alter proximior. Castr. *d. cons.* 164. *sub numer.* 5. *vers. & si fuit actum quod primogenitus. & paulo infra versicu. quousque igitur aliquis extat, vol* 2. Præpositus *cap.* 1. *numer.* 10. *in fine, de feud. Marchiæ,* qui recitat præcisa verba Castrensis (secundum morem suum, nam compilauit † totum illum librum ex aliorum labore transscribendo formalia verba) Couar. *practicar. quæstio. cap.* 38. *sub numer.* 6. *sub versic. etenim qui primogenium, & sub numer.* 12. *versic. & natura rei hæc est.* Tiraquell. *de iure primogen. quæst* 10. *sub numer.* 21. Gabr. *cons.* 107. *sub numer.* 5. *&* 6. *vol.* 1. Cell. Hug. *cons.* 49. *numer.* 17. *&* 18. *& consil.* 93. *versic. ita quod magis est priuilegiata & consil.* 120. *sub numer.* 12. Gutierez. *lib.* 5. *quæstio. ciuil.* 67. *numer.* 45. *in fine, & numer.* 46. Cephal. *cons.* 656. *num.* 47. *&* 48. Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 14. *& cap.* 6. *num.* 30. 31. 32. *&* 33. Didac. Spin. *in specul. testam. glos.* 16. *num.* 128. vbi dicit communem, Io. And. Georg. *alleg.* 12. *num.* 31. *in fine, & num.* 32. Io. Ant. Bellon. *cons.* 72. *num.* 38. *in fin. & num.* 39. Valenzol. *cons.* 97. *num.* 11. *&* 12. Menoch. *cons.* 815. *nu.* 65. *& cons.* 1171. *nu.* 36. Blas. Florez. *in addition. ad decis. Gammæ* 95. *versicu. Quarta conclusio.* Sacca *cons.* 136. *numer.* 10. vbi testatur de receptissima opinione, & infinitos huius sententiæ cumulat Collegium Bonon. *inter consilia diuers. pro*

456

457

Triultiis, sub num.68. Gratian. *discept. forens.* 456. *numer.* 16. Peregr. *consil.* 39. *num.* 15. *vol.* 1. *& consil.* 1. *per totum, volu.* 2. quod consilium impressit etiam *in fine tract. de iure fisci sub tit. de successionibus in Regiis dignitatibus, & cons.* 7. *nu.* 42. *vol.* 3.

Obiectū quod tertiogenitus nō faciat lineam, quando praecessit quod resoluitur, n.459. vsque ad 476.

Nec obstat, quod secundo, vel tertiogenitus non dicantur facere lineam, quando illa non habuit initium, † eo quia mortuum sit caput illius, antequam eueniret casus eius successionis, vt prædecessit Ludouicus tertiogenitus Federici, ex cuius Ludouici linea prætendit succedere Carolus eius filius, prout tradunt Marta *de success. legali part* 3. *quæst.* 1. *artic.* 2. *num.* 37. *&* 38. *cum seqq. & numer.* 63. 64. *&* 68. *tom.* 1. *& part.* 4. *quæst.* 21. *art.* 13. *numer.* 17. *& seq. tom.* 2. & ante eum Molina *de primogenit. lib.* 3. *cap.* 6. *numer.* 34. Paponi. *consil.* 117. *numer.* 8. Valenzol. *consil.* 97. *numer.* 10. 458

Namque obiectum † remoueatur ex doctrina ipsiusmet Tiraquelli pro fundanda sua intentione à Marta adducti, & ab aliis in oppositum allegatis, qui probe huic motiuo satisfaciunt. 459

Resolutio obiecti quod linea Ludouici patris Ducis Caroli, nō habuerit initium.

Tiraquellus enim *de primogenior. quæst.* 40. *numer.* 55. adductus à Marta, respondet, qud licet qualitas primogenituræ non transeat in filium, quando non habuit initium in eius patre, transit tamen † potentia succedendi ex ea qualitate, per textum *in §. cæterum in Auth. de hered. ab intest. venient.* inductum, vt per eum, quæ responsio est Socini *in cons.* 252. *nu.* 15. *vol.* 2. licet de eo nullam faciat mentionem Tiraquellus, nam id quod dicitur lineam non posse incipere nisi ab eo, qui successionem occupat, intelligitur † de occupatione habitu, & potentia, non autem actu, vt declarat Papon. *d. cons.* 117. *num.* 14. 460 461

Primogenitus ius acquirit pro omnibus suis descendētibus.

Sed clarius, & tutius respondendo dico, quod lineæ occupatio non est petenda † à Ludouico patre Ducis Caroli præmortuo, in quo non habuit initium, sed à Federico primogenito eius patre, in quo fuit radicata, & habuit initium pro omnibus eius descendentibus: dum enim ipse vti primogenitus successit (excluso Ferdinando auo Ducis Guastallæ) acquisiuit † ius omnibus suis descendentibus, & eius occupatio illis sufficit, & prodest ad obtinendam hanc successionem, vt probat tex. *in d. c.* 1. *§. fin. de natur. success. feud.* & tradunt in specie Molin. *de primoge. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 35. Peregr. *consil.* 33. *nu.* 27. *volum.* 2. & Papon. *d. cons.* 117. *num.* 13. Primogenitus namque statim, quod nascitur, & multo magis, vbi succedit includit † se, & omnes suos descendentes, & excludit secundo, & tertiogenitos, & eorum posteros, Bal. *in l. cum antiquioribus,* 19. *sub numer.* 18. *vers. Nono, quia primogenitus. C. de iure deliberand.* Castr. 462 463 464

Primogenitus statim quod nascitur.

cons.

cons.167.sub nu.5.vers. Quousque igitur aliquis extat de primo capite, vol. 2. Præposit. *in d.c.1.sub num.10.vers. Decimoseptimo, quia primogenitus nascendo, fol.34. col.2.de feud. Marchiæ,* Molina *de primogen.lib,3.cap.6.numer.*30. Menoch.*cons.442.numer.11.& 37.& cons.981.num.7.* Valenzol. *cons. 97. num.9.*Muta.*decis.57.num.16.*

includit se, & omnes suos descendentes.

465 Et sibi, & suis posteris ius illud acquirit † taliter, vt eis à nemine auferri queat, Abb.*cons.85.colum.1.vers. Ergo hoc ius succedendi illico. vol.1.* Tiraq. *de iur.primog. quæst.40.num.200.*Roland.*cons.38.n.24.vol.4.*Molin. *de primog. lib.3.cap.6.numer.38.* Menoch.*cons.211.nu.58.& cons.442 num.27.& cons.1082.num.11.& 16.*

466 Et censetur stipulatum † ius nomine singulorum primogenitorum successiuo ordine (maxime in casu isto, in quo quilibet primogenitus facit renouationem inuestituræ pro se, & primogenito, & finita linea primogeniti, pro secundo, & tertiogenitis, & eorum descendentibus ad formam primæ inuestituræ) Alciat.*cons.21.num.7.lib.3.* alias est *cons.* 184. quod consilium est etiam inter consilia Grati.*cons.8. vol.1.*

467 Et illud ius, quod successoribus acquiritur non vi † transmissionis eis debetur, vt voluere Crauet.*cons.677 numer.9. & cons.798.numer.*17.Bero.*cons.71.numer.9.& 31.vol.1.*Peregr. *cons.1.num.21.vol.4.* Sed po-
468 tius dicitur † ius particulare & separatum à iure præcessoris ipsis ex persona propria competens deficientibus anterioribus ad similitudinem successorij edicti, vt aduertit Castr. *d.cons.164.colum.2.versic. Sequitur, quod etiam eo casu, quo, &c.& col.4.versic. Vel melius, & subtilius dico,* vbi circa hoc discurrit *per integram columnam,& sub num.5.vers. Applicando igitur.& vers. Et si fuit actum, quod primogenitus, volum.*2. Præposit. *in cap.1.sub numer.10.paulo ante finem dicti numeri de feudo Marchiæ,* Molina *de primogenit.lib.1.cap.1.sub numer.17.* vbi plures allegat, *& lib.3.cap. 6.sub numer.* 29. Menoch.1082.*numer* 9. dixi *in controuers. mea forens.* 57. *numero* 36. *&* 37.

Ius competens descendentibus à primogenito competit ex persona propria.

Quod ius posterioribus acquisitum per occupationem primogeniti, qui habeat plures fratres, vel qui procreet plures filios, non rema-
469 net peremptum, † sed tantum offuscatum, nec ipsi gradatim, & successiuo ordine vocati remanent perpetuo exclusi, sed tantum suspensi, donec linea primogeniti durat, qua deficiente fit locus sequenti ex propria persona absque adminiculo præcessoris, & in eo incipit operari ius proprium ipsi acquisitum à communi stipite, Castr. *d.consil.* 164.*colum.4.in fine, versic.& tunc incipit habere locum aliud ius. volum.*2. Afflict. *in cap.1.sub numer.* 11. *alias sub numer.7.de filiis natis ex matrim. contract.ad*

Marganatic. Molin. *de primogen. lib. 3. cap. 6. num. 37.* Decian. *cons. 16. num. 8. vol. 4.* Menoch *cons. 808. num. 31.*

Et habita consideratione ad personam Federici aui, & præoccupationem factam ab eo pro omnibus suis descendentibus, dux Carolus non dicitur † transuersalis, nec carere principio, sed de descendentibus 470 Iason. *in præludiis feudorum sub num. 83.* Menoch *consil. 815. numer. 25.* Imo in primogeniis is, qui reliquit filium non censetur mortuus, † quia 471 portio corporis paterni censetur transfusa in filium, vt difuse prosequitur in proposito Castr. *d. consil. 164. numer. 3. versicul. Posito autem, quod prædicta cessarent.* Abb. *consil. 85. numer. 6. volum. 1.* Hieron. Schurpf. *cons. 1. nu. 14. cent. 2.* Riminald. Iun. *cons. 741. numer. 16. vol. 7.* Gudalin. *de iure feudor. part. 3. cap 2. sub numer. 12.* vbi dicit, quod parentes † intelliguntur viuere 472 in eorum liberis, late Andr. Sicul. *cons. 10. num. 5. & 6. vers. & facit ratio viua, vol. 2.*

Hoc idem, quod non impediat successionem in primogeniis filio, præcedentia patris, antequam habuerit principium in eius persona, discurrit Petrus Matthæus *in sua historia reuolutionum Franciæ, lib. 3. fol. 178. impreßionis Venetæ 1624. his verbis.*

La pretensione, è dritto della primogenitura e perfettamente acquistata dal primogenito, da che egli è venuto al Mondo, & è fatt' huomo, il qual dritto, e prerogatiua essendo in lui è continuata nella sua posterità per la consuetudine, e commune osseruanza del Regno.

La ragion di coloro, che tengono, che questo dritto non fosse giamai acquistato dal Padre, non è punto considerabile: perciòche posto, ch' egli non hauesse, che la sola (e qualche volta vana) speranza è permesso tuttauia à suo figliolo di seruirsene, e cercar gl' effetti, secondo che possono presentarsi, e ancora ch' il figliolo del primogenito sia vn grado più lontano del zio: nondimeno essendo subrogato in luoco di suo Padre, deu' esser preferito: perche la ragione della preferenza non è solamente acquistata per voi, ma anco per la persona d' altri, talmente, che restando qualche cosa di questa primogenitura, altri non possono vsurparsi il luogo in qualonque maniera si sia.

Le medesimi leggi, e consuetudini, che sono osseruate nel feudo, ò vasallaggio, sono considerabili anco nel Regno, e feudo dominante, e nel feudo il zio non è chiamato à tal successione, se non per mancanza del nipote.

Inuestitura tollit obiectum, quod linea Ludouici nō habuerit principiū.

Sed omnis difficultas huius motiui, quod linea Ducis Caroli non habuerit initium, tollitur † omnino ex tenore, & pacto ipsius inuestituræ, quod nepos ex filio præmortuo excludat patruum, nam inde sequitur, quod quis admittatur ad primogenituram, licet eius pater præcesserit, 473

cesserit, quando, si ille viueret, foret successurus, vt in specie obseruarunt Castr. *d. conf.164. sub nu.2. vers. Secundo dico dubium istud tolli, vol. 2.* & in eadem causa Abb. *cons 85. pariter sub num. 2. in princ. versic. & eo amplius in casu nostro, vol.* 1. & in similibus dispositionibus potissimum attendendum esse earum tenorem, deducam *infra nu.* 486.

Quod etiam circumscripto ipso inuestituræ pacto ex communiori, veriori, & vsu obseruata opinione, nepotem ex filio præmortuo præ-474 ferri patruo, † voluerunt Castr. *d. cons.* 164. *vol.* 2. Abb. *d. cons* 85. Gram. *decis.* 1. Couarru. *practic. quæstio. cap.* 38. *nu.* 6. Bero. *cons.* 71. *num.* 4. & 34. *vol.* 1. Gabr. *consil.* 130. *num.* 37. *vol.* 2. Socin. *consil.* 252. *numer.* 17. *vol.* 2. Lanar. *consil.* 1. *n.* 49. Natt. *cons.* 22. *nu.* 2. Menoch. *cons.* 1082. *num.* 20. vbi recitat quadragintaquinque doctores hanc tenentes, Peregr. *cons.* 33. *n.* 1. *volum.* 2. Gratian. *disceptat. forens.* 456. *num.* 40. & 41. Rosental. *de feud. cap.* 7. *quæstio.* 26. *numer.* 12. & 13. *gloss. p.* vnde si filius, cuius pater numquam habuit successionem, excludit patruum, resultat, quod etiam de iure cõmuni ei non obstet, primogenituram non habuisse initium in dicto eius patre.

Nepos in primogenius secundum veriorem præfertur patruo.

475 Et sicuti nepos respectu aui excludit patruum, ita etiam † quando agitur de hæreditate fratris, vel aliorum transuersalibus, secundogenitus excludit tertiogenitum, vel nepos secundo geniti excludit tertiogenitum, vel posteriores, vt considerat Socin. *cons.* 252. *sub n.* 11. *versic. qua ergo ratione.* Gratian. *disceptat.* 456. & dicam *infra. num.* 499.

476 Linea enim prædilectorum debet finiri † antequam admittantur alij, *l.* 2. §. *defertur. ff. de bonor. possess. secundum tab. l. quamdiu* 68. *ff. de acq. possess. l. hæredes mei* 57. § *fin. ibi: propter gradus fideicommissi præscriptos. ff. ad Trebelleian.* cum aliis apud Valenzol. *cons* 97. *num.* 110.

IVre quoque Regni deberetur hæc successio Duci Carolo, exclusis omnibus aliis agnatis, vbi non esset data lex ex inuestituris, nam successio in Regnis, Ducatibus, & maioribus Marchionatibus (circumscip-477 tis inuestituris, quando sunt feudalia, & feudales) defertur † iure quodam particulari Regni diuerso ab aliis successionibus, vt est textus *in cap. grandi, 2. ibi: iure Regni, de supplend. negligent. prælator. in 6.* vbi Innocent. *sub numer.* 1. & 2. inquit, idem seruandum esse in Ducatibus, Io. de Terra Rubea *in tractat. contra rebel. tract.* 1. *conclus.* 12. *fol.* 13. Amed. de Pont. *consil.* 139. *num.* 4. *vol.* 2. *diuersor. ultim. volunt.* Raudens. *cons.* 1. *num.* 150. & *num.* 152. *vol.* 1. Purpurat. *cons.* 429. *num.* 3. *versicul. Tertia est species,* Peregr. *cons.* 1. *num.* 5. *vol.* 2. Gudelin. *de iur. feud. part.* 3. *cap.* 2. *nu.* 15. cum alijs multis, qui possent adduci.

Dux Carolus est legitimus successor etiam iure Regni.

Ius

Iure Regni successio defertur primogenitus proximioribus.

Ius autem particulare Regni defert † successionem proximioribus primogenitis de linea vltimi defuncti, vt in *cap. licet 6. ibi: iure, quo ti bi, si dictus Rex sine prole decederet in Regno Vngariæ competebat ordine genituræ. extra de voto, & in d. cap. grandi 2. in prin. de supplend. neglig. prælat. in 6.* vbi dicit fratrẽ fratri sine prole defuncto iure Regni succedere, Bald. *cons.* 386. *col. pen. circa fin. vol.* 2. vbi dicit, quod primogenitus dicitur † filius Regnalis, hoc est, successurus in Regno, & idem Bald. *in l. ex hoc iure.* 5. *num.* 11. *ff. de iustitia & iure,* inquit, quod semper fuit, † & semper erit, quod primogenitus succedet in Regno. Anton de Buttrio *in d. c. grandi,* 2. *sub num.* 3. & Franc. *sub num.* 2 *de supplend. neglig. prælat. in 6.* Io. Lupus *de retention. Regni Nauarræ part.* 5. §. 6. *versicul. Regnum quidẽ, fol.* 570. *in impressione Lugdunensi anni* 1576. Gulielm. Benedict. *in cap. Rainutius,* 16. *in verb. in eodem testamento, il primo, num.* 148. *extra de testament.* Peregr. *cons.* 1. *sub numer.* 57. *versic. Diuersum est in successionibus, volum.* 2. vbi, quod in Regno primo natus, & eius linea † præfertur secundo natu, & illius lineæ, & secundo natus, cum eius linea præfertur tertio natu, & ipsius lineæ, & sic deinceps: & idem sensit Innocent. *in d. cap. grandi 2. in primis verbis de supplend. negligent. prælator. in 6.* dum dicit speciale esse in Regno, quod Reges non possint † priuare ne dum filios, sed nec fratres, vel alios consanguineos ex stirpe paterna descendentes: & idem post eum tradunt *in dict. cap. grandi,* 2. Iohan. Andr. *in verbo Iure Regni,* Ioan. Monac. *numer.* 2. Archidiaconus pariter *sub numer.* 2. Anton. de Butri. *sub numer.* 3. Dominic. *numer.* 8. vbi vterque dicit quod non potest priuare collaterales, Corset. *numer.* 190. Franc. *sub numer.* 2. *de supplend. negligent. prælator. in 6.* Ancharan. *consil.* 339. *sub numer.* 7. *versicu. Nam verisimile.* Bald. *in sua Margarita, in verbo Reges non possunt.* Anton. Corset. *de potestat. Regia part.* 2. *quæst.* 8. Abb. *in cap. intellecto,* 35. *numer.* 5. *de iureiurand.* Ioan de Cerier. *de primogeni. lib.* 3. *quæst.* 3. *sub n.* 4. *versicul. Sed his non obstantibus.* Lancellot. Corad. *in templo omnium Iudicium, lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. *quæstio.* 1. *num.* 17. *fol.* 99. Anton. Bagnascat. *in consil.* 140. *num.* 2. *volum.* 2. *diuersor. vltimar. voluntat.* Rauden. *consil.* 1. *numer.* 29. *vol.* 1. late Lanari. *cons.* 1. *à numer.* 7. *vsque ad* 25. maxime *numer.* 12.

Collaterales succedunt etiã iure Regni.

Si igitur præcessor non potest præiudicare nec descendentibus, nec collateralibus in successione Regni, vel Ducatus, consequitur, quod ex iure Regni, etiam collaterales † succedant, & contrarium statutum non reperiatur, successio deferenda sit quo ad proximitatem secundum ius commune, vbi contraria non extet consuetudo, nẽpe quod pro

ximior

478 479 480 481 482 483

484 ximior vltimo defuncto † admittatur iuxta *superius deducta in primo capite, nu. 56.* & euincit text. *in d. cap. licet, 6. extra. de voto, & d. cap. grandi, 2. de supplend. negligent. prælat. in 6. &* & aduertit Michael ab Aguir. *in consil. de successiõn. Regni Portugal. par. 1. numer. 15. 22. &* 140. Guliel. de Monserat. *in tractat. de successiõn. Regum Franciæ in primo dubio per totum*, maxime num. 35. 36. & 37. Peregr. *consil. 1. numer. 21. vol. 4. &* bene, & late idem Peregr. *consil. 1. vol. 2.* Raudens. *cons. 2. num. 59. vol. 1.* quod alias est *consil. 142. vol. 2. diuersorum vltimar. voluntat.*

Quod sic vellemus successionem Regnorum, Ducatuum, & simi-
485 lium dignitatum proxime accedere † ad regulam successionis in feudis, vt voluit Cacheran. *in cons. 138. nu. 14. vol. 2. diuers. vltimar. voluntat.* iam demonstraui iure feudorum Serenissimum Ducem Carolum legitimum esse successorem, & non alium.

Dux Carolus est legitimus successor attento tenore inuestituræ.

Ex tenore quoque inuestituræ adeo clare constat successionem istam deberi dicto Duci Carolo, vt clarius hoc exprimi non potuisset.

486 Tenor enim concessionis in primis inspici debet, † si ex eo colligi potest succedendi norma, vt argumento textus *in cap. porro, 7. extra de priuileg.* & text. *in l. si quis stipulatus sit Stichum, 112. in princip. & in l. si ita stipulatus, 126. §. Chrisogonus versic. Plerumque enim in stipulationibus, ff. de verbor. obligat. & in l. fideiussores Magistratuum, 69. §. 1. versic. Lecta subscriptione fideiussionis, ff. fideiussorib.* tradit Castr. *in cons. 164. sub numer. 2. versic. Secundo dico dubium istud tolli, vol. 2.* & cum eo in eadem causa Abb. *d. cons. 85. colum. 1. versic. Venio igitur ad primum, circa quod dico animaduertendum, vol. 1.* Cels. Hugo *cons. 120. nu. 12. in fine,* Couar. *practicar. quæstion. cap. 38. num. 7.* Peregr. *consil. 64. num. 8. vol. 2.*

487 Disponit igitur inuestitura, † quod primogenitus succedere debeat, & præferatur aliis suis fratribus, & filiis ipsius inuestiti, & ad hoc vt euacuetur prius tota ipsius linea, antequam per saltum transcendatur ad secundo, & tertio, & deinceps genitos, disponit, quod si filius primogenitus decedat viuente patre, filius primogenitus ipsius primogeniti prædefuncti succedat, & præferatur patruis, & alijs quibuscunque, quod mandat obseruari in omnibus primogenitis eorum, qui descenderent ab ipso primogenito, & sic vult euacuari debere in totam lineam primogeniti, qui præoccupauit antequam deueniatur ad alias, vt verba ipsius Inuestituræ retuli *num. 9. cum seqq.*

Sed finita linea primogeniti, & omnium eius descendentium, tunc
488 vult, † quod succedat secundo genitus, seu, si ipse prædecessisset (& hic

Punctus inuestitu ræ pro Duce Carolo.

est punctus decisionis pro Duce Carolo) primogenitus ab ipso ordinate descendens, vt supra in primogenito dictum fuit, & postea dat regulam generalem, † quod idem intelligatur de tertio, & quartogenitis, & sic deinceps, vt in verbis præcisis relatis *supra* in narratione facti, *nu.* 13. & 16. 489

Modo applicando hanc dispositionem ad casum nostrum, cum Franciscus primogenitus Federici communis stipitis decesserit sine prole, debuit † succedere, sicuti successit, Gulielmus secundogenitus, qui sublato Francisco incepit esse primogenitus. Huic Gulielmo ex forma ipsius inuestituræ succedere debebat † eius primogenitus, qui fuit Vincētius, & primogenitus ipsius Vincentij, sicuti successerunt ipsi Vincentius Gulielmo patri, & Franciscus primogenitus ipsi Vincentio sui genitori, cuius Francisci primogeniti defecta linea masculina, fuit factus † locus Ferdinando secundogenito eiusdem Vincentij, & mortuo Ferdinando sine prole legitima, delata fuit successio † Vincentio tertiogenito prædicti Vincentij, qui pariter decessit sine descendentibus legitimis, & sic fuit euacuata, & defecit in totum linea masculina secundigeniti ipsius Federici. 490 491 492 493

Vnde succedere deberet † Ludouicus tertiogenitus, si extaret ex illis verbis, *deficientibus primogenitis primogenitorum, tunc secundogenitus ex te ortus successor existat*, iunctis aliis verbis, *illud intelligendo de tuis tertio, & quartogenitis, & sic deinceps*: & cum ipse Ludouicus amplius non sit in humanis, succedere debet † Dux Carolus ipsius Ludouici primogenitus ex alhis claris verbis inuestituræ, dum dixit, quod defecta linea primi, & secundigeniti successor existat tertiogenitus: *Siue ipse primogenitus ab ipso ordinate, & secundum rectam lineam masculinam descendens, vt supra*: Qui primo genitus tertiogeniti Federici est ipse Dux Carolus: Et hoc non obstante, † quod adessent aliqui seniores, vel proximiores primo inuestito, ex alia dispositione eiusdem inuestituræ, quod nepos mortuo patre ante sibi delatam successionem, *præferatur patruis, & alijs quibuscunque*, & sic etiam Duci Guastallæ, qui sine dubio comprehenditur † sub illis verbis: *& alijs quibuscunque*, & quia, si vult, quod præferatur patruis proximioribus, multo fortius vult, † quod præferatur secundo patrueli remotiori: Ita vt, si tunc casus euenisset, non potuisset clarius inuestitura deferre hāc successionem Duci Carolo. 494 495 496 497 498

Idem enim iuris est etiam de iure communi vltra prædictam dispositionem inuestituræ in primogeniis respectu primogenitorum transuersalium, † quod est respectu descendentium, & in transuersalibus 499

idem

idem est respectu secundogeniti erga tertium, & tertij erga quartum, quod est de primo respectu secundi Socin. *d. consil.252. sub numer. 11. versic. Qua ergo ratione voluit, volum. 2.* Gratian. *discept. forens. 456. numer.* 500 10. & primogenitus dicitur, qui tempore successionis est primus, † licet alias fuisset secundus, tertius, vel quartus, Io. Vincent. de Anan *in repetitio. cap. 1. in verbo refutauit, numer. 192. de vasall. decrepit. atat. fol.136.* Surd. *consil. 494. numer. 1.* Alba *cons.382. numer. 65. & cons. 383. numer. 2.*

Secundo, successionem debere ipsi D. Duci Carolo conuincit 501 dispositio eiusdem inuestituræ, † dum vult, quod si ex primogenitis aliquis fuerit amens, vel aliter in habilis ad regimen Marchionatus suc- 502 cessio transferantur † in proximiorem post eum, vt in verbis relatis *supra num. 17.* quis autem debeat esse iste proximior † statim insinuat, dum ordinat declarationem, quod quis sit amens, vel aliter inhabilis ad gu- 503 bernium, spectare ad eum † *cui succedi habet*, quod necessario intelligi de- 504 bet † de vltimo præcessore, quia impossibile esset declarationem istam successiuis temporibus fieri à primo inuestito multo antea defuncto; Si igitur inuestitura intendit, quod succedatur vltimo possesso- 505 ri, † ergo ille proximior, qui successurus est, eidem propinquior esse debebit, non autem primo, & sic Carolus, vti proximior Duci Vincentio vltimo defuncto erit ex ipsius inuestituræ tenore legitimus successor.

Aliud argumentū ex tenore inuestituræ.

Non obstat, quod imo ex verbis ipsiusmet inuestituræ videatur attendenda proximitas primi inuestiti, & acquisitoris, dum dirigit verba 506 successionis ad eum, † ibi: *Sancimus, quod primogenitus tuus Marchio Io. Francisce masculus ex vero, & legitimo matrimonio ex te natus in Marchionatu, &c. tibi succedat*, non autem successio petenda sit ab vltimo defuncto, vt considerat Colleg. Bononiens. *inter consilia diuersor. pro Triultiis. num. 54. & 55.* Menoch. *consili. 851. ante num. 62.*

Obiectum ex verbis inuestituræ primogenitus ex te natus tibi succedat, per quod videtur attendenda proximitas primi inuestiti,

Quia dupliciter respondetur, & Primo, quod, dum vult nepo- 507 tem, † & quemlibet alium descendentem anterioris geniti præferri patruo, & aliis quibuscunque posterius geniti, remouet hanc difficultatem, nam patruus est proximior primo stipiti, & nihilominus vult, quod excludatur à remotiori, & Doctores in contrarium citati non loquuntur in terminis similis dispositionis, per quam vna pars inuestituræ declaratur per aliam.

Secundo respondetur, quod, vbi inuestitura dicit, quod succeda- 508 tur inuestito, loquitur † de eius primogenito, & de eo, qui immediate

Resoluitur num. 508. vsque ad 512.

successurus est illi, qui suscepit inuestituram, vnde necessario proximitas est etiam ab eo petenda, & successio ad eum reflectitur, sed quando transit ad successionem descendentium ex secundogenito, quæ posset euenire eo tempore, quo primus inuestitus non sit amplius in rerum natura, non dirigit † amplius verba successionis ad eum, sed caute impersonaliter loquitur his verbis, *successor existat*, nec dicit cui, vnde intelligi debet, vt successor existat ei, qui vltimo loco decesserit, tum quia inferius postea declarat † ipsam impersonalitatem, dum vult declarationem, quod primogenitus sit amens, & inhabilis, spectare ad eum, cui succedi debet, quæ declaratio vtique fieri nequit, nisi ab vltimo possessore ob mortem primi inuestiti multo ante secutam, vt considerauii *supra numer.* 505. tum etiam, quia in renouatione singularum inuestiturarum, prout quisque primogenitus succedit, illæ concipiuntur, † vt primogenitus futurus ipsi inuestito succedat, sicuti cantat prima, & sic necessario successio semper dirigitur ad vltimum possessorem, & ipsa prima inuestitura referebat successionem ad primum inuestitum, quia ille futurus erat primus prædecessor, cui necessario succedendum erat.

510

511

512

Non obstat etiam, quod patruus excludat nepotem, † vbi vocatur primogenitus ex corpore inuestiti natus, prout loquitur præsens inuestitura, vt per Albam *cons.* 60. *numer.* 7. *&* 8. quia ipsamet inuestitura sustulit hanc difficultatem, nam & si voluit primogenitum natum ex corpore inuestiti succedere, declarauit tamen postea explicite, quod nepos præferretur patruo, & Alba non loquitur, vbi extat contraria expressa dispositio.

513

Sed & obiectum cessat, quia quæstio ista non versatur inter † patruũ, & nepotem sed inter secundos patrueles, vno tamen eorum, qui est Dux Carolus, ex stipite communi cum vltimo defuncto; altero, qui est Dux Guastallæ, ex stipite superiori, & adhuc etiam in omnem casum nepos dicitur † natus ex corpore aui, quamuis dispositio loqueretur per dictionem *ex*, denotantem causam immediatam. *Bald, in l.* 1. *nu.* 4. *C. de condit. insert.* Castr. *cons.* 164 *n.* 3. *in fine, vol.* 2. Socin sen. *cons.* 51. *sub n.* 10. *vol.* 4. Rimin. Iun. *cons.* 604 *sub nu.* 26. *vol.* 6. Laderch. *cons.* 58. *num.* 4. dixi *in controuers.* 365. *num.* 31.

514

515

Dux Carolus legitimus successor attenta obseruantia

Denique si attendamus obseruantiam, pariter successio spectat ad Ducem Carolum, nam mortuo Francisco primogenito Federici sine prole d. anno 1550. † successit Gulielmus frater; & tamen, si attenden-

516

tendenda fuisset proximitas primi stipitis, succedere debuisset Ferdinandus patruus auus moderni Ferdinandi Ducis Guastallæ, qui erat

517 proximior ipsi primo stipiti, & tunc viuebat, cum obierit † tantum de anno 1556.

Mortuo Francisco filio Ducis Vincentij sine prole masculina, suc-

518 cessit † Ferdinandus eius frater, non autem Ferdinandus tunc Dux Guastallæ proximior primo inuestito.

Mortuo Ferdinando filio eiusdem Ducis Vincentij sine filiis legi-

519 mis, successit † Vincentius frater remotior primo stipiti, sed proximior vltimo defuncto, non autem prædictus Dux Guastallæ proximior primo inuestito, & remotior vltimo possessori.

Præterea Margarita Paleologa mater Gulielmi, & Ludouici pa-

520 tris Ducis Caroli, quæ obiit † de anno 1556. testando declarauit ipsum Ludouicum futurum successorem deficiente linea Gulielmi, vt in facti specie præposita à Menochio *cons.160. ibi. Ma in tutti li suoi beni.*

521 Dux Vincentius primus in suo testamento commendauit † generaliter omnes sibi sanguine coniunctos, sed specialiter dixit, *& pacipue existiment, & in honore habeant excellentissimum Ducem Niuernensem, domus & familiæ ipsius Domini testatoris membrum tam illustre, & insigne.*

Idem Dux Vincentius, dum in prima aula quadrata suæ habitationis pingi curasset omnes præcessores domus Gonzagæ, qui domina-

522 ti sunt in istis Statibus equitantes, omnes panno serico operuit, † ita vt modica pars conspiciatur, Federicum vero communem stipitem, & cæteros subsequentes absque vllo velamento in prospectu reliquit, quasi cum mysterio significare vellet descendentes ex eo esse legitimos, & proximos successores.

Ferdinandus filius Ducis Vincentij facto notabili hoc declara-

523 uit, tum accersito † Duce Retheli primogenito Ducis Caroli vti pi-

524 gnore futuræ successionis, tum faciendo scribere † in iure à pluribus fæminas descendentes à Duce Vincentio primo excludi à Ducatu Montisferrati per Ducem Niuernij, & qui hoc scit testimonium perhibet.

525 Dux Vincentius vltimus illum declaravit, † & instituit in his Ducatibus vti legitimum successorem, & dum adhuc viueret eius filio nomine patris recipienti fecit jurare fidelitatem à subditis, mandauit eidem consignari arces, & denique illi adhuc viuens dedit Statuum posses-

ſeſſionem, & mandauit contrahi matrimonium inter Principiſſam Mariam neptem, & primogenitum eiuſdem Ducis Caroli.

Princeps Guaſtallæ licet longe maioris ætatis ceſſit locum ſuperiorem Duci Retheli iuniori.

Inpublicis ſeſſionibus, & equitationibus Don Cæſar Princeps Guaſtallæ, licet longe maioris ætatis, habuit † inferiorem locum ſine vlla contradictione, & querela, imo voluntarie, quia potuiſſet non venire tam ſub Duce Ferdinando, quam ſub Vincentio ſecundo, & maxime in coronatione eiuſdem Vincentij, Dux vero Retheli adoleſcens habuit primum locum tanquam filium proximioris ſucceſſoris. 527

Quod autem ſæpe fuerit obſeruatum, vt proximior vltimo defuncto, vel deſcendens ex anteriore genito ad excluſionem poſterioris geniti, vel eius deſcendentium ſucceſſerit in Regnis, & Ducatibus, ſeruata etiam prærogatiua lineæ, hiſtoriarum curioſi facile cognoſcere poterunt.

Exempla ſimilium ſucceſſionum.

Andreas ille Dux, † de quo quo *in cap. licet, 6. extra de voto*, ſucceſſit Ladislao nepoti ex Emerico fratre primogenito defuncto ſine prole in Regno Vngariæ anno 1208. vt ex Bonfinio *in hiſtor. rerum Vngaricar. lib. 7. decad. 2.* Michaele Riccio *de regibus Vngariæ.* 528

Ludouicus duodecimus † ſucceſſit Carolo octauo in Regno Franciæ in quinto gradu tranſuerſali ſibi attinenti, excluſo Franciſco, qui deſcendebat à poſteriori genito, qui poſtea & ipſe fuit Rex, de qua ſucceſſione ſcripſit tractatum Gulielmus de Monſerrato. 529

Simillima huic noſtræ fuit ſucceſſio † Henrici Quarti in Regno Franciæ, nam Franciſcus primus Rex Franciæ vnum tantum reliquit filium maſculum Henricum ſecundum, ſicuti & Gulielmus vnicum tantum Vincentium, Henricus ſecundus Rex Franciæ quatuor reliquit filios maſculos, ſed vltimus præmature deceſſit, & ſic remanſerunt tres, Franciſcus ſecundus, Carolus nonus, & Henricus tertius, qui omnes deceſſerunt ſine prole, & vnus poſt alium ſucceſſit in Regno, ita & Vincentius tres reliquit maſculos, Franciſcum, Ferdinandum, & Vincentium qui nullam habuerunt ſobolem legitimam maſculinam, & vnus poſt alium ſucceſſit in iſtis Ducatibus: Henricus tertius Rex Franciæ vltimus ex tribus filiis Henrici ſecundi moriens declarauit ſucceſſorem in Regno Henricum quartum agnatum tranſuerſalem, quia deſcendebat ab Antonio primogenito, licet haberet Carolum Borbonium Cardinalem patruum ipſius Henrici quarti, ſed quartogenitum fratrem ipſius Antonij, & filium Caroli aui dicti Henrici quarti, vt in hiſtoria rerum Francicarum Ioannis Serrani in 530

vita

vita Henrici quarti in princip. Alexandri Campiglia turbulentiarum Franciæ *lib.1. fol. 5.6.& 7. & lib. 9.fol.587.* Petr. Matt. *in historia reuolutionum Franciæ lib.3.fol. 175. cum pluribus sequentibus,* vbi *fol.177.* habet hæc verba: *Perilche si vede, ch' il Re di Nauarra è rincolato d' vn grado di più del Cardinale, perche egli è al decimo, & il Rè all' vndecimo; ma si si vede così anchè, ch' il Rè è figiliolo del primogenito della casa di Borbone, è per conseguenza preferito à tutti gli altri nelle pretensioni della Casa Regale.* & *ibi* recitat multa exempla. Elias Reusner. *in genealogia Regum fol. 339. & 340.* Vincentius vltimus Dux Mantuæ similiter declarauit successorem Carolum Ducem Niuernij non remotiorem, vt erat Henricus quartus, sed proximiorem.

Et hac quoque ratione, quod proximior in linea præferatur, fuit ab 531 Angelis datum Regnum † Angliæ Iacobo sexto Regi Scotiæ, tamquam descendenti ex Margarita filia natu maiori Henrici septimi Anglorum Regis eius proauia, & coniuncto in sexto gradu Elisabethæ vltimæ Reginæ Angliæ, vt in proposito hoc exemplum adducit Gudelin. *de iure feudor.part.3. cap.2.sub numer. 12.fol. 112.* vbi refert etiam aliud exemplum 532 † de Henrico posthumo Principe Condei, cui Franci antequam proles nasceretur Henrico quarto Regi Franciæ destinabant successionē Coronæ, quamuis Marchio Contijsius, & Comes Suessionum eidem Henrico Quarto vno gradu reperirentur proximiores, cum illi essent eius patrueles, Princeps vero Condeus esset filius patruelis primogeniti, cuius Gudelini verba præcisa retuli *supra numer. 415.* & plura alia similia exempla refert Azorius *Institution. Moral.part.2.lib.11. cap.2.q.11.fol.672.*

DV-

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI,

Pro Sereniss. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo successore in eisdem Ducatibus.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Svccessioni Serenissimi Ducis Caroli in Ducatibus Mantuæ, & Montisferrati non obstare, quod obijcitur eius patrem, & ipsum militasse contra terras Imperiales, & Imperatores pro Maiestate Regis Franciæ Christianissimi.

Imputatio contra Ducẽ Ludouicum, & Carolum.

SVccessioni Serenissimi Ducis Caroli in Ducatibus Mantuæ, & Montisferrati an obstet † id, quod obijcitur ex parte Domini Ducis Guastallæ, Dominum Ducem Ludouicum eius patrem, & ipsummet Ducẽ Carolum militasse in Gallia, & in Belgis pro Rege Franciæ contra Imperatores, nunc videndum est. 1

Quod ex aduerso prætenditur, asserendo dictum Ducem Ludouicum in bellis exitiosis inter Regem Franciæ Henricum secundum ex vna, & Diuos Imperatores Carolum Quintum, & Ferdinandum primum ex altera parte gestis, & in occupatione locorum Imperialium nomine dicti Regis Henrici secundi facta, eorum deuastationi, com-

ni, combustioni, & euersioni interuenisse, & præsertim, cum ipse Rex suo exercitu Ciuitates Impeciales Tullensem, Verdunensem, & Metensem vsurpauerit, vt eas Imperiales, † nuncupat Iacobus Augustus Thuanus *lib.22.suarum historiarum. tom.1.fol. 453. colum.2.sub littera B.* & Castrum Mariamontis † combusserit, Cæsaremque ipsum personaliter assistentem ad præliū inuitauerit, † (sunt verba partis aduersæ) Nec non ipsum Ducem Carolum pariter militasse † contra Imperium in obsidione Cameracensi, vulgo *de Cambrai*, Ciuitate pariter Imperiali, vt eam talem † nuncupant Philip. Comineus, seu Argentonus *lib. 5. suar. historiar. cap.13. in fine, fol.* 299. vbi dicit Ludouicum vndecimum Regem † Franciæ cessisse eam liberè Imperio, Iacob. August. Thuan. *in d. eius historia lib.113. circa princ. versic. Tandem Maximilianus, tom.4. fol. 557. & 558.* ex quibus prætenditur eos incurrisse crimen læsæ Maiestatis, & rebellionis, quod committit vasallus † similia faciendo contra Imperatorem Dominum suum, & aggrediendo Vrbem vel Castrum, & contra eum pro hostibus militando, cap. vnico, Qui sint rebelles, ità in vasallis, qui militarunt pro Rege Franciæ contra Imperatorem eorum Dominum, tradunt Socin. patruus *consil.87. in 4. dubio, sub num.16. versic. Postremò Imperator, vol. 3.* Paris *cons.1. nu.16. vol.1.* Grammatic. *decis. 6.* Alba *consil. 434. nu. 5.* Menoch. *cons.102.* Rugier. *consil. 2. sub num. 70. vol.2.* Fabi. de Anna *cons. 12. nu.4. & seqq. vol.1.* Bardellon. *cons.101. per tot.* maximè *nu. 17. vol. 2.* Schrad. *de feud. parte 1. 9 princip. p. cap. 3. numer. 19. to. 1. fol.* 449. Rosental. *de feud. cap.10. quæst.35. numer.22.23.24.25. & 37. & in glos. u. & quæst. 18. per tot.* & quando adiuuat † mouentes bellum, idem Rosental. *d. cap. 10. quæst. 19. & cap. 11. quæst. 14. col. 3. vers. Sed si quis Ciuitatem.* Hartman. *quæst.47. sub num.33. lib. 2.* Henric. Bocer. *in tractat. de amißion. feudi, in titul. de amißione feudi culpa vasalli in persona Domini, numero. 13. fol.168.*

Margin: 2 3 4 5 6 7 8 9 — *Metis Tullum, Verodunum ciuitates Imperiales.* — *Cameracum ciuitas Imperialis.* — *Fundamēta dictæ imputationis, quæ resoluuntur ex singulis argumentis pro Duce Carolo, & n. 185.*

10 Ob quod crimen vasallus priuatur † ne dum feudo, *cap. 1. §. similiter, quib. modis feud. amittat. tit. 1.* (nam duo sunt tituli ita inscripti) Socin. patruus *d. cons.87. in 4. dubio sub num.15.16. & sub num. 21. vol.3.* Paris. *cons. 1. numero 11. vol. 1.* Modestin. Pistor. *in consil.1. post consilium 60. sub num. 5. vol. 1. fol. 592. & in cons. 2. post dictum consilium 60. numer. 4. d. vol. 1. fol. 612.* (sunt enim tria consilia diuersa *sub eodem numer. 60.*) Hartman. Pistor. *d. quæst.47. numer.33. lib.2.* Schrad. *de feud. par. 1. 9 partis principalis, cap.3. numer. 2. cum seqq.* Fabi. de Anna *cons. 12. numer. 6. vol. 1.* Rugier. *cons. 2. numer.72.73. & 74. vol.2.* Sacca. *cons.17. numer.32.* Rosental. *cap.10. quæst.*

P 17. nu.

17.*numer*.39. *& quæst*. 18. *per tot.maximè num*.5. *& quæst*. 19.*num*.1. *& quæst*. 35.*numer*.37.*& sub numer*.62.

Hoc obiectum resoluitur nu. 285.& 311

Sed etiam priuatur † spe succedendi in futurum in ipso feudo *cap*.1.§. *quæsitum*, vbi Iacob.de Beluis. Isern.*n*.4.Bald.*ante n*.18.Aluarot.Præposit. & Afflict. *de Capitaneo, qui curiã vendidit*, qui tamen omnes cum Isernia distinguunt, an † satisfecerit domino, antequam eueniret casus, vel non, iuxta textum *in cap.Imperialem*, §.*insuper*, vbi etiam Iacob. de Beluis. Isern. Bald. Aluarot. Præposit. & Afflict. qui vtrunque dictum probant, *de prohibit.feud.alienation.per* Federic. & quod priuetur † spe succedendi, tradunt etiam Bald. *in l*.1. *in quæst*. 28. *numer*. 22. *de rerum diuision*. Schrad. *de feud. part*.2.*nonæ partis principal.section*.6.*quæst* 14.*ante numer*. 11. *tom*.1.*fol*.576. [11] [12] [13]

Idque ipso iure, † *d. cap.vnico, qui sint rebelles*, Bald. *in d. cap. Imperialem*, §. *callidis, num*. 7 *de prohibit.feud. alienat.per* Federic. Menoch. *cons*. 99. *num*.166. Schrader. *de feud.par*.2. *nonæ partis principalis.section*. 8. *num*. 23. *cum seqq*.Rosental.*cap*. 10.*quæst*.35.*num*. 70. *in fine*, & *quæst*. 41. *num*. 28. Fachin. *cons*.15.*nu*.18.*vol*.1 Borcholt. *cons*.5. *colum*. 4.*sub versic. Primum ipso iure amittuntur feuda, ibi, deinde ipso iure, vol*.1. [14]

Et ne dum priuatur ipse committens tale crimen, sed etiam eius filij † *l. quisquis*, 5.§.*filijs*, C. *ad legem* Iuliam *Maiestat. cap*. 1. *Si vasal. feud.priuat. cui deferatur, cap*. 1. §.*si vasallus culpam, si de feud. de funct*. Bald.*in l*. 1. *quæst*. 28. *sub numer*.21. *ff.de rer.diuision*. Farin. *quæst*. 25. *numer*. 92. Rosental. *de feud. cap*.11. *quæst*.13. Gomes.*variar.resolut.tom*.3.*cap*.2.*numer*.13. Franc. de Barry.*de succeßion. lib*.1.*tit*.8. *num*. 6. Clar.§.*feudum, quæst*.66. *numer*. 2. & multo magis priuaretur filius spe succedendi, si non moneret † dominum de damno, quod ei inferre pararet pater, Rosental.*cap*. 10. *quæst*. 17. *numer*. 47. hoc tamen vltimum non facit ad casum, quia Dux Carolus erat tunc in lumbis parentum. [15] [16]

Et siue feudum tunc deuoluat ad agnatos, † vt videtur voluisse Bald. *in d. l*.1.*quæst*.28.*num*.21.*ff. de rer. diuis*. & latè Deci. *cons*. 606. *num*. 15.*& seq*. Siue ad dominum, † vt videtur probare text. *in cap*.1. §. *denique, Quæ fuit prima causa benefic. amittend*. *& in cap. vnic. versic. cum autem ad dominum. An ille, qui interfecit fratrem domini*. Intrigliol. *de feud.cent*.2. *art*.9. *numer*.8.Rugier. *cons*. 2.*numer*.72.73.*& 74*. *vol*. 2. Fachin. *controu. iuris*, *lib*.7.*cap*. 2. Merend.*in simili libro, lib*.6. *cap*. 16. provt hoc controuersum esse † apud nostros, ad quem deuoluat feudum antiquum, quando delictũ directò offendit dominum, an ad agnatos, vel ad dominum, ostendit [17] [18] [19]

dit Clar. §. *feudum, d. q. 66.* Rosental. *c. 11. quæst. 4. 5. & seqq* semper videtur exclusus ipse Dux Carolus.

Prædictis tamen nequaquam mouentibus intrepidè resoluo obiectum istum miminè obstare successioni ipsius Domini Ducis Caroli, 20 (Illud enim non posse retardare † inuestituram ab eo petitam, cum requirat altiorem indaginem, iam fuit à demonstratum *in quinto articulo, sub num. 38. cum seqq.*)

Argumen pro Duce Carolo. Premissum quod sub prætextu fellònia Dominus non possit priuare vasallum sua possessione, nisi iuris ordine seruato.

Pro qua conclusione firmanda præmitto prius Dominum superio- 21 rem feudi, etiam Imperatorem, non posse † auctoritate propria, & iuris ordine non seruato priuare vasallum sub prætextu alicuius culpæ, & feloniæ, quando vasallus intendit se defendere, & facere controuersiam contra talem imputationem, vt probant *cap. 1. §. si verò vasallus, de milit. vasall. qui contumax est, cap. 1. de feud. sine culpa non amittendo,* & facit benè text. *in l. 1. C. de conductor. & procurator. prædior. fiscali. lib. 11.* per quem textum notant *ibi* Andr. de Barulo, & Bartol. vterque *numer. 1.* & Ioannis de Plate. pariter *sub numer. 1. versic. item sicut priuatus,* quòd in causis fi- 22 scalibus † est seruandus ordo iuris, sicuti in causis priuatorum, & in proposito nostro ita tradunt Isern. per illum text. *in verbo damnetur, in cap. sancimus, sub numer 10. versic. Damnetur, non ergò ipso iure, quo tempore miles, fol. 164. col. 1.* Grammatic. *decis. 18. numer. 21.* Torniol. *cons. 23. num. 27.* Paponi. *cons. 5. num. 30.* Rosental. *de feud. cap. 7. quæst. 60. numer. 15. & cap. 10. quæst. 41. num. 61. 134. & 144.*

Etiam quando priuatio incurritur ipso iure.

Etiam si opponeretur culpa, & fellonia, ex qua feudum commit- 23 titur † ipso iure, nam adhuc dominus feudi non potest illud propria auctoritate occupare, nec priuare vasallum sua possessione, sed debet ordine iuris seruato præcedere sententia declaratoria, vt dixi ex Isernia, Afflicto, & Sacca in *quinto articulo, numer. 37.* quibus addo eundem Iserniam *in cap. sancimus, sub numer. 10. versic. Siuè autem dicatur ipso iure, siue non, quo tempore miles;* vbi quòd, siue feudum aperiatur ipso iure, siue non, sem- 24 per est necessaria † sententia, & condemnatio propter possessionem auocandam, Castr. *consil. 10. numer. 3. vol. 3.* Franc. Maria Plot. *consil. 66. numer. 12. vol. 1. criminal. diuersor. magn. impreßion.* Afflict. *in constitut. Regni, incipiente volentes, numer. 8. lib. 1. rubr. 24.* Crot. *cons. 189. num. 23.* Cephal. *cons. 301. numer. 126. & 127.* Francis. Marcus *quæst. 575. num. 4. par. 1.* Anchar. Regiens. *quæst. 5. num. 27. lib. 3.* vbi testatur de communi opinione, Cacher. *cons. 64. sub numer. 12* Rugier. *cons. 2. num. 95. vol. 2.* Fachin. *cons. 15. nu. 19, & 24. vol. 1.* Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 41. sub n.* 25 *15.* vbi quòd requiritur † sententia declaratoria cum causæ cognitione,

17.*numer*.39 *& quæst*. 18.*per tot.maximè num*.5. *& quæst*. 19.*num*.1. *& quæst*. 35.*numer*.37.*& sub numer*.62.

Hoc obiectum resoluitur nu. 185.& 311

Sed etiam priuatur † spe succedendi in futurum in ipso feudo *cap*.1.§. *quæsitum*, vbi Iacob.de Beluis.Isern.*n*.4.Bald.*ante n*.18.Aluarot.Præposit. & Afflict. *de Capitaneo, qui curiã vendidit*, qui tamen omnes cum Isernia distinguunt, an † satisfecerit domino, antequam eueniret casus, vel non, iuxta textum *in cap.Imperialem*,§.*insuper*, vbi etiam Iacob. de Beluis. Isern. Bald. Aluarot. Præposit. & Afflict. qui vtrunque dictum probant, *de prohibit.feud.alienation.per* Federic. & quod priuetur † spe succedendi, tradunt etiam Bald. *in l*.1. *in quæst*. 28. *numer*. 22. *de rerum diuision*. Schrad. *de feud. part*.2.*nonæ partis principal.section*.6.*quæst* 14.*ante numer*. 11. *tom*.1.*fol*.576. [11] [12] [13]

Idque ipso iure, † *d. cap.vnico,qui sint rebelles*, Bald. *in d. cap. Imperialem*, §. *callidis,num*. 7.*de prohibit.feud. alienat.per* Federic. Menoch. *cons*. 99. *num*.166. Schrader. *de feud.par*.2. *nonæ partis principalis.section*. 8.*num*. 23. *cum seqq*.Rosental.*cap*. 10.*quæst*.35.*num*. 70.*in fine*,& *quæst*. 41. *num*. 28. Fachin. *cons*.15,*nu*.18.*vol*.1 Borcholt. *cons*.5. *colum*. 4.*sub versic. Primum ipso iure amittuntur feuda,ibi,deinde ipso iure, vol*.1. [14]

Et ne dum priuatur ipse committens tale crimen, sed etiam eius filij † *l. quisquis*,5.§.*filijs*,C. *ad legem Iuliam Maiestat. cap*. 1. *Si vasal. feud.priuat. cui deferatur,cap*. 1. §. *si vasallus culpam,si de feud. defunct*. Bald.*in l*. 1. *quæst*. 28. *sub numer*.21. *ff.de rer.diuision*. Farin. *quæst*. 25. *numer*. 92. Rosental. *de feud. cap*.11. *quæst*. 13. Gomes.*variar.resolut.tom*.3.*cap*.2.*numer*. 13. Franc. de Barry.*de successsion. lib*.1. *tit*.8. *num*. 6. Clar.§.*feudum,quæst*.66. *numer*. 2. & multo magis priuaretur filius spe succedendi, si non moneret † dominum de damno, quod ei inferre pararet pater, Rosental. *cap*. 10. *quæst*. 17. *numer*. 47. hoc tamen vltimum non facit ad casum, quia Dux Carolus erat tunc in lumbis parentum. [15] [16]

Et siue feudum tunc deuoluat ad agnatos, † vt videtur voluisse Bald. *in d. l*.1.*quæst*.28.*num*.21.*ff.de rer.diuis*. & latè Deci. *cons*. 606. *num*. 15.*& seq*. Siue ad dominum, † vt videtur probare text. *in cap*.1. §. *denique, Quæ fuit prima causa benefic. amittend. & in cap. vnic. versic. cum autem ad dominum. An ille, qui interfecit fratrem domini*. Intrigliol. *de feud.cent*.2. *art*.9. *numer*.8. Rugier. *cons*. 2.*numer*.72.73.*&* 74. *vol*. 2. Fachin. *controu. iuris, lib*.7.*cap*. 2. Merend.*in simili libro, lib*.6. *cap*.16. provt hoc controuersum esse † apud nostros, ad quem deuoluat feudum antiquum, quando delictũ directò offendit dominum, an ad agnatos, vel ad dominum, ostendit [17] [18] [19]

dit Clar. §. *feudum, d. q. 66.* Rosental. *c. 11. quæst. 4. 5. & seqq.* semper videtur exclusus ipse Dux Carolus.

Prædictis tamen nequaquam mouentibus intrepidè resoluo obiectum istum mininè obstare successioni ipsius Domini Ducis Caroli, 20 (Illud enim non posse retardare † inuestituram ab eo petitam, cum requirat altiorem indaginem, iam fuit à demonstratum *in quinto articulo, sub num. 38. cum seqq.*)

Pro qua conclusione firmanda præmitto prius Dominum superio- 21 rem feudi, etiam Imperatorem, non posse † auctoritate propria, & iuris ordine non seruato priuare vasallum sub prætextu alicuius culpæ, & feloniæ, quando vasallus intendit se defendere, & facere controuersiam contra talem imputationem, vt probant *cap. 1. §. si verò vasallus, de milit. vasall. qui contumax est*, *cap. 1. de feud. sine culpa non amittendo*, & facit benè text. *in l. 1. C. de conductor. & procurator. prædior. fiscali. lib. 11.* per quem textum notant *ibi* Andr. de Barulo, & Bartol. vterque *numer. 1.* & Ioannis de Plate, pariter *sub numer. 1. versic. item sicut priuatus*, quòd in causis fi- 22 scalibus † est seruandus ordo iuris, sicuti in causis priuatorum, & in proposito nostro ita tradunt Isern. per illum text. *in verbo damnetur, in cap. sancimus, sub numer 10. versic. Damnetur, non ergò ipso iure, quo tempore miles, fol. 164. col. 1.* Grammatic. *decis. 18. numer. 21.* Torniol. *cons. 23. num. 27.* Paponi. *cons. 5. num. 30.* Rosental. *de feud. cap. 7. quæst. 60. numer. 15. & cap. 10. quæst. 41. num. 61. 134. & 144.*

Argumen pro Duce Carolo. Præmissum quod sub prætextu fellõnia Dominus non possit priuare vasallum sua possessione, nisi iuris ordine seruato.

Etiam si opponeretur culpa, & fellonia, ex qua feudum commit- 23 titur † ipso iure, nam adhuc dominus feudi non potest illud propria auctoritate occupare, nec priuare vasallum sua possessione, sed debet ordine iuris seruato præcedere sententia declaratoria, vt dixi ex Isernia, Afflicto, & Sacca in *quinto articulo, numer. 37.* quibus addo eundem Iserniam *in cap. sancimus, sub numer. 10. versic. Siuè autem dicatur ipso iure, siuè non, quo tempore miles*; vbi quòd, siue feudum aperiatur ipso iure, siue non, semper 24 est necessaria † sententia, & condemnatio propter possessionem auocandam, Castr. *consil. 10. numer. 3. vol. 3.* Franc. Maria Plot. *consil. 66. numer. 12. vol. 1. criminal. diuerser. magn. impression.* Afflict. *in constitut. Regni, incipiente volentes, numer. 8. lib. 1. rubr. 24.* Crot. *cons. 189. num. 23.* Cephal. *cons. 301. numer. 126. & 127.* Francisc. Marcus *quæst. 575. num. 4. par. 1.* Anchar. Regiens. *quæst. 5. num. 27. lib. 3.* vbi testatur de communi opinione, Cacher. *cons. 64. sub numer. 12* Rugier. *cons. 2. num. 95. vol. 2.* Fachin. *cons. 15. nu. 19. & 24. vol. 1.* Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 41. sub n.* 25 15. vbi quòd requiritur † sententia declaratoria cum causæ cognitione,

Etiam quando priuatio incurritur ipso iure.

an scilicet actio super commisso proposita, & fellonia ipsa sit sufficienter probata, an probationibus, & excusationibus elisa, idem Rosental. *d. cap.* 10. *quæst* 41. *nu.* 134. vbi quòd requiritur † sententia declaratoria, quamuis ipso iure aperiatur feudum, qua declaretur per iudicem competentē vasallum talem culpā commisisse, & propterea priuatum esse, subdens omnia iura in omnibus casibus, in quibus quid ipso iure committi dicitur, declaratoriam sententiam, † vt commissum esse constet pro auocanda possessione, desiderare, quę replicat *ibidem n.* 144. inquiens in casu, vbi ob culpā, quæ admissa prætenditur, ipso iure aperitur feudū, certissimum esse, † quod dominus non debet auctoritate sua, aut via facti vasallū spoliare, quia sentētia declaratoria nihilominus requiritur, per quā declaretur vasallū ob illā culpā feudo cecidisse, siue dictā caulpā admisisse, ac propter eā feudum perdidisse; & cū sententia sit necessaria, & præcedere debeat, nō posse dominum auctoritate propria, vel de facto feudum occupare, & *d. q.* 41 *nu.* 82. *in fine*, inquit Imperatorem non debere † spoliare vasallum, si ex culpa feudum apertum prætendatur, nisi culpa legitimè cognita, & convicta, & *sub nu.* 87. subdit, numquam sine † causæ cognitione in aula Germanorum Imperatorum procedi consueuisse. 26 27 28 29 30

Et quod debeat præcedere causæ cognitio, & sententia antequàm vasallus etiam in crimine læsæ Maiestatis † priuetur possessione, tradidem Rosental. *d. cap.* 10. *quæst.* 35. *numer.* 70. *in fine, in glos.* de qua *ibi propè finem, & numer.* 81. *in fine, & num.* 76. ampliat, vbi etiam allegaretur † notorium quia si rebellio non sit actus permanentis, sed transeuntis, & multò magis iam multis annis transacta, tunc audiendus est vasallus, si vocat in dubium notorietatem, & velit se defendere, quod dixit etiam idem Rosental. *d. cap.* 10. *q.* 41. *num* 93. *& numer.* 114. vbi dicit tunc requiri sententiam, & multò magis esse necessariam, † si non committeretur ipso iure, vt per eundem *d. quæst.* 41. *num.* 113. & non credi † parti interesse habenti, etiam si esset Imperator, de hac notorietate, tradit in specie Deci. *cons.* 606. *sub num.* 15. 31 32 33 34

Dominus dicitur facere violentiam, & spoliare, quando iuris ordine non seruato, priuat vasallum sua possessione.

Et hoc casu, quando iuris ordo non seruatur, & de facto dominus etiam Imperator, vult procedere, dicitur facere violentiam, † spoliare, & facere iniuriam, *cap.* 1. *§. si verò vasallus, ibi, malo ordine, de melit. vasall. qui contumax est*, vbi Afflict. *numer.* 74. aliàs *numer.* 18. cuius verba præcisa retuli in *quarto articulo, num.* 157. Papon. *cons.* 5. *num.* 14. *&* 15. Rosental. *de feud. cap.* 10 *quæst.* 41. *num.* 77. 78. *& sub num.* 148. Modestin. Pistor. *cons.* 149. *num.* 13. vbi quod executiones semper ritè, † & recto iuris ordine fieri debent, & quod ab executione non est incipiendum, † & quod lex in au- 35 36 37

38 in auferendis bonis præcipit † iuris ordinem seruari, & quod dominus
39 hæc non obseruans dicitur † feudum malo ordine intrare, vt per eum, Idem Modestin. Pistor. *in consilio sequenti post illud consilium 60. nu. 36. fol. 606. vol. 1.* vbi ad hoc citat bonum textum *in l. si pacto, 14. ibi. nam bona ad-*
40 *uersarij tui in te † transferri citrà solemnem ordinem frustrà deprecaris. C. de pactis*, Cacheran. *consil. 64. n. 12.*

41 Et tunc vasallus non tenetur obedire, † & non obediendo non dicitur contumax, nec rebellis, *cap. si quando, 5. ibi. patienter sustinebimus, si non feceris, quod praua nobis fuerit insinuatione suggestum, extr. de rescript.* Bald. *cons. 159. num. 8, vol. 3.* Menoch. *cons. 28. num. 19.* Cacheran. *cons. 64. sub num. 15. versic. His conueniunt, &c.* Schrader. *de feud. par. 1. nonæ partis principalis, cap. 8. sub numer. 19. versic. Quod tamen ita demum,* Rosental. *cap. 10. quæst. 35. numer. 34.*

Et tunc vasallus non tenetur obedire.

42 Et hoc casu vasallus licitè resistere potest, † & ius, & bona propria defendere etiam armis, vt deduxi in *quarto articulo numer. 158.* Addo Iserniam *in cap. 1. sub numer. 8. versic. vel dic, quod potest dominum, de milite vasall. qui contumax est,* Crauet. *cons. 993. numer. 20. vol. 6.* Cacheran. *d. cons. 64. numer. 14. in fine, & numer. 15.* Rosental. *cap. 10. quæst. 11. sub numer. 6. & quæst. 41. numer. 149.* Schrader. *part. 1. nonæ partis principalis, cap. 4. sub nu. 61. & seqq.*

Et potest resistere, & se & sua bona defendere etiam armis.

43 Et si dominus adimeret possessionem hoc malo ordine, teneretur † eam ante omnia restituere, Io: Vincent. de Anna *in repetitione, cap. 1. num. 122. de vasall. decrepit. ætat. tom. 1. fol. 157. suorum operum,* Rosental. *cap. 10. quæst. 41. sub numer. 64.* vbi inquit, quòd si de facto dominus occupat
44 feudum iuris ordine non seruato, Camera Imperialis mandat † ante omnia fieri restitutionem, & ita sæpissimè in causis feudalibus iudicatum fuisse, quod repetit etiam *eadem quæst. 41. sub num. 90.* inquiens *ibi-*
45 *dem sub numer. 81.* imperatorem viuere † legibus, nec intelligi euertere iura possessoria, dixi *in d. articulo 4 nu. 163.*

Et si adimeret dominus possessionem, eam ante omnia restituere teneretur.

Hæc præmisso pro resolutione huius præsentis articuli necesse erit repetere, quæ obiter perstrinxi circa illum *in quinto articulo. nu. 29.* cum aliquibus sequentibus, quia hic de eo ex professo agendum est.

Et primo animaduerto, quòd fellonia tanquam delictum non præ-
46 sumitur, † sed per eam allegantem probari debet, Iacob. Thoming. *cons. 38. nu. 57. in fine d. num. vol. 1.* Rosental. *cap. quæst. 19. num.* Bursat. *cons. 225. num 184. iuncto num. præcedenti,* Decian. *cons. 23. numer. 5. vol. 1.* Ruger. *cons. 2. num. 88. vol. 1.*

Primum arg. quod felonia nō præsumitur.

Nec creditur Imperatori de ea attestanti ad sui commodũ

Et adeò verum est eam probari debere, vt nec credatur † Imperatori de ea attestanti ad sui commodum, Cardinal. *cons.* 128. Dec. *cons.* 410. *num.* 10. *& cons.* 445. *num.* 59. *& consil.* 606. *ante num.* 5. *& sub num.* 6. vbi consuluit super feudis aliàs de Corona Mantuæ, & in eadem causa, in qua scripsit ibi Decius, Menoch. *cons.* 104. *num.* 50. *& in eo quoque casu*, Decian. *cons.* 23. *num.* 6. *vol.* 1. vbi testatur de communi, & cum eis Cephal. *cons.* 301. *num.* 122. *&* 123. & Ruger. *cons.* 2. *num.* 106. *&* 107. *vol.* 2. Schrad, *de feud. par.* 2. *nonæ partis principal. section.* 13. *num.* 5. Rosental. *cap.* 10. *quæst.* 11. *num.* 18. *&* 20. Vulte. *de feud. lib.* 1. *cap.* 11. *nu.* 55. *fol.* 726. *& consil.* 22. *numer.* 17. *vol.* 1. *diuersor. Academ Marpurg.* Bursat. de veriori, & communiori *consil..* 225. *num.* 90. Pacian. *cons.* 37. *numer.* 22. 47

Consilium Bardel. 101. in qua causa fuerit scriptum.

Quibus non refragantur, quæ scribit Bardellon. *cons.* 101. *in* 2. *dubio num* 68. *cum seqq. vsque ad num.* 130. quod consilium firmiter credo † esse sub casu ficto in illa felonia, de qua *paulò supra* dixi *num* 47. scripsisse Decium *d. cons.* 606. cum alijs *ibidem* à me adductis in eadem causa, quia factum ab eo propositum habet omnes illas circunstantias, & *sub num.* 93. *&* 94. dicit de ea constare apud Guicciardinum, & Iouium, occasionem autem illius consilij Bardelloni non esset difficile penetrare; Non inquam obstant ab eo adducta, † quia ad illa omnia satisfecerunt Decius, Menoc. Decian. Cephal. & Ruger. *in d. cons. citatis supra sub num.* 47. *factis in ea causa.* 48 49

Præterquam quòd declaratio illa fuit facta ab Imperatore de tempore circiter, quo prætendebatur commissa felonia, & qui poterat esse informatus, hic autem nullus vnquam cõquestus est Imperator, & præsens non posset ex sui scientia attestari, sed hoc in præsentiarum non venit in controuersiam, quia non adest, nec creditur ad futura talis attestatio.

Et debet probari per quinq; testes omni exceptione maiores.

Textus quod felonia debeat probari quinque testibus, an sit authenticus.

Nec sufficit probare felloniam per probationes regulares, sed † cõuinci debet manifestè per quinque testes summæ, atque integræ opinionis, *cap. vnic. in fine, in titulo, quot testes sint necessarij ad probandum feudi ingratitudinem*, De cuius textus auctoritate, & an sit authenticus, & habeat vim legis, licet dubitet † glos. *ibi*, & ob id nihil super eo scripserit, provt post eam aduertit etiam Isernia, & dicat Decian. *consil.* 18. *num.* 332. *vol.* 1. omnes affirmare † illius vti apocrisi dispositionem non seruari, & alij nonnulli, de quibus per Rosental. *de feud. cap.* 12, *quæst.* 19. *sub num.* 4. *glos. cap. & d.* 50 51 52

Tamen Decianus ex abundantia cordis locutus est, dum effuso sermone dixit omnes hoc affirmare, quia pauci admodum hoc asseruerunt,

53 runt,& frequentiſſimè cæteri illum pro authentico † admiſerunt, vt videre eſt ex adductis per Schrd. *de feud. par. 2. nonæ partis principal. numer.* 10 vbi dicit hanc veriorem, & communiorem, & per Roſental. *d. cap.* 12. *q.* 19. *ſub numer.* 4. *gloſ. b.* qui quoque pluries teſtatur de communi, & magis communi, Menoch. *conſ.* 101. *numer.* 47. Viuius *deciſ.* 450. *ſub num.* 21. vbi inquit decipi,& obumbratè,& deteſtabiliter locutos eſſe, qui contrarium dixerunt idem Viuius *in ſuis communibus opinionibus in verb. teſtes, opinione* 913. & hunc textum ſeruandum eſſe pro lege tenere omnes, teſtatur Clarus *in §. feudum, quæſt.* 60. vbi nouiſſimi addentes, ex Iacobin. *in ſua inueſtitura feudali in verbo dictiq; vaſalli, il primo, numer.* 55. & ipſemet

54 Decian. *in conſ.* 23. *numer.* 22. *vol.* 1. recantauit palinodiam, aſſerendo † omnes affirmare illum pro lege eſſe ſeruandum, & adducit Guid. Pap. *quæſt.* 180. atteſtantem ita iudicatum fuiſſe, prout verè dicit ità concluſum fuiſſe in Camera Conſilij die 20. Martij 1458. idem firmarunt Maſcard. *de probat. in verbo felonia, concluſ.* 761. & *in verbo ingratitudo, concluſ. mihi* 898. *num.* 28. Burſat. *conſ.* 225. *iuncto num.* 180. Gail. *lib.* 2. *obſeruat.* 157. *numer.* 2. & 3.

55 Qui textus deſumptus eſt † ex verbis textus *in l. teſtium,* 14. *C. de teſtib.* vt aduertit Aluarot. *in d. cap. vnic. ſub num.* 1. *Quo teſtes ſint neceſſarij,* vbi

Qui fuerit auctor dicti textus.

56 dicit eſſet † conſtitutionem Henrici quinti, qui cæpit (inquit ipſe) re-

57 gnare anno 1192. & fuit coronatus † à Cæleſtino tertio Papa, *Ibique* idem Aluarottus ex eadem *l. teſtium,* ex qua deſumptus eſt dictus textus, de-

58 promit eiuſdem diſpoſitionis rationem,† nempè, vt cautiùs agatur cum vaſallis, ne fortè per viles, & redemptos teſtes, aut paucis poſſint domini eos ſuis feudis priuare, & eum ſequitur Addens *ad d. quæſt.* Guid. Papæ 180. & Roſental. *cap.* 12. *quæſt.* 19. *ſub numer.* 19. quia alios addit *in gloſ. u.* vbi dicit videri etiam habitum reſpectum ad hoc, quòd Do-

Quare requirãtur quinque teſtes.

59 mini potentiores † leui, vel nulla ferè de cauſa ſæpè offenſi (hoc eſt fingentes ſe offenſos) mille modos, vt vaſallos miſeros exuant feudis, quæritare ſolent.

60 Hique teſtes debent eſſe conteſtes,† & reddere etiam non interrogati ſufficientem rationem ſui dicti, Schrader. *d. parte* 2. 9. *partis principalis, ſectione* 13. *numer.* 114. & *numer.* 145. Roſental. *d. cap.* 12. *quæſt.* 19. *numer.*

Conteſtes

61 29. 33. & 35. vbi *ſub numer.* 30. inquit ſingula facta hoſtilia † quinque teſtibus probanda fore.

Atque adeò verum eſt neceſſarios eſſe quinque teſtes ad conuin-

62 cendum vaſallum de felonia, vt non ſufficiat † probatio per ſcripturam Schrader. *d. part.* 2. *nonæ partis principalis, ſectione* 13. *numer.* 90. Roſental.

Non ſufficit ſcriptura regulariter ad probandã feloniam, & quam difficilis ſit probatio.

eod.

eod. cap. 12. *quæst.* 19. *num.* 53. vbi multipliciter ampliant hunc rigorem exquisitæ probationis, ita vt euadat valdè difficilis, & licet etiam multipliciter declarent hanc necessitatem, tamen nulla ex adductis limitationibus probabiliter videtur posse applicatam iri huic impictæ culpæ.

Et sicuti admodum difficiles sunt probationes ad conuincendam feloniam, ita è conuerso sunt † valdè faciles ad eam excludendam, nam nedum sufficit probatio regularis duorum testium etiam non omni exceptione maiorum, vel aliàs ordinaria, sed etiam admittantur coniecturæ, & verisimiles præsumptiones, Schrad. *sæpedicta sectione* 13. *secundæ partis* 9. *part. princip. num.* 36. & 42. Rosental. *d. cap.* 12. *quæst.* 19. *numer.* 26. 63

Felonia cum crimine læsæ Maiestatis, an debeat probari quinque testibus.

Et quamuis Schrader. *d. section.* 13. *nu.* 28. & 29. limitet dictum textum non procedere, † quando felonia cõmittitur mediante crimine læsæ Maiestatis, ex quo in eo crimine speciale est, vt sufficiant probationes etiam aliàs imperfectæ, & dispositio *dicti tituli. Quod testes sint necessarij ad probandam feudi ingratitudinem*, tanquam generalis, non debet extendi ad priuilegiatam. 64

Tamen Rosental. *d. cap.* 12. *quæst.* 19. *num.* 14. 15. & 16. rectè eius fundamenta confutat, † tum quia rationes, quare admittantur imperfectæ probationes in crimine læsæ Maiestatis ad puniendum corporaliter delinquentem, non militant, † quando agitur tantùm de priuando illum feudo, tum etiam, quia quo ad propositum nostrum lex circa probationes in crimine læsæ Maiestatis videtur generalis, † & alia præscribens eas in probatione feloniæ, specialis, & ideo ista illi derogare debet, vt per eum. 65 66 67

Felonia non probatur historijs, sed bene defensio.

Cum igitur hæc prætensa felonia probari deberet per tot testes, impossibile videtur quòd possit probari respectu personæ Domini Ducis Ludouici, cuius culpa impicta contigisset iam septuaginta quatuor annis, & vltra, & cum non sufficiat scriptura, vt dixi *num.* 62. sequitur etiam, quòd si aliqui historici de hoc quidquam posterorum memoriæ mandasset, nullam facerent † ad præsentem effectum probationem, licèt probarent ad defensam cum sufficiant probationes leuiores, quamuis tamen nullos adhuc legerim, qui scripserint eum interfuisse expugnationibus, seu potiùs deditionibus Ciuitatum Tullensis, Metensis, & Verdunensis, licet multos ex illis, qui scripserunt gesta in bello Regis Henrici secundi cum Carolo quinto legerim. 68

Hæ enim Ciuitates captæ fuerunt † de mense Aprili 1552. Tullo se sponte dedente viso exercitu Regio Diuoduro, nunc Metim vocant, hoc pa- 69

70 hoc pacto † cum Dux exercitus tormenta admoturum minaretur, Ciues contenti extiterunt recipere duo signa peditum in vrbe, qui debebant esse sexcentorum militum, Dux ipse aucto numero sub dictis signis vsque ad mille quingentos pedites, serò ciuibus hoc animaduertentibus remansit in potestate Regis, vt apud Iacobum Augustum Thuanum *lib.10.suar.historiarum fol.204.col.2.tom.1.sub littera C.& fol.205.col.1.littera B.&* C.Francisc.Belcarium Episcopum Metensem *in commentarijs rerum Gallicarum lib.26.sub numer.1.& 2.fol.*829. *&* 830.Io: Serranum litinitate donatum à Marco Cassiodoro *in historia Franciæ in vita Henrici secundi, fol.563.col.1. &* 2. Sebastian Munster.*in sua Cosmagrophia lib.2.cap.28. & 29.fol.95.*

Metis, Tullum Ciuitates quando, & quomodo captæ à Gallis.

71 Non multum post, Virodunum † de eodem anno 1552. absque pugna suggerente Carolo Cardinali Lotharingio se dedit ipsi Regi Henrico, Thuan. *d.lib.10.fol.209.colum.2.litt.*B. Belcarius *dicto lib.26.*
72 *sub numer.6.& 7.fol.*832 *&* 833. & iura, quæ prætendunt † Galli in dictis Ciuitatibus, & quando deuenerunt, & quomodo ad Imperatores, notant Belcarius *loco proximè citato sub numer.1. & 2.*Io: Serranus *in dicta vita Henrici secundi fol.563, col.1.* vbi habet hæc verba, *sic Illustris illa Metensium Ciuitas antiqui Coronæ huius patrimonij non contemnenda portio iam olim ab Imperatoribus per vim ablata, ad eius obedientiam redacta fuit.* Thuan. *lib.11.fol.229. colum.1. versic. Metim in Mediomatricibus*, vbi recenset iura Gallorum in illis tribus Ciuitatibus, Munster. *in sua Cosmagraphia lib.3. cap.25.*

Virodunũ quando, & quomodo captũ à Gallis.

Iura prætensa à Rege Frãcia in dictis tribus Ciuitatibus.

Et quamuis Belcarius, & Thuanus commemorent notabiliores personas, quæ in ea expeditione interuenerunt, tamen nullam
73 mentionem faciunt † de Ludouico Gonzaga, sicuti nec alius ex prædictis.

Historici nõ faciũt mentionẽ de Ludouico, quãdo captæ fuerunt dictæ Ciuitates.

Eodem anno 1552.de mense Octobris, Nouembris, & Decem-
74 bris exercitus Imperialis obsedit † dictam Ciuitatem Metis, sed frustrà, quamuis ferè maiorem, quam vnquam exercitum comparasset Carolus Quintus, animo se postea abdicandi ab Imperio, & ab aliorum Statuum gubernio, vt sigillaret aliqua notabili victoria hoc eius vltimum facinus, & quãvis aliquando in dicta obsidione personaliter fuerit in Ca-
75 stris ipse Cæsar, & quattuordecim mille tormẽtorũ ictibus † Ciuitas prædicta diuerberata fuisset, tamen re infecta obsidionem soluere coactus fuit, amissa ferè tertia parte exercitus, & dum abiret impressionem in
76 eius Castris, fecerunt † Noallius, Petrus Strozza, & Carolus Borbonius Rupisaronius etiam in conspectu Cæsaris, qui multis occisis, triginta cæ-

Metis frustra obsessa à Carolo Quinto.

Q

Impressio facta in Castris Caroli Quinti, & ipso presente fugatus eius exercitus.

ra cæperunt, & reliquos in fugam verterant, sed in his gestis numquam nominatur ipse Ludouicus, Thuanus *lib.* 11. *suarum historiarum à fol.* 232. *vsque ad fol.* 237. Belcarius *dicto lib.* 26. *commentariorum rerum Gallicarum à numer.* 13. *vsque ad* 25. *à fol.* 836. *vsque ad fol.* 844. Munster. *in sua Cosmographia lib.* 2. *cap* 28 *&* 29 *fol.* 95.

Posseuinus Iesuita meminit de Ludouico.

77 Solus Antonius Posseuinus Iesuita † in *vita ipsius Ducis Ludouici*, descripta *in eius oratione funebri*, agens de eius actionibus militaribus *fol.* 12. ita scribit.

Ne toccherò io per tanto alcune, dalle quali possa comprendersi il restante: Apena donque fù in Francia, che seruendo ad Henrico secondo, il quale con Carlo Quinto guerreggiaua à confini di Fiandra, quiui cominciò con tanto ardire à monstrar si prontißimo à pericoli, che ne riportò lode da tutti nelle fattioni, le quali si fecero là intorno, & à Mariamonte. Qui licèt ad effectum, de quo agimus, probaret, cuius tamen contrarium *superius numer.* 62. *&* 68. demonstraui, cum felonia non probetur scriptura, Tamen nihil de Ciuitatibus Tullensi, Metensi, & Verodunensi dicit, & non sufficit quòd sub generalitate venire possent, quia probatio debet esse specifica, † & concludens ad conuincendum de felonia, vt probat *d. cap. vnicum, in fine, ibi, probatum fuerit manifestè, Quot testes sint necessarij ad proband. feud. ingratitud.* Schrader. *de feud. parte* 2. *nonæ partis principalis, sectione* 13. *sub numer.* 151. *versic. Hoc tamen,* Rosental. *cap.* 12. *quæst.* 19. *sub nu.* 39. *&* 40. 78

Mariamons quid & quare incensum à Gallis.

De Mariamonte verò, de quo specificè meminit Posseuinus, illud † erat palatium priuatum delitiosum, cum viridarijs Mariæ Reginæ Vngariæ viduæ sororis Caroli Quinti gubernatricis in Belgio ferè ad speciem arcis fabricatum, non autem Ciuitas, nec arx Imperialis, quod incensum fuit ab exercitu Gallo de mense Iulij de anno 1554. in iniuriam, & vindictam † ipsius Mariæ, non autem Cæsaris, de cuius Mariæ mandato ab eius exercitu incendio consumpta fuerat Regia villa Folembraij, & in illius incendij vltionem commissi penè inuito ipso exercitu Mariæ, cum admiraretur operosam fabricam, quod testatur Belcarius *in dictis commentarijs rerum Gallicarum lib.* 26. *sub num.* 50. *fol.* 859. his verbis. 79 80

Villa Florembraij delitiosa Regis Franciæ incensa de mandato Mariæ Reginæ in Belgio.

Incensus est, & Mariamons Reginæ Vngariæ amœnißima, & pulcherrima domus arcis instar extructa exquisitis marmoreis columnis ac fenestris, tum hortis odoratißimis, viridarijsque omnis generis fructuum scitißime descriptis ornata, ex qua nonnulli è nostris Principes columnas aliquot exportasse traduntur, Id in vltionem Florembraij Regiæ villæ ab eius Reginæ exercitu penè inuito plerisque operosam fabricam admirantibus cremati, factum putant, Thuan. *lib.* 13. *histor. fol.* 279. *col.* 2.

sub lit-

sub littera C.& D. qui tamen dicit fuisse de mense Iunij, non autem Iulij, vt scribit Belcarius, Ioan. Serran. *in vita Henrici secundi fol.265. col. 2. versicul. Castella amœna, &c.* & tamen nemo ex eis vnquam nominat Ludouicum Gonzagam, quamuis, vbi interuenit illum non prætermiserint, provt in pugna diei Sancti Laurentij anni 1557. dum Galli vellent succurrere Augustam Veromandorum, nunc Sanctum Quintinum obsessam ab exercitu Philippi Hispaniarum Regis, in qua pugna fuit captus 81 † ipse Ludouicus, de quo omnes mentionem faciunt Belcarius *in dictis commentarijs lib. 27. sub numer. 55. fol. 899.* Iacob. August. Thuanus *tom. 1. lib.19. col.1. litt. C. fol. 397.* Serranus *in d. vita Henrici secundi fol. 569. col.1. ibi, Ludouico Principe Mantuano*, & vbi interuenisset cum illis, qui Mariamontem incenderunt, non inferret ad priuationem horum feudorum 82 non ratione offensionis sororis Imperatoris, quia offendens † fratrem, vel sororem domini, etiam occidendo, & multò minus dando damnum in bonis, non priuatur feudo, nisi id faciat odio ipsius domini *cap. 1. An ille, qui interfecerit fratrem domini, feudum amittat*, Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 20. sub numero 18. & quæst. 35. sub numer. 60. & quæst. 36. numer. 15. 16. & 17. & cap. 11. quæst. 14. col. 3. versicul. Tum quia talis non intendit. & supra* dixi *numer.* 80. id factum fuisse in vltionem Florembraij de mandato ipsius Mariæ incensi, & deuastati.

Pugna Sancti Quintini quando commissa.

In ea captus Ludouicus.

Vasallus non priuatur feudo offendenda sorore domini.

Non etiam potuisset priuari ratione ipsius loci, quia non spectabat 83 † ad Imperium, nec erat in territorio Imperij, sed sub iurisdictione Caroli Quinti vti Comitis Flandriæ, & sic non domini directi ipsius Ludouici hoc respectu, Rosental. *de feud. cap. 8. quæst. 18. sub numer. 11.* qui licèt videatur de hoc aliqualiter hæsitare, tamen id est ratione iuramenti fidelitatis, quod non præstiterat Ludouicus, quia adhuc non euenerat casus successionis in eius persona, nec erat factus vasallus: Et 84 assaliens Castrum, vel alium locum alterius, non priuatur † feudo, nisi ibi adsit dominus, & hoc sciat vasallus, Idem Rosental. *cap. 10. quæst. 12. numer. 12.*

Mariamons non erat de iuribus Imperij.

Nec magis ipsum Ludouicum grauat interuentus in pugna Sancti Quintini, de qua dixi *numer.* 81. & meminit etiam Antonius Posseuinus Iesuita in *d. oratione funebri in capite militarium Impressiarum fol.12.* (saluo semper quod admonui *numer. 62. & 68.* historijs non 85 probari feloniam) nam pugna illa, & bellum † fuit pro defensione ciuitatis sine vlla controuersia Regiæ Coronæ Franciæ, & ob id post-86 ea in pace inita fuit restituta, quæ obsidebatur † ab exercitu Re-

Ludouicus non deliquit pugnando pro S. Quintino

Sanctum Quintinũ est de Corona Frãcia.

Impressio facta in Castris Caroli Quinti, & ipso præsente fugatus eius exercitus.

ta cœperunt, & reliquos in fugam verterunt, sed in his gestis numquam nominatur ipse Ludouicus, Thuanus *lib. 11. suarum historiarum à fol. 232. vsque ad fol. 237.* Belcarius *dicto lib. 26. commentariorum rerum Gallicarum à numer. 13. vsque ad 25. à fol. 836. vsque ad fol. 844.* Munster. *in sua Cosmographia lib. 2. cap 28. & 29 fol. 95.*

Possevinus Iesuita meminit de Ludouico.

77 Solus Antonius Posseuinus Iesuita † in *vita ipsius Ducis Ludouici*, descripta *in eius oratione funebri*, agens de eius actionibus militaribus *fol. 12.* ita scribit.

Ne toccherò io per tanto alcune, dalle quali possa comprendersi il restante: A pena donque fù in Francia, che seruendo ad Henrico secondo, il quale con Carlo Quinto guerreggiaua à confini di Fiandra, quiui cominciò con tanto ardire à monstrarsi prontißimo à pericoli, che ne riportò lode da tutti nelle fattioni, le quali si fecero là intorno, & à Mariamonte. Qui licèt ad effectum, de quo agimus, probaret, cuius tamen contrarium *superius numer. 62. & 68.* demonstraui, cum felonia non probetur scriptura, Tamen nihil de Ciuitatibus Tullensi, Metensi, & Verodunensi dicit, & non sufficit quòd sub generalitate venire possent, quia probatio debet esse specifica, † & concludens ad con- 78 uincendum de felonia, vt probat *d. cap. vnicum, in fine, ibi, probatum fuerit manifestè, Quot testes sint necessarij ad proband. feud. ingratitud.* Schrader. *de feud. parte 2. nonæ partis principalis, sectione 13. sub numer. 151. versic. Hoc tamen,* Rosental. *cap. 12. quæst. 19. sub nu. 39. & 40.*

Mariamons quid & quare incensum à Gallis.

De Mariamonte verò, de quo specificè meminit Posseuinus, illud † erat palatium priuatum delitiosum, cum viridarijs Mariæ Regi- 79 næ Vngariæ viduæ sororis Caroli Quinti gubernatricis in Belgio ferè ad speciem arcis fabricatum, non autem Ciuitas, nec arx Imperialis, quod incensum fuit ab exercitu Gallo de mense Iulij de anno 1554. in iniuriam, & vindictam † ipsius Mariæ, non autem Cæsaris, de cuius Ma- 80 riæ mandato ab eius exercitu incendio consumpta fuerat Regia villa Folembraij, & in illius incendij vltionem commissi penè inuito ipso exercitu Mariæ, cum admiraretur operosam fabricam, quod testatur Belcarius *in dictis commentarijs rerum Gallicarum lib. 26. sub num. 50. fol. 859.* his verbis.

Villa Florembraij delitiosa Regis Franciæ incensa de mandato Mariæ Reginæ in Belgic.

Incensus est, & Mariamons Reginæ Vngariæ amœnißima, & pulcherrima domus arcis instar extructa exquisitis marmoreis columnis ac fenestris, tum hortis odoratißimis, viridarijsque omnis generis fructuum scitißime descriptis ornata, ex qua nonnulli è nostris Principes columnas aliquot exportasse traduntur, Id in vltionem Florembraij Regiæ villæ ab eius Reginæ exercitu penè inuito plerisque operosam fabricam admirantibus cremati, factum putant, Thuan. *lib. 13. histor. fol. 279. col. 2.* *sub hi-*

sub littera C.& D. qui tamen dicit fuisse de mense Iunij, non autem Iulij, vt scribit Belcarius, Ioan. Serran. *in vita Henrici secundi fol.265. col. 2. versicul. Castella amœna, &c.* & tamen nemo ex eis vnquam nominat Ludouicum Gonzagam, quamuis, vbi interuenit illum non prætermiserint, provt in pugna diei Sancti Laurentij anni 1557. dum Galli vellent succurrere Augustam Veromandorum, nunc Sanctum Quintinum obsessam ab exercitu Philippi Hispaniarum Regis, in qua pugna fuit captus 81 † ipse Ludouicus, de quo omnes mentionem faciunt Belcarius *in dictis commentarijs lib. 27. sub numer. 55. fol.* 899. Iacob. August. Thuanus *tom. 1. lib. 19. col. 1. litt. C. fol.* 397. Serranus *in d. vita Henrici secundi fol. 569. col. 1. ibi, Ludouico Principe Mantuano*, & vbi interuenisset cum illis, qui Mariamontem incenderunt, non inferret ad priuationem horum feudorum 82 non ratione offensionis sororis Imperatoris, quia offendens † fratrem, vel sororem domini, etiam occidendo, & multò minus dando damnum in bonis, non priuatur feudo, nisi id faciat odio ipsius domini *cap. 1. An ille, qui interfecerit fratrem domini, feudum amittat*, Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 20. sub numero 18. & quæst. 35. sub numer. 60. & quæst. 36. numer. 15. 16. & 17. & cap. 11. quæst. 14. col. 3. versicul. Tum quia talis non intendit. & supra* dixi *numer.* 80. id factum fuisse in vltionem Florembraij de mandato ipsius Mariæ incensi, & deuastati.

Pugna Sancti Quintini quando commissa.

In ea captus Ludouicus.

Vasallus non priuatur feudo offendendo sororē domini.

Non etiam potuisset priuari ratione ipsius loci, quia non specta- 83 bat † ad Imperium, nec erat in territorio Imperij, sed sub iurisdictione Caroli Quinti vti Comitis Flandriæ, & sic non domini directi ipsius Ludouici hoc respectu, Rosental. *de feud. cap. 8. quæst. 18. sub numer.* 11. qui licèt videatur de hoc aliqualiter hæsitare, tamen id est ratione iuramenti fidelitatis, quod non præstiterat Ludouicus, quia adhuc non euenerat casus successionis in eius persona, nec erat factus vasallus: Et 84 assaliens Castrum, vel alium locum alterius, non priuatur † feudo, nisi ibi adsit dominus, & hoc sciat vasallus, Idem Rosental. *cap. 10. quæst. 12. numer. 12.*

Mariamons non erat de iuribus Imperij.

Nec magis ipsum Ludouicum grauat interuentus in pugna Sancti Quintini, de qua dixi *numer.* 81. & meminit etiam Antonius Posseuinus Iesuita in *d. oratione funebri in capite militarium Impressiarum fol. 12.* (saluo semper quod admonui *numer. 62. & 68.* historijs non 85 probari feloniam) nam pugna illa, & bellum † fuit pro defensione ciuitatis sine vlla controuersia Regiæ Coronæ Franciæ, & ob id post- 86 ea in pace inita fuit restituta, quæ obsidebatur † ab exercitu Regis

Ludouicus non deliquit pugnando pro S. Quintino

Sanctum Quintinū est de Corona Frācia.

[Carolus V. quando se abdicauerit ab imperio, & alijs Regnis.]

[Ludouicus bene mulctatus in se redimendo.]

[Ludouicus bene habitus à Rege Catholico, & bonis consilijs instructus, dimissus.]

gis Catholici vti domino Flandriæ, cui à patre Carolo Quinto fuerant renuntiati Status, in qua obsidione Rex ipse Philippus personaliter † interuenit, Thuan. *lib.19. suarum historiarum tom.1. fol.398. col.2. littera* D. Auctor *annotationum rerum occursarum ab anno* 1550. *vsque ad annum* 1561. *in tertio tomo scriptorum rerum Germanicorum sub anno* 1557. *fol.* 490. & sic bellum erat offensiuum ex parte Regis Catholici, & defensiuum pro parte Regis Franciæ, pro quo militabat Ludouicus Gonzaga: Nec in eo bello aliquid agere habuit Imperator, nam Carolus Quintus anno præcedenti 1556. † se abdicauerat ab Imperio, & illud cesserat Ferdinando fratri iam antea Romanorum Rege electo, & prius alia Regna, & Status de anno 1555. † renunciauerat Philippo filio, Belcarius *in commentarijs rerum Gallicarum lib.27. sub numer.14. & 15. fol.* 878. Iacob. Augustus Thuanus *suarum historiarum tomo 1. lib.16. fol.347. col.1. & lib.17. fol.370. col.1. & 2.* Ioannes Serranus latino sermone traductus *in vita Henrici secundi Regis Franciæ sub anno 1556. fol.567. col.2. versic. Hoc quoque tempore Imperator*, Natalis Comes *historiarum sui temporis lib. 9. fol. 194. versic. His ita constitutis Cæsar*, Auctor *annotationum ab anno 1550. vsque ad annum 1561. sub anno 1555. in 3. tomo diuersarum rerum Germanicarum fol.* 484. Alfonsus Viloa *in vita Caroli Quinti lib. 5 fol.327. & 328.* Ita quod in defendenda dicta Ciuitate Sancti Quintini nulla facta fuit offensa Imperatori, & si qua potuisset dici facta nullam incurrisset priuationem, † quia fuit ipse Ludouicus plusquàm benè mulctatus, & condignam præbuit satisfactionem soluta grauissima impositione pro se redimendo, vt per Thuan. *lib.19. fol.397. col.2.* Anton. Posseuin. *in d. funebri oratione fol.12.* qui ita scribit.

87 88 89 90

Essendoli in quella mischia vcciso il cauallo sotto, mentre da Spagnoli, & da Valloni, che dapoi sopragionsero fù preso, ne gl' vni à gli altri cedendo, & in quel feruore, che non patiua indugio correndo rischio d' essere ammazzato, solo, & intrepido compose le parti, si che da poi vsando di liberalità, con tutti sodisfece † alla taglia, che con gl' interessi, & principali gli costò da cento milla scudi. 91

Parue donque, che Dio disponesse tutto quel fatto, accioche conosciuto, come fù, dal Rè Cattolico, & riceuendone da sua Maestà honore, † & paterni auertimenti, & trattando con quei giouini, & veterani Capitani t'al' hora, i quali erano nell' essercito del Rè di Spagna, doue parimente hauea il Signor Don Ferrando suo Zio, e'l Rignor Marchese di Pescara, che fù suo cognato, ritornasse in Francia come fece, munito † di consigli, i quali poi gli seruirono à seminare & religione, & pace co' i giouini Rè, i quali ad Henrico secondo succedettero. 92 93

Vbi autem vasallus, qui commisit aliquid, propter quod veniret 94
pri-

priuandus feudo, satisfacit domino, tunc † purgat culpam, nec perdit feudum, *cap. Imperialem, §. insuper*, vbi Iacob. de Beluis. Bald. Aluarot. Præposit. & Afflict. *de prohibita feud. alienatio. per Federic.* & dixi *supra in contrarijs numer.* 12. præsertim, quia cum bona gratia Philippi Regis Hispaniarum fuit dimissus, cui etiam paterna dedit consilia, vt *paulò supra* dixi ex Posseuino, quò casu quando recipitur ad bonam gratiam, dicitur remissa felonia, vt dicam *infra num* 324. & 325.

Vasallus purgat feloniam mediante satisfactione.

Sed vbi verum sit in facto, quod dixi me ignorare, nec vllibi legisse, nisi vt *supra*, dictum Ludouicum Gonzagam fuisse in exercitu Regis Franciæ, quando dictæ tres Ciuitates Tulli, Metis, & Veroduni peruenerunt ad ipsum Regem Christianissimum, non est priuandus sua gloria, & alijs medijs, quorum multa non desunt, excusandus venit ab hac impicta felonia.

Secundò igitur animaduertendum est, quòd ipse Ludouicus an-95 tequam nasceretur destinatus fuerat † à patre, vt inseruiret Regiæ Ma-96 iestati Christianissimæ, & viueret in Gallia in dicto seruitio, qui natus † 97 die 22. Septembris 1539 leuatus fuit è fonte Sacri Baptismatis † nomine ipsius Regis ab eius Oratore residente apud Venetos, & fuit post-98 ea transmissus † à Cardinali Hercule patruo, & Margarita Paleolo-99 ga matre eius tutoribus de anno 1549. in Galliam, quo peruenit † die 14. Augusti eiusdem anni, & sic antequàm impleuisset decimum annum, non ea de casu tantùm, vt eidem Maiestati inseruiret, sed etiam vt 100 caperet possessionem † Baroniarum, & quarundam terrarum sibi obuentarum, hæreditate Annæ de Alenconio, vulgò *d' Alansone*, eius auiæ maternæ, vt hæc omnia posteritati commendarunt Posseuinus Iesuita in *fine dictæ suæ orationis funebris fol.* 28. in hæc verba.

Secundũ arg. quod excusetur quia erat tantum ætatis 12. annorum cum dimidio. Ludouicus quando natus. Quando peruenit in Galliã.

Alli 22. di Settembre 1539. Margherita Paleologa (figliola di Madama Anna d' Alansone, sorella di Francesca d' Alansone madre d' Antonio di Borbone Rè di Nauarra, & di Carlo Cardinale di Borbone) donna d' altissimo sangue, & moglie, dell' Illustrissimo, & Excellentissimo Prencipe Signor Federico Gonzaga Duca di Mãtoua, & Marchese di Monferrato partorì il suo terzo figliuolo mascbio, il quale à nome del Rè Francesco primo Rè di Frãcia fù tenuto à battesimo dal Signor Ammiraglio d' Anebault nella Città di Mãtoua, & nominato Ludouico Gõzaga, il quale dapoi gionse in Frãcia alli 14. Agosto del 1549. & entrò poi in possesso delle cose di Madama d' Alansone sua auola, cioè delle terre, † & barronie della Guiercia, di Pouanzay 101 & di Castellogontier, & di Senonces, & di Bresolles (oltre la parte, ch' egli hauea in Italia tanto di Solarolo, quanto di centocinquanta sei milla scudi per supplimento

Ludouicus secundus consobrinus Henrici quarti Regis Franciæ. A quo susceptus è Sacro fonte Baptismatis.

della parte, che gli toccaua) oltre i dieci milla scudi d' entrata di possessioni, il che tutto vendette per seruigio della Corona di Francia.

Or venendo in Francia puose in esecutione il seruigio, à cui era stato destinato innanzi, che nascesse dal Signor suo Padre Duca di Mantoua, conforme à quel, ch' il detto Rè Francesco primo l' hauea pregato.

Et Frater Hippolytus Donesmundus minorita *in historia Ecclesiastica Mantuæ parte 2. lib. 9. fol. 333. ibi.*

Nacque donque questo si degno Prencipe in Mantoua à 22. di Settembre 1539 di Federico primo Duca, & di Margherita Paleologa (figliola già d' Anna d' Alansone sorella di Francesca, qual fù madre d' Antonio Borbone Rè di Nauarra, & di Carlo Cardinale) e tenuto à battesimo dall' Armiraglio di Anebault Ambasciator Francese presso la Signoria di Venetia, à nome di Francesco primo Rè di Francia fù chiamato Lodouico, il quale in età di dieci anni fù mandato dal Zio il Cardinal Hercole, & dalla madre tutori in Francia, non tanto per pigliar il possesso de' beni di Madama d' Alansone sua auola à lui già come terzogenito lasciati, ch' erano le terre, & barronie della Guercia, di Pouuazay, di Castellogontier, di Senonces, e di Bresolles, quanto per seruire à quella Corona regnando all' hora Enrico secondo.

Missus in Galliam à tutoribus.

Ludouicus ætatis annorum 12. cum dimidio, quãdo tres Ciuitates Imperiales fuerunt captæ à Gallis.

An in felonia requiratur dolus, vel sufficiat lata culpa

Vasallus non priuatur, nisi cõmittat feloniam scienter.

Ita quod, quando de anno 1552. de mense Aprilis dictæ tres Ciuitates Imperiales se dediderunt Regi Franciæ metu eius exercitus, vtcunq; fuisset in ipso exercitu vix excesserat † annum duodecimum cũ dimidio. 102

Vnde, cum felonia sufficiens ad priuationem feudi non committatur † sine dolo, secundum Bald. *in l. solemnibus. 25. n. 6. C. de rei vindicat.* Curt. iun. *cons. 142. sub n. 14. vers. secundò mouetur, &c.* Siluan. *de feud. recognition. quæst. 64. sub n. 4. in fine.* Cacher. *cons. 64. n. 16.* Rol. *cons. 18. n. 18. vol. 1.* 103

Vel saltẽ sine lata culpa, † quã sufficere absq; vero dolo, defendit latè Schra. *de feud. in 2. p. 9. par prin. sect. 7.* in qua opinione videtur tandẽ residere etiã Rosc. *c. 10. q. 12. n. 31. & q. 17. n. 32.* licet disputet, & multa recẽseat pro 1, opinione, ꝙ requiratur dol⁹, *d. c. 10. q. 12.* maximè *n. 4. in gl. d. & n. 10. in fi.* 104

Et saltẽ videatur necessarius dolus, quando † prætenditur felonia cõiũcta cũ rebellione, vt per text. *in l. 1. ibi dolo malo, ff. ad legem Iuliã Maiestat.* post multos tradit Rosent. *c. 10. q. 35. in glos. bb.* Bardel. *cos. 101. n. 39. & 40.* 105

Et cũ vasallus, qui imputatur de felonia, debeat sciẽter † illã cõmisisse, aliàs nõ incurrat priuationẽ, putà si assalierit Castrũ domini, quod sciat illud esse domini, vel si assalierit Castrũ alienũ, in quo adsit dominus, quòd sciat illũ ibi adesse *c. 1. ibi Similiter, si dominũ assalierit, vel Castrũ domini sciens, quibus mod. feud. amittat. tit. primo,* vbi Aluarot *in d. §. similiter, sub nu. 3.* ita declarat, quod si sciat Castrũ esse domini nõ referat, † an sciat ibi adesse, vel nõ, dominũ, secus si Castrũ sit alienũ, nã debet scire ibi extare dominũ, idẽ probatur *in c. 1. ibi, si scienter seniores assalierint, quib. mod. feud. amit.* 106 107

tit. 2.

*tit.*2.Rof.*c.*10.*q.*18.*n.*10.11. *&* 24. Bertrand.*conf.*1.*n.* 21.*part.* 1.*primi vol.*

108 Et cū scientia non præsumatur † in pupillo, vel minore, sed ignorantia, *l.*3.*ibi, Proinde, & in eo, qui scire nō potuit, an filius familias sit Iulianus lib.* 12. *Digestorū cessare Senatusconsultū, ait, vt putà in pupillo, & minore vigintiquinq; annis, ff. ad Macedonian. l. cum de indebito,* 25. §. *si autē is, qui in debitū quæritur, ff. de probat. l.* 1. *ibi, Impuberes verò etiā si conscij fuerint,* (loquitur in delicto falsæ monetæ) *nullū sustineāt detrimentū, quia ætas eorū quid videat ignorat,* vbi *glos.*

109 *in verb. ignorat,* dicit hāc esse præsumptionem † iuris *C. de falsa moneta, l. fi-*

110 *nal. ff. de iuris, & fact. ignor. Impuberes* (inquit textus) *sine tutore agentes* † *ni-*

111 *hil posse, vel scire intelliguntur,* Becci. *conf.*111.*n.* 14. & latè de imbecillitate † pupilli, eius præsūpta ignorātia, & nō prǽsumpto cōsensu agit, Surd. *decis.*

112 100.*n.*2. Nec in pupillo præsumatur † dolus Farinac. *q.*89. *num.* 49.

Scientia nō præsumitur in pupillo, sed ignorantia.

Ex prædictis omnibus dicēdū videtur ipsi⁹ Ludouici nullū ne dū dolū, sed nec culpā, propter quā priuari meruerit, vel potuerit, agnoscēdā esse.

113 Et licèt pupillus proximus pubertati possit esse † doli capax, & scire quid faciat, gl. *in d. l. fi. in verb. intelliguntur, ff. de iur. & fact. ign.* per text. *in l. pupillū* 112. *aliàs* 111. *ff. de reg. iur. & l. impuberē,* 23. vbi gl. *in verb. capax sit, de furtis, & in l. hæredibus,* 14. §. 1. *ff. de dolo malo & in l.* 3. *propè fi. v. sed & si ipsius pupilli, ff. de trib. action. Celsus* Bargal. *in tractat. de dolo, lib.* 3. *c.* 1. *n.* 7. *cum seqq. fol.* 247.

Pupillus proximus pubertati potest esse doli capax.

114 Tamē quis dicatur proximus pubertati † nō tàm ex annorū numero, quàm ex personæ cōditione, & actus qualitate spectādū est, vt probāt tex

115 t⁹ *in l.* 1. *ibi, si tamē delictū nō ex animo,* † *sed extra venit noxia nō committitur, C. si aduersus delictū,* & meli⁹ *l. impunitas,* 7. *C. de pænis,* vbi impunitas delicti con-

116 ceditur, † si quis sit in ea ætate in quā crimen, quod intenditur, cadere nō possit, ex qua lege benè probatur, quod si quis esset proxim⁹ pubertati, si tamē in ea ætate crimē impictū verisimiliter cadere nō posset, excusaretur

117 & quòd proximitas pubertati nō tā, ex annorū numero † quàm (vt dixi) ex personæ cōditione, & actus qualitate dijudicāda sit, tradit magistraliter Menoch. *de arbit. casu* 57.*n.* 45. vbi addit ēt id cōsiderādū esse ex qualita

Pupillus an dicatur proximus pubertati, quid considerandum.

118 te † regionis, in qua pupillus natus sit, subdēs in Hispanis † tāquàm ver-

119 sutis, & callidis, & elata iactātiæ animositate præpositis, citius admittēdā esse pubertatis proximitatē, & doli capacitatē ex *gl. in l. dolū,* 6. *in verbo, cō-*

120 *uenit,* † vbi Petr. Odofred. & Castr. *C. de dolo malo,* è contra (inquit Menoc.

121 *ibid. n.* 49.) erit de Gallis arbitrandū † tāquàm personis simplicis naturæ,

122 & quos Hirtius *l. vnic. de bello Africo fol. mihi* 602. nuncupat † *homines apertos minimèq; insidiosos, qui per virtutē, non per dolū dimicare consueuerunt,* tardius autem dolus præsumitur in Italis ex ipso Menochio *loco prædicto,* cum

123 sint † regali semper nobilitate præfulgidi. Et ideo magis communiter

Qui ex qualitate regionis præsumātur citius doli capaces, & qui tardius.

Galli homines synceri.

Arbitrio iudicis relinquitur quis dicatur proximus pubertati.

muniter receptum est relinqui † arbitrio iudicis, quando quis dicatur proximus pubertati ad effectum, vt de dolo teneatur, provt de veriori, & communiori opinione testatur Menoch. *de arbitrar. d. casu 57. num. 44. vers. Sexta itaque,* Bargal. *de dolo lib. 3. cap. 1. num. 15. fol.* 248. 124

In proposito autem casu certè nemo nec posset, nec deberet arbitrari Ludouicum fuisse in aliquo dolo, vel lata culpa: Non ex eo, quòd accesserit ad Regem Franciæ, quia id non fuit ex eius electione, sed transmissus à tutoribus, quibus non potuit nō parere in tā tenera ætate, & præsertim Cardinali Herculi patruo viro tantæ auctoritatis, & dolū non cōmittit, † imo velle non creditur, qui similibus personis, sub quarum obedientia degit obtemperat, *l. velle non creditur, 4. ff. de regul. iur.* Et id contigit eo tempore quo † nullæ intercedebant inimicitiæ inter imperatorem, & Regem Franciæ, nec inter eos tunc gerebatur aliquod bellum, quia vt dixi *numer.* 98. ipse Ludouicus profectus est in Franciam de anno 1549. & bella inchoarunt † tantùm de anno 1551. occasione belli promoti à Carolo quinto † contra Ducem Parmæ pro eo priuando dicta Ciuitate, sicuti fecerat de Ciuitate Placentiæ, in quibus tamen nullum ius habebat, cum eas tenerent † Farnesij à Summo Pontifice, qui Dux Parmæ in clientela, & sub protectione Regis Franciæ viuebat, † vt hæc omnia, & hanc fuisse belli occasionē, scribit Iacobus Augustus Thuanus *lib. 8. suarum historiarum tom. 1. fol.* 168 *cum seqq.* Ita quod dici nequit eum tunc venisse ad inimicum Imperatoris. 125 126 127 128 129 130

Dolum nō committit qui paret ei sub cuius obeditio degit.

Occasio belli inter Regē Frācia, & Carolū Quintum orta postquam Ludouicus fuit in Gallia, & vnde orta.

Non etiam posset arbitrari in dolo vel culpa lata, si in dicta ætate fuisset in exercitu Regis, quando ipsæ tres Ciuitates se illi dediderunt.

Tum quia credibile est iussu ipsius Regis, apud quem degebat interfuisse, cui nec ratione ætatis, nec subiectionis non poterat † non obedire, & qui coactè militat aduersus dominum directi non priuatur feudo, *glo. in cap. 1. §. porrò in verbo perdit, versic. vt igitur nulla sit hæsitatio, quæ fuit prima causa beneficij amittendi,* Ioan. de Imol. *consf.* 34. *numer.* 3. vbi loquitur in verisimili, non certitudinario metu, Clar. de communi, §. *feudum, quæst.* 61. Roland. *consil.* 1. *num.* 110. *vol.* 3. Fachin. *cons.* 15. *n.* 2. *vol.* 1. Bursat. *consil.* 72. *num.* 70. Bardell. *cons.* 101. *num.* 37. Rosental. *cap.* 10. *quæst.* 12. *nu.* 10. & 27. & *quæst.* 19. *num.* 13. 131

Militans coactè contra dominum directi non incurrit priuationem.

Coactè autem facere dicitur, † qui Principis iussu, imò etiam precibus tantùm aliquid facit, *cap. cum inter, 16. in illis verbis, ad componendum coegit inuitum,* iuncta expositione Innocentij, *ibi,* qui in primis verbis exponit inuitum putà, quia deuictum instantia precum, extra de electio. 132

Coactè facit qui Principis iussu, vel precibus facit.

Tira-

Tiraquel.*de pœnis temperand.cauſ.*35.*n.* 3.Lofred.*conſ.*17.*num.*24.dixi *in mea*
133 *controuerſ.forenſ.* 291.*num.*55.& velle non creditur, † qui obſequitur imperio patris, vel domini, *l. velle*, 4. *ff. de regul. iur.* & eius nulla culpa eſt,
134 † cui parere neceſſe eſt, *l. is damnum*, 129.*aliàs* 130.§. 1. *ff. de regul. iur.* Tum etiam nō potuit incurrere aliquam pœnam, quia licet pupillo ius igno-
135 rare, † *l regula*, 9. *verſic. videamus*, *ff. de iuris, & facti ignorantia*, & non eſt credibile eum ſciuiſſe, quòd militando in eo bello potuiſſet priuari ſpe ſuccedendi, quandoque in feudo, quod tunc non poſſidebat, maximè, quia militaſſet pro Rege, ſub cuius dominio habebat de præſenti multa feuda, vt deducam *inferius nu.* 174.

Pupillo licitum eſt ius ignorare.

Tum demum non poteſt conſiderari in eo aliquis dolus, vel culpa, quia non erat ætatis idoneæ ad vtendum armis, vel præſtandum conſi-
136 lium in bello, licet enim impubes, & pupillus † poſſit eſſe miles, *l. final. C. de teſtament. militis*, vbi ſcribentes omnes, *l. ſed & milites*, 10. *verſic. iam verò militi impuberi*, aliàs eſt *in l. veterani*, 8. § *qui inter vigiles, dicto verſic. iam vero militi*, *ff. de excuſation. tutor.* Bartol. *in l. in ratione*, 11. §. *quod vulgo*, *ff. ad legem Falcid.* Tiraquel. *de nobilitat. cap.* 6. *ſub numer.* 28. vbi ex Antonio Augusti-
137 no animaduertit † *in d. l. ſed & milites.* malè ex Græco in Latinum verſum fuiſſe *impuberi*, cum debuiſſet verti *minori*, prout legitur in pandectis Florentinis, quod etiam ex ipſo verſiculo colligitur, dum dicit ei dandum
138 curatórem, qui regulariter datur † adulto, non autem puberi, & Cynus
139 notat *dictam l. final. C. de teſtament. militis*, pro Regibus, † qui conſueuerunt facere filios ſuos impuberes milites, Vnde Renatus Choppinus *in tractat. de Domanio Franciæ lib.* 3. *titul.* 26. *numer.* 13. *fol.* 574. curioſè diſputat, an
140 filius † Regis Franciæ naſcatur eques, & videtur concludere talem non naſci, ſed creari debere, & ideo Henricus quartus Rex Franciæ ſtatim
141 nato eius primogenito nunc præſenti Rege, qui natus eſt † die Iouis 27.
142 Septembris 1601. in veſperis ei gladium manui inſeruit † dicens *vtinam mi fili eo ad gloriam Dei, & Coronæ, ac populi defenſionem vtaris*, Ioannes Serranus latinè traductus *in vita dicti Henrici quarti folio* 792. *col.* 1. *verſic. Veſpera diei Iouis.*

Ludouicus non erat ætatis idoneæ ad vtendum armis quando capta fuerunt illæ tres ciuitates.

Pupillus an poſſit eſſe miles.

Delphinus Franciæ an naſcatur eques, vel debeat creari.

Henricus Quartus Rex Franciæ enſem impugnauit filio ſtatim nato.

Id tamen non eſt de iure, nec armorum exercitio conſentaneum,
143 † ſed tantùm ex priuilegio Principis, vt obſeruant Bald. *in d. l. final. ſub numer.* 1. vbi dicit, quòd de iure communi pupillus non poteſt eſſe miles, & *ibidem* Alexand. pariter *ſub numer.* 1. *C. de teſtament. milit.* vbi Cynus *in fine* explicat, quomodo hoc poſſit practicari inquiens, *Dic quòd honorem poteſt*
144 *habere † ſine adminiſtratione, vel poteſt habere, vt non exerceat nunc, ſed cum erit legitimæ ætatis*, & quòd talis ætas duodecim annorum cum dimidio,

Rex Franciæ modernus quando natus.

Pupillus quomodo poſſit eſſe miles.

 cuius,

Aulus Gellius an Agellius dicendus. *Miles adolescens cuius ætatis ad minus esse debeat.*

cuius erat Ludouicus, vt dixi *num.* 101. *in fine* de anno 1552. non sit apta militiæ, notat Aulus Gellius, (quem nouiores malunt † vocare Agellium) 145 *noctium Atticarum lib.* 10. *cap.* 28. vbi † inquit Seruium Tullum decreuisse, 146 quod minores septemdecim annis haberentur † pro pueris, & non 147 idoneis ad militiam, Petr. Crinitus *de honesta disciplina lib.* 5. *cap.* 9. vbi addit Seruium ipsum prudentissimum † habitum fuisse, & ob id benè di- 148 stribuisse dictam ætatem ad militiam, Alexand. ab Alexandr. *Geniali. dierum. lib.* 1. *cap.* 20. vbi Tiraquel. *in additionibus ad eum*, dicit, quandoque à Romanis propter necessitatem † aliud obseruatum, sed numquam 149 minores sexdecim annis aptos iudicasse, Petrinus Bellus *de re militari parte* 1. *tit.* 7. Imperialis Cinuzzius *in sua disciplina militari lib.* 1. *cap.* 25. *fol.* 74. vbi ita scribit *Quando s' eleggono i soldati noui, si dee, come habbiam detto di sopra, por mente, che † siano d' età da sedici anni à trentacinque, perche, se fossero da se-* 150 *dici in quà, sarebbono di troppa tenera età, ne ponto buoni per non poter sopportar le fadighe, ne disaggi, che bisogna del continuo sofferire, dell' elegerli più giouani con sauiezza fù anticamente prohibito per legge, che propose Gaio Gracco, quando era Tribuno della plebe*, Vegeti. *de re militar. l.* 1. *c.* 4. laudat † quidem à pubertate 151 instituendos esse milites, nõ tamen asserit esse tunc aptos, sed euadere habiliores, si à pubertate incipiant institui, & adhuc ipse nõ obstat, quia Ludouicus nõ dũ erat pubes, Cęsar *in suis cõmentarijs de bello Gallico lib.* 3. *fol.* 93. appellat † Publium Licinium Crassum, Ducem militum adolescentulum, 152 & sæpe alios Duces enunciat adolescentes, sed res gestæ manu, & consilio à Crasso, & alijs ab eo descriptæ suadent eos non fuisse impuberes, † & ipsum accepisse adolescentiam, provt accipitur in iure † vsque ad vi- 153 gesimum quintum annum, iuxta *l. primam, paulò ante finem, ff. de minorib.* 154 & sic de minoribus 23. annis, vt circiter inter decemocto, & viginti annos.

Milites cuius ætatis elegebantur à Romanis. *Cæsar quomodo intelligendus, dum vocat aliquos Duces adolescentulos.* *Adolescentia dicitur vsque ad annos 25.*

Vbi autem quis est in ea ætate, in qua crimen obiectum verificari non potest, tunc impunis euadit, † vt dicebam *supra numer.* 116. ex *l. im-* 155 *punitas*, 7. *C. de pœnis*, & in proposito de adolescente nondum ætatis aptæ ad bellum, quod non priuetur † feudo, scribit Roland. *consil.* 1. 156 *numer.* 91. 103. 109. *&* 113. *vol.* 3. Cuius doctrina, licèt in se vera, & in casu nostro verissima, paritur tamen † controuersiam in eius casu, quia ille 157 Comes Scipio erat annorum decemocto, per ea, quæ in illa causa in contrarium scripsit Menoch. *cons.* 102. maximè *n.* 40. *cum seqq.* & in minori quattuordecim annis, † idem cum Rolando sentit Rosental. *cap.* 10. *quæst.* 158 12. *num.* 30.

Adolescens non aptus ad arma, non dicitur comittere feloniam.

Sicuti autem impubes non est aptus corpore ad bellandum, ita

nec

159 nec valere consilio † probat *d. l. final.* C. *de testam. militis*, dum pro- 160 hibet eum, licèt militem, testari † propter mentis imbecillitatem, in hæc verba.

Impubes miles non potest testari, quia caret iudicio.

Licet antiquis legibus permittebatur pupillis, si tribunatum numerorum merebantur vltimum elogium conficere posse, attamen indignum nostris temporibus esse videtur eum, qui stabilem mentem non dum adeptus est, propter priuilegia militum sapientium hominum iura pertractare, & in tam tenera ætate ex tali licentia 161 *parentibus † fortè suis, vel alijs propinquis nocere, propriam substantiam extraneis relinquendo.*

Sed adhuc, vbi fuisset ætatis aptæ ad bellum, & pugnam, tamen 162 non præsumeretur † in dolo, nec in aliqua culpa sufficienti ad priuationem, nisi probaretur ex aduerso, quia, vbi actus, qui geritur, est indifferens ad bonum, & malum, & potest esse cum dolo, aut culpa, vel sine dolo, & culpa, & est in genere permissus, sed in aliqua specie 163 potest esse prohibitus, tunc † si sit palàm, non præsumitur illicitus, sed tantùm, si sit clàm, Iacob. Butrigar. *in l. dolum*, 6. & *ibidem* Bartol. tàm *in prima*, quàm *in secunda lectura*, & Fulgos. *sub numer.* 1. C. *de dolo malo* & in materia nostra, quòd, vbi actus potest esse licitus, & illicitus, 164 non præsumatur † talis, vt censeatur offensus dominus, & incursa priuatio, nisi probetur, docuerunt Isern. *in cap.* 1. *quod incipit, si Capitanei, propè finem, quib. modis feudum amittat. titul.* 2. Martin. Laudens. *in cap.* 1. §. *porrò, numer.* 9. *versic. Sed difficultas, Quæ fuit prima causa benefic. amittend.* Roland. *cons.* 1. *numer.* 87. *vol.* 3. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 40. *numer.* 29. Schrader. *de feud. in prima parte nonæ partis cap.* 9. *quæst.* 12. *numer.* 13. *& num.* 14. *in fine.*

Actus indifferens non præsumitur dolo commissus, nisi probetur.

Et hoc casu, licèt actus verè resultasset in perniciem domini, 165 tamen, nisi probaretur consultò factus, præsumeretur † per errorem id contigisse, Schrad. *de feud. parte* 1. *nonæ part. princip. cap.* 3. *sub numer.* 13. *versic. quinimò, si nullum odium*, Bardellon. *cons.* 101. *numer.* 49. *vol.* 2.

166 Bellum autem est actus indifferens, † nam potest esse licitum, & illicitum, & adeo potest esse licitum, vt hæresis sit affirmare gene- 167 raliter, † & indistinctè illud esse illicitum, Alfons. de Castr. *aduersus hæreses in verb. Bellum*, *fol.* 158. *in parua impressione*, Bellarm. *in* 2. *tomo suarum controuersiarum lib.* 1. *titulo de laicis, cap.* 14. *fol.* 168 476. Molina *de iustitia, & iure, disp.* 99. & quòd possit esse licitum † de- 169 duxi in primo articulo, ideo probandum esset † ipsum Ludouicum

Bellum potest esse licitum, & illicitum, & hæresis est asserere quod indistinctè sit illicitũ

 sciuis-

sciuisse illas Ciuitates esse alienas, & ne dum alienas, sed Imperiales, vt dixi *supra numer.* 106. *&* 107. ex Aluarot. *in cap.* 1. §. *similiter, sub numer.* 3. *versic. nam fateor, quod in casu nostro, quib. mod. feud. amittat. tit.* 1. & Rosental *cap.* 10. *quæst.* 18. *num.* 24. qui plures alios allegat *in litt. u.* quibus confert Anton. Querta *cons.* 1. *n.* 6. & probãdũ foret, † ipsum sciuisse belũ geri cõtra Imperatorẽ, nõ defensiuũ, sed offensiuũ, & vti contra Imperatorẽ, nõ autem vti dominum Flandriæ, & in iure ipsum sciuisse, potuisse cadere à spe succedendi quandoque in istis feudis, quæ sicuti verisimile est puerum duodecim annorum cum dimidio ignorasse, ita credibile est numquam contrarium probatum iri à contendentibus hanc priuationem. 170

Et ideò, cum in proposito dubitatur de amissione feudi, & hoc relinquatur † subtilitati, & discretioni Iudicis, an possit intrare priuatio, Aluarot. *in cap.* 1. §. *item si fidelis, sub num.* 5. *paulò ante fin. d. num. versic. & vbi esset dubium: quib. modis feudum amittat. titul.* 1. nemo poterit ex *superius adductis in hoc secundo fundamento,* vmquam moueri ad arbitrandum, & credendum vllam sufficientem culpam posse considerari in puero tam teneræ ætatis, qui potuerit, voluerit, vel sciuerit, & crediderit offendere Imperatorem non tunc dominum, sed quandoque futurum dominum directi. 171

Tertium & præcipuũ arg. quod possidens feudum de præsenti à posteriori, domino pôt. imo tenetur militare contra antiquiorem à quo habet tantũ spem.

Tertiò, pater Ducis Caroli non potuit incurrere aliquam priuationem ob causam prædictam, quia ipse non possidebat aliqua feuda, quæ regnosceret ab Imperatore, quia habebat fratrem præcedentem in primogenitura, nec iurauerat aliquam fidelitatem ipsi Imperatori, habebat tamen multas terras beneficiarias Regiæ Coronæ in Gallia, de quibus faciunt mentionem Posseuinus Iesuita, & Donesmondus Minorita, vt obseruaui, & eas recensui supra *sub n.* 100. *&* 101. licèt adhuc nõ esset † Dux Niuernij, quia Ducatum illum habuit ab Henrichetta de Cleues vxore, quam non desponsauit, † nisi de anno 1565. die 4. Martij, vt testes sunt Posseuinus Iesuita *in fine dictæ orationis funebris, fol.* 29 & Donesmondus *in historia Ecclesiastica Mantuæ lib.* 9. *fol.* 334. 172 173

Dux Ludouicus quando habuit Ducatum Niuernij, & quo anno duxit vxorem.

Quando autem quis recognoscit de præsenti aliqua feuda à domino posteriori, & eius frater, vel alter agnatus tenet aliqua à domino antiquiori, quæ per mortem possessoris possent ad eum tanquàm de comprehensis deuoluere, tunc ille tenetur † in bello auxilium præstare, & seruire domino posteriori, etiam contra antiquiorem, à quo de præsenti nullum habet feudum sed spem tantùm succedendi euenienne casu per lineam finitam possessoris, nec incurrit aliquam priuationem, etiam puni- 174

purificata successione; Hanc conclusionem firmarunt Schrad. *de feud. par.6.cap.5.num.5.tom.1.fol.127.* in hæc verba, quæ libenter adscribo, quia hoc fundamentum etiam vnicum sufficit ad victoriam.

175 *Similiter vasallus poßidens feudum obligatur † domino feudi; etiam contra eum, à quo ipse in præsentiarum feudum non poßidet, sed vel frater, vel agnatus suus feudum poßidet, quod tamen morte huius fratris, vel agnati ad hunc vasallum redibit: Neque ipse præstando seruitia domino, à quo in præsentiarum feudum poßidet contra eum, à quo agnatus suus feudum, ad quod ipse spem succeßionis habet, poßidet, ius illud, quod in hoc feudo habet amittit, licet is, contra quem hoc seruitium præstat, sit antiquior dominus feudi,* Et Rosental. *de feud. cap. 8. quæst. 14. num. 10.* cuius verba sunt.

Sed & contra eum, à quo frater, aut alius agnatus hoc tempore feudum nostrum paternum poßidet (quod post mortem illius agnati ad me deuoluetur) iuuare 176 *oportet † dominum meum iuniorem, quandiu hoc feudum paternum ad me nondum peruenit.* Idem probauit Andreas Kol. *in tractat. de seruitijs feudalibus, par. 3. num. 23. fol. 154.* inquiens.

177 *Tenetur enim † vasallus adiuuare dominum suum etiam contra dominum fratris, vel agnati poßidentis feudum paternum, siuè antiquum, in quo ipse succeßurus est,* Qui mouentur per textum *in cap. 1. §. final. in titulo Hic finitur lex,* 178 vbi vasallus contra omnes debet † dominum adiuuare, & per textum *in* 179 *cap. 1. de noua forma fidelitat.* vbi vasallus iurat † domino suo esse fidelem contra omnem hominem.

180 Et licèt ibi excipiatur † Imperator, tamen ista exceptio non habet 181 locum respectu Regis Franciæ, qui non recognoscit † Imperatorem nec de facto nec deinde, *c. per venerabilẽ, 13. vers. Insuper, cũ Rex superiorẽ in tẽporalibus minimè recognoscat,* & ibi Innocentius *sub n. 3. in verbo recognoscat, qui filij sint legitimi,* Oldrad. *consil. 69. in fine,* Angel. *in l. Imperatores, 21. in princ. ff. de appellat.* Petr. Iacob. *in sua practica in titulo de causis, ex quibus vasallus quantum est de iure scripto debet amittere feudũ, versic. sed si Rex Franciæ,* qui non cognoscit, *fol. mihi 115. col. 3. dicti folij post medium.* in impressione antiqua Lugdunensi anni 1535. Cardinal. Tuscus in verbo *Rex,* conclus. 344. nu. 1 *tom. 7. fol. 60.* Lupus *de illegetim. commentar. 3. §. 3. num. 8.* Et vbi vnus dominus non habet potestatem in alterum dominum eiusdem vasalli, non 182 opus est † reseruare eius personam, Andr. Kol. *de seruitijs feudalib. par. 3. sub num. 48. versicul. secus hic vbi dominus, fol. 168.* & probat textus statim allegandus.

Imperatoris personã quando non sit necesse excipere in iuramẽto fidelitatis.

Rex Franciæ non recognoscit Imperatorem.

Et denique mouentur prædicti doctores firmantes principalem conclusionem huius tertij argumenti per textum *in cap. satis bene, de prohibita*

bita feudi alienat. per Lotharium, vbi vnus ex duobus fratribus, cui in diuisione obuenit vnum ex feudis paternis, quòd pater recognoscebat à domino posteriori faciendo fidelitatem, de eo suo domino † nullum alium dominum habere videtur, & ei nullo anteposito iurat fidelitatem. 183

Quam vltimam rationem ex Aluarot. Bald. Præposit. & Afflict. *in d. cap. satis benè, de prohibita feud. alienat. per Lotharium*, explicat Rosental. *d. cap. 8. quæst. 14. in glos. 1.* dicens, *Ita tenet Aluarot.* in cap. 1. de prohibit. feud. alienat. per Lothar. in §. satis, *ex ratione, quòd, cum in præsentia alium dominum non habeat, ideoq; ei iuret † contra quemcunque, & dominum fratris sui, licet parens feudum à fratre possessum, priusquam illud, quod ad se deuolutum est diuisione, & cuius nomine iuramentum præstitit, consecutus fuerit*, & subdit ipsum textum *in d. §. satis benè*, ita intelligere Præposit. Bald. Afflict. & Schrad. 184

Obiectum propositũ num. 11. resolutum

Neque huic firmatæ conclusioni obstat, quod dicebam in contrarijs *num. 11.* vasallum committentem feloniam, vel militantem contra dominum priuari spe succedendi in feudo, quod quandoque ad eum deuoluere posset, quia textus ille procedit, † & loquitur in eo, qui offendit non seruiens alteri domino, cui obligatus sit, & iurauerit fidelitatem. quia nullo iure facit, secus in casu nostro, in quo vasallus habet alium dominum, cui tenetur seruire contra omnes, & sic non solum non facit quid illicitum, sed imò, quod facere tenetur, nec erga illum, contra quẽ militat de præsenti, habet aliquam fidelitatis obligationem, ex *superius proximè deductis*. 185

Quartum argumentum Dux Ludouicus non commisisset crimẽ læsæ Maiestatis quamuis militasset contra Imperatorẽ quia trãstulerat domiciliũ in Galliã.

Quartò, vbi verum esset quidquid supponunt aduersantes, adhuc non fuisset commissum crimen læsæ Maiestatis, quia, & si crebrius receptum sit, vt tale crimen committat, † ne dum vasallus, qui habitat in loco, quem tenet in feudum ab Imperatore, & sic sit subditus, ne dum alio respectu, sed etiam ratione domicilij † in loco feudi tantùm, vt probat textus *in Clementin. Pastoralis, 2. § rursus non est silentio, & ibi* Cardinal *in tertio notabili de sentent. & re iudicat.* Decian. *in tract. criminal. lib. 7. cap. 32. numer. 42.* Rosental. *de feud. cap. 11. quæst. 14. sub numer. 2. versic. nam si isthic*, & supponunt statim allegandi. 186 187

Subditus vasalli an cõmittat crimen læsæ Maiestatis in Imperatorem.

Sed etiam idem crimen incurrat † subditus vasalli, qui tenet feudum ab Imperatore habens domicilium in ipsa Ciuitate, vel alio loco infeudato, Ancharan. *cons. 161.* vbi supponit subditos Castri Tumbæ infeudati cuidam Galeotto rebellantes commisisse crimen rebellionis etiam respectu Papæ Bonifacij noni domini directi: Bossi. *in titul. de crimine læsæ Maiestat, numer. 99. vsque ad numer.* 102. Rosental. *de feud.* 188

feud. cap. 11.*quæst.* 14.*sub numer.* 2.*versic. sed quid si non sit subditus immediatus.*

Et non solum receptum sit tale crimen commitji, si ibi in loco in-
189 feudato habeat domicilium subditus, sed etiam si habeat † inde originem tantùm, & alibi domicilium, nam offendendo Imperatorem dicitur committere crimen læsæ Maiestatis ratione originis, quam habet in eo loco directi dominij ipsius Imperatoris, vt probat *d. Clement. pastoralis*, 2.*d.* §.*rursus non est silentio, de sentent. & re iudicat.* & sentit *glos. in titul. Qui sint rebelles, in verb. rebellando, versic. Sed Papa ibi in* §.*rursus, determinauit contrarium dicens eum, qui est de terris Ecclesiæ ratione originis & domi-*
190 *cilij, non † posse dictum crimen committere in Imperatorem*, Alberic. licèt subdubius *in l. quisquis*, 5.*propè finem*, C. *ad legem Iuliam Maiestat.* Bossi. *in titul. de crimine læsæ Maiestat. numer.* 95.97. & 101 *in fine*, Decian. *in tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 32.*num.* 40. Rosental. *d. cap.* 11. *quæst.* 14.*sub numer.* 2.*versic. disputant multi in glossa. d* Farinac. *de crimine læsæ Maiestat. quæst.* 112. *numer.* 258.

Tamen nullis ex dictis respectibus potuit Ludouicus incurrere dictum crimen, quia omisso, quòd antequam nasceretur fuerit destinatus
191 † ad degendum in Gallia, & seruiendum ipsis Regibus, vt scripsit Posseuinus Iesuita, cuius verba retuli *supra sub num.* 101. ipse, & si habuerit originem, & natus fuerit in Ciuitate Mantuæ, nihilominus de licentia, i-
192 mò ex ordinatione tutorum Principis, qui dicuntur habere † administrationem meri, & mixti Imperij, *cap. grandi*, 2. vbi Franc. *sub numer.* 4. *de supplend. negligent. prælator. in* 6. Bartol. *in l. quidam consulebant*, 57. *numer.* 13. *ff. de re iudicat.* Nat. *cons.* 631. *numer.* 28. dixi *in mea controuers. forensi* 150.
193 *numer.* 123. & sic ipsiusmet Principis, qui in Ciuitate Mantuæ habet † iura Imperij, vt dixi *in tertio articulo*, & tradit Lupus *in tractat. de illegitim.*
194 *& naturalib. commentar.* 3. §. 3. *numer.* 21. dereliquit domicilium † originis, & transtulit illud in Galliam, quia vendidit omnia bona territorij Mantuani, vt dixi ex Posseuino *sub numer.* 101. & duxit ibi vxorem, & ibidem semper permansit, procreauit, educauit, & matrimonio ibi quoque collocauit filios, & eo animo in Franciam se contulit, ex quibus
195 domicilium primum perditur, † & aliud acquiritur, vt per Menoch. *de arbitr. Iudicum casu*, 86. *nu.* 2. *cum seqq.*

Tutores Principis habent administrationē meri, & mixti Imperij.

Dux Ludouicus transtulit domiciliū in Franciam cum licentia sui Principis.

Nec facessit negotium, quòd Patriæ origo sit immutabilis, † *l. assumptio*, 6. *in princip. ff. ad municipal. leg. final.* C. *de municipib. & originar. lib.* 10. quia vltra ea, quæ latè pro dissolutione similis motiui, adducit

Domicilium ex quibus aliò transferatur.

ducit Ladeꝛchi.*conſ.74.ſub numer. 5. verſic.Non obſtat,quod origo, & numer.* 7. vbi probat hodie poſſe deſeri, † & perdi domicilium originis, dico, 197 quòd volente ſuperiore, & Principe † non videtur dubitandum, quin 198 poſſit derelinqui,& aliud acquiri abſque præiudicio ſucceſſionis feudorum,quia nihil commune habent cum ciuilitate, nam quis poteſt eſſe vaſallus † & non ſubditus,vt *in d.Clement.paſtoralis,2.de ſententia, & re iudicat.* & mox dicam *numer.* 205. 199

Domicilium originis an & quomodo poſſit deſeri.

Vaſallus poteſt quis eſſe, & non ſubditus.

Neque dici poteſt hoc à Duce inueſtito non potuiſſe fieri in præiudicium Imperatoris,quia,cum haberet iura Imperij, & hoc caderet, & veniret ſub adminiſtratione,& Imperio, potuit † id ordinare, & concedere per ea,quæ latè dixi *in mea controuerſ.forenſ.* 204. *nu.* 93. 94. & 95. & leges in oppoſitũ adductæ procedunt,† vel quo ad veritatẽ facti,quia facta ſũt immutabilia, & qui natus eſt in aliquo loco nõ poteſt aliquo ſuo facto,vel voluntate facere,quòd ibi natus non ſit,vel procedunt, † ne in præiudicium ſuperioris inuiti, & ipſo nolente poſſit ſe liberare à iuriſdictione,& oneribus,vt *in d. l. final.C. de municipib. & originar. lib* 10.ſed ſuperiore,qui habet adminiſtrationem hoc concedente non eſt abſurdum,quòd primum domicilium perdi, & deſeri poſſit, & ſæpè noſtri Principes † ad preces ſubditorum concedunt has facultates alibi habitandi. 200 201 202 203

Domicilium originis,quod non poſſit deſeri quo modo procedat.

Et,ſi Gulielmo Principi habenti Ducatus Mantuæ, vnde Ludouicus habuit originem, plenam adminiſtrationem cum iuribus Imperij, & eius tutoribus non licuiſſet hoc indulgere, & concedere, potuiſſet †- dicere cum Poeta. 204

Scettro impotente, vergognoſo Impero
Se con tal legge è dato,io più no' l chero.

*Taſſus in ſua Hieruſalem liberata cã. 5.ſtant.*37

Quod pro nunc ad commodum Vltramontanorum ita verti poſſet.

Viribus exhauſtum ſceptrum,Imperiumque pudendum,
Hac ſi lege datum eſt,non vltrà poſcere quæro.

Sed ita diminutum datum non fuit.

Vbi autem ne dum comprehenſus in inueſtituris antiquis tantùm,& non poſſidens feudum, ſed etiam vaſallus poſſeſſor,qui iurauit fidelitatẽ aliàs nõ eſt ſubditus,ſi offendat dominũ in perſona,vel in bonis,non† cõmittit crimẽ læſæ Maieſtatis,quia ſimplex vaſallus nõ dicitur ſubditus 205 & nõ ſubditus non committit tale crimen,etiã ſi teneret feudum ab Imperio, vt declarauit Summus Pontifex Clemens Quintus ad fauorem Regis vtriuſque Siciliæ contra ſententiam Henrici Septimi Imperatoris latam

Vaſallus qui non eſt ſubditus non committit crimen læſæ Maieſtatis in dominum

206 latam contra dictum Robertum, quam sententiam † Imperatoris Henrici ad verbum registrauit Albericus *in l. quisquis. 5. C. ad leg. Iuliam Maiestat.* Ita inquam declarauit Clemens Quintus *in Clem. pastoralis, 2. §. Rursus non est silentio relinquendum,* & *ibi* Cardin. *in 3. notabili,* vbi *in 2. notabili.* ex *dicto textu* notat, quòd non omnes subsunt Imperatori, *desent. & re iudicat.* Oldrad. *cons. 43. sub num.* 8. Gigas *in tractat. de crimin. læsæ Maiestat. lib. 1. in titulo, qualiter, & à quibus crimen læsæ Maiestatis committitur, quæst.* 68. quæ est vltima *dicti tituli, fol.* 54. Roland. *cons. 1. numer. 29. vol. 3.* & in eadem causa, in qua Rolandus *d. loco,* Decian. *consil.* 18. *numer.* 320. *vol. 1. & in tractat. criminal. lib. 7. cap. 32. numer.* 42. Rosental. *de feud. cap. 10. quæst. 35. sub numer. 36. & cap. 11. quæst. 14. sub numer. 1. & 2.* vbi *dicto numer. 2. in prin-*
207 *cip.* specificè declarat hoc verum esse, † etiam si teneret feudum ab Imperio per *d. Clementinam pastoralis,* & ideo dixit Andr. de Isern. *in ca. 1. princip. qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem,* quem refert, & sequitur Afflict. *decis. 384. sub numer. 11. versic. Benè ad prædicta facit, &c.* quod originarius, qui
208 non habitat in loco originis, non tenetur † iurare fidelitatem tanquàm subditus ratione originis.

Priuatio ex felonia sine crimine læsæ Maiestatis non incurritur ipso iure.

Et ex hoc, quòd non versemur in crimine læsæ Maiestatis, sequitur
209 quòd non fuisset † incursa priuatio ipso iure, vbi illi locus esse potuisset, (quod numquã admittitur) sed tantùm mediante sẽtẽtia priuante c. 1. in princip. ibi, *sine cognita culpa beneficiũ suũ amittat,* vbi scribentes omnes, de feudo sine culpa non amittendo, Ros. apud quos alij videri possunt *de feud. cap. 10. quæst. 41. num. 1. glos. a.* vbi multipliciter ampliat, & *numer.*
210 113. & 140. vbi etiam in notorijs, † idem *cap. 10. quæst. 19. n. 20.* vbi quan-
211 do vasallus occidit † aliquem proditoriè, vt feudum non amittatur ipso iure, & idem Rosental. *eod. cap. 10. quæst. 35. num. 8.* quamuis multi etiam
212 indistinctè in crimine læsæ Maiestatis voluerint † pœnam priuationis, & publicationis bonorum non incurri ipso iure, sed mediante sententia Fachin. *controuers. iur. lib. 9. cap. 35.* Rosental. *d. cap. 10. quæst. 35. numer. 81.*
213 qui censensit tantùm † in casibus, de quibus in titulo, qui sint rebelles, committi priuationem ipso iure.

Priuatio, & confiscatio bonorũ ob crimen læsæ Maiestatis an indicatur ipso iure.

Quintum argum. quod, ex quo felonia non fuisset cũ crimine læsæ Maiestatis, fuisset illi præscriptum.

Quintum ex dicta firmata conclusione, quòd in proposito casu nõ fuisset commissum crimen læsæ Maiestatis, sequitur fundamẽtum, quòd feloniæ, vbi (quod verum non est) commissa fuisset dicatur præscriptum,
214 & fuerit sublata † spatio triginta annorum, Afflict. *in cap. 1. §. porrò, num. 62. versic. secundò limitatur,* aliàs est *sub numer.* 34. *quæ fuit prima causa beneficij amittendi,* Aluarot. *inter consilia feudalia* Bruni *cons. 61. numer. 3.* Socin. iun. *cons. 111. nu. 20. vol. 2.* Schrad. *de feud. par. 2. 9 partis principalis sectione 14.*

S *num.*

*numer.*15. Rosental.*de feud. cap.*10.*quæst.* 39.*numer.*38. vbi *num.* 39. 41. *&* 42. ampliat,† etiam si vasallus præscribat mala fide, & etiam si feudum ipso iure † esset amissum,& denique,licèt dominus declarasset suam voluntatem,† quòd voluisset ipsum vasallum esse priuatum. 215 216 217

Etiam si Ludouicus non possederit. Nec videtur officere,quòd ipse Ludouicus non possederit, & ob id non potuerit præscribere, † quia cum hic agatur de priuatione respectu spei succedendi,non autem de ipso feudo,quod perdere non potuit,cum illud non possideret,negari non potest,quia non remanserit in quasi possessione ipsius spei , ex quo nihil vnquam ei de hoc fuit oppositum,vel declaratum contra eum,per ea quæ tradit Rosental. *de feud. d. cap.*10. *quæst.* 40.*sub nub numer.*59.*versic. Quid? quod spem feudi successionis, & num.*60.*circa finem,& num.*62. 218

Sextum arg. quod ex quo Ludouicus erat subditus Regis, potuit pro eo et patria militare contra dominum feudi. Sextum etiam sequitur fundamentum ex eo,quòd firmauimus Ludouicum constituisse domicilium in Gallia,& illam habuisse pro patria, ipsum potuisse seruire Regi Franciæ contra Imperatorem absque vllo periculo priuationis, quia pro patria, & Rege, sub quo habitat vasallus possessor feudi, & multò magis,qui non possidet, sed est tantùm de comprehensis in antiquis inuestituris , & habet solam spem successionis,nec adhuc iurauit fidelitatem,ne dum potest, † sed imò tenetur seruire cōtra primum dominum directi,Speculat.*in titul.de feud.*§. *quoniam,* aliàs est *sub titulo de homagijs, quæstione* 16. *numer.* 30. *&* 31. Roland. *consil.* 1.*sub numer.* 80. *&* 81. *volum.* 2. Iacobin. *in sua inuestitura feudali in verbo, & promiserunt eidem domino,sub numer.* 12. *versicul.conclusionem prædictam limitabis,* Rosental.*cap.* 8.*quæst.*11. *numer.*3.*& quæst.*15.*numer.*5.vbi quod primò debet † iuuare Magistratum,cui est subditus,patriam,ac vltimo loco dominum feudalem antiquiorem, vbi innumeros citat *in glos. h.* Schrad.*par.* 6. *cap.*5.*sub numer.*6.vbi quòd Rex,cui quis subest, & patria præferuntur † antiquiori domino feudi, Peguer. *decis.*57.*sub numer.* 4. vbi quòd pugnando pro Rege , cui subest, dicitur † pugnare pro patria,& bono publico,Menoch.*cons.*1176.*numer.*21. 219 220 221 222

Vasallus pro patria & Principe potest, & debet militare contra dominum feudi.

Patria cēsetur semper excepta in quolibet iuramento fidelitatis. Patria enim semper censetur, & dicitur excepta † in iuramento præstito domino feudi, & multò magis,si nullum adhuc est præstitum, *glos. in cap. de forma,*18.*in verbo honestum,* 22.*quæst.*5. Isern.*in cap.* 1.*sub num.* 1.*de forma fidelitat.* vbi Liparul. *in addition.* Bald. *in cap.* 1.*in princip. sub num.* 2. *in verb. contra omnem hominem.* & *ibi* Aluarot. *col.* 6. *versic. item similiter intelliguntur excepta propria patria,de noua forma fidelitat.* idem Aluarot. *in cap.*1. §.*contra omnes, numer.*11. & *ibi* Præposit.*in fine,in titul. Hic finitur lex,* 223

Schra-

Schrad. *de feud. par. 6 cap. 5. sub numer. 6. versic. quartò patria vasalli,* Rosental. *d. cap. 8. quæst. 15. numer. 5. glos. b.* Sacca *consil. 17. numer.* 17. vbi *numer.* 12. *&* 16. quod semper etiam si præstitum esset iuramentum, (quod tamen non erat præstitum à Ludouico) censetur exceptus † dominus, vel Rex, cui ipse est subditus, & subiectus, Capici. *in sua inuestitur. feudal. in verbo ligium, versic. Item patria, in sexta conclusione, f.* 231. *&* 232. vbi inquit defendisse Alfonsum de S. Seuerino † à simili felonia, qui secutus fuerat partes Gallicas tanquã ciuis Neapolitanus vigore sacramenti præstiti per subditos Neapolis Regi Frãciæ, licèt esset vasallus ligius Regis Catholici prioris domini, cui tamen nondũ iurauerat fidelitatẽ, sicuti præcisè euenit in Ludouico, qui prius fuit factus subditus Regis Franciæ, quam iuraret fidelitatem pro feudo, sicuti & ipse Alfonsus de S. Seuerino: idem in istis terminis de subdito pugnante pro suo domino contra dominum feudi, quod non committat feloniam, respondit pro Nicolao Vrsino † Comite Petiliani, Lofred. *cons. 5.* maximè *sub numer. 35. 36.* & probauit Sacca *d. consil. 17. num. 34. & 35.*

224 225 226

Subditus non habet necesse quærere, an bellum sit iustum vel iniustũ, secũdũ ius ciuile, sed debet obedire.

227 Et talis subditus non habet quærere, † an bellum sit iustum, vel iniustum, sed obedire, Aluarot. *in cap. 1. in princip. sub numer. 3. quib. mod. feud. amittat. rubrica 1.* (nam sunt duæ ita inscriptæ) Afflict. *decis. 265. numer. 43.* Io: Franc. de Pont. *cons. 131, numer. 82. vol. 2.* Rosental. *cap. 8. quæst. 20. num. 10.*

Septimum argumẽtũ ex pace secuta dicitur remissa felonia.

Pax Cameracens. inter regem Frãciæ, & Catholicum, & qui de ea meminerint.

228 Septimò, ex pace Cameracensi vulgo *di Cambrai*, inita, & conclusa † tertio Augusti 1559. inter Henricum secundum Regem Franciæ, & Philippum Hispaniarum Regem, & alios in ea comprehensos, de qua mentionem faciunt, & eius conditiones recensent Belcarius *in commentar. rerum Gallicarum lib. 28. sub num. 24. & 25. fol.* 918 Iacobus Augustus Thuan. *suarum historiarum lib. 22. tom. 1. fol.* 457. *&* 458 Ioannes Serranus *in vitis Regum Franciæ, in vita Henrici secundi fol.* 570. *col.* 2. *in fine, & fol.* 571. *col.* 1. Alfons. Vlloa *in vita Caroli Quinti in fine in additione fol.* 341. Antonius Posseuinus Iesuita *in oratione funebri Ludouici Ducis Niuernij folio* 13. ex hac inquam pace generali, si quæ commissa fuisset felonia, purgata remansisset, † & extincta, vt probant text. *in c. 1. §. sententiæ quoque, ibi, Quæ verò contra aliquem, vel aliquos de societate latæ sunt occasione guerræ, seu discordiæ in irritum deducantur, de pace Constantiæ,* vbi Bald. *in primis verbis* notat, quòd sententiæ per Imperatorem latæ contra rebelles occasione rebellionis rescinduntur facta † pace, multò magis ergò nulla secuta sententia tollitur felonia, Idem probat *dictum cap. primum*

229 230

Facta pace omnia restituũtur in pristinum.

primum,§.priuilegia omnia,vbi pariter Bald.*in §. hoc quod nos,in verbo priuilegia omnia,sub numer.3.de pace Constantiæ*, notat, quòd si bona rebellium tempore rebellionis alijs sunt concessa personis,facta pace veniunt † restituenda primis dominis,ita quòd ipsa pax non habet vim simplicis indulgentiæ,sed restitutionis in integrum; & idem Bald. *in eodem tit.de pace Constant.in §.possessiones,in primis verbis*,notat ex eo textu,quòd possessiones amissæ tempore guerræ,quæ ante tempus guerræ possidebantur,debent † restitui possessoribus,& si illas recuperassent debent eis defendi:& nu. 3.in fine subdit,quòd in istis restitutionibus,quæ fierent vigore capitulorum pacis, obstat † exceptio dolo facis, & prædicta sequuntur Aretin. *in l. Gallus, 29.§.& quid si tantùm,ante num.22.col.* 10 *versic. & ad materiam istam*, vide textum singularem,*ff. de liber.& posthum.fol. mihi* 47.*col.* 4. *dicti folij circa finem*,& *ibidem* Ias.*num.79.versic. quarto notabiliter limita*, & *ibi* pariter Socin. patruus *sub numer.17.versic. Tertiò adde aliam limitationem secundum Aretinum*,idem Socin. *cons.58.numer.2 vol.3*. Boer.*quæst.38.numer.* 7.Afflict.*in cap* 1.*in sexto notabili,sub numer.36.* aliàs *sub numer. 24. in titul. Hic finitur lex*, & dicit Angel.*in l.conuentionum*, 5. *in fine,ff. de pact*.quòd pax est iusta causa † remittendi has iniurias , & quòd hoc possunt facere Principes etiam in præiudicium tertij,sequitur Deci.*cons.520. num.4 in fine,& num.5.*

231 232 233 234

Adhærentes censentur comprehensi in pace.

Et in pace semper censentur comprehensi † adhærentes,licèt de eis non fiat mentio,quamuis tutius sit, quod illi exprimantur, Angel. *in l. quæ religiosis*, 44.*nu.1.ff.de rei vindicat*. vbi distinguit,an verba pacis sint † concepta in rem,vel in personam, & subdit, quod, vbi etiam sunt concepta in personam,† includuntur adhærentes, si paciscenti non posset esse pax sine adhærentibus,& quòd adhærentes dicantur comprehensi, tradit etiam Antonius Franciscus de Doctoribus ad *Abbat.in cap.* 1.*n.*28. *de postulat.prælator*.& indistinctè semper includi † adhærentes,hoc est qui seruierunt ipso facto,vt familiares,& domestici, tradit Petrin. Bell, *de re militar. par.*10 *tit.*2.*num.* 4.*cum seqq.* & latè in proposito prosequitur † Roland.loquens de capitulis dictæ pacis,de qua agimus ad excusandum vasallium à prætensa simili offensa in Imperatorem *cons.* 1.*sub n. 113. vers. Iuuatur quoque dictus Comes,cum numeris sequentibus, lib.*3. & faciunt verba textus *in l vnica,in princip.C. de caducis tollend.* nempè *quod belli calamitas introduxit,† hoc pacis lenitas sopiret.*

Saltem hi qui inseruierunt, & militarunt ipso facto.

235 236 237 238 239 240

Capitula pacis ligãt successores

Quæ capitulationes pacis, & remissiones offensarum in eis contentæ ligant † etiam successores,Bald.*in l.digna vox,4.sub num.4.& 5.* vbi etiam Castr.*sub numer.6.C.de legib.*

241

Nec

Nec obstat, quòd pax illa fuerit inter Regem Christianissimum, & 242 Regem Catholicum, & ob id non suffragetur † respectu offensæ factæ Imperatori, cum non sit extendenda de causa ad causam, nec de persona ad personam, vt super ea scribentes in eadem causa responderunt Menoch. *cons.* 104. *numer.* 7. Cephas. *cons.* 304. *sub num.* 204. *versic. postremum non obstat argumentum, vol.* 3. Decian. *cons.* 18. *sub nu.* 226. *vers.* *Tertiò respondetur quòd capitula, vol.* 1.

Qui fuerint comprehensi in dicta pace, & an Imperator.

Namque oporteret videre capitula præcisa huius pacis, vt rei veri- 243 tas constare posset; illa enim, quæ allegantur † descripta à Raudens. *in fine suarum decisionum*, & à Marta *de iurisdictione part.* 1. *cap.* 40. *fol.* 122. non faciunt ad rem, quia sunt de pace inita de anno 1598. inter Henricum quartum Regem Franciæ, & Philippum Regem Catholicum, non autem inter Henricum secundum, & eundem Philippum de anno 1559. licèt in hac posteriori confirmentur capitula dictæ primæ pacis.

Vide d. capitula ex post lecta apud Ascanium Centoriũ in 2. parte suorũ cõmentariorum l. 7. fol. 213. maximè in 4. cap.

Tamen, licèt illa non habeamus, nisi in compendio recensita à Belcario, & Thuano *in locis à me citatis supra numer.* 228. Decianus ex adverso 244 adductus *d. consil.* 18. *num.* 225. *vol.* 1. supponit † in ea fuisse comprehensos illos, qui inseruiuerant Regi Franciæ de tempore dicti belli, & sic cõprehenderent etiam Ducem Ludouicum.

Præterea Doctores in oppositum adducti se fundant in eo, quòd 245 ille Comes Scipio Fliscus imputaretur † de offensa facta alio tempore, & alia de causa, quàm ex bello, pro quo fuerat inita pax, quod non militat in casu isto, quia prætensa offensa, & pax, fuit in, & pro eodem bello.

246 Tertiò, quòd imo in ea pace fuerit comprehensus † Imperator, scribit Thuanus *lib.* 22. *historiarum to.* 1. *fol.* 458. *col.* 1. *in fine his verbis.*

247 *Hac pacificatione comprehensi † ab vtraque parte, Pontifex, Cæsar, & Imperium, Septemuiri, omnes Ciuitates, & Imperij ordines, Poloniæ, Daniæ, Suetiæ Reges, cũ Elisabeta Angliæ Regina, Venetorum Respublica, Heluetiorum, ac Ratorum pagi, Sabaudiæ, Lotharingiæ, Ferrariæ, Mantuæ, Vrbini, Parmæ, ac Placentiæ Duces, Genuensis Senatus, & Lucenses, vt non inter Gallos, & Hispanos tantùm, sed inter omnes orbis Christiani Principes, ac Ciuitates concordia sarta videretur.*

Metis, Tullum, Virodunum non fuerunt restitutæ in dicta pace.

248 Et licèt tunc non fuerint restitutæ † à Rege Franciæ tres illæ Ciuitates Imperiales Diuodurum, seu Metis, Tullum, & Virodunum, vt per eundem Thuanum *dicto lib.* 22. *to.* 1. *fol.* 459. *colum.* 2. *sub littera* B. *versic.*

Iamque omnia ferè, quæ in Belgio, & Subalpina regione tenebamus, restituta fuerant, † & res in eo erant, vt cætera Etruriæ *oppida restituerentur, remanentibus tantùm penes Regem † Caleto, & tribus Lotharingiæ Ciuitatibus, exiguo tot laborum, sumptuum, & periculorum præmió.* 249 250

Tamen ipsi historici profitentur dictam pacem † fuisse damnosam dicto Regi Henrico secundo, vt per Thuanum *d. lib.22. tom. 1.col.2. sub littera* C. *ibi.* 251

Pax Cameracensis damnosa Regi Franciæ, sed honestata duobus matrimonijs.

Facta pace, quamquam iniquis, si Regem spectes conditionibus, Belcarius *lib.* 28.*commentariorum rerum Franciæ num.* 24. vbi vocat ignominiosissimum fædus respectu Regis Franciæ, sed dicunt pacem ipsam fuisse honestatam † duobus matrimonijs, altero Elisabetæ filiæ primogenitæ ipsius Henrici, cum Philippo Hispaniarum Rege, altero Margaritæ eiusdem Henrici sororis, cum Emanuele Philiberto Sabaudiæ Duce, vt quod minus honestè acceptasset, in gratiam horum matrimoniorum concessisse videretur. 252

Dictæ Ciuitates nō fuerunt restitutæ conniuente, & tacitè consentiente ipso Imperatore.

Et adhuc id contigit ipso Imperatore tacito consensu conniuente, † ne dictæ tres Ciuitates restituerentur, vt per eundem Thuanum *d. lib.* 22. *historiarum tom.* 1. *fol.* 454. *col.2. sub littera* D. qui loquens de legatis transmissis à Rege Franciæ, & Catholico ad Imperatorem pro eo inuitando ad dictam pacem, de quibus meminerat idem Thuanus *d. lib.* 22.*fol.*453.*col.*2.*sub littera* B. *versic. Ita certis de pace mox transigenda,* de hoc tacito, deinde consensu Imperatoris, ita scribit. 253

Legati ad Imperatorem pro pace Cameracensi.

Nunc ad legatos nostros venio, qui quinto Kal. Aprilis postquam introducti sunt, & loculenta habita oratione Regis egregiam erga Cæsarem, & Imperij proceres, atque ordines voluntatem prolixè declararunt , † vt Regni antiquum cum Imperio fœdus renouaretur, & arctiore in posterum amicitia firmaretur, postremò petiere. Ad hæc Cæsar † gratias Oratoribus agit, & Regem Imperij, Principum, & ordinum, aut suam denique amicitiam numquam desideraturum dicit, modò facta dictis respondeant, † & nuper ablata Imperio Ciuitates ab ipso restituantur, quod si fiat non videre quid impedimento esse possit, quominus syncera amicitia inter eos coiri possit. Hîc legati de Ciuitatibus, quod proponatur, nihil se in mandatis habere respondent: Cæterum ea de re ad Regem relaturos, petere interea, vt Regis amicitiam ipsis delatam pari beneuolentia rementiantur. Ita solutum comitium, & honorificè accepti, † & dimissi legati, quibus & clàm insusurratum est, non potuisse Cæsarem de restitutione Ciuitatum, mentionem non facere: Cæterum neque ipsum propterea, † neque Imperij Principes, & Ordines à Regis amicitia, etiam si illæ non restituantur discessuros esse, Decreta & ad Regem legatio, † cui obeunda destinati Cardinalis Augustanus, & Christophorus Dux Vuirtembergensis. 254 255 256 257 258 259

Nota.

Euen-

Euentus postea demonstrauit id fuisse verum, quod auctor iste scripsit,
260 & dolus non infertur † scienti, &, volenti, *l. nemo videtur*, §. 187. aliàs 188. *ff.*
261 *de reg. iur. cap. scienti*, 27. *de reg. iur. in 6.* Nec iniuria, † *l. 1. §. vsque adeo, ff. de iniurijs.*

Hos autem historicos probare ad defensam in crimine feloniæ, licèt non ad offensam, *superius num.* 68. admonui.

Obiectum petitum ab aduersarijs.

Nec obstat, quod notat Bald. per illam legem *in l. ob restituenda*, 6. *C. de condiction. ob turpem causam*, quem citant Doctores ab aduersarijs allegati, in qua lege habetur, quod datum furi, vt restituat rem
262 subtractam, potest † repeti condictione ob turpem causam, nec obligat datio, vel promissio, per quam legem infert *ibi* Baldus in hæc verba.

quod non facit contra sed pro Duce Carolo.

263 *Nota istam legem contra mascaltones, & prædones, † qui nolunt reddere præ-*
264 *dam, nisi aliquo accepto, Item ista lex facit contra Ciuitates, quæ inuadunt † Castra*
265 *aliena, quæ nolunt restituere, nisi recepta pecunia, quod tunc turpitudo non sit, †*
266 *nisi ex parte recipientis, & tenetur restituere † quidquid accipit, nec puto hunc con-*
267 *tractum per Capitula pacis adiuuari, † quia est turpis, & impreßiuus.* Hactenus Baldus,

Doctrina Baldi in oppositum adducta, quomodo procedat.

268 Quia Baldi doctrina procedit, † & loquitur in casibus inuasionum, qualem nunc patitur Serenifs. Dux Carolus, non in bello pro, quo militauit Dux Ludouicus eius pater, (si tamen in eo interuenit,) quod vbi non fuisset omnino iustum, non carebat tamen probabili occasione data à Carolo V. ob mota arma contra fæderatos, nec probabilibus prætensionibus in ipsis Ciuitatibus, de quibus feci mentionem remissiuè *supra, numer.* 72. & sic facit pro Duce Carolo, non contra eius patrem.

Octauum arg. quod cum Imperator nullã fecerit querelam uiuente Ludouico, à successore, nec contra successorem possit moueri

Octauò, cum Imperator, qui prætenditur offensus numquam conquestus fuerit in vita de hac asserta offensa, & sic non appareat eum voluisse Ducem Ludouicum incurrisse aliquam priuationem, cum ta-
269 men non potuerit hoc ignorare, † ex quo Ludouicus ipse erat persona egregia, & omnibus nota, nec contra ipsum viuentem vmquam fuerit de hoc mota quæstio, vel facta aliqua declaratio voluntatis ipsius,
270 amplius non potest † moueri nec à successore in Imperio, nec à tertio, nec contra successorem ipsius Ludouici, vt de primo, quod suc-
271 cessor non possit † nunc agere ad priuationem, voluit glos. *in l. omnimodò*, 30. *in verbo non licebit*, vbi etiam Ias. *sub numer.* 9. *C. de inoffic. testam.* argumento textus *in l. 1. & l. final. C. de reuocan. donat*, & idem docuit *glos. in cap. 1. §. porrò, in verb. assalierit*, & *ibi* Bald. *numer.* 3. Aluarot. pariter *num.* 3. & Præposit. *num.* 2. *quæ fuit prima causa benefic. amittend. glos. in*

cap.

cap. Imperialem,in §. *Insuper,in verb.non succedit*,& *ibi* Bald. *numer*. 7. Aluarot.*numer*.6. & Afflict. *numer*.37. aliàs est *numer*. 15. *de prohibit. feud. alienat. per Federic.* Odofred. *in l.1.num.2. C.de reuoc. donat. fol.* 81. *col*. 4. *dicti folij*,Io: Blanch. *in sua summa feud.lib. 2. cap. 1. in titul. quib. mod. & in quib. casib. feud. amittat.num*.144.*fol*.133.Bald. *in cap*. 1. *in princip. numer*. 23. *versic. Secundò quærit quid si dominus, Quib. mod. feud. amittat.tit*. 1. Practic. Papiens.*in forma libel. quo agitur ad reuocation. feud. in verb. vita eiusdem Rainaldi,numer*.2. Curt.iun. *in tract. de feud. par*. 4. *principal. sub numer*. 156. vbi de communi *fol. mihi* 492. in impressione Coloniensi 1600. Iacobin. *in in sua inuestitur. feudal. in verb. dictiq; vasalli promiserunt, il primo, numer*.51. Caccialup. *in suis obseruat. feudalib. obseruat*. 33. *fol*. 209. Paris de Puteo *de reintegr. feud. cap*. 217. *& in alia impressione fol*. 120. Francis. Maria Plot. *cons. 66.numer.11,vol.1. criminal. diuersor. magn. impress.* Zas. *de feud. part*. 10. *sub numer*.76. Ruin.*cons*. 10.*numer*.4.*vol*.1. Mynsinger.*cons. 5.numer*.30.*decad*.13.*vol*.2. Sebastian. Medic. *in tract. mors omnia soluit, part*.2.*concl*.43.Cacheran.*decis*. 77. *numer*.11. Roland *cons*.81.*numer*. 16. *vol*.3. Maluas. *consil*.40.*ante numer*.21. Modestin. Pistor. *cons*. 51. *numer*. 31. *vol*.1. Bursat de communiori *cons*. 225.*numer*. 147. Schoner. *lib*. 2. *disputat. feudal* 1.*thesi* 17. *fol* 372. Borcholt. *de feud. cap*. 8. *sub numer*. 154. *versic. De hærede domini*, Vultei.*in simili tractat. cap*. 11.*num*. 68. *fol*. 738. Schrader.*cons*.33.*numer*. 40.*vol*.2.Rosental.*cap*. 10. *quæst*. 40. *numer*. 1. *& seqq*. Clar. de commun. *in* §. *feudum, quæst*. 64. *numer*. 1. Siluan. *de feud. recognition. quæst*. 28. *&* 29. vbi dicit *d. quæst*. 29. *num*. 18. limitet, † quando tempore vitæ vasalli delinquentis,aut domini,contra quem est commissa felonia,nondum erat delata successio ipsi vasallo, Tamen meritò hæc fallentia reprobatur † per concludentes rationes à Rosental. *d. cap*. 10. *quæst*.40.*numer*.57. *cum seqq*. diximus enim *supra num*. 11.vasallum priuari spe succedendi nondum ei delata successione. 272 273

Dominus non agit ad priuationẽ contra hæredes vasalli, qui commisit culpam.

De secunda autem conclusione,quòd quæstio feloniæ non possit † moueri contra hæredem,vel successorem vasalli, qui prætenditur illam commisisse,si eo viuente non fuerit promota, vel dominus offensus,non fuerit conquestus nec declarauerit velle vasallum incurrisse priuationem, tradunt *gloss final.in cap. finali, extra de donat.* Io: Andr: *in addit. ad Speculat. in titul. de feud.* §. *nunc dicamus in additione magna, incipiente Nunc reuoluitur hæc quæstio,to*. 3. *fol*.330.*colum*. 2. Io: Blanc. *in sua summa feud. lib. 2. cap. 1. in titul. quib. mod. feud. amittat.num*. 115. *fol*. 333. Bald. *in cap. Imperialem*, §. *insuper, sub numer*. 5. *versic. considera tamen*, & *ibi* Aluarot. *sub num*. 4. *vers. sed tu aduerte circa hanc quæstionem*, & Afflict. *sub numer*. 15. aliàs 274

sub

sub numer.37.versicul.ergò vbi dominus,de prohibit.feud. alienat.per Feder. Cuman.*cons.164.sub numer.2.& 3.* Soc.patruus *cons.66.num.19.vol.3.* Ruin. *cons.10.numer.6. & cons.159.num.12.vol.1.* Iacobin. *in d.sua inuestit. feud. in verb.dictique vasalli promiserunt,il primo,sub numer.52.* Zazi. *de feud.par.10.n.75.& 76.* Rota apud Cassador. *in tit. de locat. decis. 2. numer. 6.* vbi etiam

275 si ipso iure † esset commissum feudum,quia intelligitur, si dominus velit,quod tradunt plerique alij tàm in hac,quàm *in praecedenti conclusione nu.* 271.de quo tamē *infrà* particulariter dicā *n.277.*&principalē conclusionē,quòd nō possit promoueri quæstio feloniç contra successorē,probarunt etiam Bero. *cons.49.numer.15.& 17.vol.3.* Roland.*consil. 78.numer. 11.vol. 4.* Siluan.*de feud. recognitione,d. quaest.28.& 29.* Mynsinger.*centur.3. obseruat.97.* Vurmser.*practic. obseruat. tit. de feud. obseru.26.* Sebastian.Medic. *in tractat. mors omnia soluit,par.2.conclus.43.* Menoch.*cons.99. numer. 108. & cons. 865. numer. 13.* Riminald. iun. *cons.1.numer.7. & cons. 22.numer.27.& cons.619.numer.57.* Fachin.*cons.24.num.26,vol.1.* Schoner. *lib.2. disputat.feudal.1.thesi.17.fol.372.* Borcholt. *de feud.cap.8.numer. 154.* Rosental.*cap.10.quaest. 40.sub num.1.* Vultei. *de feud. lib.1.cap.11.nu. 66.fol.736.* Clar. *§.feudum,q.65.*

Etiam si feudum committeretur ipso iure. Vasallus ob culpam non perdit feudum, nisi dominus velit, & declaret.

Idque in vtroque capite procedit,etiam si felonia talis esset , per 276 quam feudum committeretur ipso iure, † in quo tamen casu hanc non versari,demonstraui *supra in quarto fundamento numer. 186.cum seqq.* quia 277 intelligitur committi, si ipse dominus velit, & declaret , † & non aliter, Speculat. *in tit.de feud.§.quoniam super homagijs, in 27. quaest. sub numer. 49. versic.Benè dico,si mihi placet,* aliàs est *sub titul. de homagijs & fidelitatibus,* Bal. *in l finali,sub numer. 5.* & ibi Ripa *sub numer. 237.vers.sed contrarium tenet Baldus,* & *sub numer. 238. dicit hoc magis sibi placere, C. de reuocand. donatio.* Idem Bald.*in cap. quae in ecclesiarum,7. numer. mihi 73.vers.Aliter cadit à feudo ipso iure,si dominus vult retrahere, extr. de constitut.* Idem Bal.*in cap.1.sub nu. 3.* & *ibi* Præposit. *ante num.1. versic. Nota secundum Baldum, quòd vasallus,* & Laudens. *in princip.numer.4. de capitul.Conrad.* & iterum Bald. *cons.301. numer.10.vol.1,* Imol. *in cap.2.sub numer.16. versic.Sed certe Doctores communiter transeunt,extra de feud.* Idem *in cap.final.sub num.25. circa finem, extra de donat.* Alexand.*cons.79.sub numer.11. versic.non dico,quòd ipso iure, & cons.103.num.16.in fine, versic praeterea etiam quando priuatur, vol. 1.* Idem Alex. *cons.173.numer.7.vol.2.& consil.27.sub numer.4. versic. & dico, quòd sic, & cons.92. numer.23.in fine,vol.6.* Guid.Pap.*cons.192. num. 2. in fine,* Pæposit.*in cap.1.sub nu.4.propè finem,vers.Nec est verum, quod iste esset priuatus. Quo tempore miles,* Abb.*cons.67.sub num.2.versic. Sed his non obstanti-*

bus, vol. 2. Paris de Puteo *de reintegrat. feud. cap.* 217. Cassador. *in tit. de locat. d. decis.* 2. *numer.* 6. Iason. *in l.* 2. *sub numer.* 8. *C. de iure emphyteutic.* Idem *in l. omnimodo*, 30. *in princip. propè finem, num.* 10. *C. de inoffic. testam. & in l. posthumo*, 2. *numer.* 25. *C. de bonor. possess. contr. tabul. & in l. si mihi, & Titio*, 111. *in princ. paulò ante finem, versic. Item adde ad præallegatam glossam, ff. de verbor. obligat. & cons.* 107. *numer.* 8. *vol.* 4. Gulielm. de Benedict. *in quæst. de Episcopat. numer.* 63. *tom.* 3. *suorum operum fol.* 30. Ruin. *cons.* 35. *sub numer.* 28. *vers. & idem videtur etiam si vasallus priuetur ipso iure, vol.* 1. Bero. *cons.* 49. *sub numer.* 15. *vol.* 3. vbi loquitur ad rem, Deci. *cons.* 138. *sub numer.* 5. *versic. & his præmissis, & cons.* 144. *sub num.* 6. *versic. præterea etiam si ipso iure, & cons.* 184. *aliàs* 185. *num.* 11. *&* 12. *& cons.* 205. *aliàs* 206. *num.* 7. *in fine, & cons.* 341. *nu.* 16. Veggi. *cons.* 28. *nu.* 89. Rimin. iun. *cons.* 619. *num.* 58. *vol.* 6. Bursat. *cons.* 253. *num.* 48. *&* 64. *vol.* 3. Schrad. *cons.* 1. *num.* 71. *vol.* 1. *& consil.* 33. *num.* 58. *vol.* 2. Surd. *decis.* 194. *num.* 7. Tiraquel. latè *in l. si vnquam*, 8. *in verb. reuertatur, nu.* 11. *C. de reuoc. donat.* Curt. iun. *in tract. de feud. part.* 4. *sub numer.* 156. *versic. ego autem habeo istam, fol.* 495. *& versic. & ideo reperio, quòd contra. fol.* 496. Schoner. *lib.* 2. *disput. feudal.* 1. *thesi* 17. *folio* 372. Clar. §. *feudum, quæst.* 64. *numer.* 2. vbi dicit communem, Iacobin. *in sua inuestitur. feudal. in verb. Qui quidem inuestiti, sub numer.* 42. *versic. In hoc articulo ego concluderem*, Rosental. *de feud. cap.* 2. *quæst.* 18. *glos. c. & cap.* 9. *quæst.* 2. *numer.* 10. *glos. l. & cap.* 10. *quæst.* 40. *sub numer.* 41. *pluribus in locis, & sub numer.* 42. *&* 47. & in effectu vult etiam Siluan. *de feud. recognit. quæst* 29. *num.* 6. 7. *&* 11. dum declarat opinionem eorum, qui tenent ius priuationis transire ad hæredes, & contra hæredes, quando pœna committitur ipso iure procedere, si dominus in vita declarauerit, & non aliter.

Opinio, quod actio ad priuationē trāseat in hæredem, & contra hæredem, quando feudum cōmittitur ipso iure reiecta.

Ex quibus constat subsistere non posse † eorum opinionem, qui crediderunt simpliciter actionem transire in hæredem, & contra hæredem, quando ipso iure committitur feudum, quia ex prædictis apparet hoc verum non esse, nisi constet tacitè, vel expressè dominum declarasse, & voluisse vasallum priuatum fore; & si hoc non apparet, non præsumitur † etiam id voluisse, nec declarasse dominum, Bald. *in l.* 1. *sub numer.* 1. *C. de reuocand. donationib.* Paris de Puteo *de reintegrat. feudor. cap.* 217. *numer.* 8. Rosental. *de feud. cap.* 10. *quæst.* 40. *numer.* 41. *in fine.* 278 279

Non præsumitur dominum velle vasallum cecidisse, nisi hoc appareat. Imò præsumitur non luisse nisi contrariū probetur.

Imò tunc præsumitur † contrarium, nempè ipsum dominum noluisse priuare, Rosental. *d. cap.* 10. *quæst.* 40. *sub numer.* 44. *versic. Sed in partem mitiorem, quòd non voluerit priuari debere vasallum, &c.* Nisi id dominum 280

281 num voluiſſe probetur † ab eo, qui hoc affirmat, idem Roſental. *d. cap.* 10. *quæſt.* 40. *n.* 42. Et vbi hoc non probatur non apparente de voluntate 282 domini, vel eius declaratione, cenſentur † ab eo remiſſa offenſa. Ruin. *conſ.* 128. *num.* 8. *vol.* 1. Franc. Maria Plot. *conſil.* 66. *num.* 12. *vol.* 1. *criminal. diuerſor. magnæ impreſſ.* Riminald. iun. *conſ.* 1. *num.* 30. & *conſ.* 619. *num.* 58. Menoc. *conſil.* 155. *num.* 17. & *conſil.* 1080. vbi quando mortuus eſt vaſallus, citat viginti & vnum Auctores pro hac opinione, & quando mortuus eſt dominus, allegat decemocto, quòd cenſeatur remiſſa felonia, Knich. *de veſtiturar. paction. par.* 1. *cap.* 5. *nu.* 46. *fol.* 389. Roſental. *de feud. cap.* 10. *quæſt.* 40. *ſub num.* 38. 41. & 44.

Culpa cenſetur remiſſa ſi nõ apparet de voluntate dominí.

283 Iniuria enim diſſimulatione tollitur, † §. *final. Inſtit. de iniur.* Iſern. *in cap. Imperialem.* § *inſuper, numer.* 60. *propè finem d. numeri,* & *ibi* Afflict. *numer.* 41. aliàs eſt *ſub numer.* 18. *de prohibit. feud. alienatio. per Federicum.*

Iniuria diſſimulatione tollitur.

284 Et, vbi felonia eſt ſemel remiſſa non poteſt † amplius qui eam remiſit, pœnitentia ductus agere ad priuationem, & præcipuè contra hæredes vaſalli, Roſental. *cap.* 10. *quæſtio.* 39. *num.* 19.

Felonia ſemel remiſſa non poteſt amplius intẽtari.

285 Et ſicuti non poteſt hoc dominus offenſus, ità nec ſucceſſor, † 286 quia hæc remiſſio pertinet ad adminiſtrationẽ † regiminis, & ad dignitatem ipſius adminiſtrationis, idem Roſental. *d. cap.* 10. *quæſt.* 38. *ſub nu.* 34. 287 & ob id ſucceſſor tenetur † eam ratam habere tanquam de pertinentibus ad adminiſtrationem præceſſoris, Bald. *in l.* 1. *circa princip. ſub numer.* 3. *verſic. & hoc verum niſi,* & *ibi* Iaſon. *ſub numer.* 13. *ff. de conſtitution. Princip.* Intrigliol. *de feud. centur.* 2. *art.* 6. *numer.* 120. dixi *in controuerſ. fo-* 288 *renſ.* 204. *numer.* 95. & in materia feloniæ † Schrader. *de feud. part.* 2. 9. *patris princip. ſectione* 14. *numer.* 54. Roſental. *d. cap.* 10. *quæſt.* 38. *num.* 27. & 34. vbi *numer.* 30. dicit hoc verum eſſe etiam in Imperatore ſucceſſore.

Feloniam remiſſam non intentat ſucceſſor.

Feloniam poteſt remittere dominus etiam ad præiudiciũ agnatorũ, & quando.

289 Dominum enim laicum offenſum poſſe remittere † feloniam omnes vnanimiter admittunt, Zaſ. *de feud. part.* 10. *num.* 77. Roſental. *d. cap.* 10. *quæſt.* 38. *numer.* 25. *cum ſeqq.* etiam ad præiudicium agnatorum, quan-290 do † non eſt ſecuta ſententia, vel feudum non committitur ipſo iure, vel ſi ipſo iure perditur, dominus non declarauit velle eſſe commiſſum, quia vt *ſupra* firmaui, *numer.* 277. vaſallus non priuatur, niſi dominus velit, & appareat voluiſſe; ita magiſtraliter declarant Schrader. *de feud. par.* 2. 9. *patris ſection.* 14. *numer.* 38. & Roſental. *cap.* 10. *quæſt.* 39. *ſub nu.* 2.

Tertius non opponit de felonia ſi dominus nõ declarat velle vaſallum cecidiſſe.

Et ob id frequentiſſimè receptum eſt, quando quid inductum eſt 291 etiam ipſo iure fauore alicuius, ſi ipſe velit, tertium non poſſe † id allega-

re,& sic in casu isto non potest Dominus Dux Guastallæ proponere hāc assertam feloniam, cum non appareat Imperatorem cuius respectu commissa foret, voluisse Ducem Ludouicum, priuatum esse, per glos. *in l. 2.* & *ibi* Bartol. quam legit cum *l. prima, ff. si ager vectigal.* idem Bartol. *in l. 2. sub numer. 2.* & *ibi* Iason. *numer. 19. C. de iure emphyteut.* Abb. *cons. 67. sub n. 2. versic. concluditur enim in locis prædictis, vol. 2.* Alexand. *cons. 106. sub num. 4. vers. & ideo in tali casu, vol. 4.* Riminal. iun. *cons. 16. numer. 31.* Cephal. *cons. 90. numer. 42.* Modestin. Pistor. *cons. 51. nu. 31. vol. 1.* Rosental. *cap. 10. quæst. 40. sub numer. 44.*

Nonum arg. quod culpa domini non noceat filio in feudo ex pacto, vel quando feudum est concessum cuilibet iure proprio, vel vasallus decessit antequam euenisset casus eius successionis.

Pater non præiudicat filio in feudum ex pacto.

Nonò delictum patris etiam commissum in personam domini, nō præiudicat † filijs, & alijs descendentibus in feudo antiquo ex pacto, & 292 prouidentia, sed tantùm in hæreditario vel informi vt late defendit Rosental. *cap. 11. quæst. 5. per totam,* maximè *numer. 1. & sub numer. 5. versic. Verùm in contrarium mouet, & numer. 9.* & *sub numer. 13. glos. g.* vbi multos cumulat, idem *cap. 10, quæst. 40. numer. 60. & d. cap. 11. q. 4. sub numer. 11. & & quæst. 6. numer. 1. & quæst. 9. sub numer. 1.* mouetur *in dictis locis,* & præsertim *d. cap. 11. quæst. 5. sub numer. 9. & 13.* quia istud feudum non debetur † 293 filijs vti patris hæredibus, sed iure proprio, & ex persona propria, quod repetit etiam *eodem cap. 11. quæst. 7. numer. 5. & 6.* & in his, quæ alio debentur filijs, quàm ex persona patris, factum † ipsius patris illis non præiudi- 294 cat, ad quod citantur textus *in l. 3.* & *ibi* Bartol. *numer. 3. ff. de interdict. & relegat. & in l. vt iusiurandi, 7. §. si liberi,* & *ibi* pariter Bartol. & alij, *ff. de oper. libertor. & in l. adoptiuum, 8. §. patronum, ff. de in ius vocand.* inducendo eam, vt per Afflict. *in cap. 1. §. præterea, sectione incipiente Glos. tertia, quæ fuit prima causa benefic. amittend.* vbi adducit multas alias leges hoc probantes, & cum iure feudorum inquit ipse Rosental. *d. cap. 11. quæst. 5. sub glo. g.* aliud non reperiatur statutum hoc casu, quæstio erit decidenda secundum ius commune ex *d. l. 3. ff. de interdictis, & relegat. & d. l. vt iusiurandi, 7. §. si liberi ff. de operis libert.* & alijs *suprà proximè* adductis: Et ad textus in contrarium adductos *superius numer. 18.* respondet † idem Rosental. *d. cap. 11. quæst.* 295 *5. sub numer. 7. & quæst. 7. pariter numer. 7.* illos intelligendos esse de feudo informi, vel concesso pro se, & hæredibus, & eandem sententiam, quòd delictum patris etiam in dominum non noceat † filijs, nec alijs descen- 296 dentibus in feudo antiquo ex pacto probarunt Alexand. *cons. 30. numer. 15. vol. 1.* Deci. *cons. 445. sub numer. 69.* Ruin. *cons. 23. sub numer. 32. vol. 5.* Gozadin. *cons. 46. numer. 5.* Bursat. *cons. 225. numer. 187. &* benè Crauet. *cons. 859 sub numer. 12. & cons. 983. numer. 25.* Menoc. *in crimine læsæ Maiestatis cons. 815. numer. 39. & 40.* & in effectu hæc est opinio Cyni *in l. 2. numer. 4.*

mer. 4. *C. de lib. & cor. lib.* quem sequuntur multi relati à Iacob. *in sua inuestitura feudali in verbo dictique vasalli, il primo, n.* 60. qui loquuntur explicitè de feudo ex pacto, & prouidentia, & ipse Iacobinus *sub d. numer.* 60, *versic. Sitis ergò aduisati*, benè declarat se loqui in feudo ex pacto.

297 Cum autem feuda ista sint † ex pacto, & prouidentia, vt de Ducatu Montis ferrati nulla est difficultas, quia est pro descendentibus legitimis & de Ducatu Mantuæ, quia est pro primogenitis descendentibus mascu-
298 lis, & isti Ducatus magni dicuntur recognosci à † primogenitis successoribus iure proprio, & ex persona propria, etiam si non sint hæredes præcessorũ, vt aliàs latè in quodam magno Ducatu differui, & tangit Afflict. *in cap.* 1. §. *hoc quoque, numer.* 34. *versic. & dico vobis vnum, quod est mente tenendum, aliàs est sub numer.* 13. *de successione feudi.* & Guliel. de Monserat. *in tract. de success. Regni. Franciæ, in* 1. *dubio, numer.* 22. Consequitur, quòd Dux Ludouicus, vbi commisisset aliquam culpam, non præiudicasset filio.

Ducatus Montis ferrati est feudum ex pacto.

Ducatus magni cũ iure primogenitura spectant ad successorẽ iure proprio.

Quæ opinio, vt delictum patris non noceat filijs, vel alijs descen-
299 dentibus in feudo, fortius procedit, † quando feudum concessum est generi, ita vt vadat de vno in alium, & de primogenito in primogenitum, Bald. *in cap.* 1. *numer.* 3. *in fine*, & *ibi* Petr. de Rauen. *si vasall. feud. priuetur*, idem Bald. *in cap.* 1. §. *denique, sub numer.* 1. *quæ fuit prima caus. benefic. amittend.* vbi inquit considerandum esse tenorem inuestituræ, & si feudum concessum est generi, maximè quando sunt concessa re-
300 galia reuerti † ad dominum ius tantum delinquentis, non autem ius reliquorum, quod habent ex persona propria quodam ordine mortalita-
301 tis, † non per viam hæreditatis, quia absurdum est, vt ea dependeat ab hæreditario corpore, cùm sint nobiliora, & potiora, & ad ea admittan-
302 tur filij, † & agnati iure genituræ beneficio domini expressa forma inuestituræ, à cuius tenore non est recedendum: Et licèt deinde concludat
303 † hæc de iure communi esse vera, sed de iure consuetudinario scripto aliud seruari: Tamen, quando inuestitura est taliter concepta, vt concessio videatur facta cuiliber iure proprio, prout videntur istæ, tunc magis
304 communiter doctores admittunt † delictum patris non obesse filijs, Aluarot. *in d. cap.* 1 §. *denique sub numer.* 9. *in* 7. *conclusione*, & *ibi* Præposit. qui legit *d.* §. *in* §. *prædictis, col.* 3. *circa finem, versic. vel ex tenore inuestituræ apparet, quòd singulis &c. quæ fuit prima causa benefic. amittend.* Curt. iun. *de feud. part.* 5. *numer.* 5. *in tertia limitat. fol.* 504. Iacobin. *in sua inuestit. feud. in verbo dictique vasalli promiserunt, il primo, sub numer.* 58. *versic. quartò limitabis, nisi in inuestitura, &c.* Franc. Maria. Plot. *cons.* 66. *numer.* 24. *vol.* 1. *crimin. diuers.*

Pater non præiudicat filio ob feloniã quando ex inuestitura apparet feudum concessum fuisse cuilibet successori iure proprio.

magna impreßionis, Deci. *consil.* 606. *sub numer.* 15. vbi loquitur in inuestitura Statuum aliàs huius Coronæ Mantuæ Roland. *cons.* 1. *num.* 54. *vol.* 3. Mozzi. *de feudis tit. final. sub numer.* 39. *versic. Limitatur primò, fol.* 321. Peregr. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *numer.* 109. Bursat. *consil.* 225. *num.* 187. Rosental. *de feud. cap.* 11. *quæst.* 5. *numer.* 15. *& quæst.* 7. *num.* 3. vbi quando concessio facta est, vt de vno in alium perueniat, sicuti in primogenijs, & *d. cap.* 11. *q.* 7. *num.* 7. vbi quando concessum est familiæ, vel generi.

Crimen læsæ Maiestatis non præiudicat filijs in fideicommissis cum prohibitione alienationis, & primogenituris.

Et tunc, etiam si delictum contineret crimen læsæ Maiestatis non 305 præiudicaret † filijs, vt per Menoch. *d. cons.* 815. *numer.* 39. & 40. quia, vbi aliquid debetur successiuo ordine ex vocatione propria prout in fideicommissis, quibus non solum æquiparatur † primogenitura, sed imò 306 strictiori ordine regulatur, vt dixi *in controu. forens.* 23. *numer.* 12. & 13. ex crimine læsæ Maiestatis non præiudicatur † successoribus etiam filijs, 307 Cras. *de successiòn.* §. 1. *numer.* 10. Grammatic. *decis.* 105. *num.* 31. Surd. *decis.* 254. *num.* 19. Baiard. *ad Clarum quæst.* 78. *num.* 39. Guazzin. *de confiscation. bonor. concl.* 13. *limitatio.* 26. *num.* 2. *fol.* 144 Scaccia *de Iudici. lib.* 2. *cap.* 9. *sub numer.* 1114. *fol.* 396. & 397. Rosental. *d. feud. cap.* 11. *q.* 13. *num.* 11. & confert idem Rosental. *d. cap.* 11. *q.* 9. *sub num.* 20.

Culpa patris non nocet filio, quando feudum numquã deuenit ad eum qui commisit culpam.

Sed & amplius opinio firmata in præsenti fundamento, *num.* 292. *cum seqq.* quòd felonia patris non noceat filijs in istis feudis, facilius obtinet, quando feudum adhuc non erat quæsitum † patri delinquenti, sed 308 erat quærendum, & antequam fuerit ei quæsitum decessit, provt est præcisus casus noster. Bartol. *in l. eum qui,* 3. *sub num.* 2. *ff. de interdict. & relegat.* Bald. *in l. emancipatum,* 7. §. *sed & si pater, sub numer.* 1. *ff. de senator.* idem Bald. *in l. lege duodecim tabularum.* 14. *sub numer.* 6. *C. de legitim. hæredib. & in cap.* 1. *sub numer.* 3. *in illis verbis, & tunc pater meus commisit feloniam viuente auo meo,* & *ibi* Aluarot. *col.* 4. *vers. aut loquimur in parte delinquente, qui non dum habebat feudum acquisitum, sed sperabat habere,* Præposit. *sub nu.* 2. *in simili versic. aut loquimur in patre delinquente,* & Petr. de Rauen. *versic. Secunda est conclusio, si loquimur de patre delinquente, qui nondum habebat feudum, in tit: si vasallus feudo priuetur,* Angel. *in l. adoptiuum,* 8. §. *finali, num.* 4. *ff. de in ius vocand.* Aluarot. *in cap.* 1. §. *denique sub numer.* 8. *versic. Quartà conclusio, quæ fuit prima causa benefic. amittend.* Afflict. *in cap.* 1. §. *hoc quoque, sub numer.* 77. *versi. hoc etiam sentit Bartolus,* aliàs est *sub num.* 30. *de successiòn. feud.* Iacob. de Ardizon. *in epitom. feud. part.* 2. *cap.* 60. *fol.* 62. Specular. *in titul. de feud.* §. *nunc dicamus, sub numer.* 2. Iacobin. de S. Georg. *in verb. dictique vasalli, il primo, sub numer.* 60. *versic. Bartolus autem,* Zas. *de feud. par.* 10. *sub numer.* 98. *versicul. secundò fallit,* Sonzbec.

in si-

in simili tractat. par. 13. *sub numer.* 37 *vers. Quid si filius deliquit,* Marsil. *de bannitis in verb. delictis, numer.* 62. *in fine, fol.* 70. Capra *concl.* 77. *numer.* 18. *&* 41. Eguinar. Baro. *de feud. lib.* 3. *cap.* 8. *versic. Qua ratione si patre, fol.* 94. Bursat. *cons.* 225. *numer.* 188. Gail. *de pace publica, cap.* 13. *nu.* 25. vbi testatur de communi, & latè ex istorum, & aliorum auctoritate confirmat, Ronsental. *de feud. cap.* 11, *quæst.* 6. *sub num.* 1. maximè *in glos. a, & num.* 18. *in fine.*

Et in effectu idem voluit Isernia *in constitutione Regni incipiente Ob filiorum culpas, sub rubr. Vt pater forindicati ex delicto filij non teneatur, lib.* 2. *fol.* 70. *in antiqua impressione col.* 4. *& in noua fol.* 143. *col.* 2. *versic. Item in feudo tunc filius forindicati, vel proditoris habet illud non fiscus, quia nepos succedit auo ex sua persona,* quem referunt, & sequuntur specificè Afflict. *in cap.* 1. *§. præterea, sectione incipien. Glossa.* 3. *num.* 79. aliàs est *num.* 30. *vers. Vnum tamen non omitto, quod dicit Andreas in titul. quæ fuit prima causa benefic. amittend.* & Gigas. *de crimine læsæ Maiestat. lib.* 3. *tit. de rebellibus quæst.* 20. *fol. mihi* 176.

Contraria opinio Iserniæ reiecta.

Quidquid alibi idem Isernia *in d. cap.* 1. *§. præterea, sub numer.* 10. *versic. in secunda quæstione de nepote mouet quæstionem,* & *sub eodem numer. vers. Melius, & æquius, quæ fuit prima causa benefic. amittend.* explicitè firmauerit † 309 indistinctè delictum patris etiam præmortui viuente auo nocere nepoti, subdens *numer.* 11. quòd licet de præsenti pater nihil possideat, nihilominus habet spem & destinationem, & quia à patre culpante habet esse filius, & ex eo descendentes, & macula patris est in filio, Horum enim habita fuit ratio † 310 à scribentibus, & nihilominus contrarium communiter resoluerunt, sicuti ex præcitatis constat, & hæc obseruauit Rosental. *d. cap.* 11. *quæst.* 6. *in glos. a.* vbi mouet hunc scrupulum ex authoritate Iserniæ, & motiuum de incapacitate patris non turbat, quia non habet locum † 311 in vitio accidentali, nec quando filius vult succedere ex iure sibi debito ex persona propria vt dixi *in mea controuers. forensi* 207. *numer.* 33. *cum seqq. & numer.* 42. & faciunt quæ deduxi *in sexto articulo* pro resolutione motiui, quòd linea Ludouici non habuerit initium à *num.* 458. *vsque ad num.* 476.

Culpa patris non nocet filio in vitio accidentali, & quando filius venit ex persona propria.

Et quod dictum fuit *supra num.* 11. delinquentem priuari etiam spe successionis, procedit † 312 respectu propriæ successionis, vt si eueniret casus in eius persona.

Sicuti igitur nepos, cuius pater delinquens prædecessit auo, & sic deliquit, quando alter possidebat, & non dum euenerat casus eius successionis, non excluditur, quia dicitur venire ex persona propria;

Ita

Ita & multò minus excludi nequit, quando alter agnatus de comprehensis non ascendens, sed transuersalis possidebat feudum, nec ipso offensore viuo purificata est eius successio, quia militant eædem, & fortiores rationes, quando transuersalis possidet, ac vigeant, quando auus, vel alter de ascendentibus adhuc præoccupat feudum.

Responsio ad contraria remissiuè.

Quibus sic firmatis pro exclusione culpæ obiectæ Duci Ludouico non obstant,† quæ adducebantur in contrarium *à numer.* 8. *vsque ad numer.* 19. quia non procedunt in casibus particularibus, de quibus in singulis argumentis, & particulariter ad id, quod priuetur spe, dixi *num.* 185. non habere locum, quando de præsenti vasallus est obligatus posteriori domino, cui tenetur seruire etiam contra primum dominum, cui nondum iurauit fidelitatem, & habet tantùm spem successionis : & iterum paulò *supra numer.* 312. dixi, quòd priuatur spe respectu suæ personæ, non aliorum vocatorum in casibus de quibus *in vltimo argumento.* 313

Et hæc quò ad personam Ducis Ludouici.

Imputatio contra Ducem Carolũ.

Dux Carolus introduxit subsidium in ciuitatem Cameraci pro Rege Franciæ, cum obsideretur ab exercitu Regis Catholici.

Quò verò ad personam Ducis Caroli, qui imputatur † de auxilio, & subsidio introducto de anno 1595. in Ciuitatem Cameraci Imperialem (quam plerique credunt esse † eandē, quam Cæsar *in suis commentarijs* vocat Samarobrinam,) dum obsideretur ab exercitu Regis Catholici, de quo subsidio introducto (licèt demum sine effectu propter ciuium) contumaciã, meminerunt Io: Buzzelin. *in sua Gallo Flandria tom.* 2. *lib.* 12. *fol.* 612. *in fine,* Ioannes Serranus latinitate donatus *in Inuentario historiæ Franciæ in vita Regis Henrici quarti fol.* 730. *col.* 2. *ibi.* 314 315

Vt itaque timore perculsos, ac noui iam domini meditantes obedientiam erigeret ciues (loquitur de obsidione Cameracensi) *Niuernensis Dux vnicum suum eò mittit filium Rethelensem Ducem cum Vicquio, Bubæo, Trumeleto, Valbecurtio, Sugnio, Florio, Chelthræo, & alijs & circiter trecentis equitibus.* & paulò infra.

Omnibus itaque abiectis alijs adminiculis, & potiorem conditionem, maioremque libertatem sibi sub peregrino domino pollicentes, (loquitur de ciuibus Cameraci) *perfido consilio portas hosti aperiunt, Proditos autem se videntes Dux Rethelensis, Balagnius, Vicquius, & alij arcem occupant. Interea Niuernensis Dux naturalibus vincitur Storgis, ac vnicum suum, quem amittere graue ipsi erat filium, reuocans omnem reliquis necessarij, promptique auxilij præscindit spem. Hinc Balagnius nona die Octobris oblatis † ab hoste subscribit conditionibus.* subdens: *Paruo interiecto tempore moritur † Niuernensis dolens hinc ob tantum huic statui inflictum vulnus; lætus inde, quod filij sui in adducendo in vrbem auxilio vidisset strenuita-* 316 317

Dux Ludouicus moritur de anno 1595

nuitatem. Idem memoriæ tradidit Iacob. August. Thuan. *lib.* 113. *suarum historiarum tom.* 5. *fol.* 565. *litt B.* vbi hanc obsidionem diligentissimè describit.

Verùm ipsum nullam priuationem incurrere potuisse certissimi iuris est.

318 Primò, quia vti adolescens, qui paucis mensibus excedebat ætatem quindecim annorũ, cùm natus esset † Parisijs die 6. Maij anno 1580. hora quinta matutina, vt apud Posseuinum Iesuitam in *in fine dictæ orationis funebris*, & Fratrem Hippolytum Donesmondum *in sua historia ecclesiastica Mantuæ lib.* 9. *fol* 334. & auxilium introductum fuerit de mense Septembris 1595. vt apud auctores citatos *supra sub num.* 315. ignorare verisimiliter potuit, cuius iuris esset dicta Ciuitas, maximè cum possideretur à Rege suo, & ob id venit excusandus, per ea, quæ dixi *in secundo fundamento prioris capitis nu.* 95. præsertim *numer.* 108. *& num.* 135. Idque tantò magis, cùm omnes historici conueniant antiquitus vsque sub Clodione Comato secundo Rege Franciæ, † qui successit in Regno anno Christi 431. Camaracum fuisse de iuribus Franciæ † vindicato Regno Franciæ à Romanis eo iure, quo Romani Galliam subegerant, Munster. *in sua. Cosmagraphia lib.* 2. *cap.* 25. Otho Frisingens. *lib.* 4. *cap.* 32. Vvolfgang. Lazius *de migration. gentium lib.* 3. *fol.* 57. *sub num.* 40. Annales Fuldenses Francorum *sub anno* 881. Renat. Choppin. *de domanio Franciæ lib.* 1. *tit.* 11. *sub num.* 20. & latè de origine, & varijs damnationibus huius Ciuitatis. Iacob. August. Thuan. *historiar. lib.* 113. *tom.* 5. *fol.* 558 *& seq.* Ludouicus Guicciardinus *in sua Flandria in descriptione Cameraci fol.* 157. & Cæsaris *commentaria* hoc testantur.

(319, 320)

321 Quomodo autem Carolus V. Cameracensium occupauerit † libertatem de anno 1543. notat Franciscus Belcarius *in suis comment. rerum Gallicarum lib.* 23. *sub numer.* 39 *fol.* 744. his verbis.

Cæsar post regis discessum circiter quatriduum ad Landrensium commoratus Cameracum abijt, & per Vrbis Pontificem, qui è Croia familia erat, Regem eius occupandæ consilium cœpisse Cameracensibus persuasit, arcem extruerent, qua libertatem suam, seu neutralitatem, (vt vulgò loquuntur) tuerentur, hanc illi nimium creduli suis impensis ædificarunt, ædificatæ Cæsar præsidium imposuit, cui Cameracenses, quamuis Cæsari sacramentum dicat, stipendium pendere coacti sunt, Cameracenses ad Gallos magis propendere Cæsar existimabat, idcirco illis libertatem abstulit.

322 Secundò nullam commisit culpam, quia Ciuitas obsidebatur † ab exercitu Regis Catholici, non autem Imperatoris, & ideo nullam fecit

V offen-

Dux Carolus quãdo natus. Primum arg pro Duce Carolo, quod erat ætatis annorum paulò plus quindecim, & ideo probabiliter ignorauit cuius iuris esset Cameracũ.

Cameracum antiquitus de Regno Franciæ.

Carolus quintus quomodo occupauerit libertatem Cameracensium.

Secundũ arg. quia Cameracum non obsidebatur à Imperatore, sed à Rege Catholico.

offensam Imperio, eam defendendo ad fauorem possessoris contra extraneum.

Tertium arg. quia erat subditus domicilio & origine Regis Franciæ, & militabat pro patria.

Tertiò excusatur etiam, quia erat subditus domicilio, & origine Regis Franciæ, vti natus in Gallia, ideo potuit pugnare † pro patria, & Rege etiam contra dominum directi, à quo teneret feudum, & etiam quia eius pater habebat de præsenti Ducatus beneficiarios Coronæ Franciæ, ab Imperio autem habebat tantum expectatiuam, vt dixi *in tertio, quarto, & sexto argumentis, numer.* 172. 186. & 219. pro diluenda imputatione Ducis Ludouici, quæ non est opus iterum repetere, & cùm militaret defendendo Regem, cuius erat subditus, non habuit quærere an bellum defensiuum esset iustum, vel iniustum, vt dixi *supra numer.* 227. 323

Quartum arg. quia receptus fuit ad seruitia militando pro Imperatore.

Quartò, quia ipse Dux Carolus post mortem patris receptus fuit ad seruitia militando † in Vngaria pro Imperatore contra Turcas de anno 1602. vbi pugnando grauibus fuit affectus vulneribus, vt apud Donesmon. *in hist. eccles. Mantuæ lib. 9. fol.* 371. *in fine, & fol.* 372. in hæc verba. 324

Dux Carolus de anno 1602 militauit in Vngaria pro Imperatore cōtra Turcas, & pugnando vulneribus, fuit affectus.

Acquistò fama di gran valore nell' Ongaria inferiore quest' anno il Duca Carlo Gonzaga di Niuers, & Reteloes, il qual mosso da solo zelo della christiana religione, v'era alle proprie spese come Venturiere andato per adoprarsi contra il barbaro furore del Turco, & combattendo valorosamente n'hauea riportate gloriose ferite, per curar le quali vi furono immantenente dal Duca Vincenzo mandati huomini da' suoi Stati intendentißimi dell' arte, per la diligenza de' quali in pochi giorni guarì. Petr. Mathe. hoc quoque perstringit *in* 2. *part. suar. histor. lib.* 6. *in summario quarta narrationis fol.* 267. *vers. Quando si ragionerà di quelli.*

Offensa dicitur remissa à domino, si recipit vasallum ad seruitia.

Quando autem dominus offensus facit aliquas gratias, vel recipit ad seruitia vasallum, qui commisit offensam, dicitur remissa † etiam in crimine læsæ Maiestatis, Ardizon. *in epitome feudor. rubr.* 68. *vers. nisi postea dominus beneficium susceperit, fol.* 72. *fac.* 2. Io: Blanc. *in sua summa feud. lib.* 2. *cap.* 1. *sub numer.* 28. *vers. nisi postea dominus, fol.* 188. *& numer.* 111. *fol.* 330. Andr. de Isern. *in cap. Imperialem, sub numer.* 60. *vers. nam commissa ante videntur tolli per beneficium collatum, de prohibit. feud. alien. per Feder.* Aluarot. *in cap. licet, numer.* 8. & ibi Præpos. *paulò ante fin. vers. quæro quid si ad interpellationem.* & Petr. de Rauen. *vers. & si dominus interpellauerit, Si de feud. defunct. fuer. controuer.* Alexand. *cons.* 14. *nu.* 10. *vol.* 2. Deci. *cons.* 185. aliàs est. *cons.* 184. *num.* 10. Ruin. *cons.* 35. *num.* 25. *in fine, & num.* 26. *vol.* 1. 325

Iacob.

Iacob. de Leonard. *inter consilia feudalia Bruni cons. 114. num.* 319. Curt. Iun. *cons. 142. sub numer. 14. & in tract. de feud. par. 4. numer. 52. fol. 357. & sub nu. 61. vers. tangit etiam fol. 365.* Capic. *in sua inuestit. feud. f. 57. col. 2. vers. limita quartò,* Io: Thom. de Marin. *de generibus feudor. tit. 2. sect. incip. Constitutio Regni, sub numer. 80. vers. Ratio est, quia dominus, fol. 51. in magna impreßione,* Iacobin. *in sua inuestitur. in verb. Qui quidem inuestiti, numer.* 38. Intrigliol. *de feudis, centur. 1. quæst. 98. numer. 121.* Raudens. *variar. resolut. lib. 1. cap. 23. numer. 64. fol. 115.*

316 Et magis specificè, quòd per receptionem seruitiorum dicatur † remissa felonia, etiam cum crimine læsæ Maiestatis, tradit auctor incertus *in tract. de crimine læsæ Maiestatis, q. 12. in volum. tractatuum criminal. diuers. f. 68.* qui ad hoc adducit textum, quem dici peregrinum, *in l. sed si accepto, 32. ff. de iure fisci,* allegat etiam Baldum formaliter decidentem hanc quæstionem, vt ipse refert *in l. Imperialis, 23. §. his illud, C. de nuptijs,* vbi inquit Baldum proponere quæstionem, quid si Princeps vasallum commissa feloniæ, vt parem suæ curiæ vocauerit, & admiserit, videtur eo ipso omnem maculam abstersisse, Baldus tamen *in meis lecturis eo loci* hoc non dicit, sed hoc idem docuerunt Afflict. *in ca. Imperialem, §. insuper, sub nu. 41.* aliàs sub *num. 18. de prohib. feud. alien. per Feder.* Raud. *var. res. cap. 61. num. 26. fol. 398.* Bero. *cons. 76. num. 100. vol. 1.* Menoch. *cons. 1080. nu. 13 & 14. vol 11.* Decian. *in tract. crim. lib. 7. c. 41. num. 44. & cap. 42. nu. 46* Farin. *de crim. læsæ Maiest. q. 116. num. 138.* Schrad. *cons. 15. sub num. 8. vers. Attamen si Imperator, vol. 1. & cons. 27. sub numer 32. vol. 2. & in tract. de feud. par. 2. nona part. princip. sect. 14. sub numer. 23. vers. septimò concludo, & vers. octauò concludo,* Rosental. *de feud. cap. 6. q. 61. in fine, & cap. 10. q. 38. sub numer. 4. in glos. e. vers. idem est, si ob alias felonias,* vbi ad hoc citat text. *in l. Celsus, 28. aliàs 23. in princ. ff. de recept. arbitr. & in l. final. in fine, ff. de eo, quod certo loco, & in l. commissoria, 4. C. de pact. inter empt. & vendit.* idem Rosental. *d. cap. 10. quæst. 39. sub num. 25.*

Et specificè felonia.

Nec releuat, quod dicitur ex aduerso Ducem Carolum fuisse in Pannonia in gratiam, & in societate Vincentij Ducis Mantuæ eius consanguinei nullam militarem prouinciam sustinens, sed ei assistens absque aliquo munere militari, satisfaciendo potius desiderio ipsius Ducis Vincentij, quàm alia causa motus ad id præstandum, sunt verba partis aduersæ.

Namque falluntur in hoc aduersantes, tribus enim vicibus Vincentius Dux Mantuæ fuit in Pannonia, nempè, & primò de anno 1595. deinde de anno 1597. & denique de anno 1601. vt memoriæ manda-

Vincētius primus Dux Mātua ter fuit in Vngaria militādo pro Imperatore.

runt Donesmondus *in sua historia Ecclesiastica Mantuæ lib. 9. fol.* 322. 344. *&* 364. & Antonius Posseuinus iunior Philosophus *in sua Gonzaga lib.* 8. *fol.* 808, 816. *&* 827. Dux verò Carolus militauit ibidem pro Imperatore diuerso tempore scilicet de anno 1602. quo tempore Dux Vincentius erat Mantuæ, & ex ipsa Ciuitate Mantuæ misit peritos ad dictum Ducem Carolum pro curandis vulneribus acceptis in pugna in Vngaria, vt dixi *supra numer.* 324. Ita vt obiectum ex ipso facto diluatur, quamuis etiam non admiserim, & si fuisset in societate Ducis Vincentij militando vulneribus affectum, non inseruiuisse Imperatori.

Vincentius Dux Mantuæ non fuit in Vngaria de anno 602. quo tempore ibi militauit Dux Carolus.

Tandem ex pace secuta inter Regem Franciæ Henricum Quartum, & Philippum Regem Catholicum in Veruino die 6. Maij 1598. de qua meminit Ioannes Buzelinus *in sua Galloflandria tom.* 2. *lib.* 12. *fol* 616. *versic. Anni eius, qui secutus est,* & Thuan. *historiarum tom.* 5. *lib.* 120 *in princip. & fol.* 782. *sub litt.* B. *&* C. cuius pacis capitula ad verbum recensuerunt Randens. *in fine eius decisionum fol.* 631. & Marta. *in tract. de iurisdict. par.* 1. *cap.* 40. *fol.* 122. vbi *in septimo, & octauo capitulis*, omnes qui in illis bellis, inseruierunt restituũtur, dicitur remissa omnis offensa, vt deduxi *in septimo argumento præcedentis capitis* concernentis personam Ducis Ludouici, *num.* 228. *cum seqq.*

Quintum arg. offensa dicitur remissa ex pace de anno 1598. secuta in Veruino pro dicto, & alijs bellis.

Et si diceretur, quòd pax fuit cum Rege Hispaniarum, non autem cum Imperatore, replicarem, quòd etiam bellum fuit cum ipso Rege Catholico, non autem cum Imperatore, quòd aut gessit nomine proprio, aut Imperatoris, & vtroque casu, & nomine censetur ab eo pax inita.

Franciscus Niger Cyriacus IC. Mantuanus, & in Patria Senator.

DVCA-

DVCATVS MANTVÆ ET MONTISFERRATI.

Pro Serenifs. CAROLO Duce Mantuæ, & Montisferrati, legitimo fucceffore in eifdem Ducatibus.

ARTICVLVS OCTAVVS.

SVcceßionem Ducatus Montisferrati ſpectare ad Sereniſſimum Ducem Carolum vti agnatum maſculum, excluſa Sereniſſima Ducißa Margarita, ſorore Ducis Vincentij vltimò defuncti.

GVLIELMVS huius nominis vltimus quem Benuenutus in ſua chronica impreſſa dicit nonum, ſecundum verò Fabrum in ſuo compendio eſſet ſeptimus huius nominis Marchio Mõtisferrati de anno 1517. deſponſauit † per verba de futuro Mariam filiam ſuam primogenitam ſeptennem Federico Marchioni, & poſtea primo Duci Mantuæ, Anno ſequenti 1518. die 4. Octobris deceſſit † ipſe Gulielmus ſuperſtitibus dicta Maria, & Margarita filiabus, a c Bonifacio vnico maſculo, † qui nõdum compleue at † ſex annos, vt hæc omnia habentur apud Benuenutum *in ſua Chronica impreſſa, charta vltima.*

1 2 3 4

Dum autem expectaretur tempus idoneum pro celebratione ipſius

 matri-

matrimonij, decessit † improuisa morte ipsa Maria, vt per Antonium 5 Posseuinum iuniorem, virum summæ eruditionis in omni disciplinarum genere, *in sua Gonzaga lib. 7. fol. 728. in fine*; sed cum erepta vna, non deficeret altera soror Margarita, mediante qua poterat continuari hæc destinata sanguinis coniunctio, annuentibus etiam, & hoc cupientibus ipsis partibus, & consanguineis, Marchio Bonifacius vnigenitus masculus † eiectus ab effræni equo perijt die 6. Iunij 1530. cum nondum com- 6 pleuisset annum decimum octauum, natus enim erat † die 22. Decem- 7 bris 1512. Benuenutus, quo ad ætatē, & Posseuinus, quo ad mortem, *locis citatis, &* reliquit superstitem successorem † in Marchionatu, Ioannem 8 Georgium patruum ætate grauem, & malè affectum valetudine, quo factum est, vt aliqualiter interturbata fuerit spes harum nuptiarum, licèt enim ipse Ioannes Georgius, patruus defuncti, & Margaritæ, continuaret in eadem voluntate huius matrimonij, maximè Sabaudo nimium inhiante eius Statibus, & vniuerso Marchionatui, Carolus Quintus Imperator, ex varijs proprijs affectibus, & interesse, qui affectabat Monarchiam, & ius istud hæreditariū suis reliquit, suspendebat, † & retardabat 9 negotium, cupiebat namque Mediolani Ducatui adijcere Marchionatū Montisferrati, † vt esset aduersus Gallos, Venetos, & Sabaudum, vt præ- 10 texebat, propugnaculū, quod certè fuisset † cum magna Imperij iactu- 11 ra ex euentu secuto, quia nulla amplius vnquam spes reuersionis ad ipsum Imperium propter possessoris potentiam, remansisset, sed cum ipsius Caroli Quinti cogitationes euaderent valdè dubiæ, & incertæ, ex quo ipsum Mediolani Ducatum cōcesserat † Sfortiæ, nec esset multū gu- 12 status ab ipso Sfortia, & aucta eius potentia majorem contumaciam suspicaretur, † tandem benè maturato negotio consensit nuptijs Marga- 13 ritæ cum Federico, sicque ipse Federicus sub finem Septembris 1531. se contulit † in Montemferratū, vbi celebrauit, & consummauit matrimo- 14 nium, vt hæc omnia habentur apud Posseuinum iuniorem *in sua Gonzaga lib. 7. fol.* 729. & idem Federicus die 6. Nouembris eiusdem anni 1531. cum ipsa Margarita coniuge magna populi lætitia Mantuam redijt, † Posseuin. *loco prædicto*, & F. Hyppolytus Donesmondus *in sua historia Ec-* 15 *clesiastica Mantuæ lib 7. fol.* 154.

Et viuente adhuc dicto Io: Georgio, ipsoque consentiente, cuius ferè nulla aderat spes prolis, ijdem Iugales die vltima Decembris 1532. inuestiti fuerunt † à Carolo V. in euentum, in quem dictus Io: Georgius 16 decederet sine filijs, de ipso Marchionatu, *in feudum † nobile, antiquum, &* 17 *paternum, pro se, & eorum descendentibus legitimis masculis, & illis quandocunque deficien-*

deficientibus, pro fœminis, ita quòd fœminæ semel, vel pluries exclusæ etiam admitti valeant, Posseuinus *in sua Gonzaga libro 7. folio 729.*

18 Ex ipsis Iugalibus nati sunt † Franciscus, Gulielmus, & Ludouicus: 19 Franciscus primogenitus decessit † sine prole, Gulielmus reliquit duas 20 fęminas, ex quibus iam mortuis nulli sunt descendentes, † & Vincentium, qui successit in ipso Marchionatu, creato antea sub eius patre in Ducatum.

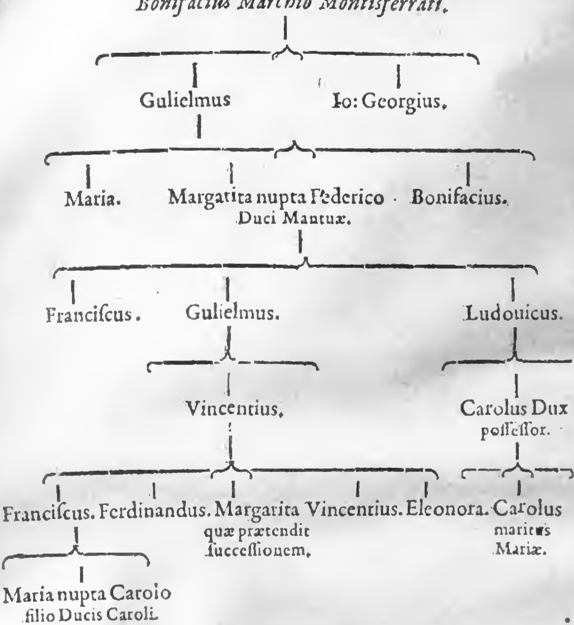
21 Vincentio vnico filio masculo Gulielmi superstites fuerunt † tres masculi, Franciscus, Ferdinandus, & Vincentius, & duæ fęminæ, Margarita, maioris ætatis, nupta Henrico Duci Lotharingiæ, & Eleonora nunc Imperatrice.

22 Franciscus primogenitus Vincentij decessit † sine prole masculina relicta Principissa Maria filia, cui successit Ferdinandus frater, & Ferdi-23 nando † Vincentius pariter frater, qui ambo decesserunt sine prole legitima.

Ex Ludouico tertiogenito Federici Ducis Mantuæ, & Margaritæ 24 Paleologæ, defuncto † de anno 1595. dum duraret linea Gulielmi fratris, 25 superstes remansit † Dux Carolus eius filius, qui finita linea masculina 26 Gulielmi secundo geniti, legitimo iure inuestiturarum successit † in Ducatibus Mantuæ, & Montisferrati, contra quem prædicta Ducissa Margarita vti primogenita ex fęminis, finita linea masculina sui patris, mo-27 uet † controuersiam pro dicto Ducatu Montisferrati concesso etiam pro fęminis, semel, vel pluries exclusis.

Quæritur quid iuris.

28 Pro faciliori casus prædicti intelligentia subijcio † arborem.

EXcuſanda venit Sereniſſima Duciſſa Margarita, ſi tàm iniuſtam promouit prætenſionem Ducatus Montisferrati, exiſtentibus maſculis deſcendentibus à primis inueſtitis, pro quibus fuit prius purè ſtipulatus idem Ducatus, & poſtea conditionaliter, maſculis deficientibus, pro fœminis, quia neceſſe eſt, quòd ipſa non moueatur ex ſe, tanquam fœmina & ignara ſimilium quæſtionum, ſed trahatur ad hoc ab alio primo mobili eam conſulente, & impellente, ſed ſicuti primum mobile, vtcunque moueatur violenter contra communem curſum omnium aliarum ſphærarum, ſeu orbium, & eas omnes ſua violentia ſecũ retrotrahat, ſuo tamẽ conatu

conatu non poteſt impedire, quin tandem ad optatum finem earum curſus naturalis perueniant, nec facere pòteſt, quin ſphæra Solis nõ fuerit prima in operatione viſibili, & Luna poſterior. Nam quidquid diſputent Theologi, præſertim Nicol. de Lira, & Abulenſis *ſuper primo capite Geneſis*, & Magiſter ſententiarum *lib 2. diſtinct.13. & ibi* S. Thomas, & cæteri ſcribentes *ſuper ſententijs*, Alexand. de Ales *in ſua ſumma part.2.q.* 46. & S.Thomas pariter *in Sua ſumma par.1.à q.67.vſque ad* 74. An Deus opera ſex dierũ creauerit † ſimul vna vice, vel ſucceſſiue vel creauerit ſimul, & poſtea diſtinxerit diuerſis diebus; In hoc tamẽ conueniunt, quòd † Sol, & Lux in operatione viſibili præceſſerit Lunam, & noctem, nam primò fuit † lux, deinde nox, & ſecundum ipſos fuit prius lux in ſua perfectione, nempè poſt meridiem, in facienda enim † die *in 1.capite Geneſis* inchoatur à veſpere † id eſt poſt mane, & coniungitur cum mane ſequenti, & fit vna dies; Ità primum iſtud mobile ſua violentia facere non poterit, quin Sol Iuſtitiæ Sereniſſimi Ducis Caroli non præcedat in operatione ſucceſſionis huius Ducatus lucem Lunæ Dominæ Duciſſæ ab eo offuſcatam, & donec ipſe, & eius radij lucebunt, & vigebunt, ipſa nunquam pro dicta ſucceſſione emerget, & adhuc euaneſcente hoc Sole, quem Deus vſque ad finem mundialis machinæ conſeruet, Sereniſſima Princeps Maria Luna iunior perimeret † Lunam veterem.

(29–34)

Quod verò præualeat ius ſucceſſionis in Ducatu Montisferrati Ducis Caroli prætenſioni ipſius Dominæ Duciſſæ Margaritæ, clariſſimè demonſtratur, quia in materia feudali, vbi oritur aliqua controuerſia, ſemper recurrendum † eſt ad tenorem inueſtituræ, ſi ex eo illa decidi poteſt, *cap.vnic. in fine*, vbi Bald. *in verbo tenorem inueſtituræ, de duobus fratrib. à capitan. inueſtit.* Iaſ. *conſ.17.numer. 1.vol.3.* Deci. *conſ.* 468. *numer.* 9. Tiraquel. *in l. ſi vmquam, 6. in verbo libertis, num.9. C. de reuocand. donat.* Schrad. *de feud. par. 5. cap. 2. numer.28. & 30.* Surd. *conſ. 127. numer.36. & conſ.384. numer. 1. & conſil.* 403. *numer.* 32. Roſental. *de feud. cap. 1. quæſt.* 12. dixi *in ſexto artic. numer.* 486.

(35)

36 Ille enim dat legem † contractui, Iſern. *in cap. vnic. numer. 12. de natur. ſucceſſion. feud.* Bald. *in prælud. feudor. in quarta diuiſione, nu.* 47. Surd. *d. conſil.* 127. *ſub numer.* 36.

Vnde, cum inueſtitura conceſſa Federico, & Margaritæ primò inueſtitis, & renouata ſub eadem forma, cantet † pro deſcendentibus legitimis maſculis, & admittat tantùm fœminas conditionaliter, deficientibus maſculis, Domina Duciſſa nullam poteſt prætendere † ſucceſſionem in hoc feudo, cum adſit ipſe Dominus Dux Carolus, & eius filij

(37–38)

masculi, vt est textus formalis, in cap. vnico, de eo qui sibi vel hæredibus suis masculis, & feminis inuestituram accepit, vbi † filia, ad quam feudum stipulatum *pro se, & hæredibus suis masculis, vel his deficientibus pro fœminis*, deuenerat ob defectum masculorum, dederat illud in dotem marito, qui iugales decesserant, duobus relictis masculis, quorum alter deinde obijt, relictis duabus filiabus, alter verò superstite vnico masculo, decidit *ibi* textus, totum feudum spectare ad ipsum masculum, exclusis feminis à portione patris, & *ibi* ita ad hoc notant textum illum Beluis. in figuratione casus, Isernia *sub numer.* 1. qui post glossam dicit hoc mirabile, & subdit, hoc dictare † tenorem verborum, Baldus, qui dicit, non interesse, an dictum fuerit per alternatiuam † *vel his deficientibus*, vt in eo textu, vel per copulatiuam, *& his deficientibus*, vt in casu nostro, & idem obseruat *ibi* Aluarot. *in princip.* & *in primo notabili*, & *in prima oppositione*, vbi quòd hoc operantur † verba, & pactum adiectum in inuestitura, Martinus Laudens. *numer.* 1. Petr. de Rauen. *in princip. versic. allegatur iste textus*, Præposit. Federi. Schenck. *n.* 2. vbi quòd hoc est ex vi pacti, Balzaran. *numer.* 7. *&* 30. Gozadin. *consil.* 53. *numer.* 14. & ita in specie post prædictos, & alios multos ab eo citatos, docuit Rosental. *de feud. cap* 7. *quæst.* 39. *sub numer.* 2. *& in glos. b.*

39

40

41

42

Quod procedit etiam si masculi essent † remotiores, sicuti loquitur textus prædictus, *in cap. vnic. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis*, in remotioribus, & Doctores *ibi superius* adducti, & obseruat Rosental. *de feud. cap.* 7. *quæst.* 39. *sub numer.* 2. *& in gloss. b.* & comprobat Schrad. *de feud. par.* 7. *cap.* 4. *numer.* 64. Sicuti igitur ipsa Domina Ducissa hac ratione fuit exclusa à fratribus, ita quoque remanet exclusa † à fratre patruele eius patris, vt tradit in specie Deci. *cons.* 516. *incipiente Quoniam causa ista. sub numer.* 17. *ibi, Et applicando ista ad casum propositum, apparet, quòd Domina Elisabeth actrix iuridicè exclusa fuit per Gulielmum tertium eius fratrem in successione Henrici eorum patris, qui Gulielmus solus successit in Principatu Hassiæ, & in omnibus Comitatibus, non alia ratione, nisi quia masculus, per supradicta, & qua ratione fuit exclusa à Gulielmo fratre carnali, pari ratione nunc excludi debet per fratrem patruelem Gulielmum secundum.*

43

44

Verum, vbi etiam feminæ non essent conditionaliter, & in subsidium vocatæ, sed copulatiuè, *pro se, & suis hæredibus, & successoribus masculis, & fœminis*, vt in aliquibus ex antiquioribus inuestituris, adhuc Domina Ducissa non admitteretur, existente Domino Duce Carolo, etiam remotiore, quia talis concessio intelligitur † secundum naturam feudorum, vt ita demum feminæ succedant, si non extent aliqui masculi

45

ex pri-

ex primis inuestitis, vt probat idem textus *in d. cap. vnic. de eo, qui sibi, vel*
46 *hæredibus suis in illa ratione generali, quod non pateat locus fœminæ* † *in feudi successione, donec masculus superest ex eo, qui primus de hoc feudo fuerit inuestitus*, vbi explicitè hoc notat Martin. Laudens. *num.*1. *versic. Quid si tenor inuestituræ*, & *ibi* etiam Præpositus. Idem etiam probant textus *in cap.*1. §. *filia verò, de succession. feudi* & *text. in cap.* 1. §. *similiter, de Capitan. qui curiam vendidit*, iuncta communi interpretatione scribentium ad dictum textum, vbi inuestitus de feudo ita vt transiret ad fęminas, duas filias tantùm reliquit, quarum vna filium suscepit, & altera filiam,
47 quæsitum fuit, † vtrum post earum mortem masculus solus totum feudum haberet, Gerardus respondebat pro masculo, Obertus contra, nec deciditur, cuius sententia præualuerit, Nihilominus communi-
48 ter scribentes *ibi* approbant † Gerardi opinionem, nempè Iacob. de Beluis. Isern. Bald. Aluarot. Laudens. Præposit. Afflict. & Schenck. quos cum multis alijs ad hoc cumulat Hartman. Pistor. *par.* 2. *libri secundi, quæst.* 35. *sub numer.*18.

Et quòd in concessione facta pro masculis, & fœminis, ipsæ fœ-
49 minæ numquam succedant, † quotis extant masculi descendentes à primo inuestito, tradit magistraliter Abb. *in cap. dilecti*, 4. *sub num.* 12. *de arbitris*, & possem infinitos allegare, sed pro omnibus sufficiant Rosent. *de feud. capit.*7. *quæst.*40. *sub numer.* 5. *&* 6. *glos. d.* Schrader. *in simili tractat. par.* 1. *quæst.* 3. *numer.* 11. Cardinal. Mantic. *de tacit. & ambiguis conuentionibus, lib.* 23. *tit.* 33. *numer.* 1. vbi *numeris sequentibus* multipliciter ampliat, & *d. lib.* 23. *tit.* 34. *num.* 5.

50 Atque omnem difficultatem tollunt † verba inuestituræ, quia includunt omnes descendentes masculos à Federico, & Margarita primò, inuestitis, ad exclusionem fœminarum, vnde, cum Dux Carolus sit de ipsis, ex verbis explicitis ipsius inuestituræ præfertur Dominæ Ducissæ Margaritæ.

Et ex prædictis cessat, quod obijci posset de alteratione huius inuestituræ, concessæ prò ipsis fœminis diuersimodè ab antiquis, quia, vt *paulò supra* dixi *sub numer.* 44. antiquæ nihil plus concedebant fœminis, provt etiam euentus demonstrauit; nam Margarita primò inue-
51 stita fuit, prius exclusa † à Bonifacio fratre, & iterum à Io: Georgio patruo, & numquam successit, nisi eo mortuo sine prole, sicuti etiam
52 Blanca † filia Gulielmi octaui, seù aliàs septimi, defuncto patre sine

prole masculina, fuit exclusa à Bonifacio patruo, qui est ille, de quo primo loco in arbore præscripta.

Quamuis etiam cessantibus prædictis, ipsa Domina Ducissa Margarita non posset contrauenire, nec impugnare dictam alterationem; Tum quia fuit facta de voluntate ipsorum inuestitorum, imò ad eorum petitionem, & de consensu domini, quo casu, interueniente consensu † 53 domini, & vasalli inuestitura potest mutari, Castr. *cons.* 242. *paulò ante finem, vol.* 2. Nat. *cons.* 505. *numer.* 16. *&* 17. Roland. *cons.* 67. *numer.* 6. *vol.* 2. Surd. *cons.* 384. *numer.* 28. Schrader. *de feud. part.* 5. *cap.* 2. *sub num.* 39.

Tùm etiam, quia ista alteratio, seù potius declaratio fuit vtilis fœminis, cum concessio fuerit certificata ad earum fauorem, quæ aliàs ex diuersitate antiquatum inuestiturarum poterat pati aliqualem controuersiam, maximè circa illam quæstionem, an fœmina semel, vel pluries exclusa semper remaneat † exclusa, de qua dixi *in mea controuers. forensi* 112. 54 Vtilis autem alteratio licita est † respectu inuestitorum, Castr. *cons.* 55 191. *sub numer.* 3. *vol.* 2. Paris. *cons.* 6. *numer.* 11. *vol.* 1. Schrad. *de feud. par.* 5. *cap.* 2. *sub numer.* 41. *versic. Nisi forsan, quoties enim negotium vtiliter gestum est, tunc is, ad cuius commodum gestum est, tenetur † illud ratum habere, l. si is, qui ne-* 56 *gotia,* 50. *in princip. ibi, Nec refert,* vbi *glos. in verb. ratum habuit,* Odofred. Iacob. Buttrigar. Alberic. & Fulgos. *ff. mandat. l. Pomponius,* 9. *ibi, & quemadmodum, quod vtiliter gestum est, necesse est apud Iudicem pro rato haberi, ff. de negot. gestis, glos. in l. sed Iulianus,* 9. §. *quod dicitur, in verb. solebat, ff. ad Macedonianum,* dixi *in controuers. forensi* 3. *numer.* 77. nisi quis vtiliter gessisset negotium prohibente domino, † (quod hic non contigit,) nam tunc do- 57 minus non tenetur ratum habere, *l. final. C. de negot. gestis,* dixi *in controuers.* 33. *numer.* 4. quod tamen vltimum non procederet, † quando quis 58 impenderet etiam inuito, & prohibente aliquo in salutem eius vitæ, vel ne illi mutilaretur membrum, ad cuius abscissionem condemnatus fuisset, vt discurrit Iallong. *racemation.* 50. *num.* 3. *cum seqq. lib* 1.

Tùm etiam non potest impugnare hanc alterationem, quia ex aliquibus inuestituris antiquis conceptis *pro se, suis hæredibus, & successoribus, masculis, & fœminis,* vt illa Caroli Quarti, concessa Pisis octau. Idus Maij 1355. feudum istud antiquitus habebat qualitatem hæreditariam, & proinde potuit alterari † in præiudicium comprehensorum, Schrad. *de feud.* 59 *par.* 5. *cap.* 2. *sub numer.* 42.

Nec prædictis obstat, quòd iste Ducatus prouenerit à fœmina in hanc familiam, & ob id in eo tanquam feudo fœmineo fœmina ex masculo

60 sculo descendente ab ipsa prima, possit succedere, † vt videtur textus *in cap. vnico, de natur. succession. feud. ibi, vel nisi sit fœmineum, tunc enim succedit fi-*
61 *lia matri, & patri,* vbi scribentes interpretantur, & intelligunt † verbum illud *patri,* de filio masculo descendente à fœmina primò inuestita,
62 qui si relinquet filiam vniam, ipsa succedit † dicto suo patri, vt ita explicant glos, *ibi in verbo filia, in secunda glossa super dicto verbo,* Iserni. *sub n.* 2. *&* 11. Aluarot. *col.* 1. *versic. ibi patri,* Afflict. *in princip. versic. Item si feudum fuit deuolutum patri ex successione materna, nam neptis succedit patri in feudo auiæ.*

Nam respondetur primò, negando hoc feudum esse fœmineum, licèt per fœminam fuerit portatum in hanc familiam, quia, cum peruenerit ad eam ob defectum masculorum, non autem ex prima acquisitione facta ab ea, & habuerit altiorem originem, retinet primæuam natu-
63 ram, & † reputatur paternum, non autem fœmineum; nam fœmineum
64 propriè est illud † quod ab initio fuit acquisitum à fœmina, vt præcisè obseruarunt Bald. *in cap. vnico, sub numer.* 2. *versic. sed statim oppono,* & *ibid.* Federic. Schenck, pariter *numer.* 2. *in fine, & numer.* 3. & Aluarot. licet subobscurius *in prima oppositione, vers. Nec refert quemquam, de eo, qui sibi, vel hæredib. suis* Rosental. *de feud. cap.* 1. *quæst.* 6. *& cap.* 7. *quæst.* 35. *numer* 1.

Feudum autem paternũ, licèt quandoq; transiuerit ad fœminam, tamẽ si illa postea defuncta, contingat extare masculos & fęminas, masculi
65 semper præferuntur † exclusis fœminis, vt ex prædictis Doctoribus *in d. c. vnic. de eo qui sibi, vel hæredib. suis, & alijs multis,* docet Rosental. *de feud. c.* 7. *q.* 40. *numer.* 10. *glos.* K. Peregr. *cons.* 25. *num.* 11. *numer.* 1. & tetigi *supra nu.* 46. *&* 47.

Secundò dico, quòd etiam in feudo fœmineo, licèt fœmina in eo succedere possit, tamen dato concursu masculi etiam remotioris, sem-
66 per ille præfertur † exclusa fœmina, vt est tex. & *ibi* scribentes *in c. vnico de benefic. fœminæ,* aliàs inscribitur rubrica, *de feudo fœminæ,* Abb. *in d. cap. dilecti,* 4. *sub numer.* 12. *Extrà de arbitris,* Curt. iun. *de feud. in primo membro tertiæ partis, incipiente, circa primam partem primi tractatus sub n.* 3. *versic. istam. tamen secundam. fol.* 226. *in parua impressione* Coloniensi anni 1600. Clar. §. *feudum, quæst.* 73. *numer.* 5. *versic. Præterea quæro,* Bursat. *cons.* 63. *sub numer.* 9. *circa finem,* Rosental. *de feud. cap.* 7. *quæst.* 35. *numer.* 18. *glos. f.* Maximè,
67 si primò vocentur masculi, † & eis deficientibus fęminæ, Hortens. Caualcan. *in tractat. de Brachio Regio parte* 6. *numer.* 271. *fol.* 80. *in magna impressione.*

Ex quibus remanet satisfactum dicto textui. *in cap. vnic. de natur. succes-*

successiõ. feud. Tùm quia procedit † tantùm in feudo fœmineo; tùm 68 etiam quia non loquitur quando extabant masculi, † nam tunc illi præ- 69 ferri debent, & ille textus debet declarari, & limitari † ab alio textu *in d.* 70 *cap. 1. de beneficio, seu feudo fœminæ*, vt obseruant Aluarot. *in dicto cap. vnic. de natur. successiõ. feud. sub numer. 6. versic. quod intellige*, & *ibidem* Afflict. *sub numer.* 18. *ibi, seruata tamen sexus prærogatiua*, aliàs est *sub numer.* 8. *in fine*, Tùm denique, quia in omnem casum textus ille probaret † pro Sere- 71 nissima Principissa Maria vnica filia Ducis Francisci, non autem pro Domina Ducissa eius amita.

Non etiam refragatur textus in cap. 1. de duob. fratrib. à Capitataneo inuestitis, vbi in feudo concesso duobus fratribus pro se, & eorum hæredibus masculis, & his deficientibus pro fœminis, filia vnica vnius ex illis excludit † patruum, vbi enim feudum peruenit ad v- 72 nam lineam, numquam transit ad aliam, † nisi prima prius penitùs eua- 73 cuata, *cap. 1.* vbi notant Isern. *numer.* 31. *&* 32. Bald. *in figuratione casus*, Afflict. *in versiculo, seu* §. *Dummodo, numer.* 1. *&* 2. *de natur. success. feud.* Natta. *cons.* 22. *num.* 1.

Namque respondetur dictum textum *in c. 1. de duobus fratrib. à Capitan. inuestitis.* procedere † in feudo nouo, acquisito à pluribus fratribus, 74 tunc enim, quia vnusquisque censetur prospexisse † suæ soboli, & respe- 75 ctu illius deficiunt masculi, in quorum defectum vocatæ erant fœminæ, propterea filia vnius ex acquisitoribus excludit † patruum, provt ita di- 76 ctum textum declarant Isernia *in cap.* 1. *sub numer.* 1. *versic. secus, si esset frater primi acceptoris, De eo, qui sibi, & hæredib. suis*, Fulgos. *cons.* 229. *col. final.* Castr. *cons.* 316. *sub numer.* 3. *vol.* 2. Corne. *cons.* 24. *numer.* 10. *&* 26. *vol.* 2. Bero. *cons.* 108. *num.* 1. 2. *&* 4. *vol.* 1. Cephal. *cons.* 345. *numer.* 7. *vol.* 3. Menoch. *cons.* 825. *numer.* 47. *vol.* 9. Gabr. *cons.* 70. *vol.* 2. Honded. *cons.* 54. *numer.* 18. *vol.* 1. Vulteius *de feud. lib.* 1. *cap.* 9. *sub numer.* 49. *versic. Atque hæc ita, fol.* 405. Schoner. *de feud. lib.* 1. *disput.* 7. *thesi* 17. Rosental. *cap.* 7. *quæst.* 39. *glossa e.*

Etiamsi feudum esset acquisitum cum pacto, quòd fratres, vel alij agnati succederent, † nã fœminæ descendentes ex acquisitore præferuntur 77 masculis transuersalibus, ea ratione, quòd censerentur prius propriæ soboli prospexisse, Rosental. *cap.* 7. *d. quæst.* 39. *sub num.* 5.

Ad textum autem *in cap.* 1. & *ibi notata, de natur. successiõ. feud.* quòd feudum non transeat ad aliam lineam, nisi prius euacuata ea, ad quam peruenit.

Re-

78 Respondetur, satis dici auacuatam † primam lineam vbi non ex-
79 tant descendentes capaces; Capax autem non est fœmina † in feudo antiquo concesso etiam pro fœminis, in defectum tamen masculorum, donec extant aliqui masculi à primo inuestito descendentes, vt est textus præcisus *in d. cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis.*

Et proinde textus *in d. cap. vnic. de natur. success. feud.* cum mysterio lo-
80 quitur † in sexu masculino, *ibi, si ille qui feudum habet deceßerit nullo relicto filio*, includens tantùm masculum ad exclusionem aliarum linearum in feudo paterno, vel antiquo, non autem fœminas, cum probè scirent compilatores, in simili feudo fœminas non excludere masculos aliarum linearum per d. text. *in cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis.*

Denique non mouet, quòd in primogenijs filia primogeniti ex-
81 cludat † patruum, nedum in feudis, sed etiam in Comitatu, Marchionatu, Ducatu, & Regno, maximè si pater ipsius fœminæ successit in primogenitura (quidquid controuertant Doctores, quando ipse primogenitus relicta filia prædecessit suo patri, superstite masculo secundogenito) prout voluerunt Isern. *in cap. 1. sub numer. 2. versic. numquid hoc capitulum locum habeat, de eo, qui sibi, vel hæredib. suis,* Neapodan. *in consuetud. Regni de succeßio. ab intestato, incipiente, si moriatur, in verbo ex masculis, numer.* 118. *versic. item quæro vtrum filia primogeniti, fol.* 109. Curt. iun. *in tract. de feud. in 1. parte 3. partis principalis, in 15. limitatione, versic. Decimoquintò pro declaratione regulæ, numer. 17. fol. 238. in parua impreßione Coloniensi anni* 1600. qui ad hoc citat Baldum. *cons.* 143. *vol.* 1. quod est *cons.* 275. *vol. 2. sub numer. 6. versic. si ergò feudum non potest esse, & versic. & propterea est aduertendum*, Præposit. *in cap. vnico, sub numer.* 10. *col.* 10. *versic. Quintodecimo hoc probatur euidenter, &c. de feudo Marchiæ, fol. 34. col. 2. dicti folij.* Tiraquel. *de iure primogen. quæst.* 40. *sub numer.* 3. Marin Freccia. *de subfeud. lib. 2. in titulo, de differentijs feudorum quaternatorum, sub numer. 3. in vigesima tertia differentia, versic. & illud hodie dicimus de fœmina, fol.* 242. in antiqua impressione, & in noua *fol.* 423. Io: Thom. de Marin. *de genere, & qualitate feudorum, titul. 11. de feud. fœmineo, seu materno, sub numer. 47. versi. vigesimoprimò quæro, fol.* 110. *in magna impreßione,* Io: Thomas Minadous *in constitutione Regni. In aliquibus, sectione, incipiente, Tertiò noto, numer. 118. in fine, ibi, & non est dubium, quòd neptis ex filio excludit patruum fortius, & amitam, fol.* 121. Schrader. *de feud. par. 7. cap. 4. numer.* 78. Cacheran. *decis. 23. numer.* 35. Intrigliol. *de feud. centur. 2. art. 36.*

numer.

numer. 194. Melchior Palaez. *de maiorat. par. 2. quæst. 6. numer.* 59. *& sub numer.* 62. *&* 71. *in noua impreßione*, & est plena quæstio Thesaur. iunioris 12. *lib.* 2. vbi sub *numer.* 13. *versic. & consequenter*, multos ex prædictis, & alios ad hanc rem cumulat, & ante *numer.* 15. *versic. & ideo, & dicto numer.* 15.

Postquàm enim primogenitura intrauit vnam lineam, aliæ dicuntur exclusæ, & semper remanent exclusæ, † donec aliquis superest ex priori, & primogeniti non considerantur amplius respectu primi inuestiti, sed respectu vltimi possessoris defuncti, vt discurrunt Præposit. *loco superius citato, numer.* 81. Tesaur. filius *lib.* 1. *quæst.* 34. *numer.* 21. *in fine, & numer.* 29. *& lib.* 2. *quæst.* 12. *numer.* 12. *&* 18. *& quæst.* 20. *numer.* 1. *& sub numer.* 2. *versic. & licet plerunque,* Cacheran. *d. decis.* 23. *sub numer.* 33. *versic. sextò pro sorore,* Molina *de primogen. Hispan. lib.* 3. *cap.* 6. *in princip.* 82

His etenim respondetur, firmandam esse conclusionem contrariã in feudalibus, quòd neptis non excludat † patruum, vel alios masculos in feudo paterno, auito, vel antiquo, descendentes à primo inuestito, etiam in primogenijs, per regulam in concussam in materia feudali, de qua *in d. cap.* 1. *de eo, qui sibi, vel hæredib. suis*, quòd numquam patet locus fœminæ in feudi successione, donec masculus superest ex eo qui primus de hoc feudo fuerit inuestitus, vt latè etiam deduxi *supra numer.* 45. *& seqq.* & in proposito tradit Tesaur. filius *d. quæst.* 12. *sub numer.* 4. *&* 5. *lib.* 2. licèt in casu suo ex alij resoluat contrarium. 83

Et in specie, quòd in feudalibus neptis excludatur † à patruo, & alijs masculis, in feudo antiquo, vel paterno voluerunt Isernia *in loco met* in contrarium citato, nempè *in dicto cap. vnico, sub numer.* 1. *versic. Per istam rationem patruus excluderet neptem, De eo qui sibi vel hæredibus suis* corrigendo † verbo *nepotem*, & reponendo, *neptẽ*, prout dictat lectura ipsa, & aduertit ibi Liparul. *in additionibus*; Idem explicitè tradidit † in loco in oppositum adducto Neapod. *in d. consuet. si moriatur, de success. ab intestat. in verb. ex masculis, numer.* 119. *fol.* 109. vbi, cum dixisset ex constitutione Regni neptem excludere patruum, subdit, *De iure autem feudorum decima collatione, quæstio prædicta similiter non est dubia, nam illo iure etiam fœmina, & descendentes eius sunt omninò repulsi*, Io. Faber. *in* §. *cæterum, sub numer.* 5. *Instit. de ligitim. agnatorum succeßion.* Alexand. *consil.* 29. *vol.* 1. Afflict. *in cap.* 1. §. *omnes filij, sub numer.* 33. in vna impressione, & in alia *sub numer.* 13. *Si de feudo fuerit contentio, & in cap.* 1. *numer.* 10. alias est *numer.* 20. vbi inserit longum consilium Petri de Monteforte, *in titulo de natura succeßion. feud.* Paris. *consf.* 72. 84 85 86

sub

*ſub num.*33. *vol.*4. Roland. *conſ.*58. *numer.* 28. *& ſub numer.* 73. *vol.*3 Melchior Palaez. *de maioratu par.* 2. *quaſt.*6. *ſub num.*8.19. *ſub numer.* 23. *& numer.* 24. *&* 32. *& ſub numer.* 72. *in noua impreſſione,* Michael. ab Auguir. *in conſilio pro Regno Portugalliæ par.* 2. *ſub numer.*115. vbi reddit rationem, quia

87 qualitas,† quæ erat in patre iſtius filiæ ad excludendum fratrem, & patruum reſpectiuè, non ineſt in ipſa nepte, Roſental. *de feud. cap.* 7. *q.* 41. *num.* 18. *cum ſeqq.*

88 Filia enim repreſentat patrem vti fœmina,† non vti maſculus, provt latè comprobat Michael ab Auguire *in d. conſilio pro Regno Portugalliæ par.* 2. *ſub nu.*126.

Non obſtant adducti in contrarium, quia Regnicolæ dicunt id proce-

89 dere † ex particulari conſtitutione Regni, vt præcisè declarant Iſernia & Neapodanus *in locis adductis* in oppoſitum, *numer.*81. & obſeruant Loffred. *conſil.* 14. *nu.* 10. Capici. *in inueſtitura feudali in tit. feudorum clauſula, ſub verſic. & maſculis, & eis deficientibus, fol.* 96. *col.* 2. Petr. Gregor. *de conceſſion. feud. par.* 4. *quaſt.* 4. *num.*8. & 9. Teſaur. filius *d. quaſt.* 12. *ſub numer.* 15. *verſic. & quamuis Loffredus lib.* 2. Roſental. *de feud. cap.* 7. *quaſt.* 41. *ſub num.* 18. *&* 21.

90 Alij loquuntur † in primogenijs bonorum non feudalium, vel ſecundum leges Hiſpanas, vt videre eſt apud Palaez. *de maioratu,* iungendo loca contraria cum locis pro hac parte adductis, & aducit Roſental. *de feud cap.* 7. *d. q.* 41. *num.* 20. *in fine,* & differentiam hanc agnoſcit Teſaur. filius *d. lib.* 2. *q.* 12. *ante num.*10. *verſic. Prima concluſio, & nu.* 48.

91 Alij, vt Baldus, Curtius, & Schraderus, procedunt,† quando eſt vocatus filius primogenitus, vel filia primogenita, & contemplatus magis fuit gradus, & ætas, quàm ſexus, vt perpendit Bald. *in d. conſ.*275. *ſub num.* 6. *verſ. Et propterea eſt aduertendum, vol.* 2.

Secundò reſpondeo, (& hæc reſponſio tollit omnem difficultatem)

92 quòd obiectum non procedit, † quando fęminæ non fuerunt comprehenſæ ſimpliciter, ſed conditionaliter, nempe, *deficientibus maſculis,* vt in propoſito caſu, nam tunc, donec aliquis ſupereſt maſculus ex primis inueſtitis, etiam remotior, ipſe præfertur, & ſic quoque patruus nepti; Virtute enim illius clauſulæ indeffinitæ, *deficientibus maſculis,* non di-

93 citur purificata conditio, † licèt deſit maſculus ex vltimo poſſeſſore, vt declarat Bald. *in d. conſ.*275. *ſub num.* 6. *verſic. & hic eſt aduertendum, vol.* 2. & melius *in Authent. ceſſante , ſub numer.* 5. *C. de legitim. hæredib.* qui videatur. Capic. *in inueſtitura feudali in titulo , feudorum clauſula, verſic. & maſculis, & eis deficientibus, fol.* 96. *col.* 2. Petr. Gregor. *de con-*

 ceſſion.

Bonifacius Marchio Montisferrati.

- Gulielmus
  - Maria.
  - Margarita nupta Federico Duci Mantuæ.
    - Franciscus.
    - Gulielmus.
      - Vincentius.
        - Franciscus.
          - Maria nupta Carolo filio Ducis Caroli.
        - Ferdinandus.
        - Margarita quæ prætendit successionem.
        - Vincentius.
        - Eleonora.
    - Ludouicus.
      - Carolus Dux possessor.
        - Carolus maritus Mariæ.
  - Bonifacius.
- Io: Georgius.

EXcusanda venit Serenissima Ducissa Margarita, si tàm iniustam promouit prætensionem Ducatus Montisferrati, existentibus masculis descendentibus à primis inuestitis, pro quibus fuit prius purè stipulatus idem Ducatus, & postea conditionaliter, masculis deficientibus, pro fœminis, quia necesse est, quòd ipsa non moueatur ex se, tanquam fœmina & ignara similium quæstionum, sed trahatur ad hoc ab alio primo mobili eam consulente, & impellente, sed sicuti primum mobile, vtcunque moueatur violenter contra communem cursum omnium aliarum sphæratum, seu orbium, & eas omnes sua violentia secũ retrotrahat, suo tamẽ conatu

conatu non poteſt impedire, quin tandem ad optatum finem earum curſus naturalis perueniant, nec facere pòteſt, quin ſphæra Solis nõ fuerit prima in operatione viſibili, & Luna poſterior. Nam quidquid diſputent Theologi, præſertim Nicol. de Lira, & Abulenſis *ſuper primo capite Geneſis*, & Magiſter ſententiarum *lib* 2. *diſtinct*. 13. & *ibi* S. Thomas, & cæteri ſcribentes *ſuper ſententijs*, Alexand. de Ales *in ſua ſumma part*. 2. *q*. 46. & S. Thomas pariter *in Sua ſumma par*. 1. *à q*. 67. *vſque ad* 74. An Deus opera

29 ſex dierũ creauerit † ſimul vna vice, vel ſucceſſiue vel creauerit ſimul,

30 & poſtea diſtinxerit diuerſis diebus; In hoc tamẽ conueniunt, quòd † Sol, & Lux in operatione viſibili præceſſerit Lunam, & noctem, nam primò

31 fuit † lux, deinde nox, & ſecundum ipſos fuit prius lux in ſua perfecti-

32 one, nempè poſt meridiem, in facienda enim † die *in* 1. *capite Geneſis* in-

33 choatur à veſpere † id eſt poſt mane, & coniungitur cum mane ſequenti, & fit vna dies; Ità primum iſtud mobile ſua violentia facere non poterit, quin Sol Iuſtitiæ Sereniſſimi Ducis Caroli non præcedat in operatione ſucceſſionis huius Ducatus lucem Lunæ Dominæ Duciſſæ ab eo offuſcatam, & donec ipſe, & eius radij lucebunt, & vigebunt, ipſa nunquam pro dicta ſucceſſione emerget, & adhuc euaneſcente hoc Sole, quem Deus vſque ad finem mundialis machinæ conſeruet, Sereniſſima

34 Princeps Maria Luna iunior perimeret † Lunam veterem.

Quod verò præualeat ius ſucceſſionis in Ducatu Montisferrati Ducis Caroli prætenſioni ipſius Dominæ Duciſſæ Margaritæ, clariſſimè demonſtratur, quia in materia feudali, vbi oritur aliqua controuerſia, ſem-

35 per recurrendum † eſt ad tenorem inueſtituræ, ſi ex eo illa decidi poteſt, *cap. vnic. in fine*, vbi Bald. *in verbo tenorem inueſtituræ, de duobus fratrib. à capitan. inueſtit*. Iaſ. *conſ*. 17. *numer*. 1. *vol*. 3. Deci. *conſ*. 468. *numer*. 9. Tiraquel. *in l. ſi vmquam*, 6. *in verbo libertis, num*. 9. *C. de reuocand. donat*. Schrad. *de feud. par*. 5. *cap*. 2. *numer*. 28. *&* 30. Surd. *conſ*. 127. *numer*. 36. *& conſ*. 384. *numer*. 1. *& conſil*. 403. *numer*. 32. Roſental. *de feud. cap*. 1. *quæſt*. 12. dixi *in ſexto artic. numer*. 486.

36 Ille enim dat legem † contractui, Iſern. *in cap. vnic. numer*. 12. *de natur. ſucceſſion. feud*. Bald. *in prælud. feudor. in quarta diuiſione, nu*. 47. Surd. *d. conſil*. 127. *ſub numer*. 36.

Vnde, cum inueſtitura conceſſa Federico, & Margaritæ primò in-

37 ueſtitis, & renouata ſub eadem forma, cantet † pro deſcendentibus legitimis maſculis, & admittat tantùm fœminas conditionaliter, deficien-

38 tibus maſculis, Domina Duciſſa nullam poteſt prætendere † ſucceſſionem in hoc feudo, cum adſit ipſe Dominus Dux Carolus, & eius filij

 maſcu-

masculi, vt est textus formalis, in cap. vnico, de eo qui sibi vel hæredibus suis masculis, & fęminis inuestituram accepit, vbi † filia, ad quam feudum stipulatum *pro se, & hæredibus suis masculis, vel his deficientibus pro fœminis*, deuenerat ob defectum masculorum, dederat illud in dotem marito, qui iugales decesserant, duobus relictis masculis, quorum alter deinde obijt, relictis duabus filiabus, alter verò superstite vnico masculo, decidit *ibi* textus, totum feudum spectare ad ipsum masculum, exclusis fęminis à portione patris, & *ibi* ita ad hoc notant textum illum Beluis. in figuratione casus, Isernia *sub numer.* 1. qui post glossam dicit hoc mirabile, & subdit, hoc dictare † tenorem verborum, Baldus, qui dicit, non interesse, an dictum fuerit per alternatiuam † *vel his deficientibus*, vt in eo textu, vel per copulatiuam, *& his deficientibus*, vt in casu nostro, & idem obseruat *ibi* Aluarot. *in princip.* & *in primo notabili*, & *in prima oppositione*, vbi quòd hoc operantur † verba, & pactum adiectum in inuestitura, Martinus Laudens. *numer.* 1. Petr. de Rauen. *in princip. versic. allegatur iste textus*, Præposit. Federi. Schenck. *n.* 2. vbi quòd hoc est ex vi pacti, Balzaran. *numer.* 7. & 30. Gozadin. *consil.* 53. *numer.* 14. & ita in specie post prædictos, & alios multos ab eo citatos, docuit Rosental. *de feud. cap* 7. *quæst.* 39. *sub numer.* 2. *& in glos. b.*

39 40 41 42

Quod procedit etiam si masculi essent † remotiores, sicuti loquitur textus prædictus *in cap. vnic. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis*, in remotioribus, & Doctores *ibi superius* adducti, & obseruat Rosental. *de feud. cap.* 7. *quæst.* 39. *sub numer.* 2. *& in gloss. b.* & comprobat Schrad. *de feud. par.* 7. *cap.* 4. *numer.* 64. Sicuti igitur ipsa Domina Ducissa hac ratione fuit exclusa à fratribus, ita quoque remanet exclusa † à fratre patruele eius patris, vt tradit in specie Deci. *cons.* 516. *incipiente Quoniam causa ista. sub numer.* 17. *ibi, Et applicando ista ad casum propositum, apparet, quòd Domina Elisabeth actrix iuridicè exclusa fuit per Gulielmum tertium eius fratrem in successione Henrici eorum patris, qui Gulielmus solus successit in Principatu Hassiæ, & in omnibus Comitatibus, non alia ratione, nisi quia masculus, per supradicta, & qua ratione fuit exclusa à Gulielmo fratre carnali, pari ratione nunc excludi debet per fratrem patruelem Gulielmum secundum.*

43 44

Verum, vbi etiam fęminæ non essent conditionaliter, & in subsidium vocatæ, sed copulatiuè, *pro se, & suis hæredibus, & successoribus masculis, & fœminis*, vt in aliquibus ex antiquioribus inuestituris, adhuc Domina Ducissa non admitteretur, existente Domino Duce Carolo, etiam remotiore, quia talis concessio intelligitur † secundum naturam feudorum, vt ita demum fęminæ succedant, si non extent aliqui masculi

45

ex pri-

ex primis inuestitis, vt probat idem textus *in d. cap. vnic. de eo, qui sibi, vel*
46 *hæredibus suis in illa ratione generali, quod non pateat locus fœminæ* † *in feudi successione, donec masculus superest ex eo, qui primus de hoc feudo fuerit inuestitus,* vbi explicitè hoc notat Martin. Laudens. *num.1. versic. Quid si tenor inuestituræ, & ibi* etiam Præpositus. Idem etiam probant textus *in cap.1. §. filia verò, de succession. feudi & text. in cap. 1. §. similiter, de Capitan. qui curiam vendidit*, iuncta communi interpretatione scribentium ad dictum textum, vbi inuestitus de feudo ita vt transiret ad fęminas, duas filias tantùm reliquit, quarum vna filium suscepit, & altera filiam,
47 quæsitum fuit, † vtrum post earum mortem masculus solus totum feudum haberet, Gerardus respondebat pro masculo, Obertus contra, nec deciditur, cuius sententia præualuerit, Nihilominus communi-
48 ter scribentes *ibi* approbant † Gerardi opinionem, nempè Iacob. de Beluis. Isern. Bald. Aluarot. Laudens. Præposit. Afflict. & Schenck. quos cum multis alijs ad hoc cumulat Hartman. Pistor. *par. 2. libri secundi, quæst. 35. sub numer.18.*

Et quòd in concessione facta pro masculis, & fœminis, ipsæ fœ-
49 minæ numquam succedant, † quotis extant masculi descendentes à primo inuestito, tradit magistraliter Abb. *in cap. dilecti, 4. sub num. 12. de arbitris*, & possem infinitos allegare, sed pro omnibus sufficiant Rosent. *de feud. capit.7. quæst.40. sub numer. 5. & 6. glos. d.* Schrader. *in simili tractat. par.1. quæst. 3. numer. 11.* Cardinal. Mantic. *de tacit. & ambiguis conuentionibus, lib. 23. tit. 33. numer. 1.* vbi *numeris sequentibus* multipliciter ampliat, & *d. lib.23. tit. 34. num.5.*

50 Atque omnem difficultatem tollunt † verba inuestituræ, quia includunt omnes descendentes masculos à Federico, & Margarita primò, inuestitis, ad exclusionem fœminarum, vnde, cum Dux Carolus sit de ipsis, ex verbis explicitis ipsius inuestituræ præfertur Dominæ Ducissæ Margaritæ.

Et ex prædictis cessat, quod obijci posset de alteratione huius inuestituræ, concessæ prò ipsis fœminis diuersimodè ab antiquis, quia, vt *paulò supra* dixi *sub numer.* 44. antiquæ nihil plus concedebant fœminis, provt etiam euentus demonstrauit; nam Margarita primò inue-
51 stita fuit, prius exclusa † à Bonifacio fratre, & iterum à Io: Georgio patruo, & numquam successit, nisi eo mortuo sine prole, sicuti etiam
52 Blanca † filia Gulielmi octaui, seù aliàs septimi, defuncto patre sine

 prole

prole masculina, fuit exclusa à Bonifacio patruo, qui est ille, de quo primo loco in arbore præscripta.

Quamuis etiam cessantibus prædictis, ipsa Domina Ducissa Margarita non posset contrauenire, nec impugnare dictam alterationem; Tùm quia fuit facta de voluntate ipsorum inuestitorum, imò ad eorum petitionem, & de consensu domini, quo casu, interueniente consensu † 53 domini, & vasalli inuestitura potest mutari, Castr. *cons.* 242. *paulò ante finem, vol.* 2. Nat. *cons.* 505. *numer.* 16. *&* 17. Roland. *cons.* 67. *numer.* 6. *vol.* 2. Surd. *cons.* 384. *numer.* 28. Schrader. *de feud. part.* 5. *cap.* 2. *sub num.* 39.

Tùm etiam, quia ista alteratio, seù potius declaratio fuit vtilis fœminis, cum concessio fuerit certificata ad earum fauorem, quæ aliàs ex diuersitate antiquatum inuestiturarum poterat pati aliqualem controuersiam, maximè circa illam quæstionem, an fœmina semel, vel pluries exclusa semper remaneat † exclusa, de qua dixi *in mea controuers. forensi* 112. 54 Vtilis autem alteratio licita est † respectu inuestitorum, Castr. *cons.* 55 191. *sub numer.* 3. *vol.* 2. Paris. *cons.* 6. *numer.* 11. *vol.* 1. Schrad. *de feud. par.* 5. *cap.* 2. *sub numer.* 41. *versic. Nisi forsan, quoties enim negotium vtiliter gestum est, tunc is, ad cuius commodum gestum est, tenetur † illud ratum habere, l. si is, qui ne-* 56 *gotia,* 50. *in princip. ibi, Nec refert,* vbi *glos. in verb. ratum habuit,* Odofred. Iacob. Butrigar. Alberic. & Fulgos. *ff. mandat. l. Pomponius,* 9. *ibi, & quemadmodum, quod vtiliter gestum est, necesse est apud Iudicem pro rato haberi, ff. de negot. gestis, glos. in l. sed Iulianus,* 9. §. *quod dicitur, in verb. solebat, ff. ad Macedonianum,* dixi *in controuers. forensi* 3. *numer.* 77. nisi quis vtiliter gessisset negotium prohibente domino, † (quod hic non contigit,) nam tunc do- 57 minus non tenetur ratum habere, *l. final. C. de negot. gestis,* dixi *in controuers.* 33. *numer.* 4. quod tamen vltimum non procederet, † quando quis 58 impenderet etiam inuito, & prohibente aliquo in salutem eius vitæ, vel ne illi mutilaretur membrum, ad cuius abscissionem condemnatus fuisset, vt discurrit Iallong. *racemation.* 50. *num.* 3. *cum seqq. lib* 1.

Tùm etiam non potest impugnare hanc alterationem, quia ex aliquibus inuestituris antiquis conceptis *pro se, suis hæredibus, & successoribus, masculis, & fœminis,* vt illa Caroli Quarti, concessa Pisis octau. Idus Maij 1355. feudum istud antiquitus habebat qualitatem hæreditariam, & proinde potuit alterari † in præiudicium comprehensorum, Schrad. *de feud.* 59 *par.* 5. *cap.* 2. *sub numer.* 42.

Nec prædictis obstat, quòd iste Ducatus prouenerit à fœmina in hanc familiam, & ob id in eo tanquam feudo fœmineo fœmina ex masculo

60 ſculo deſcendente ab ipſa prima, poſſit ſuccedere, † vt videtur textus *in cap. vnico, de natur. ſucceßion. feud. ibi, vel niſi ſit fœmineum, tunc enim ſuccedit fi-*
61 *lia matri, & patri,* vbi ſcribentes interpretantur, & intelligunt † verbum illud *patri,* de filio maſculo deſcendente à fœmina primò inueſtita,
62 qui ſi relinquet filiam vniam, ipſa ſuccedit † dicto ſuo patri, vt ita explicant gloſ, *ibi in verbo filia, in ſecunda gloſſa ſuper dicto verbo,* Iſerni. *ſub n.* 2. *&* 11. Aluarot. *col.* 1. *verſic. ibi patri,* Afflict. *in princip. verſic. Item ſi feudum fuit deuolutum patri ex ſucceſſione materna, nam neptis ſuccedit patri in feudo auiæ.*

Nam reſpondetur primò, negando hoc feudum eſſe fœmineum, licèt per fœminam fuerit portatum in hanc familiam, quia, cum peruenerit ad eam ob defectum maſculorum, non autem ex prima acquiſitione facta ab ea, & habuerit altiorem originem, retinet primæuam natu-
63 ram, & † reputatur paternum, non autem fœmineum; nam fœmineum
64 propriè eſt illud † quod ab initio fuit acquiſitum à fœmina, vt præciſè obſeruarunt Bald. *in cap. vnico, ſub numer.* 2. *verſic. ſed ſtatim oppono,* & *ibid.* Federic. Schenck, pariter *numer.* 2. *in fine, & numer.* 3. & Aluarot. licet ſuboſcurius *in prima oppoſitione, verſ. Nec refert quemquam, de eo, qui ſibi, vel hæredib. ſuis* Roſental. *de feud. cap.* 1. *quæſt.* 6. *& cap.* 7. *quæſt.* 35. *numer* 1.

Feudum autem paternũ, licèt quandoq; tranſiuerit ad fœminam, tamẽ ſi illa poſtea defuncta, contingat extare maſculos & fęminas, maſculi
65 ſemper præferuntur † excluſis fœminis, vt ex prædictis Doctoribus *in d. c. vnic. de eo qui ſibi, vel hæredib. ſuis, & alijs multis,* docet Roſental. *de feud. c.* 7. *q.* 40. *numer.* 10. *gloſ.* K. Peregr. *conſ.* 25. *num.* 11. *numer.* 1. & tetigi *ſupra nu.* 46. *&* 47.

Secundò dico, quòd etiam in feudo fœmineo, licèt fœmina in eo ſuccedere poſſit, tamen dato concurſu maſculi etiam remotioris, ſem-
66 per ille præfertur † excluſa fœmina, vt eſt tex. & *ibi* ſcribentes *in c. vnico de benefic. fœminæ,* aliàs inſcribitur rubrica, *de feudo fœminæ,* Abb. *in d. cap. dilecti,* 4. *ſub numer.* 12. *Extrà de arbitris,* Curt. iun. *de feud. in primo membro tertiæ partis, incipiente, circa primam partem primi tractatus. ſub n.* 3. *verſic. iſtam. tamen ſecundam. fol.* 226. *in parua impreßione Colonienſi anni* 1600. Clar. §. *feudum, quæſt.* 73. *numer.* 5. *verſic. Præterea quæro,* Burſat. *conſ.* 63. *ſub numer.* 9. *circa finem,* Roſental. *de feud. cap.* 7. *quæſt.* 35. *numer.* 18. *gloſ. f.* Maximè,
67 ſi primò vocentur maſculi, † & eis deficientibus fęminæ, Hortenſ. Caualcan. *in tractat. de Brachio Regio parte* 6. *numer.* 271. *fol.* 80. *in magna impreßione.*

Ex quibus remanet ſatisfactum dicto textui. *in cap, vnic. de natur.*

 ſucceſ-

ſucceßion. feud. Tùm quia procedit † tantùm in feudo fœmineo; tùm etiam quia non loquitur quando extabant maſculi, † nam tunc illi præferri debent, & ille textus debet declarari, & limitari † ab alio textu in d. cap. 1. de beneficio, ſeu feudo fœminæ, vt obſeruant Aluarot. in dicto cap. vnic. de natur. ſucceßion. feud. ſub numer. 6. verſic. quod intellige, & ibidem Afflict. ſub numer. 18. ibi, ſeruata tamen ſexus prærogatiua, aliàs eſt ſub numer. 8. in fine, Tùm denique, quia in omnem caſum textus ille probaret † pro Sereniſſima Principiſſa Maria vnica filia Ducis Franciſci, non autem pro Domina Duciſſa eius amita. 68 69 70 71

Non etiam refragatur textus in cap. 1. de duob. fratrib. à Capitataneo inueſtitis, vbi in feudo conceſſo duobus fratribus pro ſe, & eorum hæredibus maſculis, & his deficientibus pro fœminis, filia vnica vnius ex illis excludit † patruum, vbi enim feudum peruenit ad vnam lineam, numquam tranſit ad aliam, † niſi prima prius penitùs euacuata, cap. 1. vbi notant Iſern. numer. 31. & 32. Bald. in figuratione caſus, Afflict. in verſiculo, ſeu §. Dummodo, numer. 1. & 2. de natur. ſucceſſ. feud. Natta. conſ. 22. num. 1. 72 73

Namque reſpondetur dictum textum in c. 1. de duobus fratrib. à Capitan. inueſtitis. procedere † in feudo nouo, acquiſito à pluribus fratribus, tunc enim, quia vnuſquiſque cenſetur proſpexiſſe † ſuæ ſoboli, & reſpectu illius deficiunt maſculi, in quorum defectum vocatæ erant fœminæ, propterea filia vnius ex acquiſitoribus excludit † patruum, provt ita dictum textum declarant Iſernia in cap. 1. ſub numer. 1. verſic. ſecus, ſi eſſet frater primi acceptoris, De eo, qui ſibi, & hæredib. ſuis, Fulgoſ. conſ. 229. col. final. Caſtr. conſ. 316. ſub numer. 3. vol. 2. Corne. conſ. 24. numer. 10. & 26. vol. 2. Bero. conſ. 108. num. 1. 2. & 4. vol. 1. Cephal. conſ. 345. numer. 7. vol. 3. Menoch. conſ. 825. numer. 47. vol. 9. Gabr. conſ. 70. vol. 2. Honded. conſ. 54. numer. 18. vol. 1. Vulteius de feud. lib. 1. cap. 9. ſub numer. 49. verſic. Atque hæc ita, fol. 405. Schoner. de feud. lib. 1. diſput. 7. theſi 17. Roſental. cap. 7. quæſt. 39. gloſſa e. 74 75 76

Etiamſi feudum eſſet acquiſitum cum pacto, quòd fratres, vel alij agnati ſuccederent, † nã fœminæ deſcendentes ex acquiſitore præferuntur maſculis tranſuerſalibus, ea ratione, quòd cenſerentur prius propriæ ſoboli proſpexiſſe, Roſental. cap. 7. d. quæſt. 39. ſub num. 5. 77

Ad textum autem in cap. 1. & ibi notata, de natur. ſucceßion. feud. quòd feudum non tranſeat ad aliam lineam, niſi prius euacuata ea, ad quam peruenit.

Re-

78 Respondetur, satis dici auacuatam † primam lineam vbi non ex-
79 tant descendentes capaces; Capax autem non est fœmina † in feudo antiquo concesso etiam pro fœminis, in defectum tamen masculorum, donec extant aliqui masculi à primo inuestito descendentes, vt est textus præcisus *in d. cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis.*

Et proinde textus *in d. cap. vnic. de natur. success. feud.* cum mysterio lo-
80 quitur † in sexu masculino, *ibi, si ille qui feudum habet deceßerit nullo relicto filio*, includens tantùm masculum ad exclusionem aliarum linearum in feudo paterno, vel antiquo, non autem fœminas, cum probè scirent compilatores, in simili feudo fœminas non excludere masculos aliarum linearum per d. text. *in cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæredib. suis.*

Denique non mouet, quòd in primogenijs filia primogeniti ex-
81 cludat † patruum, nedum in feudis, sed etiam in Comitatu, Marchionatu, Ducatu, & Regno, maximè si pater ipsius fœminæ successit in primogenitura (quidquid controuertant Doctores, quando ipse primogenitus relicta filia prædecessit suo patri, superstite masculo secundogenito) provt voluerunt Isern. *in cap. 1. sub numer. 2. versic. numquid hoc capitulum locum habeat, de eo, qui sibi, vel hæredib. suis,* Neapodan. *in consuetud. Regni de succeßio. ab intestato, incipiente, si moriatur, in verbo ex masculis, numer.* 118. *versic. item quæro vtrum filia primogeniti, fol.* 109. Curt. iun. *in tract. de feud. in 1. parte 3. partis principalis, in* 15. *limitatione, versic. Decimoquintò pro declaratione regulæ, numer.* 17. *fol.* 238. *in parua impreßione Coloniensi anni* 1600. qui ad hoc citat Baldum. *consi.* 143. *vol.* 1. quod est *cons.* 275. *vol.* 2. *sub numer.* 6. *versic. si ergò feudum non potest esse, & versic. & propterea est aduertendum*, Præposit. *in cap. vnico, sub numer.* 10. *col.* 10. *versic. Quintodecimo hoc probatur euidenter, &c. de feudo Marchiæ, fol.* 34. *col.* 2. *dicti folij.* Tiraquel. *de iure primogen. quæst.* 40. *sub numer.* 3. Marin Freccia. *de subfeud. lib.* 2. *in titulo, de differentijs feudorum quaternatorum, sub numer.* 3. *in vigesima tertia differentia, versic. & illud hodie dicimus de fœmina, fol.* 242. in antiqua impressione, & in noua *fol.* 423. Io: Thom. de Marin. *de genere, & qualitate feudorum, titul.* 11. *de feud. fœmineo, seu materno, sub numer.* 47. *versi. vigesimoprimò quæro, fol.* 110. *in magna impreßione,* Io: Thomas Minadous *in constitutione Regni. In aliquibus, sectione, incipiente, Tertiò noto, numer.* 118. *in fine, ibi, & non est dubium, quòd neptis ex filio excludit patruum fortius, & amitam, fol.* 121. Schrader. *de feud. par.* 7. *cap.* 4. *numer.* 78. Cacheran. *decis.* 23. *numer.* 35. Intrigliol. *de feud. centur.* 2. *art.* 36.

numer.

*ſub num.*33. *vol.*4. Roland. *conſ.*58. *numer.* 28. *& ſub numer.* 73. *vol.*3 Melchior Palaez. *de maioratu par.* 2. *quaſt.*6. *ſub num.*8.19. *ſub numer.* 23. *& numer.* 24. *&* 32. *& ſub numer.* 72. *in noua impreſſione,* Michael. ab Auguir. *in conſilio pro Regno Portugalliæ par.* 2. *ſub numer.*115. vbi reddit rationem, quia

87 qualitas,† quæ erat in patre iſtius filiæ ad excludendum fratrem, & patruum reſpectiuè, non ineſt in ipſa nepte, Roſental. *de feud. cap.* 7. *q.* 41. *num.* 18. *cum ſeqq.*

88 Filia enim repreſentat patrem vti fœmina,† non vti maſculus, prout latè comprobat Michael ab Auguire *in d. conſilio pro Regno Portugalliæ par.* 2. *ſub nu.*126.

Non obſtant adducti in contrarium, quia Regnicolæ dicunt id proce-
89 dere † ex particulari conſtitutione Regni, vt præciſè declarant Iſernia & Neapodanus *in locis adductis* in oppoſitum, *numer.*81. & obſeruant Loffred. *conſil.* 14. *nu.* 10. Capici. *in inueſtitura feudali in tit. feudorum clauſulæ, ſub verſic. & maſculis, & eis deficientibus, fol.* 96. *col.* 2. Petr. Gregor. *de conceſſion. feud. par.* 4. *quaſt.*4. *num.*8. *&* 9. Teſaur. filius *d. quaſt.* 12. *ſub numer.* 15. *verſic. & quamuis Loffredus. lib.* 2. Roſental. *de feud. cap.* 7. *quaſt.* 41. *ſub num.* 18. *&* 21.

90 Alij loquuntur † in primogenijs bonorum non feudalium, vel ſecundum leges Hiſpanas, vt videre eſt apud Palaez. *de maioratu,* iungendo loca contraria cum locis pro hac parte adductis, & aduertit Roſental. *de feud cap.* 7. *d. q.* 41. *num.* 20. *in fine,* & differentiam hanc agnoſcit Teſaur. filius *d. lib.* 2. *q.* 12. *ante num.*10. *verſic. Prima concluſio, & nu.* 48.

91 Alij, vt Baldus, Curtius, & Schraderus, procedunt,† quando eſt vocatus filius primogenitus, vel filia primogenita, & contemplatus magis fuit gradus, & ætas, quàm ſexus, vt perpendit Bald. *in d. conſ.*275. *ſub num.* 6. *verſ. Et propterea eſt aduertendum, vol.* 2.

Secundò reſpondeo, (& hæc reſponſio tollit omnem difficultatem)
92 quòd obiectum non procedit, † quando fęminæ non fuerunt comprehenſæ ſimpliciter, ſed conditionaliter, nempe, *deficientibus maſculis,* vt in propoſito caſu, nam tunc, donec aliquis ſupereſt maſculus ex primis inueſtitis, etiam remotior, ipſe præfertur, & ſic quoque patruus nepti; Virtute enim illius clauſulæ indeffinitæ, *deficientibus maſculis,* non di-
93 citur purificata conditio, † licèt deſit maſculus ex vltimo poſſeſſore, vt declarat Bald. *in d. conſ.*275. *ſub num.* 6. *verſic. & hic eſt aduertendum, vol.* 2. & melius *in Authent. ceſſante, ſub numer.* 5. *C. de legitim. hæredib.* qui videatur, Capic. *in inueſtitura feudali in titulo, feudorum clauſulæ, verſic. & maſculis, & eis deficientibus, fol.* 96. *col.* 2. Petr. Gregor. *de conceſſion.*

cessıon feudi part. 4. *quæst.* 4. *sub numer.* 23. *versic. Et primò non obstat textus.*

Fęminæ enim limitatè, vel vel sub certa causa, vel qualitate vocatæ, † extra dictam causam, vel qualitatem limitatam non succedunt, Schrader. *de feud. part.* 7. *cap.* 4. *sub num.* 44. *versic. secundò hæc limitatio.* 94

Et prò hac responsione est textus in d. cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæredibus suis, vbi feudum stipulatum pro se & hæredibus suis masculis, vel his deficientibus pro fęminis, non deuoluitur † ad aliquas fęminas, donec extant aliqui masculi etiam remotiores, & in proposito dictum textum ita explicat Bald. *in d. Auth. cessante, sub numer.* 5. *C. de legitim. hæredib.* 95

Siue autem ille textus procedat ex vi pacti, † vt volunt multi adducti *supra numer.* 40. *& seqq.* & Baldus *in d. Authent. cessante*, & Petr. Gregor. *de concessıon. feud. par.* 4. *d. quæst.* 4. *sub numer.* 23. *versic. Et primò non obstat*, siue generaliter procedat, etiam circumscripto dicto pacto, † vt plerique affirmarunt, sicuti obseruaui *supra numer.* 45. *cum seqq.* semper habemus intentum. 96 97

Ex quibus conuincitur, dictam quæstionem Tesaur. 12. *lib.* 2. fundatam esse † super conclusionibus minus receptis, & penitus repugnantibus notis regulis feudorum, quam etiam ipsemet auctor, tàm *in principio quæstion.* 11. quàm *eiusdem quæst.* 12. *lib.* 2. agnoscit, † & profitetur pati maximam difficultatem, & dicit se non publicare eam, vt ex illa suam ditescant Mineruam Iurisconsulti. 98 99

Sed & ex pluribus, quæ ipse admittit facillimè quoque euitatur, nam si masculi sint vocati priuatiuè ad fœminas, consentit † patruum excludere neptem *sub num.* 19. *versic. Primò, quia illa est primogenita.* 100

Secundò idem fatetur, si secundo genitus sit vocatus † sub conditione primogeniti deficientis sine masculis, non autem si sub conditione eiusdem decedentis sine masculis, & fœminis, vt *ibid. sub num.* 22. *versic. & sanè si verum est.* 101

Tertiò, si primogenitura sit erecta † in conseruationem familiæ, vt per eundem Tesaur. *sub num.* 7. *versic. Quartò in casu nostro.* 102

Denique, si appareat de expressa mente † contraria, idem *ibi n.* 54. 103

Quæ omnia verificantur in proposito casu, nam concessio est pro filijs masculis, & illis deficientibus pro fœminis, & sic masculi sunt vocati priuatiuè ad fęminas, quia illæ non includuntur, nisi postquàm non extabunt aliqui masculi descendentes à primis inuestitis.

Et sic resultat, etiam posteriores masculos comprehensos esse sub condi-

conditione præcessorum decedentium sine masculis, non autem sine masculis, & fęminis, quia, vt dixi *num. 92.* ipsæ fęminæ admittuntur tantùm conditionaliter in defectum masculorum, & ita hoc casu Baldus *d.cons. 275. vol. 2.* super cuius doctrina Tesaurus fundat dictam suam
104 quæstionem per totam, maximè *sub numer. 56.* limitat, & declarat † se ipsum, vt animaduerti *suprà in hoc vltimo obiecto num. 92.*

Sicuti quoque negari nequit, feuda ista Regalia, ne dum, quia sunt sui natura indiuidua, sed etiam propter splendorem agnationis, & eius conseruationem continuari in masculos primogenitos.

Dubitari postremò nequit, quin satis constare dicatur de voluntate inuestientis, & stipulatorum, quòd noluerint succedere fęminas, donec extet aliquis masculus, cum vocauerint masculos simpliciter, & dispositiuè, fęminas autem non nisi conditionaliter deficientibus masculis, quæ stipulatio non potest sine magna violentia restringi ad defectum masculorum eiusdem gradus tantùm, cum indefinitè fuerint prælati descendentes masculi ipsorum Federici, & Margaritæ, & sic cuiuscunque gradus, dummodo ab eis descenderent, ipsis fęminis.

Demum animaduerto istud argumentum, quòd vnica filia vasalli defuncti excludat masculos transuersales, & patruum in primogenijs,
105 de quo *numer.* 81. non facere ad propositum † pro Domina Ducissa Margarita, quia talis non fuit, nam ex Duce Vincentio eius patre reman-
106 serunt tres masculi, sed concluderet † pro Principissa Maria, quæ fuit vnica filia sui patris, contra ipsam Dominam Ducissam, Quæstio autem eiusdem Principissæ Mariæ cum masculis non venit in controuersiam, neque nunc est opus tangere istas chordas pro eis concordandis tanquam dissidentes, cum optimè concordent, & simul adeo vnisonæ sint, vt reddant suauem harmoniam.

107 Vltimò pro Domina Ducissa Margarita videtur præcisè facta † decisio Cacher. 23. *per totam*, vbi ne dum in possessorio, super quo vertebatur quæstio, decidit per mortem fratris sine descendentibus sororem
108 mittendam esse † in possessionem feudi concessi pro masculis, & illis omnibus deficientibus pro filia, seu fœmina primogenita, non obstante, quòd extaret eius patruus comprehensus in inuestituris eiusdem feudi, & qui feudum prædictum possidebat.

109 Sed etiam in petitorio † idem concludere videtur per multas rationes ibi adductas, merita causæ tantùm, & ipsum petitorium concer-
110 nentes, Idque firmat etiam si feudum esset antiquum † vt *ibidem*

paulò ante numer. 27. versic. Secundò posito citra veritatis praiudicium.

Verum decisio prædicta nequaquam obstat intentioni Serenis. Ducis Caroli, nec in possessorio, nec in petitorio.

Illa enim regula *capituli 1. §. inter filiam, si de feudi defuncti fuerit contentio,* quòd vertente controuersia inter filiam vasalli defuncti, vel aliam fœminam proximiorem, & succedentem ex testamento, vel etiã ab intestato, & agnatum de qua per Hartman. Pistor. *d. lib. 2. p. 2. quæst. 39. n. 8. & 34.* & per totam ipsa fœmina mitti debeat † in possessionem, licèt ipse agnatus 111 possideret, nõ procedit, quando masculus incontinenti est paratus † ma- 112 nifestò docere de iure suo, vel de eo iam constat, Iserni. *in d. c. 1. §. inter filiam, sub n. 1. versi. & hoc semper, nisi agnati statim probarent,* & *ibi* etiam Præposit. *si de feud. fuerit controuers.* Cacheran. *decis. 26. n. 3.* Menoc. *de adipisc. possess. remed. 4. num. 381.* Gozadin. *cons. 50. sub numer. 26.* Roland *consil. 2. numer. 32. & 38. vol. 3.* Intrigliol. *de feud. centur. 2. art. 2. numer. 336.* Hartman. Pistor. *lib. 2. part. 2. quæst. 39. numer. 35.* Garzon. *in tract. de fœminis ad feud. recipiendis, vel non, limit. 26. vers. prædicta vera, nisi de re feudali. & vers. sed & hoc ipsum vltimum, fol. 92. & 93. in parua impressione,* Rosen. *de feud. cap. 7. q. 52. num. 1.* qui dicit hoc omnium consensu, & nemine penitus dissentiente approbatum esse.

Cum igitur plenè, & manifestò constet de bono iure Ducis Caroli ex claris verbis ipsius inuestituræ, & ipse sit in possessione sine vitio, in possessorio non meretur † audiri ipsa D. Ducissa, ex prædictis, & ex eodem 113 Rosental. *d. cap. 7. q. 51. num. 3.* vbi quando agnatus possidet sine vitio.

Quò verò ad petitorium pariter non obstat dicta Cacherani *decisio 23.* quia illa procedit vel in feudo nouo, † quando plures ab initio fuerunt 114 inuestiti pro se, & descendentibus, vel hæredibus masculis, & ipsis masculis deficientibus pro feminis; aut quando vnus tantùm fuit inuestitus † in prædicta forma, & cum pacto, quòd agnati etiam collaterales in 115 ipso feudo succedere possint, nam tunc fœminæ descendentes ab vno ex inuestitis excludunt † patruum, vel alios collaterales masculos, quia qui- 116 libet censetur prius prospexisse suæ soboli tàm fœmininæ, quàm masculinæ, per textum *in cap. 1. de duob. fratrib. à Capitan. inuestit.* vt dixi *supra nu. 75.* & ipsam Cacherani decisionem procedere in duobus fratribus inuestitis de feudo nouo, satis clarè patet † ex ea, tum *in primo, & tertio funda-* 117 *mento* pro fœmina *num. 20. cum sequentib. & num. 30.* Tùm ex *responsione ad tertium fundamentum* partis contrariæ, in quo *num. 5.* mouerat obiectum, quòd in feudo antiquo, vel paterno masculus remotior excludat fœminam proximiorem defuncto, per text. *in cap. 1. de eo, qui sibi, vel hæred. suis &*

sub

sub num. 41. respondendo dicto argumento *in versi. Primò quod feudum Canellarum attentis nouis qualitatibus &c.* negat ipsum esse paternum, & in multis responsionibus ad *dictum fundamentum, vsque ad nu.* 46. numquam admittit esse paternum.

Et ipsam decisionem procedere in feudo nouo intelligunt, & tacitè 118 declarant † Rosental. *de feud. cap. 7. q. 39. sub numer. 5.* & Io: Schoner. *lib. 1. disput. feud. 7. thesi 20. lit. a* dum in feudo nouo pluribus concesso concludunt fœminas ab vno descendentes excludere alios coinuestitos, vel descendentes masculos ab eis, citantes ad hoc *dictam decisionem* Cacherani 23. nempè Rosental. *dicta q. 39. sub glos. e. per* totam ipsam decisionem, & Schoner. *eandem num.* 32.

Vel procedit eadem *decisio* Cacherani 23. quando in feudo paterno ta-119 liter erant concepta verba inuestituræ, quod fœminæ † descendentes ab vno excludebant alios masculos transuersales, vt ipse se declarat *num.* 27. 29. *& sub num. 54. versic. Ideo solidius iudicio meo, &c.* & *in argumento eiusdem decisionis* ita concepto, *An filia in feudi concessione patruo præferatur, quo in* 120 *articulo tenor inuestituræ potissimum attendendus est,* & ità etiam intelligit † Intrigliol. *de feud. centur. 2. artic. 2. numer.* 431.

Vel denique procedit *dicta decisio* Cacherani 23. quando agnati, de 121 quorum præiudicio agitur, consensissent fœminam † admitti in inuestitura ad eorum præiudicium (quæ declaratio continetur etiam sub præcedenti) Garzon. *de fœminis ad feuda recipiendis, vel non, limit. 34. fol. 98. in parua impressione.*

Aliàs in terminis feudi antiqui, vel paterni, cessantibus prædictis cir-122 cunstantijs, in quo nos versamur, non potest sustineri ipsa decisio, † quia loqueretur contra textum expressum *in d. cap. 1. de eo qui sibi vel hæredib. suis,* quem ipsamet in oppositum adducit *num.* 5. nec directò resoluit, sed tantùm declarat in casibus, in quibus declaraui eam procedere, & aliàs refragaretur communi nostrorum sententiæ, quos adduxi *num.* 40. 45. *&* 123 49. *&* ita dictam decisionem non posse subsistere † in feudo paterno, vel antiquo, obseruat Garzon. *in d. tractat. de fœminis ad feuda recipiend. limit. 45. in fine, fol.* 106.

Franciscus Niger Cyriacus I. C. Mantuanus, & in Patria Senator.

DISQVISITIO IVRIDICA, IN CAVSA MANTVANA PRO SERENISSIMO PRINCIPE CAROLO, Duce Mantuæ, & Montisferrati conſcripta.

ARTICVLVS PRIMVS.

NVnquid Sereniſſimus Carolus propria authoritate ingredi potuerit (nemine præſertim reſiſtente, ſed imo quam maxime annuentibus populis) poſſeſſionem Statuum Mantuæ, & Montisferrati.

SVMMARIVM.

VAſallus, ſiue hæres prætendens ſe legitimum ſucceſſorem in bonis vniuerſis, poteſt propria auctoritate illorum poſſeſſionem capere, num. 1. *Maxime ſi habet titulum*, num. 2. *Vel credat huiuſmodi poſſeſsionem ad ſe ſpectare*, num. 3. *Eaque vacans ſit*, num. 4. *Eo enim caſu illa dubio procul propria auctoritate apprehendi poteſt*, nu. 5. *Nulla etiam præuia cuiuſuis citatione*, num. 6. *Nulloue adhibito diſcrimine, an cum armis, an ſine armis talis poſſeſsio apprehenſa dicatur*, num. 7.

Poſſeſsio ciuilis defuncti abſque alia apprehenſione in proximiorem agnatum tranſit, & continuatur in feudalibus, num. 8. *Siue iſte proximior ſit filius, ſiue quiuis alius, dummodo in Inueſtitura comprehenſus* num. 10. *Et qui habet ciuilem, poteſt itidem naturalem poſſeſsionem propria etiam auctoritate, & cum armis apprehendere, & dicitur antiquam poſſeſsionem continuare*, num. 9. & ſub num. 14. *Cenſeturque ideo legitimus contradictor*, num. 11. *Vt Iudex prohibere, ac impedire enixe debeat, ne vis aliqua ita poſsidenti inferatur*, num. 12. *Etiamſi vaſalli prædefuncti filius compareret, peteretque immitti in poſſeſsionem*

nem vigore legis finalis, C. de edicto Diui Adrian. tollen. *adhuc enim illi in praiudicium agnati, vt supra possidentis, non esset concedenda istiusmodi immissio,* num. 13. *Quidquid disponat lex pradicta, qua locum non obtinet in feudis munitis, & difficilis recuperationis, prout nec etiam locum sibi vendicat remedium vnde vi, aduersus possidentes,* num. 14.

Inuestitus abusiue, seu verbaliter tantum, si censetur habere facultatem ingrediendi propria auctoritate possessionem feudi vacantem, num. 15. *Ergo multo magis qui ab vltimo vasallo defuncto habet licentiam, siue tacitam, siue expressam ingrediendi,* num. 17. *Et fortius si ab huiusmodi vasallo adhuc viuente, in possessionem feudi fuerit immissus,* num. 16.

Comprehensus in inuestitura impartiente facultatem intrandi feudum propria auctoritate, potest eam etiam violenter ingredi, num. 18. *Nulla expectata sententia,* num. 19. *Siue sit is cui talis licentia concessa fuit, siue illius successor.* num. 20. *Prasertim si possessio à nemine prius fuerit apprehensa,* num. 21.

Inuestitura videtur impartiri facultatem ingrediendi feudum propria auctoritate, num. 22. *Potissimum si in ea legantur verba, concessit, & tradidit.* num. 23. *Primus acquirens cum omnibus descendentibus in infinitum stipulari potuerit, acquisiueritque non tam proprio, quam eorum nomine possessionem, dominium dicitur transiisse, & continuasse in eosdem descendentes, ita vt illi eueniente casu possint capere propria auctoritate possessionem feudorum, quorum sunt domini,* num. 24.

Ius sibi dicere quilibet potest ingrediendo feudum propria auctoritate quoties Iudicis copia haberi nequeat, puta, quia ille in longinquis regionibus commoretur, num. 25.

Hares scriptus in testamento, sicuti potest possessionem bonorum defuncti capere propria auctoritate vigore legis finalis C. de edicto Diui Adrian. tollen. nu. 26. *Ita quoque vigore inuestitura non minori gaudentis priuilegio, quam gaudeat testamentum, potest feudi possessio apprehendi,* num. 27.

Possessionem habens eo modo quo habuerunt illius Antecessores, in ea omnino manu tenendus est donec liti finis imponatur, num. 28. *Et orta contentione inter dominum, & agnatum, iste constitui debet in possessione si eam non habeat,* num. 29. *Et si eam jam fuit ingressus eo magis manutenendus est,* num. 30. *Et jam in concursu pia causa, quia ea pralationis priuilegio in materia possessionis non potitur,* num. 32.

Primogenitus quis sit ex duobus, cum ignoratur, tunc possessor manuteneri debet num. 31.

Verba notatu digna, prasentiumque allegationum materiam concernentia, qua leguntur in inuestituris, & priuilegijs concessis per Sacratissimos Imperatores diuersis tum Mantua, tum etiam Montisferrati Dominis, num. 33.

IESV

IESV CHRISTI REDEMTORIS NOSTRI SVFfragio humiliter implorato.

DEcisiue, & reiecto verborum apparatu, pro affirmatiua, quod nempe huiusmodi possessionem ingredi potuerit præfatus Serenissimus, iuxta propositum articulum, respondendum esse intrepide censeo.

Tum quia Primo, non est nouum, † vt vasallo prætendenti se legitimum successorem in bonis vniuersis, liceat propria auctoritate optimo capto consilio illorum possessionem apprehendere, vt sequestratio euitetur, iuxta consilium Beroi. *66. In causa restitutionis numer. 28. & 29. versic. Et melior est conditio praeoccupantis, & praeoccupando, non dicitur spoliare, nec occupare, &c. vol. 3.* Menoch. *de adipiscenda posses. remed. 6. numer. 12. fol. mihi 87. tergo.* Modestin. Pistor. *cons. 40. sub numer. 39. vers. Ex quibus satis apparet possessionem per vim, & violentam occupationem quaeri posse, &c. & numeris seqq. fol. 465.* Afflict. *de feudis in cap. sciendum, sub numer. 12. vers. Debet ergo esse solicitus, &c.* vbi consulit vasallo, vt post mortem inuestiti, capiat corporalem feudi possessionem ante dominum, & *sub numer. 13. vers. Et dicit. &c. de feudi cognitione fol.* 100. Ad quod confert Camillus Medices cons. 43. num. 1. vbi quod possessionis præoccupatio, cum plures prætendunt hæreditatem alterius, valde prodest occupanti, quia efficitur reus conuentus, & non probata intentione per alium prætendentem, absoluitur, & remanet hæres, id quod ante eum voluit Bartol. *in l. finali, numer. 10. C. de edict. Diui Adrian. tollend.* Decian. *cons. 41. numer. 36. vol. 3.* vbi, & ipse, quod possessio corporalis potest propria auctoritate acquiri ab eo, qui se hæredem prætendit, quod an illam vacantem, & à nemine possessam inuenit. 1

Maxime si apprehendens habeat † titulum, vt hic, textus *in l. clam possidere, 6. ff. de acquir. posses.* Bartol. *in l. cum solus, 29. ante numer. 5. versic. nam eo ipso, ff. de vsucapion.* Menoch. qui loquitur de feudo Corrigij. *cons. 180. numer. 56. lib. 2.* & Rota Bonon. quæ in eadem causa consuluit, *in tertio articulo eiusdem consultationis, numer. 397.* Io. Nenizanus *consil. 82. numer. 29. vers. Secundo pro Domino Colonello facit, quia quando ingressus est possessionem, inuenit illam vacantem, quo casu habens titulum* 2

tulum, impune potest illam auctoritate propria apprehendere, &c. Decius *consil. 199. alias* 200. *In casu proposito. sub numer.* 1. *vers. Imo quod potius est, &c. & cons.* 190. *In causa. sub num.* 9. *vers. Secundo quia. & in l. finali. num.* 4. *C. de edict. Diui. Adrian. tollend.* Hieronymus Medices Lucens. *inter consilia Status Montisferrati. cons.* 1. *num.* 34. *vers. Fortius considerandum.* idem Lucens. *inter dicta consil. in ordine il. quinto, num.* 9. Afflict. *in constitut. pacis lib.* 1. *rubr.* 8. *sub num.* 33. *vers. Decimonono licet mihi, &c. fol.* 50. *to.* 1. Galiaula *in repetit. l. centurio, n.* 105. *ff. de vulg. & pupill.*

3 Vel etiam † simpliciter credat huiusmodi possessionem ad se spectare. *cons.* 18. *In causa. nu.* 2. *vol.* 5.

4 Et eadem possessio vacans † sit, pro vt itidem hic vacans erat, ex quo mortuo Serenis. Duce Vincentio huius nominis secundo, nullus possessionem naturalem apprehenderat. ita glossa *in* §. *quod autem, in verbo loci vacantis. Instit. de vsucapion. l. improba.* 7. *C. de acquir. & retinend. posses. l. si in emptione,* 2. §. *vacua, ibi, idem dicendum est, si neuter in possessione sit, nam, & ad hoc pertinet vacui appellatio, ff. d. action emt & ibi* Bartol. Gloss. *in l. finali. in verbo vacuã* C. *vnde vi. & in l. cum res,* 12. *in verbo. in vacuam. C. de probat. l.* 1. §. *Scæuola, il secondo, ff. si is, qui testamento liber esse iussus fuerit, l. cum hæredes,* 23. *in princ. ff. de acquir. posses.* Eques Rugerius *cons.* 13. *numer.* 32. *vol.* 1. Corneus, *consil.* 34. *Circa principale dubium. sub num.* 16. *vol.* 2. Dec. *cons.* 280. *alias* 281. *Viso puncto. numer.* 5. *vol.* 1.

5 Eo etenim casu † illa dubio procul apprehendi propria auctoritate potest, vt tradunt Alba *cons.* 782. *Et si iam numer.* 37. *lib.* 4. Decian. *cons.* 3. *numer.* 134. *vol.* 4. vbi quod non solum potest apprehendi sine vi, sed etiam cum violentia, Lucas de Penna *in l. si coloni,* 14. *num.* 18. C. *de agricol. & censitis fol. mihi* 495. in terminis Rosental. *de feudis* omnino videndus. *cap.* 7. *conclus.* 56. *vers. Et sunt hæc declaranda, vt talis agnatus feudi capax possessionem vacantem sine alia traditione, aut noua inuestitura, auctoritate propria ingredi, & apprehendere possit, ita vt in ista tanquam verus possessor contra omnes homines defendi debeat, &c.* vbi testatur de quotidiana obseruantia Cameræ Impialis.

6 Nulla etiam † præuia cuiusuis citatione, Adrian. Negus. *quæst.* 218. *numer.* 13. *fol.* 336. in terminis Valasc. *consultat. seu decision. Lusitana* 191. *Quotidiana est quæstio. numer.* 11. *cum seqq.* & præcipue *numer.* 14. *versicul. Ex quibus fit, vt qui possessionem maioratus vacantis adipiscitur, iure suo tanquam proximus, & dominus rerum maioratus, non possit ab ea detrudi, quasi irrequi-*

sito Iudice fecerit, cum iure suo vsus fuerit, &c. & consultat. 126. *Facta est. numer.* 20. Iaso. *in l. final. numer.* 18. *versic. versic. An requiratur citatio alicuius, &c.* C. *de edict. Diui Adrian. tollend.* & ante eum Bartol. *ibidem sub numer.* 16. *vers. Ego puto sic dicendum, siquidem bona à nemine possidentur, tunc non requiritur citatio partis, nam potest si vult sua auctoritate ingredi, &c.* C. *d. tit. de edicto Diui Adrian. tollend.* & *ibi* Menoch. *in additionibus, littera* G. Socin. iun. *cons.* 75. *Quanquam. numer.* 10. *vol.* 1. Baldus *in l.* 2. *num.* 2. *in fine. vers. Et est aduertendum, quod non requiritur citatio alicuius, quia nullus adest aduersarius, &c.* C. *de his, qui veniam ætat. impetrauer.* Menoch. *tract. de adipiscenda, remed.* 2. *numer.* 45.

Nullove † adhibito discrimine, an cum armis, an sine armis talis possessio apprehendatur, cum semper, & indistincte, concurrentibus prædictis, sine vitio apprehendatur, Socin. iun. qui testatur de magis communi, *consil.* 76. *Cum diebus. numer* 98. *vol.* 1. 7

Tum quia secundo † in feudalibus ciuilis defuncti possessio absque alia apprehensione in proximiorem agnatum transit, & continuatur, Bald. *in l. cum in antiquioribus,* 19. *sub numer.* 18. *vers. Decimo.* C. *de iure deliberand.* Petrus Royzius *decis. Lituanica.* 3. *numer.* 374. *fol.* 80. Decian. *cons.* 23. *numer.* 106. *vol.* 1. Hector. Felic. *allegat.* 63. *numer.* 8. *par.* 2. *fol.* 3. Octauius Cacheran. *cons.* 20. *Omissa facti narratione. numer.* 42. *vol.* 2. Iason. *in l. quoties, sub numer.* 31. *vers. Nota etiam perpetuo.* C. *de rei vindicat.* Schrader. *cons.* 14. *numer.* 132. *vol.* 1. Laurent. Siluan. *cons.* 15. *Subtilia sunt. numer.* 11. *vers. Per annihilationem eius personæ, &c.* Cephal. *consil.* 30. *Visis instrumentis. numer.* 9. *vol.* 1. Vbertinus Zuchardus *in l. finali, numer.* 119. *alias* 95. C. *de edicto Diui Adrian. tollend.* Crauet. *cons.* 251. *In proposito casu. sub numer.* 4. *vers. Fortius voluit, &c.* Bald. *cons.* 301. *Proponitur quod Petrus. numer.* 6. *vers. Sed modo dubitatur. lib.* 1. Iacobus de Leonardis *inter consilia Bruni, consil.* 114. *numer.* 139. *vol.* 1. Lancellot. Gallia. *cons.* 8. *Vt ex actis. numer.* 9. Petrus de Bellapertica *tract. de feudis. tit.* 14. *Quo iure petatur feudum. numer.* 7. *fol.* 158. Menoch. *cons.* 180. *sub num.* 56. *versic. & præterea &c.* confertque Modestin. Pistor. *cons.* 40. *numer.* 8. *versic. Imo ius suum, fol.* 458. vbi quod vasallus ius suum ciuiliter possidere dicitur. Ioseph. Cumia. *de feudis in verbo In antiquis, num.* 101. *fol.* 333. 8

Quo supposito pro indubitato, cum negari non possit quin in eundem Serenissimum, vti proximiorem agnatum comprehensum, ac vocatum in inuestituris, transiuerit; ac continuata fuerit ciuilis possessio prædictorum feudorum, fatendum quoque est, saltem ex hoc capite, circum-

9 cumscriptis etiam aliis, & quidem inconcussis fundamentis, eum † vtpote habentem ciuilem possessionem, potuisse itidem propria auctoritate ex communi omnium sententia ingredi naturalem, vt testantur Ias. *in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, numer.* 23. *&* 24. *ff. de acquir. possess.* Ancl. Amata *consil.* 14. *num.* 18. *cent.* 1. Aretin *consil.* 21. *num.* 5. Socin. sen. *consil.* 122. *In causa. sub numer.* 12. *vers. Cum ille, qui habet ciuilem possessionem, possit quandocunque, etiam per vim occupare naturalem propria auctoritate, vt concludunt omnes, &c. vol.* 4. Ruinus *consil.* 152. *In causa vertente. sub numer.* 6. *vers. Ideo ratione sua ciuilis, &c. vol.* 4. Eques Ruger. *consil.* 13. *nu.* 33. *lib.* 2. Hieronymus Lucens. *inter consilia diuersorum Status Montisferrati cons.* 1. *Diuersorum. numer.* 34. *fol.* 7. Surd. *consil.* 221. *numer.* 35. *vol.* 2. Lancellot. Gallia *dicto cons.* 8. *Vt ex actis, numer.* 10. *&* 11. Conferunt Sesse *decis. Regni Aragonum* 25. *numer.* 96. vbi quod habens possessionem ciuilem, si naturalem vacantem ingrediatur, dicitur antiquam continuare, Monachus *decis. Bonon.* 30. *numer.* 14. *&* 20. Paris. *cons. vltim. numer.* 12. *cum seqq. vol.* 4. in terminis Raudens. omnino videndus. *cons.* 27. *Præsupposita. per totum,* præcipue *sub numer.* 9. *vers. Accessit quoque ipsi intellectuali possessioni, quod ipse illustr. Galeatius præuenit in capiendo tenutam. &c.*

10 Et quamuis Doctores præcitati num. 8. loquantur in filio, attamen id † locum sibi etiam vindicare in quouis alio, dum tamen sit de comprehensis in inuestitura, tradit ex communi opinione Doctorum, Cephal. *cons.* 13. *numer.* 11. *&* 12. vbi num. 13. dicit, quod licet Baldus loquatur in filio, quod istud contingit gratia exēpli, & sequitur Bartol. *in l. cum miles,* 30. *versic. Quidam dicunt, ff. quibus ex causis maiores.* Alex. *in l. cum hæres, numer.* 9. *in fine, vers. licet Glosa, ff. de acquirend. possess.* vbi & ipse testatur de communi.

11 Vnde fit, vt † vigore prædictorum, idem Serenissimus dici censerique debeat legitimus contradictor, quatenus aliquis, pacis, quietisque Italiæ parum amator, contra eam insurgeret Laderch. Imola. *consil.* 122. *numer.* 7. Alba *cons.* 78. *Quamuis num.* 18. *vol.* 1.

12 Teneaturque Sacratissimus † Imperator, vbi periculum foret in mora, absque alicuius citatione prohibere, ac impedire ne aliqua vis eidem fiat, Bart. *in l. non est verisimile,* quæ est finalis, *num.* 3. *ff. de eo, quod metus causa.* Bertazol. *cons. criminal.* 370. *in addition. littera A. lib.* 2.

13 Idque adeo verum est, vt dato per impossibile, † quod compareret filius Antecessoris, peteretque immitti in possessionem dictorum feudorum, adhuc prædictus Serenissimus foret manutenendus, nec in eius

vpote agnati,&vocati in inuestituris præiudicium ille esset immittendus vigore *legis finalis*, C. *de edicto Diui Adrian. tollend.* quippe qui ea † non habet locum in feudis munitissimis, qualia sunt ista quorum recuperatio difficilis est. Bursat. *cons.* 129, *numer.* 59. *vol.* 2. Laderch. Imol. *cons. In hac juris controuersia num.* 6. vbi quod nec etiam tali casu aduersus possidentem datur remedium vnde vi. Et agnati possessores debent conseruari in illa possessione, in qua fuit defunctus tempore mortis suæ, cum sit quædam naturalis continuatio inter defunctum, & agnatos Bald. *in c.* 1. *in princ. si de feudo fuerit contr. inter dominum, & vasallum*, Cornazzan. *decis.* 211. *numer.* 1. 14

Tum quia tertio, si vasallus † abusive, seu verbaliter tantum inuestitus potest propria auctoritate intrare possessionem feudi vacantem, eo quia per talem inuestituram censeatur ei tributa facultas illam intrandi, vt tradunt Modestin. Pistor. *consil.* 40. *numer.* 82. *juncto numer.* 130. Marescot. *lib.* 1. *variar. resolut. cap.* 39. *numer.* 7. Schrader. *tract. de feudis par.* 5. *cap.* 2. *numer.* 16. *fol.* 72. *tom.* 1. Borcholten. *de feudis cap.* 7. *numer.* 10. *fol.* 280. Conradus *in suis partition. feudalibus, c.* 8. *de modis inuestiendi, & acquirendi feudum. num.* 8. *fol.* 140. & notant commun. omnes Doctores *in ca. vnico quid sit inuestitura*, Calcan. *consil.* 127. *numer.* 5. Alex. *in l. possideri*, 3. *sub numer.* 15. *versic. Vbi etiam subdit, ff de acquirend. possess.* Iason. *in l. quoties, sub nu.* 31. *versic. Item inuestitura facta. C. de rei vendic.* Cinus *in l.* 1. *in fine versic. Per hoc tamen C. de donat.* 15

Multo fortius dubitandum non est, quin is, cui ab vltimo vasallo defuncto expressa licentia ingrediendi possessionem huiusmodi feudorum, concessa est, ne dum in vita dicti vltimi vasalli, prævio etiam conditionali, quatenus scilicet ille moreretur fidelitatis juramento vnanimiter à populis suscepto, sed etiam ipsomet mortis articulo, seu manus postremo ipsius testamento jure ingredi potuerit, † Valasc. *consultatione, seu decisione Lusitaniæ* 191. *Quotidiane est quæstio. sub numer.* 47. *vers. Postremo quia in casu quo possessor maioratus antequam diem vitæ claudat extremum, mittit in possessionem eum quem putat successorem an hac possessio noceat successori in possessione, non poterit ei obijci de non petita facultate intrandi à milite, jam quod in vita possidebat juridice à manu illius, qui poterat ei possessionem cedere, & sic talis possessor erit legitimus contradictor* per legem *finalem*, C. *de edicto Diui Adriani tollend. tom.* 2. vbi ad hoc adducit celebre dictum Bald. *in l. penult. C. de pignor.* Andreas Knichen. *tract. de interdicto quorum bonorum, cap.* 6. *num.* 131. & 132. *fol.* 85. Octauius Bommacarius *ad tit. si de feu-* 16

feudo defuncti contentio sit. in cap. Titius. quæst. 4. num. 30. fol. 190. Iuste e-
17 nim, † & sine vitio possidere dicitur qui ex licentia Testatoris tacita vel expressa, potest propria auctoritate illam apprehendere. Cacheran. *cons. 67. sub num. 26. versic. Et etiam sine vitio, vol.* 1. Decis. *cons.* 424. *num.* 15. *&* 16. *cons.* 243. *col.* 2. *vers. Sed in casu. & cons.* 84. *col.* 2. *versic. Secundo,* Boer. *decis.* 156. *numer.* 15. *& seqq.* Gabriel. *consil.* 39. *Arbitror. num.* 5.
18 *lib.* 2. Accedentibus præsertim † privilegijs Inuictissimorum Imperatorum, de quibus in calce præsentis articuli expresse, verbisque prægnantissimis, (ita vt ne volens quidem illa in alium sensum torquere valeat, liberam facultatem, omnimodamque auctoritatem, ac (vt inquiũt) baliam ingrediendi huiusmodi feuda tribuentibus successiue vocatis in inuestituris eorumdem feudorum. Iacob. Philippus Portius *consil.* 201. *numer.* 6. Alba *cons.* 782. *Et si iam. numer.* 37. *lib.* 4. *& cons.* 454. *numer.* 15. *vol.* 3. vbi quod hoc casu potest ingredi etiam per vim. Franciscus Salgado *in suo tract. de Regia protectione par.* 3. *cap.* 12. *numer.* 105. *fol.* 183. *tom.*
19 2. vbi quod † possessio taliter capta vigore licentiæ, non requirit præcedentem sententiam.

20 Quæ quidem concessio † dubio procul etiam respectu successorum valet, & firma, ac inconcussa manet. Signorol. *consil.* 75. *In quæstione ver-*
21 *tente, numer.* 12. Quando † præsertim possessio à nemine fuit prius apprehensa. Corneus *cons.* 166. *Circa primum. sub numer.* 7. *vers. Tamen his non obstantibus. vol.* 1. Rota apud. Mohedan. *decis.* 8, *alias* 87. *sub numer.* 3. *vers. Nec obstat, &c. tit. de restit. spoliat.*

22 Nec non accedentibus inuestituris per † quas etiam solas videtur concessa licentia intrandi feudum propria auctoritate, Borella *in summa decisionum tit.* 34. *numer.* 259. *tom.* 1. Guid. Papa. *decis.* 415. *numer.* 2. & colligitur ex Baldo *in cap.* 1. *sub numer.* 3. *vers. sed talem inuestiuram fingitur ei dare licentiam propria auctoritate apprehendendi possessionem, &c. in tit. quid sit inuestitura,* quem refert, & sequitur Bertrand *consil.* 198. *Quoniam in processu. vol.* 5. *fol.* 262. Abbas *in cap. auctoritate* 4. *num.* 4. *de institutionibus,* Alex. *in l. possideri,* 3. *num.* 15. *vers. iuxta prædicta, ff. de acquir. possess.* vbi adden-
23 tes littera A. Præcipue † si in eis legantur verba, concessit, & tradidit, seu dedit, pro vt leguntur in Inuestitura Excellentissimi Ludouici à Friderico Imperator. sub die 22. Aprilis 1478. Valdaric. Zasius *de feudis in tit. qualiter feuda constituantur, &c. numer.* 7. *fol.* 23. Aluarot. *in cap.* 1. *sub numer.* 1. *versic. Item scias, & sub num.* 7. *vers. Quinimo in tit. quid sit inuestitura, fol.* 98. *tergo.*

Tum quarto,† quia vbi etiam (quod omnino negatur) præfatus Serenissimus ingredi propria auctoritate non potuerit ex prædictis possessionem feudorum, de quibus *supra*, adhuc ex quo non aderat copia Iudicis, seu superioris ad quem posset de facili recurrere, cum Sacra Cæsarea Maiestas in longinquis adeo regionibus commoretur, jus propria auctoritate sibimet dicere potuisset, ingrediendo pariter propria auctoritate feuda prædicta, vt est textus *in l. generali. 45. C. de Decurion. lib. 10.* Glossa *in l. nullus, 13. verbo Vltionem C. de Iudæis.* Crauet. *cons. 5. Tria sunt. nu. 12.* & post Baldum, Castrensem, Oldradum, Felinum, & Ripam, tradit Neuizanus videndus *cons. 82. num. 33.* 24

Tum Quinto,† quia cum primus acquirens, omnibus descendentibus in infinitum stipulari potuerit, vt tradit Isern. *in cap. 1 in princip. de feudi successione*: sequitur vt apprehendendo possessionem bonorum feudalium, non tam nomine proprio, quam omnium descendentium, dominium in eos transiisse, seu verius continuare absque noua apprehensione, Ruin. *cons. 25. num. 16. lib. 1.* Menoch. *cons. 180. num. 56.* Et propterea eundem Serenissimum propria auctoritate capere potuisse dicta feuda. 25

Tum demum, quia sicut possessionem † bonorum à defuncto possessorum hæres scriptus in testamento potest propria auctoritate apprehendere vigore *legis finalis, C. de edict. Diui Adrian. tollend.* vt tradunt Bero. *consil. 54. Ad fauorem. vol. 2.* per totum, *& cons. 47. Ad cognitionem. nu. 16. vol. 3.* Gutierez. *in §. sui Instit. de hæred. qualitate, & different. num. 75.* vbi testatur de communi, & citati *supra num. 6.* 26

Ita quoque † vigore inuestituræ feudalis, quæ non est minus priuilegiata, quam sit testamentum, potest vasallus illam apprehendere. Argel. *tract. de acquirend. possess. quæstio. 4. artic. 7. num. 196. fol. 279.* Roland. *cons. 1. num. 51. vol. 1.* confert Reusnerus *tract. de testamentis cap. 30. de testamento vasalli, par. 1 num. 44. fol. 375.* vbi quod vasallo proximiori instituto ab antecessore, competit beneficium dictæ *legis finalis, C. de edicto Diui Adrian. tollend.* 27

Ex quibus manifeste colligitur † eundem Serenissimum vtpote eum, qui assumpsit, & habet possessionem dictorum Ducatuum eo modo, quo assumpserunt, & habuerunt eius Antecessores per rectam lineam, debere omni jure in eadem possessione manuteneri, ad tradita per Valenzuellam *Consil. 97. num. 224. & 226.* vbi quod Marchio, qui assumsit possessioné Marchionatus, prout fecere ipsius Antecessores, donec lis finiatur, manutenendus est, Modest. Pist. *cons. 40. sub num. 10. vers.* 28

29 *vbi dicitur, fol.459.vol.1.* vbi quod † orta contentione inter dominum, & agnatum defuncti, debet agnatus constitui in possessione Menoc. *cons.503. sub numer.7. vers. Septimo ea ratione, & sub numer. 24. vers. Nono, &*
30 *vltimo:* multo magis † debebit in ea relinqui, tueri, si eam ingressus fuit. Confert Palaez *de maioratu par.3. quæst. 25.num.37.fol.99.* vbi quod successor in maioratu, qui lite pendente vtitur possessione maioratus, non dicitur attentare, nec de nouo aliquid facere sed possessionem licite con-
31 tinuare; Prædictaque vera sunt, † ac locum sibi vendicant, etiam quod in fortioribus ignoretur quis sit primogenitus ex duobus contendentibus, quia adhuc præfertur possessor, Græuei *in addition. ad Gaill. lib. 1.*
32 *conclu. 7. considerat. prima numer. 5. fol. 16.* In tantum, † vt nec pia causa habeat istud priuilegium, vt possessori præferatur, Bald. *in l. cum ipse sub n. 4. versi. nisi hares. C. de contrahend. emption.* Roman. *cons.139. post num.5. vers. tertio casu, &c.*

33 INVESTITVRÆ, seu priuilegia, in quibus superius dictum fuit concedi vocatis in illis liberam licentiam ingrediendi propria auctoritate feuda Status Mantuæ, & Montisferrati.

In inuestitura, seu confirmatione Inuestituræ Marchionatus Montisferrati facta per Serenissimum olim Carolum Quintum Domino Francisco Gonzagæ Duci Secundo Mantuæ de Marchionatu, ac Principatu prædicto die 28. Iunij 1543. leguntur infra scripta verba videlicet.

Eisdemque Tutoribus dicto nomine mediantibus personis dictorum Oratorum Nunciorum, & Procuratorum, ac ipsi Illust. Francisco pro se suisque hæredibus, ac successoribus in feudum nobile, antiquum, paternum, & auitum secundum formam veterum inuestiturarum eius Illustri Genitori, vel eius Antecessoribus concessarum, aßignauimus, & aßignamus, & *paulo infra* itidem leguntur hæc verba, videlicet.

Et pro vt, & sicut latius continetur in dicto Priuilegio Caroli Quarti, & alijs priuilegijs hactenus, & vsque in hodiernum diem concessis Illustribus Marchionibus Montisferrati per Diuos Cæsares Prædecessores nostros, & præcipue per Maximilianum auum nostrum colendißimum præclarißimæ memoriæ & per nos confirmatis, quorum quidem tenores sequuntur in hæc verba.

Inter quæ priuilegia adest illud Caroli Quarti concessum Illustri Io. Marchioni, ac Principi Montisferrati anno 1355. sexto Idus Maij, quod pariter continet infrascripta verba videlicet, *Dantes & concedentes de speciali gratia potestatis nostræ plenitudine, dicto Marchioni & suis hæredi-*

hæredibus,& successoribus, vt supra, licentiam, baliam, & auctoritatem intrandi apprehendendi quomodocunq;,& quandocunq; tenutã,& corporalẽ possessionem, vel quasi omniũ,& singulorũ concessorum, donatorum, & translatorũ, vt supra, sine requisitione,& auctoritate alicuius Superioris Præsidis, Rectoris, Iudicis, vel cuiuslibet Magistratus ad omnem dicti Marchionis, & hæredum, & successorum liberam voluntatẽ, non obstantibus in prædictis,& quolibet prædictorum aliquibus iuribus, consuetudinibus gratijs, priuilegijs, inuestituris, concessionibus, confirmationibus, litteris, seu rescriptis generalibus, vel specialibus in contrarium factis, vel fiendis, concessis, vel concedendis alicui Ciuitatis, vel communi, vel singulari personæ, Collegio, & Vniuersitati, etiamsi opporteret de eis, vel de aliquo ipsorum de iure specialem fieri mentionem, quibus omnibus, &c.

Quod idem Priuilegium fuit repetitum, & denuo confirmatum ab Invictissimo Matthia in Investitura renouata in personam Ducis Ferdinandi sub dat. Ratisbonæ die 21. Octobris. 1613.

ARTI-

ARTICVLVS SECVNDVS.

AN possessio Ducatuum Mantuæ, & Montisferrati, quam vacantem apprehendit Sereniss. Carolus vocatus in Inuestituris, accersitus à Duce vasallo prædefuncto, successorque ab eo in vita, & in ipsiusmet testamēto declaratus, de iure auocari possit, nec ne, à Sac. Cæs. Majestate, vbi maximè immineret bellorum timor.

SVMMARIVM.

POssessionis auocationi adeo locus non est, cum alteram partium possidere compertum est, num. 1. *Vt imo possessor per Iudicem, donec de partium iuribus cognoscatur, manutenendus sit, etiam manu militari si opus sit iniuncto praecepto non possidenti, ne possessori molestiæ sit,* num. 2 & 6. *Nevè sub graui aliqua pœna ad possessionem accedere audeat, idque vt scandalis obuietur, armorumque motibus,* num. 3. *Quorum sanè metus, aut etiam imminens animarum periculum tanti per iudicem fieri non debet, vt ad huiusmodi auocationem animum, mentemque suam inclinet, non præuia præsertim matura causæ cognitione,* num. 4. & 5. *De qua aliter quam per partis, aut iudicis, imo vero ipsiusmet Regis assertionem appareat,* num. 7. & 8. *Ne scilicet nullitatibus via aperiatur.* num. 9. *Provt re vera aperiretur, etiam vbi iusta sequestrandi causa subesset,* num. 10. *Vel fortius de possessionis iniustitia notorie constaret, cum & in his casibus, & indistincte prius quam ad sequestrum deueniatur, Iudex causam plene cognoscere, partesque audire debeat,* num. 10. & 12. *Et secus faciens dicatur procedere de facto, ac spoliare quod nec Principi licet.* num. 11. *Possessor quilibet quantumuis iniustus manutenendus,*

nec à principe, aut rei per eum possessa Domino turbandus est, num. 15. *Siue extet, siue non extet, qui huiuscemodi iniustitiam probet* nu. 13. *Cum in interdicto possessorio, & manutenentia nihil intersit, iusta ne, an iniusta sit possessio*, num. 14. *Quidquid dicatur de exemplis, quibus sane iudicandum non est*, nu. 16. *Possessio Marchia Montisferrati, cum per Imperatorem Carolum Quintum fuit auocata, erat vacans, partesque huiusmodi auocationi annuerunt, quieuerunt que, n.* 17. 18. & 19.

IESV CHRISTI REDEMPTORIS NOSTRI SVFfragio humiliter implorato.

QVamuis resoluto primo Articulo apprehensæ Ducatuum prædictorum propria præfati Serenissimi authoritate possessionis, resolutus quoque cuilibet videri abunde possit & iste secundus, possessionem videlicet eorumdem Ducatuum haudquaquam auocari posse, nihilominus ne in cuiuspiam mentem vllo vnquam tempore veniat assentire, nos ijs, quibus dissensisse nõ appareat, huic quoque qualicumque excitatæ dubitationi, pari breuitate, & facilitate satisfacere aggredimur.

Constat igitur possessionem † adeo sequestrari per Iudicem non posse, quoties apparet de possessione alterius ex partibus, vt decidit Rota apud Farinac. *decis. ciuil.* 35. *sub numer.* 2. *vers. Et tanto magis, tom.* 2. *&c. decis.* 435. *in nouiss. diuersorum, par.* 4. & apud Ludouisium *decis.* 9. *numer.* 3, Vrsil. ad Afflict. *decis.* 351. *sub num.* 5. *vers. Primo quod ignoretur qui possideat, &c.* Marius Muta *decis. Regni Siciliæ* 31. *vers. & ob id subdit, &c.* Capic. *decis. Neapolit.* 96. *numer.* 11. *vers. Et ad sequestrum nunquam deuenitur, nisi quando neuter possidet, vel incertum est quis possideat &c.* Io: Carasius *lib.* 3. *Miscellan. cap.* 2. *de sequestro numer.* 15. *fol.* 206. Coler. *de processu executiuo, cap.* 2. *part.* 1. *num.* 138. *vers. Quod tamen intelligitur, fol.* 52. Pacian. *de probat. lib.* 1. *c.* 56. *n.* 72. *fol.* 177. *vers. hoc est notandum, &c.* Dec. *in l. fin. num.* 7. *C. de edict. Diui Adrian. tollen.* Bald. *in l. vnica sub numer.* 3. *vers. & alia est sequestratio. C. de prohibit. sequestrat.* Menoch. *de retinend. possess. remed.* 3. *numer.* 759. *vers. hæc ergo opinio vere solum procedere potest, &c. fol.* 139. Virginius Boccacius *in tract. de interdict. possess. numer.* 2. *fol.* 178. Excellentissimus Dominus

nus Senator Cauagnolius, qui ita interpretatur *Decr. 77. Montisferrati* §. 1. *numer.* 2. & 3. *fol.* 154. Curt. Iun. *consil.* 207. *Diligenter numer.* 17. *vol.* 3. Addentes *ad cons.* 75. *Albæ littera B. in verb. Timor scandali. vol.* 1. idem Alba *consil. Quamuis verum, numer.* 4. vbi loquitur de auocatione possessionis Castri. Bero. *consi.* 11. *numer.* 9. *lib.* 3. Gozad. *consil.* 10. *In hac causa. numer.* 42. Joan. Sichardus *consil.* 7. *Quæstiones à te propositæ. ante num.* 55. *vers. vndecimum respondeo fol.* 163. vbi quod feudum non potest suspendi, illud arrestando, vel sequestrando, quando vasallus illud bona fide causata ex inuestitura tenet. Eques Rugerius *consil.* 58. *numer.* 44. *iuncto n.* 37 & 38. *lib.* 1. vbi quod nec istud Principi licet. In fortioribus Afflict. *de feudis tit. de contr. inter masculum, & fœminam. c. item est faciendum. numer.* 2. *fol.* 249. vbi, quod non fit sequestratio possessionis, quando quis aperto jure succedere debet in feudo, sed quod imo debet inuestiri, licet eidem imputaretur delictum felloniæ, quando negotium requireret altiorem indaginem, & confert Honded. *consil.* 86. *sub numer.* 52. *vers. & tempore captæ possessionis vol.* 2. vbi quod possessionis acquisitio non suspenditur illi, qui eam vti vacuam ingressus fuit post mortem antecessoris Modestin. Pistor. *cons.* 40. *numer.* 15. *in fine fol.* 460. vbi, quod si vasallus fuisset hoc casu spoliatus, deberet restitui, non obstante quod eidem impingeretur feloniæ crimen, quando non esset notorijssimum, & facti permanentis, ita vt nulla prorsus competeret defensio.

2 Vltimo possessor † debeat conseruari in sua possessione, fierique receptum patti, ne possidentem in ea molestet, Dec. *in l. fin. numer.* 7. C. *de edict. Diu. Adrian. tollend.* Balzaran. *de feudis. tit.* 26. *Si de feudo defuncti militis, vers. ad tertium, numer.* 15. *fol.* 221. *tergo,* in terminis Bald. omnino videndus. *consil.* 244. *Non tangendo. per totum vol.* 3. quem sequitur Decian. *consil.* 17. *numer.* 11. *vol.* 4. Franciscus Marscus *decis.* 38. *numer.* 3. *par.* 1. Io: Baptista Ferretus *cons.* 21. *Vacante parochiali. num.* 5. *fol.* 21. Asinius *tract. de executione,* §. 3. *cap.* 124. *per totum fol.* 125. Dominus Cauagnol. *ad dictum. Decret.* 77. *Montisferrati citato,* §. 1. *num.* 2. & 3. Curt. Jun. *d. cons.* 207. *numer.* 17. *v.* 3.

3 Nevè † ad possessionem sub aliqua praui pœna accedat, ad armorum motus, & scandala euitentur. Muta *d. decis.* 31. *sub numero* 28. *vers. Quod dicit, &c.* Milanens. *decis.* 3. *numero* 16. *lib.* Monach. *decis. Bonon.* 28. *numero.* 19. Riminald. Jun. *consil.* 237. *Magnifici de Tassonis, numero.* 12. *vol.* 3. Baldus *in l. ordinarij,* 13. *sub numer.* 9. *vers. Iudex summatim, &c. Cod. de rei vendicat.* Castrens. *cons.* 5. *In causa, quæ vertitur, in impressione antiqua, & in noua cons.* 3. *sub num.* 1. *v. & reperto vol.* 2. Gail. *libr.* 2.

obseruat. 5. *sub n.* 5. *v. nam si certum sit &c.* & *ibi* Greuei. *in addition. nu.* 4. Plot. *in l. si quando, n.* 16. *C. vnde vi.*

Metus enim † armorum non est tantarum virium, vt sub illius prætextu debeat sequestrari possessio, quando, vt supra, constat, quis certitudinariè possideat *Bald. in l. vnica, sub numer.* 3. *vers. & alia est sequestratio, C. de prohibit. sequestrat.* Plotus *in l. si quando, n.* 116. *C. vnde vi. fol.* 48. *in parua impress.* Benintend. *decis.* 73 *per totam*, Borgni. *decis.* 27. *n.* 45. *versic. bonus Iudex nunquam auferre debet rem, & possessionem alterius, quando sibi constat de possessione, etiam quod partes deueniant ad arma part.* 1. Flauius Amendula *in Addition. ad Franch. decis.* 163. *num.* 6. Thesaurus *decis.* 206. *num. finali, versic. Et hoc præsupposui*, Beltram *in addition. ad decis.* 9. Ludouis. *num.* 16. & 17. ad eiusdem *decis.* 437. *nu.* 7. Marsilius *singular.* 543. *Maleficijs & delictis, num.* 3. Polidor. Ripa *obseru.* 55. *num.* 1. Antonin. *lib.* 1. *resolut* 112. *cas.* 71. *vers. Sed non est deueniendum, fol.* 249. Purpurat. *cons.* 43. *Videtur num.* 15. *versic. alias sequeretur absurdum, quia quilibet fingeret rixam imminere, &c. vol.* 1. Pract. Papiens. *in forma sequestri col.* 2. *ante numer.* 3. *vers. octauo fallit fol.* 147. Gozadin. *cons.* 10. *numer.* 42. *Siluan. cons.* 27. *Diligenter. numer.* 1. Id quod in specie affirmant omnes, qui interpretantur constitutiones Diuorum Caroli V. & Ferdinandi in Comitijs Vuormacensibus, & Augustanis promulgatas anno 21. 48. & 55. super litigiosa, & momentanea possessione, inter quos sunt Gail. *in suis obseruat. Camer. Imperial. lib.* 1. *obseru.* 5. *numer.* 5. & 6. *ibi* Bernardinus Grauæi. *in addit. concl.* 5. *numer.* 4. iuncto *numer.* 5. *vers. extenditur declaratio*, vt adhuc verus possessor in possessione sit manutenendus, quamuis ab altera partium armorum periculum esset timendum, Petrus Vuesenbecius *cons.* 3. *num.* 43. & 44. *vers. dato quod videat partes processurus ad arma, &c. volum.* 1. Benderus *tract. de reuision. concl.* 20. *nu.* 134. *cum seqq. fol.* 245. Andreas Cludius *tract. de sequestro c.* 5. *num.* 12. *vers. sed hoc rursus procedit fol.* 213. Hieronymus Schurph. *cons.* 26. *Licet in præsenti. sub numer.* 5. *vers. præterea etiam, cent.* 3. *vol.* 74. Viuius *opinion.* 721. *per totam lib.* 2. Confert Bimius *cons.* 21. *ante numer.* 20. *vers. Secundo dicitur, vol.* 1. vbi quod † vsus possessionis non debet interdici, etiam quod periculum animæ immineat.

Ratioque prædictorum potissima apud me est, quia cognitio possessore, † Iudex eum in possessione manutenere, atque defendere debet etiam manu militari §. *retinendæ, Instit. de interdictis, l.* 1. §. *est igitur. ff. vti possidetis. l. exitus* 35. *ff. de acqu. possess. l. vnica*, C. *vti possidetis. l.* 1. *in princ. l.* 3. § *item videamus. ff. eod. tit. vti possidetis. l. sicut*, 8. §. *sed & interdictum ff. si seru. vendic. l. vim*, 1. *ff. de vi*, & *vi armata*, *l. sanè*, 14. *ff. de iniur.* Galganet.

net. *ad Statuta Romæ, lib.* 1. *cap.* 92. Si plures *contendant, si eandem rem, sub n.* 50. *v. cognito possessore fol.* 140. Confert Balxaran. *de feudis, tit.* 26. *si de feudo defuncti militis, vers. Ad tertium, num.* 13. *fol.* 221. *ter.* vbi quod orta contentione inter dominum, & agnatum defuncti, agnatus, lite pendente, mittitur in possessionem, & postea proceditur in petitorio.

7 Et si secus, & sine causæ cognitione (de qua aliter, quam per † Iudicis, aut partis assertionem constet, Viuius *opinion.* 721. *sub numer.* 3. *lib.* 2. Vrsil. ad Afflict. *decis.* 351. *sub numer.* 5. Menoch. *de adipiscenda possess.* 8 *remed, vlt. numer.* 15 *fol.* 87. *tergo.* Cum nec Regi † in hoc credatur, vt testantur Grammat. *decis.* 65. *numer.* 33. Bartazzol. *consil. criminal.* 366. *numer.* 8. *vol.* 2. Ruin. *cons.* 46. *Super his numer.* 7. *vol.*) Si, inquam, secus, & sine 9 citatione, ac causæ cognitione fiat, † id nulliter fiat. Academia Marpurgens. apud Sextin. *citato cons.* 18. *numer.* 83. *vol.* 2. Bursat. *cons.* 423. *numer.* 15. *vol.* 4. Angel. de Vbald. omnino videndus *in consil.* 106. *alias* 107. *incipiente Iacobellus, & Lucas, per totum,* vbi verum dicit, etiam quod tale sequestrum commissum fuisset per Papam, vel Imperatorem, & etiam non obstante, quod in loco adesset præcisa constitutio, per quam disponeretur nemini licere appellare ab interlocutoria, decretovè, vel alio quouis modo, Alexand, *cons.* 6. *Ponderatis. numer.* 9. *vol.* 4. Benintend. *citata decis.* 73. *numer.* 3. & 4. Carocius *de sequestro, p.* 4. *q.* 8. *f. mihi,* 246. Viu. *d. opin.* 721 *num.* 5.

10 Adeo enim jura abhorrent huiusmodi sequestrationes, vt nec † justa causa subsistente, ad illam deueniri permittant, nisi de ea plenè, partibusque auditis cognitum sit, text. *in l.* 5. §. *vlt. ibi denuntiatione facta, ff. depositi.* Borcholten, *consil.* 1. *quæst.* 3. *fol.* 12. *col.* 2. *vers. ad auocandam enim, &c.* vbi ad auocandam possessionem, necessariam esse dicit Judicis sententiam, Paris. de Puteo. *de reintegrat. feudi, cap.* 30. *numer.* 10. *f.* 36. vbi ex communi Doctorum opinione, tradit non posse auocari possessionem, antequam vasallus damnetur, & conuincatur. Andreas Knichenic. *tract. de pact. part.* 3. *cap.* 1. *numer.* 71. *fol.* 451. Academia Marpurgens. apud Sextin, *cons.* 18. *numer.* 82. *vol.* 1. Dec. *consil.* 366. *Pro declaratione, nu.* 13. *vol.* 2. Dec. *cons.* 37. *n.* 35. *vol.* 3. Alexand. *cons.* 6. *Ponderatis, n.* 9. *volum.* 4. *& cons.* 163. *Circa id n. finali. vol.* 6. Marsil. *singul.* 543. *Maleficijs, &* 11 *delictis. n.* 4. vbi quod Judex † aliter faciendo, dicitur procedere de facto, & spoliare vasallum, quod nec Principi licet, vt tradunt Bartaz. *cons. crim.* 306. *n.* 7. *vol.* 2. Grammat. *decis.* 15. *num.* 10. *v. & sic super priuatione dicti feudi non poterat Rex ipse ad se feudum auocare, nec habere manus iniectionem in ipsum, aut se modo aliquo intromittere in corporali possessione ipsius feudi, &c.*

& decis. 18.*numer. finali, & decis.* 65. *num.* 33. Ruin, qui, & ipse loquitur de spoliatione facta per Regem, *cons.* 46. *Super his. numer.* 7. *vol.* 1. Bald. *cons.* 235. *In causa Egr. n.* 1. *v.* 2. *& cons.* 34. *Copiosè numer.* 1. *vol.* 3. Afflict. *dec.* 361. *sub numer.* 3. *vers. nec obstat quarta ratio*, & ibi nouissimè Addentes *versic. adde, quod etiam iniustus possessor &c.* Etiamsi de possessionis iniustitia notoriè constaret, nam † adhuc sine vlteriori aliqua causæ cognitione, posses- 12 sio iniusto possessori sine auferri non posset sine citatione, *gl. in cap. ad nostram,* 21. *in verbo obseruandus lit.* E. *de iureiurand. gl. in cap. licet Episcopus de præbend. in* 6. *l.* 1. §. *quia & ibi glosa, ff. vti posidet. l. meminerit,* 6. *C. vnde vi l. cum fundum,* 17. *ff. de tit. de vi, & vi armata,* Molfesius *in suis consilijs impreßis post constit. Neapolit. cons.* 55. *numer.* 80. *vers. nam eatenus hoc affirmat. Doctores. vt procedere dicant in fortioribus terminis, scil. in feudis &c.* Boubinius *cons.* 28. *numer.* 3. Gigas. *consil.* 6. *num.* 2. Iacob. Philipp. Portius *cons.* 25. *nu.* 26. *& cons.* 172. *n.* 31. vbi ampliat procedere etiam in Intruso. Peregrin. *de fideicomm. art.* 47. *num.* 56. Aldouin. qui late exornat *cons.* 43. *num.* 52. *& cons.* 48. *Tritum est, num.* 2. *vol.* 1. Bartol. *in l. fin. numer.* 16. *C. de edict. Diuus Adrianus tollend. in l. nam ita Diuus,* 39. *numero.* 8. *versic. sed nunquid possessor est citandus antequam spolietur, dic. quod sic etiam notorius prædo, &c. ff. de adoption,* Barbat. qui loquitur in Papa, *consil.* 13. *numero.* 1. *&* 12. *volum.* 3. addentes ad Bartol. *in l. qui habet,* 3. §. *quolibet, litt.* D. vbi testantur de magis communi, *ff. de tutel.* refert quos, & sequitur Ernest. Cothman. *cons.* 1. *numer.* 32. *vol.* 1. *& cons.* 38. *numer.* 24. *&* 25. vbi subiungit Deum ipsum IEHOVAM Adamum, quantumuis notoriè nocentem citasse, & propterea creaturas Creatoris exemplum imitari debere, Hartman. Hartman. *lib.* 2. *obseru.* 4. *tit.* 46. *num.* 7. *f.* 419. Coler. *cons.* 3. *num.* 58. vbi, quod ita etiam cautum est de iure Saxonico, Henrichman. *cons.* 1. *num.* 32. *vol.* 2. Franch. *decis.* 210 *numer.* 4. Rota *decis.* 883. *n.* 1. *part.* 4. *in nouißimis diuersorum,* & apud Ludouisium *decis.* 105. *numer.* 20. Vallenzuella *cons.* 58. *numer.* 15. Borcholten. *cons.* 9. *quæst.* 1. *col.* 11. *vers. nec etiam iniustus possessor, &c. fol.* 107. Paulus Merenda *cons.* 59. *In causa. numer.* 6 *p.* 2. Milanens. *decis.* 3. *num.* 166. *&* 167. *lib.* 1. Natta *cons.* 502 *num.* 25. Tepatus *in suo repertorio tit.* 554. *fol.* 1097. *vers. possessio etiam &c.* vbi, quod nec auctoritate Principis posset auferri. Monach. *decis. Bonon.* 30. *nu.* 12. Barzius *decis. pariter Bonon.* 46. *num.* 67. Cæphal. *cons.* 19. *sub numer.* 5. Emilian. *cons.* 5. *num.* 3. Modestin. Pistor. *cons.* 40. *sub num.* 1. *v. Quod violenta quoque & num.* 2. *fol.* 457. *vol.* 1. Grammat. *cons.* 6. *Aliæ Allegationes nu.* 18. *fol.* 424. Giouagnon. *cons.* 44. *num.* 1. *vers. nec obstat. quod Archipresbyter prætendat bona ad ecclesiam fuisse deuoluta, lib.* 2.

Quæ

Quæ quidem si simpliciter vera prout verissima sunt, multo fortius fatendum erit ea sibi locum vindicare in præsenti casu, in quo nemo extat, qui probet (neque enim probari potest) eundem Serenissimum iniuste possidere. Merenda *cons.* 105. *numero* 34. *part.* 2. vbi, quod non curamus de iure possessoris, quoties non constat de iure petitoris:
15 Nec quidquam refert † in interdicto possessorio, & manutenentiæ, vt detur ei, qui possidet, qualis sit ista possessio, iusta scilicet, vel iniusta, etiam si allegetur proprietatem fuisse deuolutam, vel contrauentum. *Rota diuersorum in nouiss. decis.* 80. *vers. & si dicatur fuisse deuolutam rem, & contrauentum, &c. decis.* 802. *par.* 1. Valenzuella *cons.* 51. *numer.* 47. Quia
16 quilibet possessor, qualiscunque ille † sit, semper, & indistincte, vt supra, debet in sua possessione manuteneri, ita vt nec etiam à Principe, seu à Domino ipso rei deiici possit. §. *sed ne dum talia. Instit. de vi bonor.* Modestin. Pistor. *quæst.* 9. *numer.* 1. *part.* 1. *& consil.* 40. *numer.* 29. *cum seqq. vol.* 1. *fol.* 462. Grammaticus *dicto consil.* 86. *numer.* 2. *fol. mihi* 422. Camillus Medices *cons.* 17. *sub num.* 3. *vers. non enim.*

Et ex his apparet nullius esse momenti excogitatam illam obiectionem desumptam ex asserto exemplo Inuictissimi Caroli Quinti, qui, secuta morte Io. Georgii Marchionis Montisferrati, sibi auocauit possessionem eiusdem Status ad scandala euitanda; Quia præter id, quod
17 exemplis non est † iudicandum, *l. sed licet,* 12. *ff. de officio Præsidis, l. nemo,* 13. *ib. Cum non exemplis, sed legibus iudicandum sit, C. de sent. & interlocut. omn. judic.* etiam quod essent exempla Sanctorum, quando illud, de quo agitur, per aliquam scripturam prohiberetur, vt notatur *in regulis juris diuersor. in verbo Exemplum. lib.* 5. *tom.* 1. *fol.* 512. adhuc dicitur nos versari in longe dissimilibus terminis, quia tunc † possessio prædicta erat vacans, & statim detecti fuerunt plures competitores, & Federicus Dux, ac Paleologa Iugales, ita contenti extitere, vt cernere licet ex informatione, quam compilarunt tuentes iura prædictorum met in libro inscripto: *Informationes in causis Marchionatus, & Status Montisferrati,* Mantuæ impresso de anno 1546. *sub numer.* 15. *vers. videntes.* vbi leguntur hæc præcisa verba, videlicet *Quibus Dux, & Ducissa volentibus accedere ad tenutam, vt licebat, maxime, quod Illustrissima Domina Margarita adiuit hæreditatem Patrui, cum beneficio legis, & Inuentarij, & ambo erant inuestiti, Cæsar ad euitanda scandala possessionem Marchiæ ad se auocauit, & res deducta est in judicium, in quo Illustrissimi Domini Duces Mantuæ miserunt suos legitimos procuratores, &c.*

Et

Et apud Parisium † *in cons.* 4. edito pro prædictis Illustrissimis Dominis inter cons. diuersorum Status Montisferrati *ante numer.* 71. ibi, *Et quoniam Serenissimus Imperator suas Inuestituras solitus est verbo tantum facere, & sine aliquo corporeo signo eas concedere, illa sola verbalis, absque signo, dictam facultatem, & licentiam apprehendendi possessionem propria auctoritate, proculdubio tribuit, & dedit. Et quamuis ipsi Illustrissimi Coniuges dictam facultatem habeant, & fuerint consequuti; tamen ob magnam reuerentiam, quam erga Cæsarem habuerunt, & habēt, id minime exequi curarunt, sed vrbanius se gerentes, auctore Cæsare, & illo mandante, eam consequi volunt, & prætendunt: vt tanto reiterato auctore, ipsorum optimum, & validum jus cunctis reddatur apertissimum, & indubitabile, &c.* Quod Parisij consilium fuit inde repertum in suismet consilijs *in ordine l. 22. num. 63. vol. 1.* 18

Quod amplius † colligitur ex Antonio Fabro in sua consultatione de Ducatu Montisferrati pro Serenissimo Duce Sabaudiæ in Compendio facti *fol.* 69. juncta sententia Caroli Quinti in eadem causa Status Montisferrati lata sub die tertia Nouembris 1536. & ex toto processu tunc temporis compilato. 19

Federicus Bosius Iur. Vtr. Doct. Auditor Cameræ, & de Consilio eiusdem Sereniss. Ducis.

ARTI-

ARTICVLVS TERTIVS.

LEGITIMVM *in Ducatu Mantuano successorem, præter omnem difficultatem, esse Serenissimum Carolum.*

SVMMARIVM.

F*Acti species* à num. 1. vsque ad 42.

Proximitas in successione feudi consideratur non quidem respectu primi stipitis, nec eius, à quo proueniunt bona, sed eius, qui tenens feudum vltimo loco decessit, num. 43. *Quidquid distinxerint nonnulli ex recentioribus inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto, & prouidentia,* num. 45. *Quæ sanè distinctio nihili facienda est, tùm quia omnes ferè Doctores, qui prædictam conclusionem, de qua* num. 43. *firmant, loquuntur in specie feudi antiqui, & ex pacto & prouidentia, vt* num. 46. *Tum etiam qui in specie à quampluribus magni nominis Doctoribus huiusmodi distinctio reijcitur,* vt num. 47.

Textus in cap. 1. de natura successionis feudi. *qualiter intelligatur,* nu. 44.

Proximitas vltimi possessoris, non autem primi institutoris, consideratur, tàm in successione primogenituræ, quàm etiam maioratus, num. 48. *Atque idem obseruatur etiam (circumscriptis coniecturis) in fideicommissis,* num. 49. *Et quando id maximè verum sit,* num. 50.

Primogenitura, feudum, & maioratus, vbi semel intrauit vnam lineam, semper continuatur, & perpetuatur in ea, & omnibus descendentibus ex ea, ita vt semel exclusus, semper, illa durante, remaneat exclusus, num. 51. *Quod ampliatur procedere etiamsi in linea remotiori adesset alter, qui esset proximior primo acquirenti, quia adhuc præferretur is, qui est ex linea nondum euacuata,* nu. 52.

Linea inuitata, necesse non est, vt tempore factae dispositionis, aut euenientis conditionis nati, aut concepti sint, quo vti inuitati, & in linea comprehensi ad successionem adspirant, nec refert an linea habuerit, nec ne, initium, num. 53. *vbi* nu. 54. 55. & 59. *adducuntur rationes.*

Filius primogeniti etiam adhuc non admissi, transmittit ius suum primogeniturae in filium, ita vt is praeferatur patruo, id est, fratri primogeniti defuncti in successione regni, aliarumvè dignitatum num. 56.

Argumentum de feudo ad fideicommissum valet, num. 57.

Filius primogeniti defuncti, si excludit patruum, multò magis excludit filium secundogeniti, & sic deinceps, num. 58.

Proximior is fingitur, qui habet maiorem coniunctionem, si concurrat cum existente in pari gradu, & alter solummodo eorum ad successionem admitti possit, num. 60. *Et de ratione,* num. 61.

Proximior vltimo vasallo defuncto praefertur in concursu eiusdem gradus alteri etiam natu maiori, & antiquiori, quando vterque est in pari gradu respectu primi acquirentis, sed alter est ex linea proximiori, num. 62.

Obseruantia est optima inuestiturarum interpres, num. 63. *Siue agatur de succedendo in primogenitura,* num. 64. *Siue etiam in alijs bonis,* num. 65. *Et quod inducatur per binos actus,* num. 66.

IESV CHRISTI REDEMPTORIS NOSTRI SVFfragio humiliter implorato.

QVAMVIS de indubitabili iure eiusdem Serenissimi, satis, superque constet ex Arbore genealogica edita ab assertis praetendentibus, ad tradita per Raudensem *decis. Pisana* 32, *num.* 348. *versic. Atq; existentiam proximioris probaret exhibitio arboris genealogicae facta per actorem, quasi se ipsum iugulantem, prout ita iudicatum vidi, &c.* Ex ea enim admittitur id, quod negari etiam non potest, nempè eundem Serenissimum Dominum esse de descendentibus stipitis Ducis Federici, qui fuit primogenitus Marchionis Francisci: Attamen vt mihi etiã in hoc puncto, quantumuis claro (id, quod etiã in alijs egi) satisfaciam, breuiter ostendere decreui vnumquodque iter, per quod calcatum

catũ frustra adspirat Excellentissimus D. Don. Ferrantes Guastallæ Dux, seù quiuis alius, præter Serenis. Carolum, ad feudi prædicti successioné, illi à lege penitùs occlusum iri. Quæ res quoniam tantò facilior euadet, quantò explicatiùs, tum ingenua facti species, tum etiam omnino indubitabiles tàm in foris, quàm etiam in scholis iuris conclusiones, & veluti axiomata præmittentur; propterea rem aggredior, &

IN facto præmitto, Sacratissimum olim Sigismundum Imperatorem anno millesimo quadringentesimo tricesimo secundo, die sexta Maij, 1 dum Parmæ commoraretur, † erexisse Statum, & dominium Mantuæ in Marchionatum, & de eo inuestijsse Excellentissimum Io: Franciscum Gonzagam, eiusque descendentes cum ordine primogenituræ his præcisis verbis, videlicet.

2 *Decernentes, & volentes † expreßè, quòd tu, ac hæredes, & successores tui legitimi Marchiones Mantuæ perpetuis in antea temporibus, omni dignitate, præheminentia, nobilitate, iure, potestate, libertate, honore, & consuetudine gaudere, ac frui continuò debeatis, quibus alij nostri, & Sacri Romani Imperij Principes, ac nominatim Marchiones Illustres freti sunt hactenus, & quotidie po-* 3 *tiuntur. Ciuitatem quoque † Mantuæ, eiusque, territorium, Diœcesim, & districtum, cum omnibus suis iuribus, honoribus iurisdictionibusque & pertinentijs quibuscunque in inferiori Lombardia constitutam, prout hactenus per Commune Mantuæ, siue Prædecessores nostros, siuè te tentum, & possessum est, ac tenetur, & poßidetur ad præsens, cum infrascriptis Castris, locis, & terris, villis, iuribus, regalibus, honoribus, iurisdictionibus, & pertinentijs quibuscunque.* Quæ loca ibi specificè, & expresè nominantur. Et paulò inferius. *Volentes expreßè, quòd tù, ac hæredes, & successores tui legitimi Marchiones Mantuæ perpetuis in antea temporibus, omni dignitate, præheminentia, nobilitate, iure, potestate, libertate, honore, consuetudine, gaudere, & frui omnino debeatis, quibus alij nostri, ac Sacri Romani Imperij Principes, ac nominatim Marchiones Illustres freti sunt hactenus, & quotidie potiuntur.* Et rursus. *Decernentes, & hoc* 4 *nostro Imperiali statuentes † edicto, vt de cætèro dicta Ciuitas Mantuæ, cum toto eius territorio, Diocesi, & districtu, cumque prædictis Castris, locis, & terris, eorumque omnium, & singularum iuribus, regalibus, & iurisdictionibus quibuscunque Marchia, & Marchionatus, & pro Marchia, & Marchionatu nuncupetur, vocetur, habeatur, & ab omnibus teneatur. Tibi Illustri Io: Francisco, tuisq; filijs, & hæredibus legitimis masculis, ac successoribus infrascripto ordine successu-* 5 *ris prædictam Ciuitatem Mantuæ † eiusque territorium diœcesim, & districtum cum suprascriptis terris, locis, & Castris, cumq; omnibus, & singulis dictæ Ciuitatis terrarum, locorum, & Castrorũ iuribus, honoribus, iurisdictionibus, mero,*

to, Imperio, omnimodaque iurisdictione, & coerctione, aquis, stagnis, torrentibus, lacubus, fluminibus, & piscarijs, molendinis, & iuribus nauigandi, siluis, nemoribus, pratis, pascuis, piscinis, theloneis, conductibus, & potestate fabricandi monetam † 6 *auream, argenteam, vel æream, & quamcunque aliam, legalem tamen, & datiuam, vallibus, venationibus, & feudis, feudatarijs, vasallis, vasallagijs Baronijs, militibus, iudicibus, plebeis, rusticis, agricolis, iudæis, & omnibus, quæ tàm de iure, quàm alia* † *quacunque speciali consuetudine, vel lege dictæ Ciuitatis, ac prædictorum loco-* 7 *rum, terrarum, & Castrorum latitudo concernit in Marchionatum, & feudum honorabile, atque perpetuum, Imperiali authoritate, & de benignitate Cæsarea, animo deliberato, & ex certa scientia concedentes, & gratiosius conferentes,* Demum subdit. *Cæterum ad* † *declarationem sæpenominatarum supra successionum, vtque de* 8 *earum ordine à posteris omnis ambiguitas auferatur, & tollatur omnis materia quæstionis, confusionisq;, omnis possibilis dubietas extirpetur: detur autem potius clarus, & determinatus succedendi in prædicta Marchionali dignitate, ac omnibus supra concessis, stilus, & ordo: Hoc præsenti nostro Imperiali, seu Romano Regio edicto in perpetuum valituro, iubemus, statuimus,* † *dicimus, & sancimus, quòd primoge-* 9 *nitus tuus, Illustris Marchio Io: Francisce, masculus ex ligitimo, & vero matrimonio ex te natus, in Marchionatu, & Marchionali dignitate, & feudo præfatis, ac cæteris omnibus, & singulis supra concessis, & indultis tibi succedat, alijsq; fratribus suis, & tuis filijs legitimis præferatur: Et quòd dicto* † *primogenito tuo, decedente etiã, te vi-* 10 *uẽte, filius primogenitus masculus ex legitimo matrimonio ortus dicti primogeniti præferatur patruis, & alijs quibuscunq; in successione Marchionatus præscripti feudi, & aliorũ superius concessorũ: Quòd quo ad prædictã* † *successionẽ in singulis primogenitis* 11 *masculis, ex legitimo susceptis matrimonio descendentiũ à primogenitis legitimis, vt supra descendentibus, volumus obseruari; Deficientibus* † *autè primogenitis primogeni* 12 *torũ descendentiũ, vt supra à primogenitis, tunc secundogenitus masculus ex legitimo matrimonio ex te ortus, siue* † *ipse primogenitus ab ipso ordinatè, & secundũ rectã li-* 13 *neã masculinã descẽdens, vt supra, in dicto Marchionatu, feudo, & cæteris supra concessis, successor existat, quòd in cæteris* † *ab ipso descẽdentibus per rectã lineã masculi-* 14 *nam, provt de successione supra primogeniti dictum est, in omnibus obseruetur: Illud* † *idem intelligendo de suis tertio, & quartogenitis, & sic deinceps: Intelligendo* 15 † *tamen, quòd illi primogeniti succedentes ad regimen Marchionatus præfati sint ha* 16 *biles, & idonei, sani mente, & ratione, alioquin repertis illis primogenitis, & ijs, qui ordine suprascripto successuri sunt in defectu rationis, & mentis, aut alijs defectibus, legitimis, & iustis, successio* † *in proximiorem post eos sanum mente, & indefectuo-* 17 *sum, vt præmittitur ordine suprascripto transferatur. Volentes vt eius rei, videlicet dementis, & alijs legitimis defectibus declaratio* † *ad ipsum Marchionem, cui succedi* 18 *habet spectare debeat, & pertineat.*

Hæc

19 Hæc autem Inuestitura † fuit confirmata per eundem Sigismundum cum Mantuam venisset anno 1433. die 22. Septembris ijsdem prorsus verbis eidem Marchioni Io: Francisco.

20 Cui † die 23. Septembris 1444. vita functo, relictis post se Ludouico primogenito, & alijs tribus filijs, qui sine legitima prole ex humanis ces-21 sere, successit Ludouicus † prædictus, qui & ipse anno 1478. obijt, † su-22 perstitibus quinque filijs masculis legitimis, nempè Federico primoge-23 nito, Ioanne Francisco, Francisco Cardinali, Rodulpho, & Ludouico 24 electo Episcopo Mantuano: Ex quibus † omnibus, exceptis Cardinali, & Episcopo prædictis, extant adhuc descendentes.

25 Ludouico successit Federicus † prædictus, qui vita cessit † die 13. Iulii anni 1484. relictis Francisco primogenito, Sigismundo, qui postea 26 fuit Cardinalis, & Ioanne, cuius † descendentes modò etiam sunt in humanis.

27 Federico successit Io: Franciscus, † qui decedens † anno 1519. die 28 29. Martij reliquit post se tres filios masculos, nempè Federicum primogenitum, Herculem, qui postea fuit magni nominis Cardinalis, & 29 Ferrantem † patrem Cæsaris, cuius filius est Ferrantes in præsentiarum Guastallæ Dux.

30 Io: Franciscus habuit successorem Federicum † huius nominis secun-31 dum, qui ducta in vxorem Margarita † Paleologa, ad quam ob mortem Io: Georgij Marchionis Montisferrati ipsius patrui, spectabat Marchionatus prædictus, & de quo ipsa vnà cũ Federico eius viro fuit inuesti-32 ta † à Carolo V. Imperatore die 31. Decembris 1532. in feudum nobile, antiquum, paternum, & auitum pro se, & eorum descendentibus legitimis masculis, & illis quandocunque defficientibus, pro fœminis, ità quod fœminæ semel, vel pluries exclusæ etiam admitti valeant; Tandem 33 anno 1540. diem clausit † extremum, superstitibus tribus filijs masculis, nempè Francisco primogenito, Gulielmo secundogenito, & Ludouico tertiogenito, præter ventrem prægnantem, ex quo postmodum ortus fuit Federicus, qui euasit Cardinalis.

34 Federico successit † Franciscus primogenitus, cui cum decessisset † die 35 21. Februarij 1550. absque vlla prole.

36 Successit Gulielmus † secundogenitus, vt supra Federici, qui relicto † 37 post se vnico filio masculo, nempè Vincentio, fati numere die 14. Augusti 1587. functus est.

Gulielmo successit Vincentius † prædictus, cui obeunti die † 18. Februarij 1612. super extitere tres filij, nempè Franciscus primogenitus, † Ferdinandus, & Vincentius, qui omnes post degustata † successiuo ordine Mantuæ, & Montisferrati Ducum nomina, ex hac vita, nulla superstite legitima prole, saltem masculina, migrarunt, Franciscus nempè die 21. Decembris 1612. Ferdinandus anno 1626. ac demum Vincentius die Natiuitatis Domini anno 1627. 38 39 40 41

Ex Ludouico † filio Ducis Federici, & fratre Gulielmi pariter Ducis, vt *supra*, & qui Ludouicus obijt anno 1595. natus est Carolus Serenissimus, de quo nunc agitur. 42

ARBOR GENEALOGIÆ.

Ioannes Franciscus.

- Ludouicus.
  - Federicus.
    - Franciscus.
      - Federicus.
        - Franciscus.
        - Gulielmus
          - Vincentius.
            - Franciscus.
            - Ferdinandus.
            - Vincentius. vltimò defunctus.
        - Ludouicus.
          - Carolus, qui possidet.
      - Ferdinandus.
        - Cæsar.
          - Ferdinandus Dux Guastallæ prætensor.
    - Ioannes. adsunt descendentes masculi.
  - Io: Franciscus. adsunt descendentes tres masculi.
  - Rodulphus. adsunt descendentes masculi.

IN

43 IN iure vero præmitto Primò, proximitatem † in successione feudi considerari non habito respectu ad primum stipitem, nec ad eum à quo bona proueniunt, sed ad eum qui tenebat feuda, & vltimo loco decessit.

Cap. 1. §. Titius filios. tit. si de feudo defuncti contentio sit inter domin. & agnatum, cap. vnico. §. sed etiam, 7. tit. per quos fiat inuestitura, cap. vnico, §. porrò. Qualiter olim poterat feudum alienari, cap. vnico, §. denique qui est §. finalis, in fine, ibi, Sed ad proximos pertinet, &c. quæ fuerit prima causa beneficij amittendi, cap. vnico, §. hoc quoque de his, qui feuda dare possunt, cap. vnico, §. his verò deficientibus, ibi, Deinde agnati vlteriores, &c. de successione fratrum, vel gradibus succedentium in feud. l. omnia, 32. §. vlt. ff. de leg. 2. l. final. C. de verb. signif. cap. 1. verbo dummodo. & *ibi* Doctores. & præcipuè.

I. Andreas de Isernia *sub numer. 31. vers. Titius habebat filios tit. de natura success. feudi. fol. 571.*

II. Schrader. qui dicit istam opinionem esse verissimam. *tract. de feudis, par. 7. cap. 7. num. 19. fol. 206.*

III. Rosental. in simili *tract. cap. 7. concl. 57. numer.* 10. *fol.* 559. vbi testatur de communi, veriori, ac indubitata opinione Doctorum.

IV. Petrus de Gregorijs *de concess. feudi. part. 4. quæst. 9. numer. 1. fol. 142.*

V. Andreas Knichen. *de vestiturarum pactionibus, par. 3. cap. 3. numer. 4. fol. 475.*

VI. Vulteius *de feudis, lib. 1. cap. 9. sub num* 111. *fol.* 544. vbi & ipse testatur hanc opinionem hodie esse vsu receptam.

VII. Intrigliol. *de feudis, cent. 1. quæst. 40. num. 18. vers. licet feudum deferatur ex promissione primi acquisitoris, tamen consideratur proximitas respectu vltimi morientis, & ille admittitur ad feudum, qui est proximior vltimo vasallo decedenti, &c. fol.* 251. idem *decis. 43. numer. 49. lib. 1. fol. 124.*

VIII. Borcholten. *de feudis, cap. 7. Quomodo feuda amittantur. numer. 84. fol. 411.*

IX. Petrus Rauennates. *de feudis, tit. 50. de natura success. feudi, in princ. vers. dummodo vltimo morienti sine descendentibus, vocentur primo superstites de linea defuncti, & fol. 333.*

X. Ioannes Schonerius *in suis disput. feudalibus, lib. 1. disput. 6. thesi 79. fol. 183.*

XI. Goden. *disput. feudali, 7. thesi. 5. littera* D. *fol. 66.*

XII. Socin. sen. *in l. si cognatis, 20. sub numer. 40. vers. pro ista etiam opinione, ff. de rebus dubijs.*

XIII. Ri-

XIII. Ripa *in l. ex facto, sub numer. 6. vers. Et pro istorum sententia facit etiã textus, &c. ff. ad Senat. Consult. Trebell.*

XIV. Ruin. *in l. Gallus, §. quidam, sub num. 67. vers. & notatur per Bartolum in l. re coniuncti. in vers. præterea legato,* vbi dicit esse casum *in cap. primo. de natura successionis feudi,* vbi habetur, quòd in feudo paterno admittitur proximior vltimi admissi, &c. *ff. de liber. & post humis.*

XV. Marta *tract. de successione legali, par. 3. quæst. 1. artic. 2. num. 43. fol. 818.*

XVI. Mantica *de tacit. & ambig. conuent. lib. 23. tit. 29. num. 6. vers. sed diuersa sententia verior, & crebrior est, quòd imò proximitas spectari debeat, quo ad vasallum nouißimè defunctum, non autem primum inuestitum, &c. fol. 594.*

XVII. Tiraquel. *in tract. lignagier. §. 11. glosa 1. sub num. 20. vers. quanquam in hoc. fol. 252. in in magna impreßione.*

XVIII. Ioachim. Scheplitz *in suo Promptuario iuris ciuil. tit. 4. de success. feudi. §. 4. num. 8. fol. 58. vbi dicit semper istam opinionem magis obtinuisse.*

XIX. Clarus *§. testamentum. quæst. 76. num. 14.* vbi quòd nefas esset ab ista opinione recedere in iudicando, & consulendo.

XX. Caldas *de iure emphyteutico, lib. 1. quæst. 9. num. 35. versic. Quamobrem is tantùm audiendus est, qui proximior est, vltimo possessori, licèt aliàs semper inspiciamus primum stipitem, &c. fol. 73. & lib. 2. de nominatione emphytheutica, quæst. 24. num. 90. fol. 308.*

XXI. Cumia *in constitutiones Regni si aliquem. in verbo ad trinepotem, num. 13. fol. 99.*

XXII. Molfesius *ad consuetudin. Neapolit. par. 4. de success. ab intestato. quæst. 56. num. 7. tom. 2.* vbi quòd Doctores contra ium sentientes, affirmant hanc opinionem verissimam esse, quando ille, qui succedit, est de linea, seù descendentia primi acquirentis, & vltimi defuncti.

XXIII. Harman. Pistor. *q. 19. sub num. 36. vers. quemadmodum communiter fuit existimatum, &c. par. 2. lib. 2. fol. 30.*

XXIV. Castil. Sotomayor. *quotidianarum quæstion. lib. 3. cap. 19. sub numer. 140. vers. deinde in successione feudi proximitatem considerandam esse respectu vltimi morientis,* probatur ex decisione textus *in cap. de natura successionis feudi,* vbi in feudo paterno, quamuis ex prouisione parentis deferatur, consideratur tamen quò ad successionē proximitas respectu vltimi possessoris & is admittitur, qui proximior eidem reperitur, &c. *fol. 653.* vbi idem affirmat in successione Regni, & testatur de veriori, & magis communi.

XXV. Brunor à Sole *in suo compendio Propositionum iuris Pontificij, & Cæsarei, verb. Proximior vltimi defuncti ad successionem feudi, &c. fol. 167. tergo.*

XXVI. Gaspar Tesaurus *lib. 2. quæst. forens. 12. num. 18.*

XXVII. Mi-

XXVII. Milanenſ.*deciſ.* 8.*ſub numer.*201. *verſ. & hoc etiam coadiuuatur ex diſpoſitione iuris,quia in ſucceßione feudorum proximitas attenditur reſpectu vltimi decedentis,&c.& num.* 202.*fol.*49.

XXVIII. Ancharan.*conſ.*82. *Dicta facti narratio,ſub numer.*8. *verſic.cui poſtquàm,&c.*

XXIX. Abbas *conſ.* 85. *In præſenti quæſtione,vol.*1.

XXX. Baldus *conſ.*200.*Feudum ſub iſta forma acquiſitum, videlicet pro ſe, & hæredibus maſculis,&c. per totum*,& præcipuè *ſub num.*2.*verſ.non attento, quòd à primo ſtipite,in quo primò fuit inueſtitura facta, diſtet remotiori gradu,&c.lib.*5.

XXXI. Caſtrenſ.*conſ.*164.*In præſenti.ſub num.*5.*verſ. & ſi fuit actum, quod primogenitus primo loco ſuccedat &c. vol.* 2.

XXXII. Pancirol.*conſ.*100.*Magnificus Dominus. num.* 6. *& conſ.* 170.*ſub num.*2.*verſ.Tertio id probat capitulum primum de natura ſucceßionis feudi,&c.*

XXXIII. Decius *conſil.* 445.*In caſu ad me tranſmiſſo.num.*19.*vol.*1.

XXXIV. Marcus Salon *conſ.*29.*ſub numer.*12. *& ſub numer.* 50. *verſ.& Baldus &c.*

XXXV. Socin. ſen.*conſ.* 249. *Materia præſentis conſultationis.ſub numer.* 21. *verſ.ſeptimo ad idem.& ſub nu.*25.*verſic.confirmatur hac ratio, &c. & conſ.* 252. *Viſis.ſub num.*17.*verſ.ſecundum verò dictum,& verſ.& tamen ſi in feudo antiquo attenderetur perſona primi inueſtiti, &c. lib.* 2. *& conſil.* 86. *Viſis.ante numer.*14.*verſ. Comprobo, quia hoc decidit in terminis Andreas de Iſernia in cap.* 1. *de natura ſucceßionis feudi. vbi vult, quòd quando à recipiente proceſſerunt plures lineæ,& mortuo feudatario agitur quis admittatur ad feudum, ille admittitur,qui eſt proximior decedenti,&c.vol.*3. *& conſ.*73. *Capiendo. numer.* 16. *verſ. Prædicta etiam probantur per textum in cap.* 1.*de natura ſucceßionis feudi*, vbi feudum antiquum,quòd virtute conceſſionis tranſire debet in deſcendentes,& eis deficientibus, in tranſuerſales, proximiores vltimo decedenti,qui feudum tenebat,non autem proximiores primo inueſtito ſuccedunt,&c.*vol.*4.

XXXVI. Cephalus *conſ.*313.*incip. Magnificus Dominus Alphonſus. num.* 25. *&* 71. *verſ.nam licèt feudum habeatur à primo,inſpicitur tamen proximitas vltimi defuncti,&c. lib.*3.*& conſ.*468.*incip. Federicus Imperator. numer.* 67. *verſ. Ratio eſſe poteſt, quoniam ad feudi ſucceßionem ſemper admittitur proximior vltimi defuncti,&c. lib.* 4. *& conſil.* 46.*Adhuc videtur.nu.* 24. *&* 25. *vol.* 1. *& conſ.* 600.*incip. Iacobus à Cortiuo.num.*19. *&* 20. *verſ. licet feudum agnoſcatur à primo acquirente,& ab eo cauſam habente,nihilominus ad obſeruandum ſucceſſoris ordinem, præfertur proximior inſpecta perſona vltimi morientis,non autem prioris inueſtiti,&c.vol.* 4.

XXXVII. Socin. iun. *conſ.* 135. *Viſo puncto num.* 6. *in fine, & conſ.* 126. *Maxima profectò.num.* 27. 36. *&* 39. *vol.* 1. *& conſ.* 101. *Inſpectis.ſub num.* 3. *vol.* 2. vbi loquitur in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia.

XXXVIII. Antonius de Butrio *conſil.* 47. *Præmittendum. ſub num.* 2. *verſ. non obſtantibus his.*

XXXIX. Corneus *conſ.* 42. *Videtur prima facie.ſub num.* 2. *verſ. & magis in terminis eſt textus in cap. vnico, de natura ſucceſſ. feudi, &c. & conſ.* 159. *In hac præſenti.num.* 8. *vol.* 4.

XL. Pariſius *conſil.* 2. *Conſultus. ſub nu.* 47. *verſ. & idem, & conſ.* 23. *Prima in huiuſmodi. ſub num* 263. *verſ. nam poteſt dici, vol.* 1.

XLI. Thobias Nonius *conſ.* 1. *num.* 47. *verſic. ſecundo reſpondetur.*

XLII. Natta *conſil.* 679. *In caſu num.* 11. *vol.* 4.

XLIII. Zuccardus *conſ.* 51. *Iuſtiſſimè Domine Iudex. num.* 5.

XLIV. Camillus Medices *conſil.* 1. *num.* 45. *& conſ.* 2. *ſub num.* 29. *verſ. & gradum, & proximitatem conſiderare debemus cum prædicto Comite vltimo moriente*, ità per illum textum tradit Andreas *in cap.* 1. *in fine*, qui loquitur in feudo ex pacto, & prouidentia, provt totum illud capitulum in feudo ex pacto Andreas prædictus intelligit, in quo licèt quaſi iure fideicommiſſi ſuccedamus, primo tamen gradus, & proximitas ad finem ſuccedendi cum vltimo moriente conſideratur, provt idem expreſsè probatur *in cap.* 1. §. *hoc quoque, de his, qui feuda dare poſſunt, cap.* 1. §. *hoc quoque, de ſucceſſ. feud.* iuncto textu *in* §. *his verò de gradibus ſuccedentium in feudo, &c.*

XLV. Alciat. *conſil.* 8. *Verba priuilegij. num.* 3. inter conſilia Grati. & *in volumine conſiliorum eiuſdem Alciati. conſ.* 21. *tom.* 1. *lib.* 3. idem *conſ.* 480. *Breuiter. numer.* 12. aliàs eſt *conſil.* 32. *lib.* 9. *& conſil.* 610. *Teſtatrix numer.* 4. aliàs eſt *conſ.* 134. *d. lib.* 9.

XLVI. Bero. *conſil.* 65. *Pluribus numer.* 92. *vol.* 1. *& conſ.* 120. *Et ſi. numer.* 56. *vol.* 2.

XLVII. Michael. ab Auguirre *in ſua apologia. ſeu reſponſo edito pro Philippo Hiſpaniarum Rege, par.* 1. *numer.* 6. *verſic. etenim in ſucceſſione feudi vltimi defuncti habendam eſſe rationem non obſcurè in primis indicat Imperator in cap.* 1. *de natura ſucceſſionis feudi.* quo loci iuxta communem intellectum conſideratur perſona vltimi poſſeſſoris feudi, non autem eiuſdem feudi auctoris, &c. *fol.* 5.

XLVIII. Peregr. *conſil.* 4. *In cauſa occurrente. numer.* 44. *& conſil.* 25. *Tria dubia. num.* 19. *vol.* 1. *& conſ.* 5. *Cum in præſentiarum. num.* 17. 18. *&* 30. *lib.* 3.

XLIX. Fabius de Anna *in addition. ad ſingulare* 422. *Ioannis Vincentij ipſius patris, fol.* 186.

L. Ro-

L. Rolandus à Valle *conſ.67. Primo quidem aſpectu.numer.16. & conſ.100. Quoniam.num.20.vol.1.& conſ.82. Multiplici ex capite.num.3.vol.2.*

LI. Gozadin.*conſ.4 Prima facie.numer.13.verſ. Vbi in feudo.*

LII. Io: Angelus Piſanellus *in ſuo Reſponſo* impreſſo poſt conſtitutiones Canetij,*nu.12.fol.339.*vbi iſtud regulare eſſe dicit.

LIII. Ruinus *conſ.159. Viſo, numer.6. verſ. & in terminis hoc videtur decidere Andreas de Iſernia,&c.& conſ.167. Viſo teſtamento.ſub numer.7.verſ. & ità per illum textum. & conſ.191. Proponitur.verſ. & iſtud in terminis. & conſ.203. De duobus.ſub numer.20.verſ. & in ſpecie, vol.2. & conſ.47. Circa dubia.numer.6.vol.3.*

LIV. Sacca *conſ.136.numer.49.vol.2.*

LV. Collegium Bononienſe *inter conſilia diuerſorum pro Triultijs,num.67.& 68.fol.68.*

LVI. Menochius *in Reſponſo pariter edito pro Triultijs,n.311.fol. mihi 33. tergo,*vbi teſtatur de receptiori opinione Doctorum,quod conſilium reperitur etiam in voluminibus eiuſdem Menochij *in ordine il 106.vol.2.*

LVII. Burſatus *conſ.1.nu.24.verſ. vt in emphyteuſi, & feudo, vol.1.*

LVIII. Erneſt Cothoman.*conſ.26. Illuſtriſſimus Princeps numer.72. cum pluribus ſequentibus,*& præcipuè *num.79.*cui conſilio ſe ſubſcripſerunt diuerſu magni nominis Academiæ Germaniæ.

LIX. Crauetta *conſ.644. Ager amplus, num.2. & conſilio 797.n.15.*

LX. Gabriel.*conſ.86.incipiente Mariottus Baptiſtæ. num.14. vol.1.& conſ.68. Exiſtimo.num.8. vol.2. & concluſ.1. de iure emphyteutico,nu.27.*

LXI. Hieronymus Treutlerus *conſ.67. num.14. & 35.* vbi teſtatur de magis communi.

LXII. Riminaldus Iun.*conſ.18.Diutiùs num.61. & conſ.108. Quoniam.n.32.vol.1.& conſ.267.num.14.vol.3.*

LXIII. Ludouicus Gozadinus *conſ.4.Prima facie.n.17.*

LXIV. Io: Guilielmus Guidobonus *aduocatione 34. Proximis ſuperioribus. numer.3.in fine, verſ. & omnes non inuiti concedunt inſpecta proximitate defuncti,cuius feudum vacuum erat, & tamen ſi feudùm deferatur ex proximitate primi acquiſitoris, conſideraretur nihilominus proximitas vltimi morientis, & ille admittitur ad feudum, qui reperitur proximior vaſallo vltimo decedenti, hancque ſententiam communis ſcola probauit, & in Prætorijs ſecuti ſunt Doctores, &c.fol.153.*

LXV. Decian. *conſ.100. Quæritur.ſub num,6. verſ. ad idem videtur. vol.3. & conſ.3.num.271.vol.4.*

LXVI. Surdus *conſ.* 120. *numer.*4. *& conſ.*317.*num.*38. *in fine, verſ. & per illum textum.vol.*3.

LXVII. Siluester Aldobrandin. *conſ.* 21. *Mihi videtur. ſub num.*37.*verſ. nam clara eſt Doctorum ſententia, vt proximiores intelligantur reſpectu vltimi decedentis, non aut primi inueſtiti, &c. vol.* 2.

LXVIII. Roman. *conſil.*22.*in fine.*

LXIX. Maluaſia *conſil.* 31.*Viſo.num.* 9.*vol.* I.

LXX. Giouagnon. *conſ.* 24. *ante numer.*31. *verſ.cum ergo dictum feudum in perſona dicti Ludouici fuerit antiquum, ſequitur vt finita illius linea per mortem Ducis Veſpeſiani, ſuccedant collaterales deſcendentes à genitore dicti Ludouici hæredis, nam in feudo antiquo trita pariter eſt regula, quòd tranſuerſales vltimi defuncti deſcendentes ab eodem ſtipite ſuccedant, & numeris ſequentibus vſque ad finem conſilij, lib.*2.

LXXI. Alexander Raudenſ. *conſ.* 3. *ante num.* 104. *verſ. & ſi feudum, linea finita, eſt extinctum, debet vltimi vaſalli proximus inueſtiri, &c. fol.* 69. *tergo.*

LXXII. Molina Theologus *de iuſtitia, & iure, tract.*2.*diſp.*628.*tit. de maioratibus, ſub n.*1.*littera D. verſ. Quartò,* quoniam in feudo paterno, licèt non ſuccedant, niſi deſcendentes ex primo cui conceſſum eſt, *vt conſtat ex cap.* 1. *de ſucceſſione fratrum,* in eo tamen ſuccedunt ſemper proximiores vltimo poſſeſſori, eſto non ſint proximiores ei, cui primo eſt conceſſum, & à quo in reliquos eſt deriuatum, vt patet *ex cap.*1. *de natura ſucceſſionis feudi, &c. fol.* 271.

LXXIII Petra *de fideicommiſſis, quæſt.* 11. *ſub num.* 149. *verſic. ſed de communi, quod attendatur proximitas vltimi decedentis vaſalli, &c. & numer.* 50. *& ſub num.* 51. *verſ. & quod in feudi ſucceſſione. fol.*258.

LXXIV. Angelus Mattheatius *tract. de fideicomm. lib.* 2. *cap.*15. *n.*12. *verſ. Quinto probatur in cap.* 1. *de natura ſucceſſ. feudi.* in feudo paterno conſideratur proximitas vltimi admiſſi quo ad ſucceſſionem, quamuis illa ex prouiſione parentis deferatur, *&c. fol.*87.

PRæmitto ſecundò, † verba illa præcitati *in primo præmiſſo capituli primi. de natura ſucceſſ. feudi, ibi: Sed omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur,* ex quibus videtur colligi, finita linea vltimi vaſalli poſſeſſoris, ad ſucceſſionem æqualiter admitti omnes alias lineas, recipere iſtam interpretationem, vt proximiores quidem vaſallo defuncto admittantur, ſeruata tamen gradus, & ipſius lineæ prærogatiua, vt ſcilicet ſi ſuperſint exiſtentes in linea communi cum mortuo, illi primo gradatim vocentur ad ſucceſſionem, ſin minus transferatur ſucceſſio pariter per gradus ad alias lineas. 44

I. Schra-

I. Schrader. *de feudis, par. 7. cap. 5. numer. 1. fol.* 190.

II. Andreas Kninch. *de vestiturar. pacction. par. 3. cap. 3. sub n. 62. vers. Caterum.*

III. Rosental. *de feudis, cap. 7. quest. 57. sub numer. 14 gl. m.*

IV. Lanarius *cons. 1. sub numer. 35. vers. qui sunt de linea, &c.*

V. Iason. *cons.* 182. *In præsenti. numer.* 11. præcipuè *in versic. ista conclusio, & in vers. primo vocandi sunt gradatim ad dictam successionem existentes in linea communi cum mortuo, & si nullus ex ea linea superest, tunc transeundum est ad alias lineas, seruata graduum prærogatiua, &c. vol. 2.*

VI. Antonius de Butrio *cons. 47. sub numer. 3. versic. sed & aliter, &c.*

VII. Marcabrunus ab Anguillis *cons. 37. sub num. 123. cum seqq.*

VIII. Ruin. *consil.* 159. *Viso testamento, num. 6. lib.* 2. vbi ad hoc allegat in specie Baldum *in l. cum ità*, 32. aliàs est ● *cum ita, §. in fideicommisso. sub num. 1. vers. secundo noto. ff. de legat. 2.*

IX. Afflict. *in eodem cap. 1. verbo, seu §. dummodo. num. 4. vers. nota quòd omnes lineæ, d. tit. de natura success. feudi.*

X. Baldus *in d. cap. 1. numer. 3. vers. secundo noto. fol. mihi 121. tergo. in parua impressione.*

XI. Aluarotus *ibidem num. 6.*

XII. Petrus de Rauenna pariter *ibidem vers. & si nullus ex linea, &c.*

45 PRæmitto tertio, vanam, & nihili prorsus faciendam esse † distinctionem illam de feudo hæreditario, & ex pacto, & prouidentia, quam aliqui ex recentioribus fecerunt occasione supra firmatæ conclusionis: An scilicet in successione feudi attendatur proximitas primi acquirentis, 46 vel potiùs illius, à quo feudum vacat, nedum quia Doctores † ibi citati ferè omnes in specie feudi antiqui, & ex pacto, & prouidentia loquantur, ità interpretando textum *in cap. 1. de natura success. feudi*, vt animaduertunt Camillus Medices *cons. 2. sub numer. 29. vers. Ita per illum textum tradit Andreas in cap. 1. in fine*, qui loquitur in feudo ex pacto, & prouidentia, &c. Ioseph. Rusticus *ad l. cum Auus, de condit. & demonstrat. num. 30. vers. omnes enim feudistæ loquuntur in feudo ex pacto, & prouidentia, & nihilominus ex iuribus citatis nihil aliud habemus, nisi quòd feudum erat paternum, cuius alienatio erat inhibita, postquàm in nouo dabatur tantùm potestas alienandi, &c. lib. 6. ap.* 47 *12. fol. mihi* 841. Sed etiam quia † nominatim reprehenduntur ab *infrascriptis*, videlicet ab.

I. Horatio Giouagnonio *cons. 24. à nu. 37. vsque ad finem consilij*, & præcipuè *sub numer. 38. vers. Non obstat, quòd ille textus loquatur de feudo hæreditrio,* quia imò de hoc nulla mentio ibi habetur, nam textus solum loquitur de feudo peterno, & feudum paternum solet esse id, quod est ex pacto, &

prouidentia &c. *lib.* 2. in quibus locis, & præcipuè *sub numer.* 46. *verſ. & ideo, &c.* oſtendit Doctores qui pro contraria opinione ſolent allegari, vel eam non probare, vel noſtram omninò comprobare, & in ſpecie Calderinum, qui *in conſilio* 13. *Conceſſum eſt feudum, tit. de feudis*, quod eſt etiam inter *conſilia Baldi* 137. licèt alijs verbis conceptum, *lib.* 2. qui, inquam, dedit cauſam contrariæ prædictæ opinioni, noſtram fuiſſe tutatum, licèt in caſu ſuo contrarium reſponderit, attento pacto inueſtituræ.

II. Riminald. Iun. *conſ.* 108. *Quoniam poſtquam. numer.* 31. 32. *&* 33. *cum ſeqq. vol.* 1. omnino videndus, qui & ipſe reſpondet omnibus contrarijs.

III. Io: Vincentius de Anna *ſingular.* 422. & *ibi* Additionator filius *in verſ. benè verum eſt, fol.* 186. vbi vehementer inuehit contra inuentores huiuſmodi minus iuridicæ, legibuſque de diametro contrariæ opinionis.

IV. Deci. *conſ.* 445. *In caſu. num.* 14. *&* 19. *vol.* 2.

V. Socin. ſenior, qui in ſpecie reprobat Calderinum contrarium (vt ipſe, licèt erroneè, exiſtimat ſentientem) *conſilio* 252. *Viſis Inſtrumentis ſub n.* 17. *verſ. ſecundum verò dictum Calderini non puto verum*, quia textus *in d. cap.* 1. quem allegat, non probat &c. *vol.* 2.

VI. Quem tamen Calderini dictum in terminis huius noſtræ Inueſtituræ Status Mantuæ declarando Decian. *conſ.* 3. Verum quia *num.* 271. *vol.* 4. oſtendit & ipſummet fuiſſe huius opinionis, quòd attendatur proximitas vltimi defuncti, quando in inueſtitura non extaret pactum præciſum in contrarium, prout in caſu Calderini extaſſe, ſecernitur ex lectura eiuſdem conſilij.

VII. Guidobon. *advocat.* 34. *ſub numer.* 7. *verſ. in feudis hæreditarijs, & non hæreditarijs, &c.*

VIII. Gabriel. *conſ.* 86. *numer.* 14. *verſ. neque obſtat conſilium Calderini* 13. *de feudis*, nam cum pactum ſuadet contrarium, verum eſt non inſpici perſonam vltimi, ſed pactum ipſum, vt loquitur Calderinus, *&c. vo.* 1.

IX. Maluaſia *conſil.* 31. *Viſo caſu. numer.* 9. *&* 14. *vol.* 1. qui vice Calderini reprobat Baldum *in ſupra cit. conſ.* 137. quod tamen eſt ipſiuſmet Calderini *vt ſupra*, & etiam colligi poteſt ex ipſius conſilij ſubſcriptione, qua etiam ſecluſa, affirmandum omnino fuiſſet huiuſmodi conſilium non eſſe Baldi, ne ſibimet ipſi *in alio conſilio* 200. *libro quinto*, contrarius foret.

X. Thobias Nonius *conſ.* 1. *numer.* 47. *&* 48. *verſ. nec vis facienda eſt in*

Cal-

Calderini consilio 13. quia ipse loquitur quando conuentio, & pactum in feudo initum, suaderet, vt proximior stipiti succederet, &c.

48 PRæmitto quarto in successione † primogenituræ, & maioratus considerari proximitatem vltimi possessoris, non autem primi institutoris, textus *in cap. licet, 6. extra de voto, & in cap. grandi, 2. in princ. de supplend. negligent. prælatorum, in 6.*

I. Vasquius *tract. de successiori. lib. 3. §. 26. sub numer. 11. vers. contrariam partem. fol.* 328. vbi ampliat procedere etiam quòd Dominus in fundatione dixisset velle primogenituram ad suos proximiores cognatos deuenire.

II. Michael. ab Auguirre *in suo responso, seù apologia circa successionem Regni Portugalliæ, par. 1. ante numer. 6. vers. & in Regnis accipiendum esse, &c. fol. 5.*

III. Marius Mutta *in consuetudin. Regni Siciliæ, cap. 33. numer. 39. tom. 1. fol. 177.*

IV. Socin. sen. *in l. si cognatis, 20. sub numer. 40. vers. pro ista etiam opinione ff. de rebus dubijs.*

V. Ludouicus Molina *tract. de primogen. Hispaniorum lib. 3. cap. 4. num. 14. & cap. 6. num. 31. & cap. 9. num. 3. cum seqq.*

VI. Valasc. *consultat. 171. num. 12. & 13.* qui affirmat vltra dispositionem iuris communis, extare etiam legem Regiam, & *consultat. 121. num. 9.* vbi quòd quando proximior vltimo possessori est de descendentibus, ille iustè prefertur transuersali, & proximiori testatoris, quia sic conseruatur linea, quæ non facit saltum, nec digressionem, & melius in *tract. de iure emphyteutico, quæst. 50. num. 34.*

VII. Gutierez. *lib. 5. pract. quæst. 66. numer. 7. 8. & 9.* vbi testatur de veriori, magis communi, ac receptiori sententia, à qua in iudicando, non esse recedendum dicit, & melius *num.* 11. vbi quod in successione maioratus proximitas vltimi possessoris consideratur etiam eo casu, quo vltimus possessor absque descendentibus decessit, atque de successione maioratus contenditur inter transuersalem proximiorem primo institutori, remotiorem tamen vltimo possessori, id quod affirmant etiam Molina *supra citatus dicto cap. 9. num. 3. cum seqq.* & Pancirolus *infra citandus nu. 42. & quæst. 67. sub num. 45. vers. quod etiam. & num. 46. & 47.*

VIII. Simon de Prætis *de interpret. vltim. volunt. lib. 3. solut. 3. & vltima, num. 41. vers. quando constituit primogenituram, &c. fol. 343.*

IX. Petrus de Gregorijs *de concess. feudi. par. 4. quæst. 9. numer. 1. fol.* 142. *& num.... fol.* 143. *& par. 8. quæst. 6. numer. 6. fol.* 259. vbi quod inter col-

lateră-

laterales contendentes in eodem gradu, magis consideratur gradus descendens respectu vltimi morientis, quàm gradus ascendens respectu primi acquisitoris, licèt sit par gradus vtriusque, vbi agitur de prærogatiua primogenituræ.

X. Castil. *lib. 1. quotidianarum quæst. cap 20. num. 24. fol.* 305. vbi testatur de veriori, & magis communi.

XI. Didacus Spin. *in suo Speculo testament. glosa* 19. *sub num.* 60. *vers. quod idem dicendum, &c.*

XII. Didacus Rodericus Aluaradus *tract. de coniecturata mente defuncti, lib. 2. cap. 3. §. 3. num. 44. fol. 326.*

XIII. Iacobus Cancerius *lib. 3. variarum resolut. cap. 21. numer. 333. & 334. fol. 482.*

XIV. Antonius Gama *decis. Lusitaniæ 206. numer. 27. versic. Hæc postquàm scripsissem, legi summa cum lætitia librum de primogenijs Hispaniorum Ludouici Molinæ, qui lib. 3. c. 9. in princ. affirmat opinionem istam veriorem, ac probabiliorem, & vsu communiter receptam esse, &c. & decis. 354. numer. 10. vers. quia multo plures Doctores tenent hanc partem, &c.* vbi subiungit re vera Bartolum secutum fuisse hanc opinionem, secundum quam lata fuit lex in Regno de anno 1557.

XV. Pancirolus *consil. 100. Magnificus Dominus. num. 6.*

XVI. Marta voto, seu *decis. Pisana 106. nu. 1. & 8. & tract. de successione legali, par. 1. quæst. 12. artic. 1. num. 10. vers. & in maioratus successione non accipitur proximitas primi instituentis, sed vltimi decedentis, &c. fol. 202.*

XVII. Milanens. *decis. Regni Siciliæ 8. sub numer. 203. lib. 1. fol. 49.*

XVIII. Roland. à Valle *cons. 100. per totum lib. 1.*

XIX. Pontus. *consil. 4. nu. 67. lib. 1.*

XX. Ludouic. Sacca. *cons. 136. Imperator Carolus, nu. 11. & 49. vol. 2.* vbi testatur de vera, & communi opinione Doctorum, *& cons. 233. num. 34.*

XXI. Collegium Bonon. *inter cons. diuersorum pro Triultijs, numer. 67. & 68.*

XXII. Gabriel. *cons. 107. Dominicus. sub num. 2. & num. 7. vol. 1.*

XXIII. Menoch. *cons. 926. numer. 4. & 9. & consil. 1127. numer. 1. & cons. 1259. num. 3.*

XXIV. Peregrin. *consil. 1. num. 53. vol. 2.*

XXV. Surdus *consil. 494. num. 4. vol 4.*

XXVI. Io: Antonius Bellon. *consil. 11. nu. 40.*

XXVII. Franciscus Caldas *consil. 9 .num.* 47. vbi testatur de veriori ac receptiori Doctorum sententia.

XXVIII. Bardellon. *consil.* 60. *nu.* 27. *lib.* 1.

XXIX. Molina *tract. de iustitia, & iure, tit. de maioratibus, tract. 2. disput. 628. sub numer. 1. sub litt. E. vers. hæc sententia quæ communis est, fol.* 271. vbi adducit pulcherrimas rationes notatu dignas.

XXX. Petra *de fideicomm. quæst. 11. sub num. 151. vers. & pariter in materia primogenituræ, &c. fol.* 258.

XXXI. Angelus Mattheacius *tract. de fieicomm. lib. 2. cap. 15. numer. 11. fol.* 87.

XXXII. Caldas *lib. 2. de nominatione emphyteutica. quæst. 24. numer. 90. fol.* 308.

XXXIII. Gabriel Pereira *decis. Senatus Portugaliæ 5. num. 5.*

XXXIV. Castrens. *consil. 164. In præsenti causa. sub numer. 5. versic. & si fuit actum, quòd primogenitus primo loco vocetur, &c. lib.* 2. vbi in primogenituris dicit succedi ad instar successorij ædicti.

XXXV. Abbas, qui scripsit in eodem casu Castrensis, *consil. 85. In præsenti quæstione. vol. 1.*

XXXVI. Crauetta *consil. 798. num. 15.*

XXXVII. Ioseph Cumia *de feudis in cap. si aliquem. verbo proximior sub num. 26. vers. ex hac conclusione infero, quod inter collaterales concurrentes eodem gradu, magis consideratur gradus descendens respectu vltimi morientis, quàm gradus ascendens respectu primi acquirentis, licèt sit par gradus vtriusque fol. 160. aliàs fol. 139.*

XXXVIII. Marcus Salon *cons. 29. In præsenti causa num. 8.*

XXXIX. Andreas Kninch. *de vestitur. paction. par. 3. cap. 3. num. 7.*

XL. Collegium Bonon. *inter consil. diuersorum pro Triultijs, num. 67. & 68. fol. 68.*

PRæmitto quinto, id, quòd supra firmatum est in feudis, primogenitura, & maioratu, proximitatem scilicet vltimi morientis attendendam esse, id quoque indubitanter circunscriptis † coniecturis locum sibi vindicare in fideicommissis, *l. cum ita 33. §. in fideicommisso.* aliàs est *lex omnia, 32. ff. de leg. 2. & l. peto, 69. fratre. ff. eodem tit. l. vltima, C. de verborum significat.* (49)

I. Rota Romana *decis. 72. par. 1. in nouiss. diuersorum*, & apud Farinac. *decis. ciuil. 681 Domini resoluerunt. tom. 2.* vbi, quòd Rota semper sequi conconsueuit istam opinionem, vti veriorem, & magis communem.

II Adrian. Negusant. *quæst. 173. nu. 53. & quæst. 300. num. 6.*

III. Fuschius singular. 120. *verbo Proximus. fol.* 382.

IV. Socin.sen.*conf*.249. *Materia præsentis consultationis.num*.21.*vol*.2.vbi testatur ita iudicatum fuisse Senis, & Florentiæ.
V. Collegium Ticinense pro Triultijs, *n*.36.*vers.si verò fol. mihi* 111. *tergo*.
VI. Marzarius *de fideicomm. quæst*.35. *in fine,fol*. 52. vbi testatur de veriori, ac communiori, à qua recedendum non sit in iudicando, & consulendo, *& in conf*.22.*num*.32.
VII. Alexander Raudens.*resolut*.60. *num*.9.*fol*.391. vbi quòd hodie in praxi non ambigitur de prędicta opinione.
VIII. Becius *consil*.143. *Ardua admodum.n*.77.*vol*. 2.
IX. Bartazol.*conf.ciuil*.98.*num*.27.vbi testatur de veriori, ac crebriori.
X. Bursat.*consil*.300.*num*.38. *lib*.3.
XI. Cæphal.*consil*.313.*num*.56.*vol*.3.
XII. Gozadin.*consil*. 4.*Prima facie.num*.17.
XIII. Crottus *consil*.234. *Capio primum.num*.32.*&* 34.*lib*.2.
XIV. Camillus Medices *consil*.2.*num*. 31.
XV. Fachin. *consil*. 83, *num*. 16. *lib*. 1. vbi dicit opinionem istam veriorem esse, & propterea sequendam, maximè cum pro ea stent decisiones Rotæ Romanæ, & Florentiæ.
XVI. Cioffius *consil*.7. *num*.30.*&* 31.*vol*.1.
XVII. Pasethus *consil*.41. *Licet. numer*.5. *& consil*. 139.*Cum multa,num*.18.
XVIII. Papon.*consil*. 46.*num*.12.
XIX. Flaminius Rubeus, qui testatur de magis communi, *consil*. 16.*num*. 36.*&*37.*& vol*.2.
XX. Bimius *consil*.340.*num*.10.*vol*. 4.vbi testatur de receptiori.
XXI. Iacobus Philippus Portius *consil*.123.*per totum*.
XXII. Castil. Sotomayor.*par*.3.*quotidian.quæst. cap*.19.*sub numer*. 140. *vers. denique, & in quacunque alia successione, &c.fol*.654.
XXIII. Fachineus *lib*. 4.*contr.iur. cap*.85.*fol*.510.

Quæ opinio † indubitanter procedit, quando testator in prima vocatione exclusit suos proximiores, & honorauit remotiores, vt animaduertunt Portius Imola *conf*.121.*nu*.21.*in fine*, Rota Romana *in decisionibus nouiss.diuersorum,decis*. 72.*num*.4.*part*.1.Rota Bonon.post consilium Gionagnonij 82.*sub nu*.41.*lib*.1. 50

PRæmitto sexto, regulam esse verissimam † in successione feudorum, maioratus, & primogenituræ, vt linea succedendi semel occupata, semper continuetur, & perpetuetur in omnes descendentes ex illa, ita, vt semel exclusus, semper, illa durante, remaneat exclusus. 51

I. Textus *in cap*. 1. *ibi*: *Ad solos omnes, qui ex illa linea sunt, ex qua iste fuit*. & *paulò*

paulò infra ibi: Isti verò proximiores esse dicuntur respectu aliarum linearum, sed omnibus ex hac linea deficientibus, omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur. tit. de natura successionis feudi.

II. Isernia *in eodem capitulo num. 31. & 32.*

III. Baldus *ibidem* in figuratione casus.

IV. Afflictus pariter *ibidem in versiculo, seu §. Dummodo. sub numer. 3. vers. accedat ad hoc consilium Alexandri de Imola in 4. volumine cons. 114. incipiente Ponderatis his. in 11. columna,* vbi dicit quòd quando feudum peruenit ad vnam lineam collateralem, si illa linea extinguitur, debet peruenire ad aliam lineam collateralem prouenientem ab vnomet stipite, &c. *fol. mihi 268. tergo.*

V. Cuiacius *ibidem, s*cilicet in *d. cap. 1. sub littera C. ibi: linea eius fratris, cui feudum obuenit, quamdiù durauerit, censetur esse proximior, & præferetur linea alterius fratris &c. dicto tit. de natura success. feudi, tom. 3. fol. 1894.*

VI. Balzaran. *de feudis tit. 50. sæpecitato tit. de natura success. feudi. in vers. ad sextum. num. 9. & 14. fol. 321.*

VII. Præpositus *in rubrica de feudo Marchia. num. 10. in fine, vers. si ergo decederet talis, relictis tribus filijs, censentur esse tria capita successionis, vnum facit primogenitus, alterum secundogenitus, & demum tertiogenitus; quousque igitur extat aliquis ex primo capite, & radice primogeniti, non vocatur sequens caput secundogeniti, &c. fol. 34. tergo.*

VIII. Andreas Knichen. *in tract. de vetustis pactis, par. 1. cap. 3. numer. 40. fol. 346.*

IX. Isernia *supracitatus, tract. de feudis in cap. 1. num. 1. tit. de eo qui sibi, & hæredibus suis, fol. 39.*

X. Didacus Spin. *in suo Speculo tastamentorum, gl. 15. numer. 128. vers. nam regula est verissima. fol. 266.* vbi testatur de communi.

XI. Iacobus à Monte *in compendio Rosental. cap. 4. conclus. 2. sub numer. 8. fol. 343.*

XII. Peregr. *de fideicom. art. 27. nu. 14. & art. 20. sub numer. 2. sub vers. sexto videtur ibi: quare secundo loco, &c.*

XIII. Gutierez. *lib. 5. quæst. ciuil. 67. nu. 45. in fine, & num. 46.*

XIV. Molina *in tractat. de primogen. Hispaniorum, lib. 3. cap. 4. sub numer. 13. vers. primo namque consideranda est linea, vt illi, qui ex linea vltimi possessoris procedunt, cæteris præferantur, nec transitus fiat ad alias lineas, donec ex ea descendentes finiantur, &c. & eodem libro. cap. 6. numer. 29. & 30. fol. 389.*

XV. Costa *tractat. de facti scientia, & ignorant. cent. 2. distinct. 63. sub num. 5. vers. nam linea semel admissa. fol. 295.*

XVI. Tiraquel. *de iure primogen. quæst. 10. sub num. 21. vers. nam quandiu superest aliquis ex linea, ad quam semel peruenit, illa linea postposita, non fit transitus ad lineam iam exclusam, &c. fol. 355.*

XVII. Baldus *in l. cum antiquioribus. 19. sub num. 18. vers. nono, quia primogenitus nascendo se inclusit, & cum hoc secundogenitum perpetuò exclusit, &c.* C. *de iure deliberandi*, vbi agit de successione Regni Siciliæ.

XVIII. Palaez. *de maioratu 2. par. quæst. 6. num. 57.*

XIX. Cæualos *comm. contra commun. quæst. 606. numer. 53. versic. cum ipsius linea, fol. 55.*

XX. Couarruuias *in suis pract. quæstionibus, cap. 38. sub numer. 6. vers. etenim qui primogenitum constituit, &c. fol. 526.*

XXI. Fachineus *lib. 11. contr. iuris, cap. 20. vers. & tanto magis, fol. 18.*

XXII. Adrian. Negusantius *quæst. 430. ante numer. 17. vers secundo, quia stat regula iuris firmißima, quòd donec durat de linea vnius, qui vltimo loco feudum, vel emphyteusim obtinuit, non admittuntur alij de alia linea, &c. fol. 718.*

XXIII. Gaspar Thesaurus *lib. 2. quæst. forens 12. num. 12. & quæst. 34. sub num. 21. vers. quo semel admisso. lib. 1.*

XXIV. Gratian. *cap. 456. num. 16. tom. 3. & cap. 773. numer. 3. tom. 4.*

XXV. Molfesius *ad consuetud.* Neapolit. *par. 4. de success. ab intestato, quæst. 45. in addition. numer. 6. vers. & consequenter donec adsunt de gradu, siue de linea primogeniti, nullus succedit de linea, seu gradu secundigeniti, &c. fol. 157. to. 2.*

XXVI. Brunor. à Sole *in suis proposition. iuris Pontificij, & Cæsarei, in verbo primogenitura, casu quo admittitur, fol. 157.*

XXVII. Fusarius *de substitut. quæst. 484. num. 34. & quæst. 379. num. 50.*

XXVIII. Rota Romana apud Farinac. *decis. ciuil. 681. sub num. 3. vers. pro quo facit recepta illa conclusio in primogenituris, fideicommißis, & feudis, quòd donec extant capaces de vna linea semel admissa, cæteri alij excluduntur, iuxta capitulum primum de natura succeßionis feudi, &c. tom. 2. fol. 186.*

XXIX. Eadem Rota *decis. 209. num. 2. in nouiss. diuersorum, & decis. 15. nu. 8. par. 2.* vbi quòd postquam aliquis est admissus, semper qui est proximior ei de linea, debet admitti.

XXX. Rota Florentina apud Monachum *decis. 54. numer. 3. vers. vt in feudo.*

XXXI. Iutrigliol. *decis. Regni Siciliæ 43. ante numer. 95. vers. tertiò, quia Ipsus pater actoris, dependet à Nicolao primogenito, Honofrius pater conuenti à Iacobo secun-*

ſecundogenito, & cum in dicto feudo viuatur iure Franchorum debet [illegible] *ratione ius primogeniture, & durante linea primogeniti, non habet* [illegible] *ſecundigeniti, ne aliàs ſucceßio eſſet nimis ambulatoria de vna linea ad aliam,* [illegible] *fol.125.*

XXXII. Maſtril. *deciſ. eiuſdem Regni Siciliæ 65. numer. 1. & per totum, par. 1.*

XXXIII. Cacheran. *deciſ.23. num.34.*

XXXIV. Cabedo *deciſ.Luſitaniæ 208. ſub. num. 8.verſ.& cum maioratus ſemel intrauerit prædictam lineam, &c.par.1.* vbi deducit pulcrum argumentum ex *l. cum vxori vſusfructus,4. C. quando dies legati cedat, & ex l. 1. C. de condit.inſert.*

XXXV. Gama *deciſ. Luſitaniæ 354.per totam,* præcipuè *numer. 6.verſ.in ſucceßione feudi, maioratus, vel fideicommßi in familia relicti, nunquam fit digreſſio de vna linea ad aliam, &c.*

XXXVI. Addentes *ad deciſ.93.eiuſdem Gamæ,verſ.quarta concluſio,& verſic. quinta conluſio. fol. 49.* vbi.quòd in ſucceſſione maioratus, & primogenituræ ex natura rei, quemadmodum in feudis, ſemper ſucceditur per rectam per rectam lineam primogenitorum, & nunquam fit digreſſio vnius lineæ ad aliam, quouſque prima finiatur.

XXXVII. Hector Felic. *allegat. 9.num.5.part.3.*

XXXVIII. Coſta *conſ.31.num.3.& conſ. 53. num. 2.& 4.*

XXXIX. Natta *conſil. 22. per totum,* præcipuè *num.1. verſ.Nam Raymundus procedit ex alia linea Ioannis, & proptereà donec extet aliquis ex linea illius, qui vltimo loco tenebat feudum, omnes alij agnati remouentur, & excluſi ſunt, etiam ſi eſſent proximiores primo, qui feudum ſuſcepit, &c lib. 1.*

XL. Beci. *conſ.138. Illuſtris Comes,num.46. & conſil. 143. Ardua admodum. ſub numer. 41 verſ. nec dicatur.vol.2.*

XLI. Prucman. *conſil. 21. ſub numer. 37. verſ. Non præſtabit itaque ſucceßioni impedimentum, etiamſi non poſſent gradum propinquitatis edocere, per regulam qua habet: nunquam alterius lineæ agnatum ad ſucceßionem admittendum, donec aliquis ſupereſt ortum, & natiuitatem ſuam referens ad eundem ſtipitem, vnde deſcendebat, & originem ſuam deriuabat defunctus, &c. fol.401.*

XLII. Cæphal. *conſil.468.nu.66.vol.4.* vbi *num.67.* dicit rationem eſſe, quia ad feudi ſucceſſionẽ admittitur proximior vltimi defuncti. & *conſ. 656.n.47. verſ.nam in diſpoſitione primogeniti,* vbi quis tanquã primogenitus admittitur, licèt ſecundũ ordinẽ primogenituræ ſucceſſio deferatur de primogenito in primogenitũ, tamen intelligitur ordine ſucceſſiuo, in ijs ſcilicet, qui ſunt de eadem linea priores, & quamdiu ſuperſunt aliqui

de linea ſemel admiſſi, & vltimo mortui, non fit tranſitus ad perſonas aliarum linearum, iuxta cap. primum de natura ſucceſſ. feudi, per quem textum ità omnes concludunt, &c. *vol* 5.

XLIII. Hieronymus Treutlerus *conſil.* 67. *num.* 12. *verſ. quandiu eiuſdem ſunt lineæ, cuius vltimus fuit ad ſolos illos, & ad omnes illos, ſeruata graduum prærogatiua, venit, &c. fol. fol.* 283.

XLIV. Ancharan. *conſ.* 82. *Dicta facti narratio. ſub num.* 8. *in fine, verſ. donec enim ex iſtis. & conſil.* 95. *In quaſtione. ſub num.* 7. *verſ. ſimiliter ex prædictis, & verſ. nec obſtat, quòd ipſa ſit de linea tranſuerſali.*

XLV. Berò. *conſil.* 77. *Tota præſentis conſultationis. ſub numer.* 7. *verſ. antequam igitur. & ſub numer.* 9. *verſ. tamen ad hoc, vol.* 2.

XLVI. Alciat. *inter conſilia Grati. conſil.* 8. *& in ſuis reſponſis il* 96. *numer.* 6. *&* 8.

XLVII. Ruin. *conſil.* 12. *Circa caſum. numer.* 11. *verſ. nam quoties feudum antiquum ad vnum ex pluribus deſcendentibus acquirentis peruenit, ad eius deſcendentes maſculos per lineam maſculinam tranſit in infinitum, &c. volum.* 1. *& conſil.* 159. *Viſo teſtamento. ſub numer.* 6. *verſ. & pro hoc videtur caſus, &c. vol.* 2.

XLVIII. Franciſcus Turturellus *inter conſilia diuerſorum impreſſ. Francofurti de anno* 1607. *conſil.* 6. *num.* 3. *vol.* 4. *fol.* 239.

XLIX. Decian. *conſ.* 127. *Circa primum. numer.* 14. *& conſ.* 21. *Et quia numer.* 7. *verſ. quæ omnia probantur per textum in cap. primo. de natura ſucceſſionis feudi.* vbi habetur, quòd ſi feudum paternum in vna ex pluribus illius patris lineis, ſiuè columnelis deſcenderit, omnes ex illa linea deſcendentes in infinitum admittuntur, donec aliquis ex ea extabit, & ſibi inuicem ſuccedent, habita ratione proximitatis vltimo loco defuncti, &c. *vol.* 3.

L. Andreas Georgius *allegat.* 12. *num.* 31. *in fine, & numer.* 32.

LI. Valenzuella *conſil* 97. *num.* 11. *&* 12.

LII. Sacca *conſil.* 136. *numer.* 10. *vol.* 2. vbi teſtatur iſtam opinionem receptiſſimam eſſe.

LIII. Manent. *conſ.* 36. *numer.* 10. *verſ. ſicuti primogeniti ſuccedunt vnus poſt alterum, donec extant filij vnius primogeniti, non admittuntur alij de altera linea, &c. vol.* 1.

LIV. Lanar. *conſ.* 1. *num.* 62. 63. *&* 64.

LV. Franciſcus Pontus *conſ.* 12. *nu.* 9. *verſ. primò conſideratur linea perſonæ, in qua maioratus fundatus eſt, ita quòd donec ſupereſt aliquis de ea, non fiat tranſitus ad alias lineas, &c. vol.* 2.

LVI.

LVI. Marcus Salon. *conſ.29. numer.48.* vbi *num.49.*ſubdit, quòd licet textus *in cap.1. §.finali.de natura ſucceßion. feud.* loquatur in feudo, quòd nihilominus ex ratione identitatis extenditur ad maioratum,&ad fideicommiſſariam ſucceſſionem.

LVII. Io: Baptiſta Vincemala *inter conſilia feudalia diuerſorum conſil. 1. ſub numer. 101. verſ. & cum feudum delatum eſt ad vnam lineam, donec durat illa linea, ſuccedunt ſoli de illa linea, quæ cum deficit, feudum aperitur illi lineæ proximiori*, iuxta textum *in cap. 1. ad finem. de natura ſucceßionis feudi.*

LVIII. Caſtrenſ. *conſ.164. In præſenti cauſa.num. 4.& 5. vol.2.*

LIX. Surdus *conſ.517.numer. 1.& ſub num. 3. verſ.dum verò,& conſil. 544. num.7.* vbi inquit hoc verum eſſe etiam ſi illi de dicta linea eſſent remotiores primo inueſtito.

LX. Menoch.*conſ.690.num. 21.conſ.815.num.65.conſil.1171.num.36.*

LXI. Peregrin.*conſ.25.numer. 20.& conſ.39.num.15. vol. 1.conſil. 1.per totum, vol. 2.conſ.7.num.42.vol.3.*

LXII. Raudenſ.*conſil.2.ſub num.125.vol.1.*

LXIII. Caſſanata *conſil.47.num.1.*

LXIV. Celſus Vgo *conſil.93.Tenor Priuilegij. numer. 10.verſ. ex quo enim maioratus deuenit ad Illuſtrem Comitem, debet primitus ipſius Domini Comitis euacuari linea, antequàm ad aliam lineam deueniatur, &c. fol. 239. & conſ. 120. Et ſi.num.12. & 14. verſ.ſi ergo ſucceſſerit in dicto maioratu Alfonſus tanquam vocatus à conſtitutione maioratuum,& ſucceßit in eodem poſt dicti Ferdinandi patris ſui obitum, tanquàm primogenitus vocatus, quamuis ſuperſtes cum eo eſſet Dominus Antonius frater eius natu maior, conſequens eſt ex præmißis, quòd ad hoc, vt ſuccedere poßit Dominus Antonius, debet prius euacuari linea dicti Alphonſi, cuius Illuſtris Marchioniſſa Neptis eſt, priuſquam ad ipſum Antonium ſecundogenitum, aut lineam ipſius deueniatur. Et paulo infra, ibi: Et expreßius loquitur idem Baldus* conſ.mihi 32. incip. Præmiſſis verbis Statutorum col.penultima, vbi ſingulariter determinat hoc dubiũ,dicens quòd quando teſtator diſponit,quòd res vna vadat de liberis in liberos,ſi vnus ex liberis decedat pluribus filijs relictis,donec aliquis de illa linea ſupereſt,ſuccedũt ſuperſtites illius lineæ,& finita vna linea,tum demũ ad alios alterius lineæ deuenitur,per textum *in c.1.in tit. de natura ſucceſſ.feudi, &c.* Idem Vgo *conſ. 49.numer.17.& 18.*

LXV. Corneus *conſ.230. In hac conſultatione.ſub num.11. verſ. & ideo Baldus in conſ.mihi 32. &c. vol.3. & conſ.190. Pluries.ſub num.3. verſ. addo quòd notabiliter inquit Baldus,&c. vol.3.*

LXVI. Oldradus *consil. 21.*

LXVII. Riminald. *iun. consf. 108. num 32. verf. sed huic motiuo facile respondeo*, quia stat textus clarus *in cap. 1. ad finem, de natura successionis feudi, per quod disponitur, quòd si plures agnati procedentes ex diuersis lineis aspirare volunt ad successionem feudi alicuius vasalli eorum agnati mortui, primo vocandi sunt ad dictam successionem existentes in linea communi cum mortuo, & si nullus ex ea lineà superest, tunc transeundum est ad alias lineas, seruata graduum* prærogatiua &c. *vol. 1.*

LXVIII. Gabriel. *consil. 107. incip. Dominicus. num. 5. & 6. vol. 1.*

LXIX. Collegium Bononiense *inter consilia diuersorum pro Triultijs sub numer. 68.*

LXX. Gabriel. Pereira *decis. Senatus Portugalliæ 5. sub num. 5. vers. deinde aliqua sequerentur absurda, primo quòd ex linea, in qua maioratus erat, ad aliam fieret transitus cum praiudicio descendentium ex linea admissa, contra cap. primum de natura success. feud.*

LXXI. Paris. *cons. 72. Ad veram resolutionem. num. 104. & sub numer.* 108. *vers. non tamen tangit obiecta concernentia casum præsentem, in quo prorsus cessant descendentes masculi ex dicto Petro primogenito, quibus deficientibus, admitti debent agnati masculi descendentes ex dicto Petro secundogenito, & sic ipse D. Gulielmus, licèt sit transuersalis, &c. volum. 4.*

PRæmitto septimo, conclusionem illam supra firmatam in antecedenti præmisso, nempè postquàm primogenitura intrauit vnam lineam, nunquam ad aliã transire, nisi prius in totũ euacuata priori, procedere locumque sibi vindicare etiam eo casu, † quo in linea remotiori adesset alter, qui esset proximior primo acquirenti, quia adhuc præferretur ille, qui esset ex huiusmodi linea nondum euacuata. 52

I. Præpositus *in cap. 1. numer. 10 in fine, de feudo Marchiæ.*

II. Ioseph Cumia *tract. de feudis, in cap. si aliquem. in verbo Proximior. num. 13. & sub numer. 23. vers. respectu enim linearum, &c. fol.* 138. & magis in specie *num.* 40. *fol.* 145. vbi quòd si proximior in linea, concurrit cum proximiori in gradu, quòd præfertur ille, qui est proximior in linea.

III. Intrigliol. *de feudis, centuria 2. art. 3. sub num. 53. fol. 90.*

IV. Molina *tract. de primogen. Hispaniorum. lib. 3. cap. 4. num. 14. & 41. & c. 6. num. 30. 31. 32. & 33.*

V. Gutierez. *lib. 5. pract. quæst. ciuil. 67. per totam,* præcipuè *sub numer. 45. vers. quod etiam probatur, &c.* vbi quòd in successione maioratus, finita vna linea, dum quærimus aliam, non consideramus personam proximiorem, sed lineam proximiorem, in qua linea proximiori quærenda, inspicimus

eum

eum qui descendit per ipsam lineam rectam ex filio maiori, ità vt primogenitus ex dicta linea, reliquis præferatur, *numer.* 47. *ibidem fol.* 270. subiungit, quòd finita vna linea, admittuntur prius descendens ex linea sequenti, quàm illi, qui sunt ex cæteris lineis, etiam si proximioris essent.

VI. Didacus Rodericus Aluaradus *tract. de coniecturata mente defuncti, lib.* 2. *cap.* 3. §. 3. *num.* 44. *vers. illud tamen omittendum non erit in his successionibus primogenitorum, primo loco lineam considerandam esse, videlicet, vt illi, qui ex linea vltimi possessoris descendunt, cæteris præferantur, nec ad alias lineas transitus fiat, donec ex ea descendentes finiantur, iuxta textum in cap.* 1. *de natura successionis feudi: Secundò gradus attendi debeat:* Tertiò *sexus: Et quarto loco ætas, &c. fol.* 326.

VII. Couaruuias *in suis practicis quæstionibus, cap.* 38. *sub numer.* 6. *sub vers. etenim qui primogenium constituit, & sub nu.* 12. *vers. & natura rei hæc est, &c.*

VIII. Tiraquel. *de iure primogenior. quæst.* 10. *sub num.* 21.

IX. Didacus Spin. *in suo Speculo testamentorum, glosa* 16. *numer.* 128. vbi dicit communem.

X. Hartman. Pistor. *quæst.* 19. *num.* 37. *par.* 2. *lib.* 2. *fol.* 32.

XI. Molfesius *in consuetudines Neapolitanas part.* 4. *de success. ab intestato, quæst.* 35. *num.* 12. *vers. & proinde donec adsunt personæ de illa linea descendenti ex primo acquirente succedunt, quoniam ius radicatum in persona vnius, descendit in eius lineam quousque finita maneat, etiamsi adessent alij proximiores alterius lineæ, quia illi succederent finita dicta prima linea, &c. fol.* 148. *tom.* 2.

XII. Becius *cons.* 143. *Ardua admodum. sub numer.* 41. *vers. nam respondeo, quòd cum linea q. Philippi fuerit admissa, omnes de dicta linea debent admitti, & præferri alijs, quamuis proximioribus de alia linea, &c. vol.* 2.

XIII. Valenzuella *consil.* 97. *num.* 11. 12. *&* 13.

XIV. Collegium Bonon. *inter consil. diuersorum pro Triultijs. numer.* 67. *fol. mihi.* 68.

XV. Riminald. iun. *consil.* 108. *num.* 32. *vol.* 1. vbi interpretando textum *in sæpecitato cap.* 1. *ad finem, de natura succession. feudi,* dicit quòd vbicunque plures agnati procedentes ex diuersis lineis, aspirare volunt ad successionem feudi alicuius vasalli eorum agnati mortui, primò vocandi sunt ad dictam successionem existentes in linea communi cum defuncto & si nullus ex ea linea superest, tunc transeundum est ad alias lineas, seruata gradus prærogatiua.

XVI. Lanarius *consil.* 2. *num.* 35. 36. *&* 63.

XVII. Ludouicus Casanata *conf.38.num.114.verf. nam in maioratibus generaliter verum est, prius inspici lineam, secundò inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, inspici gradum: tertiò inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, & gradus, inspici sexum: quartò inter eos, qui sunt eiusdem lineæ, gradus, & sexus, inspici ætatem, &c.*

XVIII. Cæphal. *consil 656. Casus iste. numer. 47. 48. & 50. vol. 5.* vbi quòd licèt primogenituræ ordo procedat de antiquiore in antiquiorem, quòd tamen istud intelligitur dummodo non fiat transitus de linea ad aliam, nisi illa finita.

XIX. Marcus Salon. *consil. 29. sub numer. 50. verf. ita quod, &c.*

XX. Cellus Vgo *conf. 120. Et si. sub numer. 12. verf. ita quòd magis priuilegiata sit linea descendentium primogenitorum, vel ex primogenitis, etiam si remotiores sint à stipite, quàm linea descendentium secundo, & tertio genitorum, licèt gradu sint proximiores, &c. fol.* 296. vbi subiungit, istam consuetudinem succedendi, esse etiam conformem iuri canonico, *& conf. 47. numer. 17. & 18. & conf. 93. numer. 6. verf. ità quòd, & conf. 120. sub numer. 12.*

XXI. Fabius de Anna *conf. 53. Quoniam res. sub numer.* 115. *in fine, verf. quatuor consideranda sunt in maioribus, primò lineam, secundò gradum, tertiò sexum, quartò ætatem, & numer. 116. verf. hinc ergo extincta linea Dominæ Annæ adest Comes ex linea illius, & adest gradus parilitas cum Domina Aldancia, &c.*

XXII. Franciscus Turturellus *inter consilia diuersorum, impress. Francofurti apud Vuolffgangum Richterium de anno 1607. consil. 6. numer. 4. verf. Id quòd procedit etiam si alij alterius descendentiæ, seu lineæ in pari, vel proximiori gradu existerent.*

XXIII. Baldus *conf. 200. Feudum sub ista forma. sub numer. 2. verf. non attento. lib. 5.*

XXIV. Castrens. *conf. 164. In præsenti. sub nu. 5. verf. Et si fuit actum. vol. 2.*

XXV. Gabriel. *conf. 107. incip. Dominicus. sub num. 5. & 6. volum. 1.*

XXVI. Io: Andreas Georg. *allegat. 12. sub n. 31. & n. 32.*

XXVII. Io: Antonius Bellonus *conf. 72. num. 38. in fine, & n. 39.*

XXVIII. Menochius *conf. 269. num. 40. & conf. 815. numer. 65. & conf. 1171. num. 36.*

XXIX. Addentes *ad decisionem 93. Gamæ, versic. Quarta conclusio.*

XXX. Sacca *conf. 136. num. 10. vol. 2.* vbi testatur de receptissima opinione doctorum.

XXXI. Natta *conf. 22. per tot.* & præcipuè *num. 1.*

XXXII.

XXXII. Surdus *conf.403.sub numer.16. verf. quinimò textus ille loquitur, etiam si alij essent proximiores, inspecta persona primi acquirentis, &c. vol.3. & conf. 544. num.7. lib.4.*

XXXIII. Corneus *conf. 22. In hac consultatione. nu.17. vol.2.*

XXXIV. Ruin. *consil. 9. Proponitur. sub nu.4. in fine, verf. nec obstat, & conf. 165. In casu. n.14. vol.1. & consil. 159. Viso testamento. sub n.6. verf. quamuis aliquis ex illa esset proximior primo inuestito, &c. vol.2.*

XXXV. Roland. à Valle *conf.39. nu.48. lib.4.*

XXXVI. Pancirol. *conf.100. num.6.*

XXXVII. Decian. *conf.98. Videbatur. n.13. vol.3.*

XXXVIII. Crauett. *consil.950. numer.1. & consil.798. numer.15. & conf. 797. numer.15.*

XXXIX. Ruin. *in l. Gallus, §. quidam rectè n.72. in fine, verf. non obstat etiam textus, &c. ff. de liber. & posthumis.*

XL. Hieronymus Treutlerus *consil.67. num.34. verf. tam & si fortasse alij ex linea altera sint proximiores, quia non admittuntur, nisi hac deficiente.*

XLI. Cacheran. *decis.23. sub n.34. verf. licet alterius lineæ, alij in pari, vel proximiori gradu sint, &c.*

XLII. Fachin. *lib.4. contr. iur. cap.85. verf. Tertium argumentum est, fol.510.*

53 PRæmitto † octauo, vbicunque in aliqua dispositione inuitatur linea, tunc non esse necesse, vt tempore factæ dispositionis, aut tempore euenientis conditionis nati conceptiuè sint ij, qui tanquam inuitati, & de comprehensis in huiusmodi linea adspirant ad successionem, nec quidquam referre, quòd linea non habuerit initium, eo quia ante casum successionis defecerit illius caput.

I. In terminis Rosental. *de feudis, cap.7. concl.17. num.20. fol.402.*

II. Paponius *conf.96. In ista causa num.1. & 8. & conf.156. num.7. conf.117. n.10.11.12.13. & 14.* vbi quòd id, quòd dicitur, lineam nempè non posse incipere, nisi ab eo, qui successionem occupauit, debet intelligi de occupatione habitu, & potentia, non autem actu.

III. Seraph. *decis. 145. numer.7. verf. Secunda limitatio potest applicari ratione subiectæ materiæ, cum simus in materia primogenituræ in qua transmittitur ius illud proximitatis, primogenituræ, etiam quod quis obierit ante euentum conditionis, &c. par.1.*

IV. Tiraquel. *de iure primogenit. quæst.40. nu.28. in fine.*

V. Couaruuias *in suis pract. quæstion. cap.38. n.5.*

VI. Præpositus *in cap.1. sub num.10. sub verf. quinto decimo, tit. de feudo Marchiæ. fol.34.*

VII. Maluasia *conſ.22. In cauſa.num.29. vol.1.* vbi dicit iſtam opinionem eſſe firmiorem, & frequentiorem.

VIII. Riminald.iun.*conſ.741.num.16.vol.7.* vbi in propoſito iſto citat dictum illud Eccleſiaſtici *cap.30. ibi: Mortuus eſt pater eius, & quaſi non eſt mortuus: ſimilem enim reliquit ſibi poſt ſe, &c.*

IX. Hieronymus Gabriel. *conſ. 130. Puto. ſub numer. 37. verſ. non obſtat, &c. vol. 2.*

X. Iohannes Harprechtus *in tract. de ſucceſſion. ab inteſtato. De ſucceſſione deſcendentium, ſeù liberorum. num.106. fol.76.*

XI. Caſtil.*par. 3. quotidianarum quaſt. cap. 19. num.257. & 258. fol. 726.*

XII. Molfeſius *in conſuetudin. Neapolit. par. 4. de ſucceſſ. ab inteſtato, quaſt. 35. n. 6. cum ſeqq. fol.148.* omnino videndus.

XIII. Scipion. Theodorus *allegat. 100. ſub numer.18. verſ. certum eſt autem, quòd hic feuda tenenti, non poteſt ſuccedere nepos ex primogenito, viuente ipſo primogenito, nec pronepos, viuente nepote, ergo ſuccedunt nepos vbi præmoritur filius, & pronepos vbi præmoritur nepos, & ſic deinceps durante linea primogeniti in infinitum, &c. fol.755.*

XIV. Azorius *inſtitut. moral. lib. 11. cap. 2. col. 11. ſub littera E. ſub verſ. prima ſententia. ibi: Vrgebis quòd patri non ſit acquiſitum ius, mortuus ſiquidem eſt, antequàm Regnum obtineret? Reſpondeo ſtatim, ac primogenitus naſcitur, ei Regnum deberi, hoc eſt ius ad Regnum acquiri, &c. fol.673.*

XV. Franciſcus Caldus *conſ.15. num.5. verſ. nec quicquam obſtat, quòd dictus Valaſcus deceſſerit viuo fratre poſſeſſore iſtius maioratus, nam ex quo ſemel in eo fuit qualitas illa primogenitura, incluſio ipſius, eſt excluſiua caterorum, &c.*

RAtiones † præcipuè apud me ſunt, quia ſub vocatione primogeniti, non ſolùm filius primogenitus, ſed nepos, & omnes primogeniti ex eo deſcendentes in perpetuum, tàm ex linea deſcendentium, quàm tranſuerſalium, vocati eſſe intelliguntur, ità vt dum ſuccedit acquirat i[illegible] omnibus ſuis deſcendentibus, & præoccupatio prædicta illis ſufficiat ad ſucceſſionem obtinendam ad aliorum excluſionem, vt probatur Geneſis *cap.27.* vbi Iacob ſecundo natus, abſtulit tale ius Eſau fratri ſuo primo nato, viuente adhuc Iſach communi patre, ex quo deducitur, quòd ſi competit, vt primogenitus ſpoliari poſſit, quòd etiam tranſmittit dictum ius primogenituræ ad filios, & deſcendentes. Molina *de primogen. Hiſpaniorum lib.3. cap.6. numer. 29. & 35.* Menoch. *conſ.981. numer. 1.5. & 7. lib. 10. & conſ. 886. numer. 26. conſ. 106. num. 309.* Peregrin. *conſ.33. n.27. vol.2.* Marcus Salon. *conſil.29. ſub num.50* Papon. *conſ.117. nu.13.* Deci *conſil. 498. Viſo caſu propoſito. nu.19. vol.2.* Pariſ. *conſ. 72. Ad veram reſolutionem. num.* 54

num. 104. *& sub num.* 108. *vers. non tamen. vol.* 4. Riminald.iun. *cons.* 741. *Dubitatur.numer.* 10. *cum seq. vol.* 7. Hondedeus *cons.* 70. *Illustris Dominus Comes num. vers. quandoquidem vocatur primogenitus*, qui quamprimùm natus est, sibi & posteris ius primogenituræ vendicat, nam primogenitura est qualitas instantanea, & momentanea, quàm continuo quis acquirit statim, ac natus est, & ità etiam confestim excludit postea natos, quamdiù superest ipse, vel aliquis ex eo, cui hoc ius velut ex propagatione, atque ex radice ipsius competit, vnde non mirum, si quocunque postea tempore tractatur de iure primogenituræ, filius ipsius primogeniti sit tanquam primogenitus præferendus, &c. *vol.* 2. vbi, quòd contrarium sentientes non loquuntur in istis terminis, sed dumtaxat in casu, quo vocatur maior natu pro tempore. Castrens. *cons.* 164. *In præsenti causa. ante nu.* 3. *vers. posito autē, quod prædicta cessarent, &c. volum.* 2. Hieronym Schurpf. *cons.* 1. *num.* 24. *vers. Ideo rectè Paulus Castrens. ex prædictis infert, &c. centur.* 2 *fol.* 4. Roland. à Valle *consil.* 39. *Post absolutum. sub num.* 48. *in fine, vers. quia quamprimum natus est, sibi & posteris ius primogenituræ vendicat, &c. vol.* 4. Decian. *cons.* 16. *Circa primum, num.* 8. *vol.* 4. vbi quòd ius secundigeniti extante primogenito, dicitur manere tantum in suspenso. Valenzuella *cons.* 97. *numer.* 9. *vers. ita primogenitus tanquam caput lineæ eo ipso, quòd nascitur includit se, & suos descendentes ad exclusionem secundæ lineæ, & descendentium eius, &c.* ba *consil.* 60. *Habet præsens casus numer.* 17. *vers. non obstat, quòd ait Baldus, in cap.* 1. *in fine, de filijs natis ex matrimonio ad morganaticum contracto*; quia respondetur quòd ea opinio Baldi, dum vult absolutè, quod primogeniti appellatione, nunquam veniat secundogenitus, etiam deficientibus descendentibus primogeniti, non potest procedere, quia si id verum esset, frustratoria esset tota disputatio vter eorum sit præferendus, an Nepos, an Patruus, &c. *vol.* 1. *& cons.* 382. *nu.* 70. & præcipuè *numer.* 72. *vers. & omissa disputatione, est textus clarus, quòd appellatione primogenitorum veniant etiam secundogeniti, cessantibus primogenitis, &c. vol.* 2. *& cons.* 85. *In præsenti. num.* 3. *&* 5. *lib.* 1. Barbatia *cons.* 10. *Animaduerso. num.* 24. *vol.* 2. Bardellon. *consil.* 60. *numer.* 17. *vol.* 1. Gratus *cons.* 8. *numer.* 5. Menoch. *cons.* 981. *numer.* 5. 6. *& seqq.* Tiraquel. *de iure primogeniorum, quæst.* 40. *numer.* 160. *vers. certè, licèt ipse secundogenitus sit proximior fratri, non tamen est primogenitus, sed is, qui decessit, quamprimum enim natus est, sibi & posteris ius primogenituræ vendicauit, &c. fol.* 456. *& quæst.* 3. *numer.* 6. *fol.* 334. Felin. *in cap. prudentiam,* 21. *sub numer.* 7. *vers. constitutio, seù concessio loquens de primogenito, operatur, quòd omnes descendentes ab eo gaudent iure primogenituræ, &c.* & *ibi* Apostilla. *littera A. de officio, & potestate iudicis delegati.*

gati. *fol.* 995. Io: Franciscus Purpuratus *in l. qui se patris, num.* 159. *vers. dispositio loquens de primogenito, operatur, vt omnes descendentes ab eo successiuè gaudeant iure primogenituræ, &c. C. vnde liberi.* Palatius Ruuius *in repetitione rubricæ de donat. inter virum, & vxorem.* §. 69. *sub num.* 21. *vers. sed meo iudicio veritas est in contrarium, imò quòd bona transeant in filium, nepotem, & pronepotem, &c. fol.* 160. Couaruuias *in suis pract. quæstion. cap.* 38. *num.* 6. & 7. Cæualos *commun. contra commun. quæst.* 606. *numer.* 53. *vers. cum ipsius linea, &c.* Marius Muta *ad consuetudines Regni Siciliæ, cap.* 33. *num.* 124. 127. 139. & *nu.* 141. *tom.* 1. Marcus Salon. *ad leges Tauri. in proœmio. sub num.* 332. *fol.* 48. Ioseph. Rusticus *ad l. cum auus. lib.* 6. *cap.* 12. *n.* 25. & 32. *fol.* 841. Io: Andreas Georgius *in suis repetit. feudal. c.* 49. *sub n.* 12. *vers. tamen quia inter masculos prærogatiua viget primogenituræ, feudum transit ad lineam primogeniti, qui transmittit ius primogenituræ ad filios, qui rappresentando patrem, potiuntur iure primogenituræ & consequenter excludunt patruum, qui excluderetur, si pater ipsius superuixisset, &c. fol.* 354. Marius Muta *decis.* 57. *numer.* 16. Addentes ad *decis.* 93. *Gamæ in vers. quarta conclusio. & vers. quinta conclusio. fol.* 49. vbi quòd linea suum principium certum, & determinatum sic habere debet, vt linea primogenitorum esse intelligatur, quando vocatur putà Petrus, & ipsius filius. Rota *decis.* 108. *numer.* 2. & *decis.* 128. *numer.* 1. *par.* 2. *in nouiss. diuersorum*, quam refert, & sequitur Marta *in suis compilationibus decisionum. to.* 4. *de primogenitis, cap.* 1. *fol.* 107. & confert eadem Rota *decis.* 208. *num.* 2. *dicta par.* 2. vbi, quòd eo ipso, quòd primogenitus succedit, linea ipsius dicitur perpetuò inclusa.

55 Altera † ratio est, quòd licèt primogenitura, tanquàm ius personale, non transmittatur ad filium primogeniti, sicuti nec filiatio, quòd nihilominus ius, & potentia succedendi ex vi primogenituræ bene transfertur in filios, & descendentes, sicuti dicitur de iure succedendi ex vi filiationis. Tiraquel. *de iure primogen. quæst.* 40. *num.* 55. & *numer.* 91. Socin. sen. *cons.* 252. *Visis instrumentis. num.* 15. *vol.* 2. Peregrin. *consil.* 1. *numer.* 23. *vol.* 2. & *cons.* 1. *numer.* 21. *vers. quoniam itaque successio in Regijs dignitatibus defertur iure primogenituræ*, porpterea maiores nostri communi consensu interpretati sunt, vt si ex Rege regnante extarent tres filij masculi, videlicet primus, secundus, & tertius, quod singulis istis quæratur ius succedendi subordinatum pro ordine geniturarum, quòd ius ità quæsitum, primò transmittunt in filios, & descendentes suos cum sua prærogatiua prælationis aduersus secundum, & lineam illius, & sic quoque ius quæsitum secundogenito post primum, transit in filios, & descendentes masculos ab eo ad exclusionem tertiogeniti, & lineæ illius, & sic deinceps, &c.

&c.vol.4. Molina *de primogen.lib. 3.ca. 9.per totum fol.* 406. Menoch.*conſ.* 111.*num.97.cum ſeqq.vol. 3. & conſil.* 981. *ante numerum quartum, verſic. primò itaque mouetur, &c. vol.* 10.

56 PRæmitto nono, filium † primogeniti etiam adhuc non admiſſi, tranſmittere ius ſuum primogenituræ in filium, itá vt præferatur patruo, id eſt fratri primogeniti defuncti in ſucceſſione Regni, aliarumvè dignitatum.

I. Menoch. *conſ.*1082.*num.*20.*lib.* 11. vbi refert 45. Doctores tenentes iſtam opinionem, quam dicit magis receptam, & pro qua iudicatum fuiſſe, dicit in Hiſpania, quibus ego addo eundem.

II. Menoch. *conſ.* 211. *in primo dubio, & à num.*1.*vſque ad* 60.

III. Gratian. qui dicit iſtam veriorem, & maioribus auctoritatibus fulcitam, *cap.* 456.*n.*40.*&* 41.*tom.*3.

IV. Didacus Spinus *in ſuo Speculo teſtamentorum, gloſa* 15.*ſub num.*128.*verſ. Quo fit.fol.*266.

V. Roſental. *de feudis, cap.* 7.*concluſ.*26.*num.* 13. *verſ. alij primogeniti filium præferunt, propugnant, & defendunt*, quibus maximè ob ius repreſentationis, & ius illud primogenituræ iam ante in perſona defuncti radicatum, cui hic locum facio, & accedo, &c. vbi *gloſſa littera P.* reiicit opinionem nonnullorum contrarium ſentientium in feudo ex pacto.

VI. Azorius *inſtit. moral. lib.* 11.*par.*2.*cap.*2. *de creatione Regum, quæ fit per hæreditariam ſucceſſionem, col.* 8. *in fine, verſ. Vndecimo quæro.fol.* 671. omnino videndus, vbi poſtquàm exempla omnia, tàm veterum, quàm recentiorum ſimilium ſucceſſionum recenſuit, teſtatur iſtam eſſe probabiliorem Doctorum opinionem.

VII. Petrus de Gregorijs *de conceſſ. feudi.par.quæſt.* 9.*nu.*10.*fol.* 143.

VIII. Ioſeph Cumia *de feudis, in cap. ſi aliquem. in verbo Proximior.numer.* 24. *fol.*138.

IX. Aluarot. *de feudis.tit. de natura ſucceſſion.feud.num.* 7.*fol.* 195.

X. Io:Thomas Marinus *tract. de genere, & qualitate feudorum, tit.* 6. *ſub n.* 33. *verſ. tamen in feudis.fol.* 95. *& tit.* 12.*n.*19.*fol.*117.

XI. Vulteius *de feudis, lib.* 1. *cap.* 9. *n.*110.*fol.* 541.

XII. Nicolaus Intrigliol. *de feudis, centur.* 2. *artic.* 3.*ſub num.*51. *verſ. vbi etiam, & nu.* 52. *fol.* 90. vbi quòd licet patruus ſit proximior reſpectu gradus, quia eſt in tertio gradu, & pronepos ex fratre remotior, quia eſt in quarto, quòd nihilominus, quia linea Pronepotis eſt magis priuilegiata in ſuccedendo, ipſe pronepos præfertur, &c.

XIII.

XIII. Sonsbecius *de feudis, par. 4. sub num. 14. vers. & ergo fratris nepos, &c. fol. 10.*

XIV. Petrus Gregorius *in suis Syntagmatibus iuris, par. 3. cap. 7. de action. lib. 41. n. 21. fol. 509.*

XV. Franciscus de Barry *tract. de successione testati, & intestati, lib. 18. tit. 7. num. 4. fol.* 822. vbi testatur de receptiori opinione Doctorum.

XVI. Prætus *de interpret. vltimarum voluntatum, lib. 3. solutione 3. & vltima, num. 42. in fine, fol. 343.*

XVII. Noual. *tract. de transmissione,* qui testatur de magis vera, & in praxi obseruata opinione Doctorum, *cas. 8, num. 29. fol. 46.*

XVIII. Ioannes Aurpachius *lib. 2. epistolarum iuridicarum, epistola 2. in materia primogenituræ, fol. 105. vers. ac est sanè primogenituræ.*

XIX. Felinus *in cap. prudentiam, sub nu. 7. de officio, & potestate iudicis delegati, & ibi* Addentes *littera* O.

XX. Castrens. *in l. maximum vitium. sub num. 3. vers. & pro hoc, C. de liberis præteritis.*

XXI. Io: Franciscus Purpuratus *in l. qui se patris, numer. 158. in fine, vers. tamen prima opinio pro nepote verior, & communior est, &c. C. vnde liberi.*

XXII. Azeuedo *ad leges Hispanas, lib. 5. tit. 7. leg. 5. quæ erat lex 45. Tauri, fol. 121.*

XXIII. Marius Muta *in consuetud. Siciliæ, ca. 33. n. 142.* vbi refert Ottonem Imperatorem supra Rhenum apud Triuerim mandasse similem quæstionem decidi Gladiatorio Iudicio, in qua cum Nepos vix vicisset, fuisse existimatum id Iudicio DEI processisse, & propterea Imperatorem prædictum ordinasse, vt ab inde in antea, Nepos deberet succedere.

XXIV. Arnoldus Ferronus *in consuetudines Bordugalenses. tit. 5. de testament. §. 23. vers. cum tamen verius sit nepotem præferri, &c. fol. 228.*

XXV. Io: Antonius de Nigris *in suis Commentarijs ad capitula Regni Neapolitani. in præludijs, numer. 24. in fine, fol. 4.* vbi velit, nolit, cogitur fateri istam opinionem esse magis à consuetudine approbatã, licèt ipse sequatur contrariam, cum limitatione, quòd vbi in concessione diceretur, nepotem præferendum esse, illa deberet omnino seruari.

XXVI. Cassaneus *in consuetudines Burgundiæ, rubrica 7. §. 10. in vers. ex quo videtur. ibi: Et sicuti si pater viueret, excluderet secundogenitum, ita & eius filius, &c. fol. 1014.*

XXVII. Antonius Scappus *tract. de iure non scripto, lib. 2. cap. 10.*

XXXVIII. Brunorius à Sole *in suis propositionibus iuris Pontificij, & Cæsarei, verbo Primogenitus casu quo admittitur, fol. 157.* vbi de communi.

XXIX.